

Innkalling til møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Onsdag 19. september 2018 kl. 10:15.

Møterom 546.

Innkalles:

Halvard Haukeland Fredriksen (leder) (a)

Hilde Hauge – vara for Synne Sæther Mæhle (nestleder) (a)

Jan-Ove Færstad (a)

tba (b) (Fakultetsstyresak 55/18 den 11. september 2018)

Kjersti Bakke Sørensen (c)

tba (d) (Fakultetsstyresak 55/18 den 11. september 2018)

tba (d) (Fakultetsstyresak 55/18 den 11. september 2018)

Forfall: Synne Sæther Mæhle (a)

Sekretær: joanne.spielkavik@jurfa.uib.no

ePhorte 18/174

Neste møte: onsdag 17. oktober 2018, kl. 10:15 i 546.

Sak 55/18	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling: Dagsorden:
Sak 56/18	Orienteringssaker
1	Protokoll fra SU 12. juni 2018. Godkjent på sirkulasjon 14. juni. OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.
2	Fullmaktsvedtak: a) Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 5 nr. 1 bokstav b pkt. i. Redaksjonell endring. b) Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 5 nr. 1 bokstav c. Redaksjonell endring. c) JUS397 Masteroppgave forskerlinje (70 studiepoeng). Emnebeskrivelse, redaksjonelle endringer. d) JUS111 Forvaltningsrett I. Tillegglitteratur. e) JUS251-2-B Arbeidsrett fordypning. Innføringslitteratur. f) JUS289-2-A International Civil Procedure. Litteratur. g) Utfyllende regler § 5-4 nr. 1 bokstav f: Godskrivning av emner fra Høgskolen i Molde. Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til joanne.spielkavik@uib.no
3	Årsmelding fra Den sentrale klagenemnden.
4	Vedtak i Den sentrale klagenemnd 21.04.2017, 19.05.2017, 16.06.2017, 25.08.2017, 29.09.2017, 27.10.2017, 17.11.2017, 15.12.2017, 19.01.2018, 16.02.2018, 23.03.2018, 20.04.2018, 25.05.2018, 15.06.2018 og i Felles klagenemnd 13. 06.2017, 23.03.2018. En oversikt her satt inn her . Vedtakene i fulltekst, anonymisert fins her: http://vedlegg.uib.no/?id=3442d979f9beab532862d13311c075fba OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat. Lenken er aktiv til 4. desember 2018. OBS – filen er på 224 sider.
5	Tilstandsrapport høyere utdanning: https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/tilstandsrapport-for-hoyere-utdanning-

[2018/id2600317/](#) OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat. 101 sider.

Rapporten viser bl.a. til en interessant rapport fra NIFU (2018:3) som er ledd i prosjektet *Quality of Norwegian Higher Education: Pathways, Practices and Performances* (<http://www.anhe.no/>). Ett av casene NIFU-rapporten er rettsstudiet i Tromsø.

<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2478911/NIFUreport2018-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat. 225 sider.

6	Studentombudets årsrapport for 2017. https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/s_33-18_studentombudetsarsrapport2017_0.pdf OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat. 23 sider. I 2017 behandlet ombudet 10 saker fra Det juridiske fakultet.
7	SHoT 2018 ble presentert 5. september. Hovedrapporten .
Sak 57/18 Saker til drøftelse/høring/uttalelse	
1	SU sine virkemidler for å påvirke emner og forholdet mellom dem. Notat fra studieadministrasjonen/JOSP
SU uttaler	
2	Spesialemnerapport 17/18. Fra studieadministrasjonen/JOSP.
SU uttaler	
3	Nøkkeltall eksamen: Meldt, møtt, stryk, avbrutt, antall forsøk samt gjentak av bestått eksamen. Oversikt fra studieadministrasjonen/JOSP- Oversikten utarbeides med sikte på å kunne oppdage eventuelle påfallende mønstre i avbrutt eksamen og/eller stryk, som eventuelt kan settes i sammenheng med sperren mot gjentak av bestått eksamen. Heller ikke i 2017/18 tegnes et slikt mønster. Også nivået på gjentak av bestått eksamen er av interesse, og går fram av oversikten her.
SU uttaler	
4	Ugleprisen 2018 til Jan-Ove Færstad. https://www.uib.no/jur/118619/uibs-uglepris-g%C3%A5r-til-jan-ove-f%C3%A6rstad SU gratulerer Færstad med prisen, og takker for arbeidet som er lagt ned for å sikre et betydelig kvalitetsløft for rettsstudiet. Dette er særlig verdifullt idet det er rettet inn mot førsteårsstudenter. SU gratulerer samtidig med foreleserprisen som Færstad fikk tidligere i år. https://www.uib.no/jur/118488/%E2%80%93mindre-dosering-meir-dialog
SU uttaler	
5	EXFAC Juridisk forprøve Kursrapport H17. [Emneansvarlig beklager at rapporten kommer sent.] SU takker for godt gjennomført kurs og peker særlig på integreringen av Lovdata og av Bedre språk – bedre jurister. Dette er tiltak som er i god overensstemmelse med den retningen fakultetet ønsker at emnene skal bevege seg. SU setter også pris på den plassen forbedringspunktene har fått – det gjelder så vel oppfølgingen av fjorårets evaluering som identifisering av nye forbedringspunkter etter årets erfaringer og evaluering.
SU uttaler	
6	JUS290-2-A Comparing Legal Cultures in Europe. Kursrapport og forespørsel om nytt speisalemne. Notat fra emneansvarlig Søren Koch. SU anser at spesialemnet JUS290-2-A er i et heldig spor og takker for kursrapport. Med hensyn til spørsmålet om nytt spesialemne innenfor norsk rettskultur, må dette vurderes i en bredere sammenheng – det gjelder så vel ressursbruken (herunder den som allerede finner sted) som innholdet og plasseringen i studiet. SU vil oppfordre til en nærmere redegjørelse for planlagt omfang og ressursbruk, samt en orientering om hvilke målgrupper det kan være tale om og hvilket omfang de kan tenkes å ha.
SU uttaler	
7	JUS134 Rettshistorie og komparativ rett. Kursrapport . Studieutvalget takker for utførlig rapport. Dette er et emne som på flere måter skiller seg fra andre obligatoriske emner, det gjelder så vel innhold som form. Når det i tillegg befinner seg i en relativt omfattende endringsprosess, både formelt og materielt, er det

ikke uventet at evalueringen avdekker forhold som fungerer mindre bra. Når slike meldinger ledsages av konstruktive forslag til endringer, er de av det gode. De konkrete endringsforslagene som inngår i kursrapporten, er tatt ut til behandling i egen vedtakssak.

Det er gledelig at det relativt enkle grepet som notater for storgruppesamlingene representerer, har gitt tydelige gevinster.

SU er særlig tilfreds med økt vektlegging av akademisk skriving og referanseteknikk. Fakultetet har i utgangspunktet ikke ønsket å bruke andre plattformer (for eksempel edublogs) parallelt med diskusjonsmodulen i MittUiB. Vi ser at det fra flere hold uttrykkes ønske om likevel å ha dette tilgjengelig. Hvor mange ulike plattformer vi kan vedlikeholde og holde a jour er et ressurs spørsmål, men ønsket er notert og formidles til studieadministrasjonen.

Hva gjelder ytterligere planlagte tiltak, imøteser SU henvendelse fra emneansvarlig om det.

Med hensyn til emnets omfang i studiepoeng, vil det ikke være mulig å revurdere eller endre innenfor gjeldende studieordning – spørsmålet henvises derfor til arbeidet med studiereformen.

Studieutvalget vil oppfordre til bruk av fakultetets standardmal for kursrapport.

Vedtakssaker

Sak 58/18	Publisering av eksamens- og undervisningsmateriale. Notat fra studieadministrasjonen/JOSP
Vedtaksforslag	SU presiserer at vedtaket om publisering av eksamensoppgaver og sensorveiledninger i sak 53/16 den 14. juni 2016, også omfatter oppgaver og veiledninger til kontinuasjonseksamen.
Sak 59/18	Opptaksreglementet til MAJUR-2 § 6 Rangering av søkerne. Notat fra studieadministrasjonen/JOSP.
Vedtaksforslag	1. Det første sitatet (i saksframlegget) fra § 6 endres slik: Søkerne rangeres på grunnlag av gjennomsnittskarakter i alle emnene i som inngår i opptaksgrunnlaget, unntatt innføringsemner (EXPHIL og EXFAC Juridisk forprøve eller tilsvarende). 2. Avsnittet «Krav til karaktersnitt» i § 6 strykes. 3. § 4 gis slik tilføyelse (fet skrift): Grunnlaget for opptak er en bachelorgrad i rettsvitenskap eller juss fra Høgskolen i Innlandet, Universitetet i Agder eller Universitetet i Stavanger, totalt 180 studiepoeng. Det kreves C i snitt i alle emner som inngår i opptaksgrunnlaget. Innføringsemner (EXPHIL og EXFAC Juridisk forprøve eller tilsvarende) regnes ikke med.
Sak 60/18	Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 5-4 nr. 1. Ny bokstav f). Notat fra studieadministrasjonen/JOSP
Vedtaksforslag	Årsstudium i juss fra Høgskolen i Molde godskrives slik: •JUR110 Innføring i forvaltningsrett godskrives som JUS111 Forvaltningsrett I •JUR225 Arv- og familierett godskrives som JUS112 Arve- og familierett •JUR210 innføring i kontraktsrett godskrives som JUS113 Kontraktsrett I •JUR220 Rettskildelære godskrives ikke (som JUS114 Juridisk metode)
Sak 61/18	Emneansvar JUS111 Forvaltningsrett I. Henvendelse fra emneansvarlig Anneken Kari Sperr.
Vedtaksforslag	Fra og med studieåret 2018/19 skal emneansvaret for JUS111 Forvaltningsrett I deles mellom Anneken Kari Sperr og Synne Sæther Mæhle. Der ikke annet avtales mellom de emneansvarlige, deles ansvaret 50/50.
Sak 62/18	JUS262-2-A Trygderett legges på is til H20 – H21. Henvendelse fra emneansvarlig Tine Eidsvaag.
Vedtaksforslag	JUS262-2-A Trygderett legges på is inntil videre. Emneansvarlig retter henvendelse til SU når det blir aktuelt å gjenoppta emnet, med eventuelt forslag/plan for videreføring av

	emnet, jf. vedtak i sak 58/17.
Sak 63/18	Godskriving av bachelorgrad fra Høgskolen i Innlandet. Høgskolen i Innlandet har endret faginnholdet i programmet sitt. Notat fra studieadministrasjonen. JOSP
Vedtaksforslag	(1). Vi opprettholder godskrivingen av bachelorgraden som helhet, også der den inneholder JUS2007/2 Western Legal Culture – Comparative History and Theory of Legal Methods i stedet for Rettskildelære, sammenlignende rett og rettshistorie (15 sp) (2). Utfyllende regler § 5-4 nrl 1 bokstav b endres slik: b) Emner fra Høgskolen i Innlandet godskrives slik i masterstudiet i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen: i. Årsstudium i juss fra Høgskolen i Innlandet godskrives som 1. studieår. Det kreves bestått examen philosophicum og examen facultatum før andre studieår påbegynnes. ii. Bachelorgrad i juss fra Høgskolen i Innlandet godskrives som 1., 2. og 3. studieår iii. 2. studieår av bachelorprogrammet i jus ved Høgskolen i Innlandet godskrives som JUS124 Tingsrett, JUS131 Kontraktsrett II og JUS132 Pengekravsrett. iv. Enkeltemner fra Høgskolen i Innlandet: 1. NIRI (16 sp) fra HiL (3. året) godskrives som JUS121 NIRI (17 sp). 2. Rettskildelære, sammenlignende rett og rettshistorie (15 sp) godskrives som JUS133 Rettskilde- og metodelære (10 sp) og JUS134 Rettshistorie og komparativ rett (10 sp). 3. JUS2007/2 Western Legal Culture – Comparative History and Theory of Legal Methods godskrives bare som JUS134 Rettshistorie og komparativ rett der det ikke inngår i en komplett bachelorgrad.
Sak 64/18	Maksimalt antall studenter på utveksling til hver destinasjon. Notat fra studieadministrasjonen. INTØ
Vedtaksforslag	1. Studieutvalget slutter seg til de informasjonstiltak som foreslås, og tar informasjonen om pågående arbeid med utvikling av avtaleporteføljen til orientering. 2. § 5-9 Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet endres slik: a. Nytt punkt 3 i § 5-9: <i>For å legge forholdene til rette for størst mulig utbytte fra utveksling, utover det rent faglige utbyttet, nominerer fakultetet maksimalt åtte studenter til samme universitet i samme semester. Dette gjelder i de tilfellene utvekslingsavtalen ikke allerede setter en lavere grense for hvor mange studenter som kan nomineres. Begrensningen gjelder ikke for utveksling for å ta en LLM.</i> b. Dagens punkt 3 til 8 blir heretter punkt 4 til 9. c. Endringen trer i kraft umiddelbart og vil få innvirkning for utveksling fra og med studieåret 2019/2020. 3. Studieutvalget ber om en orientering om hvordan søknadene og nominasjonene, særlig til LLM, fordeler seg etter søknadsfristen 1. februar 2019.
Sak 65/18	Klagekommisjoner. Ny innretning for klagesensur fra og med H18. Notat fra studieadministrasjonen. JOSP/KJESO
Vedtaksforslag	1) Studiedekanen får fullmakt til å utarbeide de detaljerte rutineene for kontrollkommisjon ved klagesensur, etter de linjene som skisseres i notatet her. 2) Det foreslås for fakultetsstyret at deltakelse i kontrollkommisjon honoreres med 1 time pr besvarelse for deltakende sensorer, og 1,5 timer for emneansvarlig i egenskap av leder for kommisjonen.
Sak 66/18	Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 3-4 nr. 1 bokstav c pkt. x. Gjentak av bestått eksamen til kontinuasjonseksamen for studenter som får godskrevet praksis fra Jussformidlingen som spesialemerne. Notat fra studieadministrasjonen/JOSP.
Vedtaksforslag	§ 3-4 nr. 1 bokstav c pkt. x i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet endres slik:

	Studenter som får godskrevet praksis fra Jussformidlingen som spesialemerne, får etter søknad gjenta til kontinuasjonseksamen fjerdeårsemner de har bestått for første gang etter praksisperioden og som derfor bare skal ta fjerdeårsemner og masteroppgaven etter praksisperioden, får gjenta beståtte fjerdeårseksamener ved til første kontinuasjonseksamen.
Sak 67/18	JUS112 Arve- og familierett. Emneansvarlig studieåret 2018/2019. [Ingen notat.]
Vedtaksforslag	Maria Veia Lund oppnevnes som emneansvarlig for JUS122 Erstatningsrett i Thomas Eegs forskningstermin studieåret 2018/2019, til og med kontinuasjonseksamen i august 2019.
68/18	JUS134-KINA. Emnebeskrivelse. Notat fra emneansvarlig Søren Koch og studieadministrasjonen/ELTJ. Stduentrapporter vedlagt i fulltekst.
Vedtaksforslag	Emnebeskrivelsen for JUS134-KINA endres som foreslått med virkning fra studieåret 2018/19.
69/18	JUS134 Rettshistorie og komparativ rett. Emnebeskrivelse. Notat fra Søren Koch og studieadministrasjonen/JOSP.
Vedtaksforslag	Endringene i emnebeskrivelsen for JUS134 Rettshistorie og komparativ rett vedtas slik det går fram av merknadene fra studieadministrasjonen, med virkning fra studieåret 2018/19.
70/18	JUR605 Innføring i forvaltningsrett for sakshandsamarar i kommunal sektor. Etablering av nytt EVU-emne. Notat fra emneansvarlig Bjørn-Henning Østenstad og studieadministrasjonen/JOSP.
Vedtaksforslag	Det foreslås for fakultetsstyret at et nytt EVU-emne opprettes i henhold til vedlagte emnemal. Enkelte detaljer i emnemalen må utstå, og anses omfattet av SU sin kompetanse til å endre emnebeskrivelser. Studiedekanen gis fullmakt til å komplettere emnebeskrivelsen, herunder litteraturlisten, i samarbeid med emneansvarlig og studieadministrasjonen.
71/18	
Vedtaksforslag	

Eventuelt

Halvard Haukeland Fredriksen

Leder

Johanne Spjelkavik

Sekretær

UNIVERSITETET I BERGEN

Den sentrale klagenemnd årsmelding 2017

Innhold

1. Generelt om Den sentrale klagenemnd.....	3
1.1. Sammensetningen av klagenemnda i 2017 – ny oppnevning.....	3
2. Saker i klagenemnda 2017.....	4
2.1. Politiattestsaker.....	4
2.2. Klagesaker.....	4
2.3. Fusk saker.....	5
2.4. Antall saker tidligere år – utviklingen.....	5
3. Merknader.....	6
3.1. Advokatrepresentasjon og utgifter.....	6

1. Generelt om Den sentrale klagenemnd

Etter universitets- og høyskoleloven (uhl.) § 5-1 plikter universiteter og høyskoler å opprette ei klagenemnd, og bestemmelsen er grunnlaget for virksomheten til Den sentrale klagenemnd ved UiB. Nemndas mandat er å behandle klager over enkeltvedtak, fuskesaker mot studentene, og visse andre typer disiplinærsaker. Arbeidsområdet og arbeidsformen for klagenemnda er regulert i «Regler for Den sentrale klagenemnd ved Universitetet i Bergen», som finnes her:

<http://regler.uib.no/regler/Del-1-Overordnede-rammer/1.4-Regler-om-nemnder-og-utvalg/Den-sentrale-klagenemnd-Lovpaalagt-organ>

1.1. Sammensetningen av klagenemnda i 2017 – ny oppnevning

Nemnda avholdt elleve møter i 2017, med følgende sammensetning i vårsemesteret:

<u>Representant</u>	<u>Vararepresentant</u>
lagdommer Beate Blom, leder	tingrettsdommer Berit Sangolt
professor Tanja Barth	professor Ståle Pallesen
førsteamanuensis Espen Gamlund	professor Anders Arne Johansson
student Eivind Brandt	student Vilde Glosemeyer Havrevold
student Cecilie Andrea Løvseth Amesen	student Carl Henrik Andersson

I august oppnevnte Universitetsstyret nye representanter. Lederen og hennes vara, samt de vitenskapelig ansatte, har funksjonstid ut juli 2021. Studentene har funksjonstid ut juli 2018. Flere av de tidligere representantene ble oppnevnt for en ny periode. Sammensetningen for høstsemesteret var slik:

<u>Representant</u>	<u>Vararepresentant</u>
lagdommer Beate Blom, leder	tingrettsdommer Berit Sangolt
professor Tanja Barth	førsteamanuensis Esperanza Diaz
professor Espen Gamlund	professor Jarle Berntsen
student Eivind Brandt	student Shifat Ullah student Carl Henrik Andersson
student Cecilie Andrea Løvseth Amesen	student Tonje Vaage student Anni Sofie Geithus

Sekretariat:

Universitetsdirektørens kontor ved Sekretariat for universitetsledelsen.

2. Saker i klagenemnda 2017

Nemnda realitetsbehandlet 82 saker i 2017, mot 80 i 2016. I tillegg ble én sak avvist fordi klagen var fremsatt for sent, mens fire klagesaker ble trukket av studenten før realitetsbehandling. Tabellen under gir en oversikt over konklusjonene i sakene som ble realitetsbehandlet, slik disse er fordelt på fakultetene og Studieadministrativ avdeling.

Sakstype og utfall per fakultet	Fusk, annullering	Fusk, utestenging ett semester	Fusk, utestenging to semestre	Fusk, henlagt (frifinnelse)	Klager, medhold	Klager, ikke medhold*	Politiattest	Antall saker per fakultet
JUR	11	3	3	0	6	23	0	46
PSY	0	2	1	0	2	7	1	13
MN	1	0	0	0	1	0	0	2
MED	0	0	0	0	0	6	0	6
HF	2	0	1	0	1	1	1	6
SV	2	0	0	0	0	3	0	5
KMD	0	0	0	0	1	0	0	1
SA	0	0	0	0	2	1	0	3
Totalt	16	5	5	0	13	41	2	82

*Denne kolonnen omfatter også to klager over fuskevedtak, hvor studentene verken fikk medhold i Den sentrale klagenemnd eller Felles klagenemnd.

I 2017 som tidligere kom det flest saker fra Det juridiske fakultet.

2.1 Politiattestsaker

Nemnda er førsteinstans til å behandle saker som gjelder spørsmål om ekskludering fra enkelte typer praksisstudier eller klinisk undervisning som følge av merknad på politiattest, jf. uhl. § 4-9 (5). I 2017 ble to slike saker behandlet, mot én i 2016, ingen i 2015 og to i 2014.

2.2 Klagesaker

Klagesaker er saker hvor en student har klaget på et enkeltvedtak truffet av institusjonen. Enkeltvedtaket kan for eksempel være avslag på søknad om lokalt opptak, avslag på søknad om permisjon, avslag på ulike dispensasjonssøknader, vedtak om tap av eksamensrett eller tap av studierett og lignende.

Nemnda behandlet 54 klagesaker i 2017, mot 49 i 2016. Av sakene i 2017 var det 13 som resulterte i at klageren fikk medhold eller delvis medhold, og 41 hvor klageren ikke fikk medhold. Det innebærer at omtrent 24 % av klagen i 2017 helt eller delvis ble tatt til følge. I årene 2011 til 2016 var de tilsvarende, avrundede tallene henholdsvis 10 %, 15 %, 21 %, 10 %, 17 % og 22,5 %, som gir et snitt på omtrent 16 %. Inklusive tallene fra 2017, er gjennomsnittet for andelen klager som blir tatt til følge omtrent 17 %.

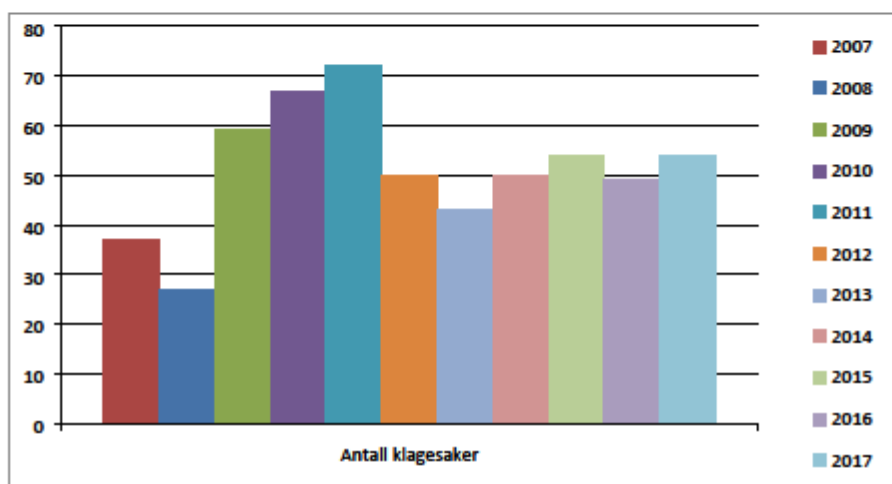
Klagenemndas avgjørelser i klagesaker kan ikke påklages etter forvaltningsloven fordi nemnda er klageinstansen i sakene. Avgjørelsene kan imidlertid vurderes av Sivilombudsmannen etter henvendelse fra klageren. I tilfelle kan Sivilombudsmannen velge å komme med anbefalinger til hvordan saken skal håndteres. Slike anbefalinger er ikke rettslig bindende, men UiB som en del av den norske forvaltningen forventes å rette seg etter eventuelle anbefalinger. I 2017 vurderte Sivilombudsmannen én sak som ble meldt inn av en student sent i 2016. Sivilombudsmannen avsluttet saken uten å finne feil ved behandlingen.

2.3 Fuskesaker

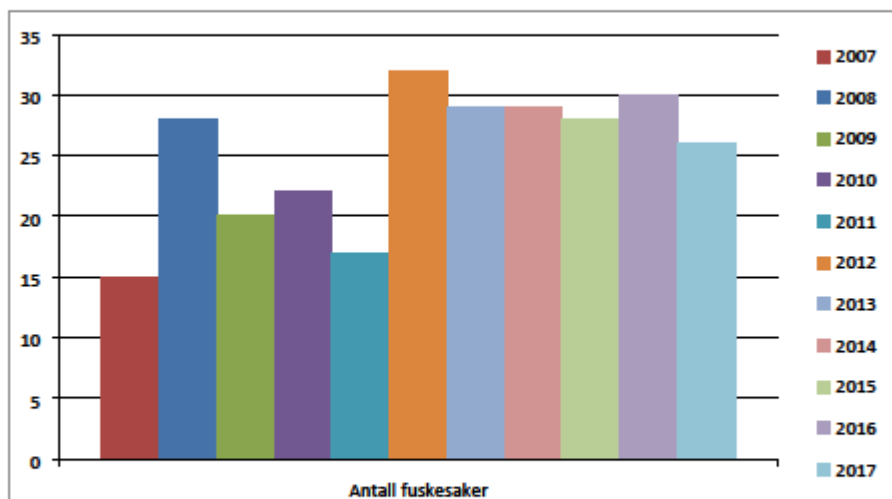
Fuskesaker er saker om mistanke om fusk etter universitets- og høyskoleloven §§ 4-7 (annullering) og 4-8 (utestenging). I 2017 behandlet nemnda 26 slike saker, og i alle sakene ble studentene funnet skyldige i fusk. Annullering er den vanligste reaksjonen i fuskesakene. Vedtak om annullering og ev. utestenging kan påklages til Felles klagenemnd. I 2017 ble to fuskesaker fra Den sentrale klagenemnd behandlet i Felles klagenemnd. Begge vedtakene ble opprettholdt.

2.4 Antall saker tidligere år – utviklingen

Utviklingen i antall klagesaker siden 2007 ser slik ut:

Utviklingen i antall fuskesaker siden 2007:

3. Merknader

Antall saker og vanlige sakstyper

På grunn av lave absolutte tall vil små endringer i antall saker gi store utslag i diagrammene over. Dette er særlig synlig i tallene frem til 2012. I årene etter 2012 har antallet saker for nemnda vært relativt stabilt, men fortsatt høyt. Nemnda vil, som tidligere, advare mot å tolke antallet fuskesaker som en sikker indikasjon på hvor mye studentfusk det er ved UiB.

Blant fuskesakene har 15 oppstått ved mistanke om plagiat. Deretter har ti oppstått som følge av at studenten hadde medbrakt ikke-tillatte hjelpemidler til eksamen, og én skyldtes tekstmanipulasjon og overskridelse av ordgrense i en obligatorisk innlevering.

Klagesakene er langt mindre ensartede, men klager på formelle feil ved eksamen eller sensur utgjør 14 av de 54 sakene. De øvrige sakene fordeler seg jevnt på kategoriene av saker som nemnda behandler.

Arbeidsmengde og overgang til Admincontrol

Det høye antallet saker innebærer at både sekretariatet og nemndas medlemmer må bruke mye tid og ressurser på nemndsarbeidet. Sekretariatet var besatt med to saksbehandlere i mesteparten av 2017, men ingen av de to saksbehandlerne kan bruke hele sin tid til å arbeide med klagenemnda.

Årsrapporten for 2016 omtalte digitalisering av nemndas arbeid, hvor målsettingen var å arbeide fullstendig papirfritt i løpet av 2017. Høsten 2017 gikk nemnda over til å bruke Admincontrol, som også benyttes for å håndtere dokumenter til Universitetsstyret. Denne løsningen er sikker, og langt mer brukervennlig enn den forrige. Brukervennligheten merkes særlig av representanter uten annen tilknytning til UiB. Ved utgangen av 2017 begynte Admincontrol å tilby elektronisk signering av dokumenter, som i løpet av 2018 vil bli benyttet for å signere møteprotokoller. All øvrig dokumenthåndtering foregår digitalt allerede.

3.1 Advokatrepresentasjon og utgifter

Etter uhl. § 4-8 (5) har studenter som får reist sak som kan ende med utestengelse rett til advokatbistand for universitetets regning. Det samme gjelder i politiattestsaker. I klagesaker har studenten som hovedregel ikke rett til å få dekket sakskostnadene sine dersom de ikke får medhold i klagen. De som får medhold, kan få eventuelle sakskostnader dekket etter nærmere regler i forvaltningsloven § 36.

I 2017 var studenten representert av advokat i 2 av de 26 fuskesakene, og i én av politiattestsakene. Det var ingen studenter som var representert av advokat blant klagesakene. I 2016 var studenten representert med advokat i 9 av 30 fuskesaker. Samlet beløp advokatutgiftene seg til 40 255 kroner i 2017, mot 213 796 kroner i 2016 og 120 000 kroner i 2015.

Sak 56/18 – 4

Vedtak i Den sentrale klagenemnd 21.04.2017, 19.05.2017, 16.06.2017, 25.08.2017, 29.09.2017, 27.10.2017, 17.11.2017, 15.12.2017, 19.01.2018, 16.02.2018, 23.03.2018, 20.04.2018, 25.05.2018, 15.06.2018 og i Felles klagenemnd 13. 06.2017, 23.03.2018.

21. april 2017

18/17 (2017/213) Brudd på bestemmelser om hjelpemidler til eksamen. Eksamen og kursgodkjenning annulleres. Vedtaket korrigert 15.05: **Eksamen annulleres.**

22/17 (2017/3733) Klage på vedtak om tap av studierett. **Ikke medhold.**

25/17 (2017/4122) Klage på underkjennelse av obligatorisk kursoppgave i JUS113. **Medhold.**

19. mai 2017

27/17 (2017/2172) Klage på vedtak om tap av eksamensrett i JUS135. **Ikke medhold.**

28/17 (2017/3170) [Saken er feilaktig merket 28/16.]. Tekstsammenfall i skriftlige arbeider JUS121. **Kursgodkjenning annulleres.** [Studenten hadde ikke tatt eksamen.]

30/17 (2017/5089) Klage på formelle feil ved klagesensur JUS399. **Ikke medhold.**

16. juni 2017

32/17 (2017/5500) Klage på avslag på søknad om gjentak av bestått eksamen. **Medhold.**

34/17 (2017/4553). Klage på vedtak om utvidet innleveringsfrist for obligatorisk kursoppgave i JUS243. **Ikke medhold.**

25. august 2017

35/17 (2017/5462) Brudd på bestemmelser om hjelpemidler til eksamen JUS113. Eksamen og kursgodkjenning annulleres. Vedtaket korrigert 13.09: **Eksamen annulleres.**

37/17 (2017/5246) Klage på formelle feil ved eksamen i JUS121. **Ikke medhold.**

38/17 (2017/5345) Klage på formelle feil ved eksamen i JUS121. **Ikke medhold.**

41/17 (2017/7342) Tekstsammenfall i skriftlige arbeider JUS112. **Kursgodkjenning og eksamen annulleres. Utestengt en periode H17.**

42/17 (2017/7344) Brudd på bestemmelser om hjelpemidler til eksamen JUS256-2-B. **Eksamen annulleres, utestengt en periode H17.**

43/17 (2017/5462) Brudd på bestemmelser om hjelpemidler til eksamen i JUS112. **Studenten anses for å ha fusket. Grunnet særegne omstendigheter fastsettes ingen reaksjon.** [Saken er i sin helhet utelatt fra framstillingen.]

45/17 (2017/9080) Klage på underkjent dokumentasjon på fravær ved eksamen i spesialemner. **Medhold.**

47/17 (2017/9029) Klage på formelle feil ved sensuren i JUS114. **Ikke medhold.**

51/17 (2017/9306) Klage på formelle feil ved eksamen i JUS134. **Ikke medhold.**

52/17 (2017/9197) Klage på formelle feil ved eksamen i JUS134. **Ikke medhold.**

29. september 2017

54/17 (2017/7345) Tekstsammenfall i skriftlige arbeider JUS123. **Kursgodkjenning og eksamen annullert. Utestengt H18 og V19.**

56/17 (2017/9139) Klage på formelle feil ved sensur av JUS399. **Ikke medhold.**

58/17 (2017/9556) Klage på formelle feil ved klagesensur JUS113. **Medhold.**

59/17 (2017/9354) Klage på formelle feil ved eksamen JUS134. **Ikke medhold.**

60/17 (2017/9633) Klage på formelle feil ved eksamen i JUS134. **Ikke medhold.**

61/17 (2017/6158) Klage på avslag på søknad om å skrive stor masteroppgave. **Medhold.** [Fakultetets vedtak ble opphevet.]

27. oktober 2017

68/17 (2017/10301) Klage på avslag på søknad om dispensasjon fra tregangersregelen. **Ikke medhold.**

71/17 (2017/12503) Klage på avslag på søknad om vurderingsmelding etter frist. **Ikke medhold.**

72/17 (2017/12689) Klage på vedtak om underkjent dokumentasjon på gyldig fravær fra eksamen.
Medhold.

17. november 2017

46/17 (2017/7704) Brudd på bestemmelser om hjelpemidler til eksamen i JUS243. Spørsmål om forlenget studierett og nytt eksamensforsøk. **Eksamen annullert. Utestengelse V18 og H18.** Vedtak om annullering og utestengelse ble påklaget – 89/17. Se vedtak fra Felles klagenemnd under her, dato 23. mars 2018. [Vedtaket i sak 46/17 inneholdt også en uttalelse om studierett. I sak 90/17 den 19. januar 2018 ble dette omgjort.]

74/17 (2014/8934) Klage på avslått søknad om utvidet studierett. **Ikke medhold.**

75/17 (2017/12365) Klage på vedtak om tap av eksamensrett. **Ikke medhold.**

77/17 (2017/13216) Klage på formelle feil ved sensur i JUS134. **Ikke medhold.**

78/17 (2017/12194) Klage på vedtak om tap av eksamensrett i JUS131. **Ikke medhold.**

79/17 (2017/13748) Klage over vedtak om å avvise besvarelse til obligatorisk oppgave i JUR601. **Ikke medhold.**

15. desember 2017.

76/17 (2017/13181) Tekstsammenfall i skriftlige arbeider JUS122. **Kursgodkjenning og eksamen annulleres.**

81/18 (2017/12598) Mistanke om fusk grunnet overskridelse av ordgrense JUS122. **Kursgodkjenning og eksamen annulleres.**

80/17 (2017/13073) Tekstsammenfall i skriftlige arbeider JUS122. **Kursgodkjenning og eksamen annulleres.**

19. januar 2018.

86/17 (2017/14175) Klage på formelle feil i klagesensur JUS243. **Ikke medhold.**

16. februar 2018

5/18 (2018/169) Klage på vedtak om tap av eksamensrett i JUS289-2-A. **Ikke medhold.**

4/18 (2017/15812) Klage på avslag på søknad om dispensasjon fra gjentakskvote. **Ikke medhold.**

23. mars 2018

12/18 (2018/1508) Klage på formelle feil ved eksamen i JUS111. **Ikke medhold.**

20. april 2018

20/18 (2018/3250) Tekstsammenfall i skriftlige arbeider JUS135. **Kursgodkjenning og eksamen annulleres. Utestengelse en periode H18.**

26/18 (2018/3761) Klage på avslag på søknad om studierett etter frist. **Ikke medhold.**

18/18 (2018/2698) Tekstsammenfall i skriftlige arbeider JUS111. **Kursgodkjenning og eksamen annulleres.**

25. mai 2018

32/18 (2018/3464) Klage på avslag om å få avlegge privatisteksamen i JUS241. **Ikke medhold.**

25/18 (2018/3252) Tekstsammenfall i skriftlige arbeider JUS135. **Kursgodkjenning og eksamen annulleres.**

15. juni 2018

35/18 (2018/5221) Brudd på bestemmelser om hjelpemidler til eksamen i JUS133. **Eksamen annulleres.**

Vedtak i Felles klagenemnd

13. juni 2017:

I sak 79/16 (2016/11324) Tekstsammenfall i skriftlige arbeider JUS122 fattet Den sentrale klagenemnden vedtak om annullering og utestengelse. Vedtaket ble påklaget. I sak 16/17 opprettholdt Den sentrale klagenemnden sitt vedtak og sendte klagen til Felles klagenemnd. **Felles klagenemnd stadfestet vedtaket.**

23. mars 2018:

I sak 89/17 (2017/7704) Ulovlige hjelpemidler til eksamen i JUS243 fattet Den sentrale klagenemnden fattet vedtak om utestengelse i sak 46/17. dette ble påklaget. I sak 89/17 opprettholdt Den

sentrale klagenemnden sitt vedtak og sendte klagen til Felles klagenemnd. **Felles klagenemnd stadfestet vedtaket.**

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 57/18 – 1

SU sine virkemidler for å «styre» emner og forholdet mellom dem.
Gjelder både rollen som *studieutvalg* og rollen som *programstyre*.

Innhold

SU sine virkemidler for å «styre» emner og forholdet mellom dem	15
Utgangspunkt	15
Rammer og verktøy	15
Universitets- og høyskoleloven	15
Studietilsynsforskriften	16
Studiekvalitetsforskriften	16
UiBs sentrale regelverk	16
UiBs Kvalitetshåndbok	16
Studieplan for masterstudiet i rettsvitenskap ved UiB	17
Reglement for Det juridiske fakultet	17
Praksis og tradisjoner hos oss	18
Arenaer og verktøy	19
Emneevaluering	19
Programevaluering	19
Konklusjon	20

Utgangspunkt.

SU uttalte i sak 42/18 – 2 den 15. mai 2018:

- 2** Studiereform 2018: Metodedelen. Notat fra dekanatet. *[Notatet er oppdatert etter det som ligger i innkallingen til møtet.]*
- SU uttaler** Notatet legges fram for fakultetsstyret med uttalelse fra SU:
SU slutter seg til de målsetningene som skisseres i notatet.
SU vil undersøke hvilke virkemidler utvalget har – også i egenskap av programstyre – for å skape bedre integrasjon mellom emnene og tydeligere progresjon gjennom studiet.

Den siste setningen i uttalelsen foranlediger notatet her.

Rammer og verktøy

[Universitets- og høyskoleloven](#)

I universitets- og høyskoleloven er det ingenting om programstyre – heller ikke i studiekvalitetsforskriften eller studietilsynsforskriften.

Universitets- og høyskoleloven har imidlertid noe om faglige fullmakter/autonomi for undervisere: «Den som gir undervisning ved institusjon under denne lov har et selvstendig faglig ansvar for innhold og opplegg av denne innenfor de rammer som institusjonen fastsetter eller som følger av lov eller i medhold av lov»¹. Forståelsen av denne bestemmelsen vil ha betydning for hvordan så vel fakultetsstyret som øvrige organer skal forstå sin kompetanse med hensyn til det som berører faglige egenskaper i emnene. Vi kommer tilbake til det.

[Studietilsynsforskriften](#) har ikke noe som kan bidra til avklaring av kompetansefordelingen. Den har imidlertid en rekke materielle regler – dels nokså detaljert – for studieprogrammer og rammebetingelsene for dem. Dette omfattes klart nok av «de rammer [...] som følger av love eller i medhold av lov» i uhl § 1-5 nr. 3 bokstav a). Det er institusjonen som svarer overfor NOKUT og Kunnskapsdepartementet med hensyn til disse kriteriene, men i praksis vil det være fakultetet som er ansvarlig, det gjelder både med hensyn til drift og dokumentasjon, og med hensyn til konsekvenser ved eventuelt manglende oppfyllelse av kriteriene.

[Studiekvalitetsforskriften](#) har heller ikke noe om kompetansefordelingen, men gir NOKUT relativt vide fullmakter i henhold til kriterier og vilkår i studietilsynsforskriften.

UiBs sentrale regelverk:

I UiBs [myndighetskart](#) og [regler for fakultetsorganene](#), er lite sagt om organenes kompetanse med hensyn til faglig innhold i emner og programmer. *Universitetsstyret* oppretter programmer og legger dem ned². *Fakultetsstyrene* endrer studieplanene – i denne sammenhengen må vi forstå det som omfattende også emnebeskrivelser, jf. § 3.1 i [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#). UiB-forskriften sier ingenting om kompetansen, bare hva studieplanen skal inneholde.

Vi kan slutte at fakultetsstyret i alle fall har omfattende kompetanse med hensyn til innholdet i studieprogrammet. Hvor langt dette rekker inn i det faglige innholdet i emnene, må avstemmes mot bestemmelsen i universitets- og høyskoleloven § 1-5 nr. 3 bokstav a om undervisernes faglige fullmakter – se under her.

UiBs Kvalitetshåndbok

3. Roller i studiekvalitetsarbeidet

Alle studieprogram skal vere leia av eit programstyre med ein programstyreleiar. Organisatorisk kan programmet vere underlagt eitt eller fleire institutt, men eitt fakultet har det administrative og økonomiske ansvaret for studieprogrammet. Programstyrefunksjonen kan og verte lagt til eit organ som har andre oppgåver. Programstyret har ansvar for å drifte programmet, og gir råd til institutt og fakultet når det gjeld avgjerder og planar for emne og program. Tverrfaglege program må drivast i tråd med vedtekne retningslinjer for tverrfagleg samarbeid, sjå appendiks 2. Andre aktuelle funksjonar med ansvar for undervisningsaktivitet er emneansvarlege, undervisningsansvarlege og undervisningsleiarar ved institutta. Fordeling av ansvar mellom dei ulike funksjonane varierer mellom dei ulike institutta. Det kan verte utarbeidd egne instruksar for emneansvarlege. I tillegg vert ei ordning med programsensor nytta.

Dette gir svært begrenset veiledning.

Vi har også rettet en forespørsel til studiekvalitetsansvarlige ved UiB/SA om det fins retningslinjer for programstyrenes kompetanse – eventuelt med hensyn til skjæringspunktet mellom programstyrene og emneansvarlige. Noe slikt fins ikke.

¹ Universitets- og høyskoleloven § 1-5 nr. 3 bokstav a.

² Oversikt over saksområder fordelt på myndighetsnivå UNDERVISNING, GRADER, EKSAMEN i myndighetskartet.

Studieplan for masterstudiet i rettsvitenskap ved UiB

Programansvarleg

Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen. Integrert masterprogram i rettsvitenskap har ikkje eige programstyre, men vert administrert av Studieutvalet på vegner av Fakultetsstyret.

Reglement for Det juridiske fakultet

Om den rollen fakultetet har tildelt Studieutvalget med hensyn til drift av emnene, heter det i § 9 i Reglement for Det juridiske fakultet:

Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. Utvalget skal selv behandle de faglige rammene, viktige prioriteringer og opplegg for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av masterprogrammet og ev andre studietilbud fakultetet er ansvarlig for. Utover dette kan utvalget delegere sine oppgaver til utvalgets leder.

Studieutvalget har ansvaret for de prinsipielle sider ved undervisning og eksamen samt fakultetets fremmedspråklige undervisningstilbud, herunder kvalitetssikring av disse. Studieutvalget skal også påse at undervisningstilbud ved utenlandske universitet som fakultetet har utvekslingsavtale med, er tilfredsstillende tilrettelagt og fulgt opp.

Studieutvalget skal melde ressursbehov til fakultetet vedr. eksamens- og undervisningsaktiviteter og videre foreslå endringer i disponeringen av ressurser når forholdene tilsier det. Studieutvalget skal gi uttalelse til fakultetet i spørsmål som naturlig hører inn under studieutvalget.

For dette formålet er Studieutvalget tildelt følgende oppgaver:

- a) sørge for kvalitetssikring i samsvar med retningslinjene i handbok for kvalitetssikring av universitetsstudiene*
- b) løpende vurdere fakultetets undervisning og undervisningsformer og foreslå endringer når det er påkrevd*
- c) godkjenne kursoppleggene og endringer i disse*
- d) fastsette endringer av emnebeskrivelse i de enkelte kursene, herunder læringsutbytte, prøvingsformer og litteraturlister. Der vedtatte endringer har budsjettmessige konsekvenser, må disse være utredet og vedtatt av fakultetsstyret før endringene iverksettes.*
- e) utarbeide forslag til reglement og vesentlige reglementsendringer for fakultetets studietilbud samt forberede behandling av andre generelle studie- og eksamensspørsmål*

[...]

Dette må være å forstå som omfattet av «de rammer som institusjonen fastsetter» i sitatet over fra universitets- og høyskoleloven.

Vi har ikke hatt noen tradisjon for at SU av eget tiltak har grepet inn i enkeltemner, verken med kontroll eller tiltak. Vi har hatt (tilløp til) rutinemessig kontroll av emnenes bestanddeler og gjennomføring, og vi har rutiner som tilsier at emneansvarlig avgir kursrapport til SU, i tillegg til at SU behandler alle endringer i emnebeskrivelsene. Alt dette er arenaer der det er mulig for SU å forholde seg aktivt til emnenes innhold og gjennomføring. § 9 i fakultetsreglementet gir antakelig også ytterligere rom for å utvikle og iverksette virkemidler med hensyn til emnenes organisering og innhold.

Praksis og tradisjoner hos oss

Avgrensingen av faglige fullmakter mot «de rammer institusjonen fastsetter» gir – i alle fall tilsynelatende – betydelig handlingsrom for fakultetsstyret eller det organ styret bemyndiger (SU), til å organisere emnene med både faglige og pedagogiske implikasjoner. Her skal vi imidlertid ikke undervurdere tyngden av *tradisjon* – i alle fall hos oss har vi tradisjon for stor grad av eierskap og faglig autonomi for den enkelte underviser/emneansvarlige. Inntrykket er at man relativt lett kan gi slipp på et emne, men så lenge man har det, forventes stor grad av autonomi. Det kan være grunn til å reflektere over hva de emneansvarlige oppfatter som formalia/administrasjon og derfor ikke omfattet av faglig autonomi, og hva de oppfatter som faglig og derfor «beskyttet». Det er ikke tvil om at fakultetsstyret har kompetanse til å vedta rammer også for «innhold og opplegg av [undervisningen]», men det er spørsmål om hvordan dette best kan samordnes med den faglige autonomien som må være bærende i forskningsbasert undervisning.

Hos oss har SU hovedsakelig holdt seg til å tilrå opprettelse og nedleggelse av emner og å være på mottakersiden med hensyn til endring og utvikling.

Våren 2009 ble det gjort en offensiv med innsamling av dokumentasjon for kursoppleggene. Bakgrunnen for denne offensiven var et fakultetsstyrevedtak den 18. desember 2007, i sak 71/07, der det heter i pkt. 4 (relevant del uthevet her):

Kursansvar godskrives med 50 timer som grunnfradrag, og 2 timer tillegg pr studiepoeng for obligatoriske kurs. Kursansvaret for valgemner godskrives med 1 time pr studiepoeng.
Kursopplegget for obligatoriske kurs skal godkjennes av prodekan for undervisning. Der det innstilles på underkjenning, legges saken først fram for Studieutvalget.

Ingen kursopplegg ble underkjent, men noen fikk tips om forbedringspunkter.

V14 ble en oppdatering etterspurt, med varierende oppslutning.

I 2009/10 hadde vi også en omfattende omarbeiding av emnenes læringsmål med bakgrunn i at Kunnskapsdepartementet og NOKUT påla oss å følge opp NKR³. Dette innebar ikke en materiell gjennomgang av emnene og heller ikke en gjennomgang av emnenes rolle i programmet.

I 2012 hadde vi et omfattende arbeid med å formulere nye læringsmål for programmet⁴. I den forbindelse kom det opp forslag om at arbeidet skulle etterfølges av en gjennomgang av emnene med sikte på å påse at de faktisk summerer til programmets mål. Dette ble utsatt av hensyn til både administrative og faglige ressurser – etter hvert også med sikte på en mulig studiereform.

I tillegg har Lars Skjold Wilhelmsen hatt noen prosjekter der deler av programmet har vært evaluert med sikte på innhold og kvalitet, men dette har ikke vært systematisk i den forstand at det har omfattet alle emner eller vært knyttet til programmets helhet.

Så har vi i alle år hatt kursrapportering, der emneansvarlig etter hvert kurs har inngitt (til SU) en rapport om «rikets tilstand». Denne har etter hvert blitt gjort til gjenstand for kommentering fra SU, eventuelt med enkelte forslag eller bekreftelser. Det har aldri hendt at SU har benyttet disse anledningene til å «gripe inn» i et emne.

Sammenfatningsvis kan vi si at både SU og fakultetsstyret har forholdt seg til et eierskap til så vel emner som program, men at den enkelte emneansvarliges autonomi har vært dominerende med hensyn til utforming og drift av emnene. Det er uklart – og antakelig varierende – i hvilken grad de emneansvarlige opplever seg «styrt» av SU eller fakultetsstyret med hensyn til utforming og drift av emnene. Vi ser at de

---

³ Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk, nå omfattet i en forskrift: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-11-08-1846>

forholder seg til de ressursmessige rammene, og rent formelle strukturer, mens det altså er mindre tydelig hvordan de opplever at SU har «tilsyn» med det faglige innholdet i emnet og sammenhengen mellom dem.

Vi kan antakelig konkludere med at de emneansvarlige opplever betydelig eierskap til emnenes innhold og nærmere utforming, og har sett den faglige autonomien som vidtrekkende. De rammene som omtales i universitets- og høyskoleloven § 1-5 nr. 3 bokstav a, har neppe vært oppfattet som snevre i så måte, eller påtrengende tydelige.

Arenaer og verktøy

Vi har ingen tradisjon for direkte intervensjon i emnenes form og innhold etter at de er opprettet og plassert i programmet og følgelig ingen etablerte arenaer for det. Det fins imidlertid formelle hjemler og antakelig et visst praktisk handlingsrom for slik inngripen fra SU sin side, jf. fakultetsreglementet § 9 – tilpasset etablert tradisjon for faglig autonomi og «eierskap» til emnene, både innenfor og utenfor de etablerte «kontaktpunktene» (rapportering/evaluering og endringsforslag).

Emneevaluering

Emneevalueringen som til nå har vært gjort hvert år, er klart nok et møtepunkt mellom emneansvarlig og SU der SU vil kunne gå tydeligere inn i det man måtte ønske å diskutere nærmere, innenfor rammene av fullmakten i fakultetsreglementet § 9.

Det samme gjelder i noen grad der det søkes om litteraturendringer, og i stor grad der det unntaksvis søkes om endringer i læringsmål.

Når vi nå iverksetter **den periodiske emneevalueringen** (forutsetningsvis fra og med 18/19) med redusert hyppighet og økt intensitet og dybde i emneevalueringen, vil vi kunne etablere en helt ny arena for dialog med emneansvarlig også om emnenes innhold og nærmere utforming. Det kan være grunn til å vente at nettopp denne periodiske evalueringen kan vise seg å være en velegnet arena for eventuelle styringsmekanismer SU måtte ønske å iverksette.

Programevaluering

I tillegg til emnenes innretning, er det et sentralt poeng at de henger sammen på måter som er formålstjenlig med hensyn til programmets samlede mål. Et slikt «tilsyn» vil vi ikke oppnå vis a vis den enkelte emneansvarlige, her må nye arenaer etableres.

Kvalitetshåndboken sier i pkt. 13.2 at en mer omfattende programevaluering skal finne sted hvert 5. år. Dette er en krevende øvelse, men den vil kunne utgjøre en veldig god arena for å undersøke hvordan emnene summerer til programmets mål, inkludert de «synergieffektene» vi må kunne anta oppstår underveis.

Det vil likevel fortsatt være et åpent spørsmål hvordan eventuelt påviste eller mistenkte mangler skal håndteres. Vi kan tenke oss at en programevaluering konkluderer med at vi mangler komponenter. Det vil være innenfor SU sitt mandat å utarbeide forslag til reparasjon av slike mangler og presentere dem for styret. Vi kan også tenke oss at programevalueringen konkluderer med at enkelte komponenter ikke oppfyller nødvendige kvalitetskrav. Dette er forhold som bør kunne løses i dialog med den/de aktuelle emneansvarlige. Også her har SU – og studiedekanen – nødvendige fullmakter, så vel i fakultetsreglementet som i fakultetsstyrevedtaket fra desember 2007. De nærmere rutinene for slike prosesser vil måtte utarbeides i bred forståelse med både de emneansvarlige og fakultetsstyret.

---

⁴ Fakultetsstyresak 80/12 den 18. desember 2012.

Konklusjon

Periodisk emneevaluering og programevaluering er antakelig de beste arenaene for styringsmekanismer overfor emner og programmene som helhet.

Fakultetsstyret har betydelig kompetanse med hensyn til å fastsette rammer også for den faglige autonomien underviserne har, men det kan være gode grunner til å anvende denne med en viss tilbakeholdenhet.

SU vil kunne gi anbefalinger og råd til emneansvarlige i alle sammenhenger og når som helst. Også her kan det være grunn til å være oppmerksom på at emneansvarlige og andre lærere har en oppfatning om et «fredet» område der den faglige autonomien er rådende – uten at det er mulig å vite nøyaktig hvor den grensen går for den enkelte.

SU kan foreslå for styret at det fattes vedtak som direkte eller indirekte virker styrende for innhold eller utforming av emner.

SU kan bruke godkjenning av endringer i emner til å stille vilkår eller på andre måter styre form og innhold i emnene – også her er det grunn til å være oppmerksom på ulike oppfatninger med hensyn til faglig autonomi.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 57/18 – 2**Spesialemner rapport V18**

Det vises til

- studieutvalgets sak 51/15-6 den 25. august 2015 og fakultetsstyresak 73/15 den 8. september 2015
- studieutvalgets sak 67/16-1 den 19. september og fakultetsstyresak 78/16 den 1. november 2016
- studieutvalgets sak 53/18-3 den 12. september 2017 og fakultetsstyresak 76/17-h den 31. oktober 2017.

Videre vises til sak 59/15 (25. august 2015) der SU ba om en oppfølgingssak om hvorvidt «unntakspakkene» ga en uintendert økning av studenter til spesialemnene som gir unntak fra kravet om engelsk emne.

Både SU og fakultetsstyret har ytret ønske om at en oppdatering av produksjonsdata og eventuelt andre nøkkeltall og/eller sentrale opplysninger for spesialemner siste studieår presenteres hver høst. Notatet her tar sikte på en slik begrenset oppdatering av saken fra 2017. Formålet er å forsyne organene med et kunnskapsgrunnlag for eventuelle beslutninger eller andre disposisjoner med hensyn til spesialemnene.

Aktuelt fra siste år:**Obligatorisk engelsk emne**

Vi innførte krav om obligatorisk engelsk spesialemne for studenter som ikke reiser på utveksling, med virkning for studenter som oppnår grad fra og med V17. Det er gjort noen unntak fra kravet for at det ikke skal komme i veien for enkelte «pakker» som er godt faglig begrunnet. Regelen slo inn for full i år; i gradene i fjor var det en del studenter som hadde oppfylt kravet til spesialemner uten innslag av engelsk og bestemmelsen ble ikke gitt slik tilbakevirkende kraft at de måtte ta flere spesialemner enn det som skal inn i graden.

«Unntakspakkene» går fram av § 2-1 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet:

- I) JUS254-2-A Politirett og JUS255-2-A Påtalerett,
- II) JUS256-2-A Skatterett I, JUS256-2-B Skatterett II og JUS257-2-A Grunnleggende selskapsrett
- III) JUS260-2-A Design- og patentrett, JUS260-2-B Opphavsrett, JUS260-2-C Kjenneteiknsrett og JUS260-2-D Marknadsføringsrett (tre av fire)
- IV) JUS325 Rettshjelp

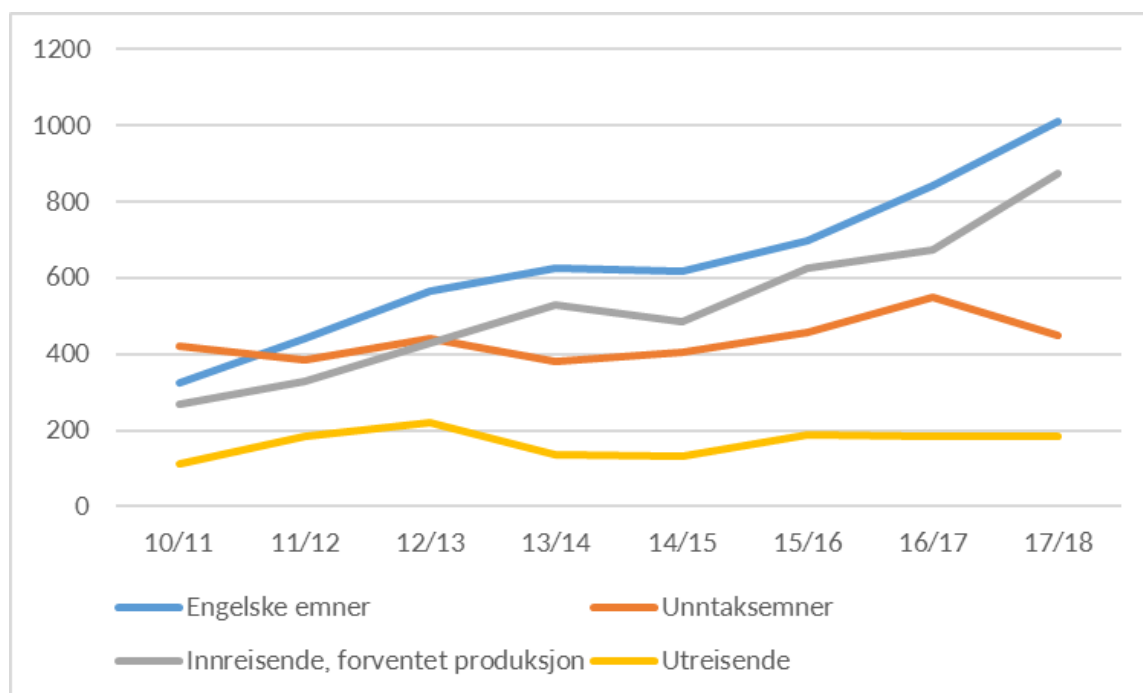
Vi hadde ventet en viss effekt med hensyn til kandidattall både til de engelske emnene og til emnene som utgjør «unntakspakkene». I spesialemner rapporten fra i fjor heter det: «Det mønsteret vi kan vente å se tydeligere i de nærmeste årene, er at engelske emner øker, samt de «unntakspakkeemnene» det er gjort rede for over her.»

Våren 2017 var det 366 studenter som oppnådde mastergrad hos oss (333 i det femårige programmet og 33 i det toårige). Studieåret 16/17 hadde vi 254 utreisende studenter fra vårt fakultet. Det vil si at vi kan

kalkulere med ca. 112⁵ studenter i målgruppen for obligatorisk engelsk spesialeemne. Dette stemmer bra med den beregningen vi la til grunn: hvis vi regner at ca. halve kullet reiser ut og at de fleste av den andre halvparten skal ta et engelsk spesialeemne, ville vi ventet en økning på 100 – 150 studenter til *de engelske spesialemnene*. De som velger *unntaksemnene* vil måtte ta vel to emner i snitt for å oppfylle kravet til unntak – det vil si at hvis alle skulle oppfylle på den måten, ville vi sett en økning på rundt 230 – 250 i de emnene.

Vi har ikke sett en slik økning i noen av de to gruppene.

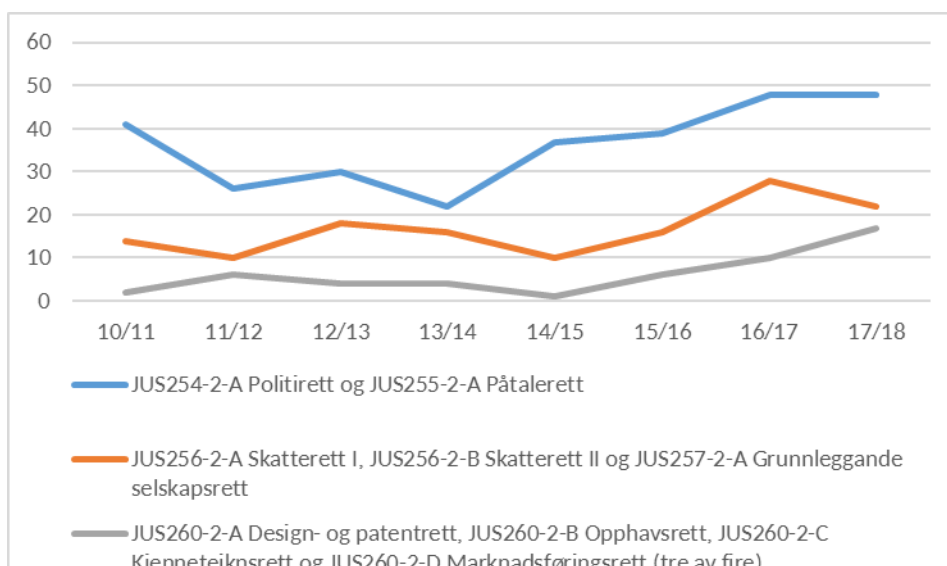
Vi har satt sammen en graf som viser utviklingen i engelske emner (antall studenter som tar dem), i «unntaksemnene» (antall studenter som tar dem), innreisende utvekslingsstudenter (forventet produksjon – dvs. antall studenter ganger tre) og utreisende studenter (antall studenter):

Vi ser at økningen i engelske emner samsvarer godt med økningen i forventet produksjon hos innreisende studenter. Unntaksemnene økte fra 15/16 til 16/17, i 17/18 var de tilbake til nivået i 14/15.

Når vi ser på tall for «unntaksemnene» *bare for våre egne studenter*, kan vi se en økning – det er mulig vi ser det vesentligste av utslaget her:

⁵ Tallene her vil ikke være helt presise uten at vi undersøker alle forekomstene på individnivå, ettersom ikke alle utreisende oppnår graden samme år som de er ute, og heller ikke har alle som oppnår graden vært ute det siste året.

Det er noen andre muligheter for hvor studentene «har blitt av»: Studentene skriver stor masteroppgave eller de tar spesielemner et annet sted og får dem godskrevet her (det fritar ikke fra krav til engelske emne, men de kan altså ha tatt det et annet sted) eller de får dispensasjon fra kravet om engelsk spesielemne. I tillegg kan vi tenke oss at deler av kullet ikke regnes med, enten fordi de «rakk» å ta alle sine spesielemner før kravet trådte i kraft – det kan neppe være mange slike igjen i studentmassen, eller fordi det er mange som er så forsinket at de enda ikke har tatt spesielemnene sine – det er neppe mange av dem heller.

Alternativet stor masteroppgave gjelder et så lite antall studenter⁶ at det neppe er registrerbart i sammenhengen her. Godskrivinger og dispensasjoner har vi ikke gode rapporter for, men et inntrykk fra saksbehandlingen/arkivet tilsier ikke at godskrivinger og dispensasjoner kan forklare hele mangelen. Praksis for dispensasjoner har vært svært streng. Forslaget her er å avvente ytterligere ett år eller kanskje to for å se om det kan være snakk om forsinkelser i slutten av studiet – det er ikke så veldig store tall vi snakker om, sånn at med litt større datagrunnlag kan det være mulig å tegne et tydeligere bilde og finne bedre forklaringer. Hvis vi tenker oss at alle disse forklaringsfaktorene er med, vil effekten på hver av dem bli ganske liten, men den burde ikke være så lite synlig som den er i materialet nå.

Porteføljen

Det har skjedd noen endringer i porteføljen det siste året:

- JUS270-2-B Economic Analysis of Law hadde siste eksamen V18
- JUS282-2-A International Business Contracts hadde siste eksamen H17 (ingen undervisning og ingen eksamenskandidater)

Disse to emnene hadde professor Eric Shcanze som emneansvarlig, og han er gått av med pensjon.

- JUS250-2-D Velferdsrett 20 studiepoeng startet opp V18 til erstatning for JUS250-2-A Velferdsrett (10 studiepoeng) og JUS250-2-B Autonomi og tvang i helse- og sosialsektoren som ble terminert H17.

Tall fra siste år:

⁶ 13/14: 8 – 14/15: 16 – 15/16: 3 – 16/17: 11 – 17/18: 9.

Studieåret 17/18 har vi hatt 48 aktive spesialemer⁷ (26 engelske) i tillegg til i alt fire praksisemner⁸ (ett engelsk, ett udefinert).

Høsten 2017 var 1266 studenter meldt til eksamen i spesialemer, 1073 (85 %) møtte. Av dem besto 1045 – 97 %. For engelske spesialemer alene var tallene 638 meldt, 604 (95 %) møtt, 593 besto (98 %).

Våren 2018 var 831 studenter meldt til eksamen i spesialemer, 613 (74 %) møtte. Av dem besto 598 (98 %). For engelske spesialemer alene var tallene 465 meldt, 408 (85 %) møtt – 399 (98 %) besto.⁹

For studieåret som helhet hadde vi 2097 vurderingsmeldte i spesialemer hvorav 1686 (80 %) møtte. For 16/17 var tilsvarende tall 2154 vurderingsmeldte, hvorav 1650 møtte (77 %).

Vedlagt er tabeller som viser produksjonen fra og med H14 i detalj pr spesialemer, sortert etter emnekode.

Her er også et ark som viser emnene sortert etter *produserte studiepoeng/årsekvivalenter* i 17/18.

I notatet her videreføres oversikten over *bevegelsen* i studiepoengproduksjon. Tabellen er gjort om fra gruppering i «De 11 beste» og så videre, slik det har vært presentert fra 2015, til én samlet tabell med visning av bevegelse fra året før. Rangeringen er basert på *emnenes samlede produksjon de fire siste årene*. Pilene til høyre viser bevegelsen fra forrige studieår. Grønn tekst er engelske emner.

Rangering av emnene ut fra produserte studiepoeng de siste fire år:

Plass	Under-visnings-semester	Emnekode	Emnekortnavn	Sp	Endr	Plassering i fjor
1	H	JUS254-2-A	Politirett	20		1
2	H	JUS276-2-A	Human Rights Law	20		2
3	H	V JUS257-2-A	Grunnl. selskapsrett	10		3
4	H	JUS251-2-A	Arbeidsrett I	10		4
5		V JUS288-2-A	International Criminal Law	10		10
6	H	JUS255-2-A	Påtalerett	10		6
7	H	JUS256-2-A	Skatterett I	10		5
8	H	JUS278-2-A	Comp. Private Law	10		7
9		V JUS283-2-A	Arbitration	20		15
10	H	JUS258-2-B	Competition Law	10		12
11		JUS329	Skriveveiledning og gruppeledelse	15		8
12	H	JUS256-2-B	Skatterett II	10		13
13	H	JUS261-2-A	Konfliktmekling	20		11
14		V JUS276-2-B	European Human Rights	20		32
15	H	JUS271-2-B	Comparative Energy law - Renewable energy and energy market	10		21
16	H	JUS287-2-A	EU and EEA Commercial Law	10		24
17		JUS325	Rettshjelp	30		9

⁷ FS220.001 H16-V17, rapport 001, filtrert for spesialemer: (emnekode like 'JUS25%') OR (emnekode like 'JUS26%') OR (emnekode like 'JUS27%') OR (emnekode like 'JUS28%') OR (emnekode like 'JUS29%') OR (emnekode like 'JUS32%') OR (emnekode like 'JUS33%')

⁸ JUS325 Rettshjelp, JUS329 Skriveveiledning og gruppeledelse, JUS330 Forhåndsgodkjent prosedyrekonkurranse, JUS334 Chinese Law Clinical Programme.

⁹ Tallene for V17 er før eventuelle sensurklager og/eller kontinuasjonseksamen. Det ventes bare helt marginale endringer i statistikken etter det.

18	H	JUS289-2-A	International Civil Procedure	10	↑	31
19		V JUS271-2-A	Energy Law	10	↓	16
20		V JUS272-2-A	American Law	10	↓	17
21		V JUS277-2-B	International Copy	10	↓	20
22	H	JUS280-2-B	Alternative Dispute	20	↑	35
23		V JUS250-2-C	HR Welfare State	10	↓	18
24		JUS270-2-A	Economic Analysis	10	↑	25
25		JUS282-2-A	Interna. Bus. Contr.	10	↓	14
26	H	JUS281-2-A	Comp. Const. Law	10	↓	19
27	H	JUS260-2-D	Markedsføringsrett	10	↓	26
28	H	JUS285-2-A	EU and EEA Public Procurement Law	10	↑	30
29		V JUS273-2-A	Legal Philosophy	10	↓	23
30		V JUS257-2-B	Aksjeselskapsrett	10	↑	34
31	H	JUS260-2-B	Opphavsrett	10	↓	28
32	H	JUS251-2-B	Arbeidsrett II	10	↓	22
33	H	JUS265-2-A	Planrett	10	↓	27
34		V JUS273-2-C	Law and Justice	10	↓	29
35		V JUS290-2-A	Common and Civilian Influence in a Mixed Legal System	10	↑	44
36		V JUS291-2-A	EU and EEA State Aid Law	10	↑	37
37	H	JUS260-2-C	Kjennetegnsrett	10	↑	40
38		V JUS277-2-A	Intro Copy	5	↓	36
39		V JUS250-2-B	Autonomi og tvang	10	↓	33
40	H	JUS253-2-A	Kommunalrett I	10	↓	38
41	H	JUS260-2-A	Design og patent	10	↔	41
42		V JUS286-2-A	Constitution and Politics	10	↑	45
43	H	JUS292-2-A	Introduction to Chinese Law	10	↑	47
44		JUS262-2-A	Trygderett	10	↓	42
45		V JUS264-2-A	God forvaltningsskikk	10	↑	46
46	H	JUS251-1-A	Arbeidslivets rett	10	↓	43
47	H	V JUS330	Prosedyrekonk	15	↑	48
48		JUS250-2-A	Velferdsrett	10	↓	39
49		V JUS334	Chinese Law Clinical Programme	10	↑	52
50		V JUS250-2-D	Velferdsrett	20	NY	

Når man leser denne rangeringen er det av avgjørende betydning at man samtidig har i minne at dette gjelder produksjon over fire år – det vil si at emner som ikke har vært i virke alle fire årene (fordi de har startet eller opphørt i perioden), ikke har representative tall.

Den som stiger raskest på rangeringen er JUS276-2-B European Human Rights med 18 plasser, deretter følger JUS289-2-A International Civil Procedure og JUS280-2-B Alternative Dispute Settlements med 13 plasser.

JUS276-2-B European Human Rights startet opp V16 og produserer svært bra. Hvis vi ser de to siste årene separat, er dette det fjerde beste emnet av alle, selv om det bare når en 14.-plass når produksjonen i fire år legges til grunn. Emnet ble noe omarbeidet i SU-sak 81/17 som følge av at emneansvarlig Jon Petter Rui sa opp sin stilling ved fakultetet. Ny emneansvarlig Bjørnar Borvik har varslet at det innen søknadsfristen for V19 vil bli gjort ytterligere endringer i emnet ettersom det nå antakelig har større innholdsmessig sammenfall med JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter enn det som er ønskelig og dessuten forenlig med prinsippene for tildeling av studiepoeng. (Det skal ikke gis dobbel uttelling for samme faginnhold.)

JUS289-2-A International Civil Procedure har vært i produksjon hele perioden, Det startet H14 og kan være et godt eksempel på hvordan et emne «går seg til» og produserer bra etter en innkjøringsperiode.

JUS280-2-B Alternative Dispute Settlements startet opp H16, og stiger altså i år fra 35. til 22. plass på listen.

Disse emnene er topp 10 med hensyn til produserte studiepoeng når bare de to siste årene tas med:

JUS254-2-A Politirett

JUS276-2-A Human Rights Law

JUS257-2-A Grunnl. selskapsrett

JUS288-2-A International Criminal Law

JUS276-2-B European Human Rights

JUS255-2-A Påtalerett

JUS278-2-A Comp. Private Law

JUS251-2-A Arbeidsrett I

JUS256-2-A Skatterett I

JUS280-2-B Alternative Dispute Resolution

Den som synker raskest på rangeringen er JUS251-2-B Arbeidsrett fordypning med 10 plasser, fulgt av JUS282-2-A International Business Contracts og JUS250-2-A Velferdsrett med 9 plasser.

JUS251-2-B Arbeidsrett fordypning synker fra 22. plass til 32. Det er ingen åpenbar forklaring på dette – det kan tenkes at emnet er «offer for» kravet om engelsk spesialemne – det vil typisk være emner studentene ser som marginale i sin portefølje som «ofres» for å gi plass til engelsk emne og emnet kan muligens sees som «smalt» i en samlet portefølje.

JUS282-2-A International Business Contracts ble terminert H17, og hadde ikke produksjon V18 (det er et våremne). Det vil synke ytterligere og forsvinne.

JUS250-2-A Velferdsrett ble terminert H17 (slått sammen med JUS250-2-B til JUS250-2-D), og har ikke produksjon V18. Det vil også synke ytterligere og forsvinne.

Disse emnene er de 10 med minst produksjon når bare de to siste årene er med:

JUS286-2-A Constitution and Politics. *Jevnt lav produksjon – de to siste årene markant bedre enn de to årene før det.*

JUS330 Prosedyrekonk. *Dette er et atypisk emne, tungt basert på eksterne institusjoner. Planlegges revidert neste studieår.*

JUS253-2-A Kommunalrett I. *Emnet har jevnt lav produksjon.*

JUS250-2-B Autonomi og tvang i helse- og sosialsektoren. *Emnet er terminert, slått sammen med JUS250-2-A Velferdsrett (10 studiepoeng) til JUS250-2-D Velferdsrett (20 studiepoeng).*

JUS250-2-D Velferdsrett. *Emnet er helt nytt etter fusjon av JUS250-2-A Velferdsrett og JUS250-2-D.*

JUS260-2-A Design og patent. *Emnet har jevnt lav produksjon.*

JUS262-2-A Trygderett. *Emnet har hatt jevnt lav produksjon, og ligger p.t. på is.*

JUS251-1-A Arbeidslivets rett. *Et atypisk emne som tilbys på bachelornivå, som spinoff av JUS251-2-A Grunnleggende arbeidsrett.*

JUS334 Chinese Law Clinical Programme. *Emnet var nytt V17.*

JUS250-2-A Velferdsrett. *Emnet er terminert, slått sammen med JUS250-2-B Autonomi og tvang i helse- og sosialsektoren til JUS250-2-D Velferdsrett 20 studiepoeng.*

Sammenlignet med tidligere år, ser vi at produksjonen jevner seg *litt* ut. Tidligere har vi «klart oss» med de 11 beste emnene for å oppnå 50 % av samlet produksjon akkumulert over fire år. Nå må vi ha 12 emner for å nå samme andel produksjon. Til sammenligning produserer de 12 minste emnene 7,3 % av samlet produksjon de siste fire årene. Her er det imidlertid svært viktig å observere at blant de 12 minste emnene finner vi nykommerne som enda ikke har fått i gang produksjonen sin. Og vi finner emner som er terminert, og har opphørt med produksjon.

Vi ser også at fortsatt er høstemner (undervisning om høsten) dominerende i toppen av produksjonsrangeringen. Man kan ikke slutte noe om sammenhenger – særlig ikke om årsakssammenhenger – på grunnlag av en slik observasjon, men blant de 15 beste emnene er det bare tre våremner (og ett som går både vår og høst). Dette på tross av at det er færre emner å velge mellom om våren; og *betydelig* færre norske emner. Våre studenter er mer tilbøyelig til å skrive masteroppgaven om våren og vi har færre innreisende om våren – det er likevel ikke grunnlag for å si at her er noen årsakssammenheng – og om her er noen, er det ikke gitt hvilken vei den går.

Sortert etter samlet produksjon i fireårsperioden:

Emnekode	Emne kortnavn	Sp	V18		H17		V17		H16		V16		H15		V15		H14		Til sammen 4 år		Produce rt sp	Akk prod	% av det hele	Årsekv i 17/18		
			Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått						
JUS254-2-A	Polittrett	20	5	5	65	65	15	15	70	69	11	11	57	55	7	7	46	46	276	273	5460	5460	8,3	23,3		
JUS276-2-A	Human Rights Law	20			81	81			69	69	19	19	52	52	3	3	36	36	260	260	5200	10660	16,2	27,0		
JUS257-2-A	Grunnl. selskapsrett	10	41	41	68	58	61	16	74	53	25	23	79	76	28	19	61	59	437	345	3450	14110	21,5	16,5		
JUS251-2-A	Arbeidsrett I	10	15	12	42	41	16	15	63	60	12	12	67	66	11	10	73	71	299	287	2870	16980	25,9	8,8		
JUS288-2-A	International Criminal Law	10	25	20	51	50	2	2	79	72	1	1	51	50	4	4	37	36	250	235	2350	19330	29,4	11,7		
JUS255-2-A	Påtalerett	10	6	6	61	59	14	14	58	55	15	13	43	40	2	2	45	45	244	234	2340	21670	33,0	10,8		
JUS256-2-A	Skatterett I	10	8	8	42	40	16	14	68	62	9	9	43	41	9	9	52	51	247	234	2340	24010	36,6	8,0		
JUS278-2-A	Comp. Private Law	10	1	1	78	78	2	2	55	55			37	37			39	39	212	212	2120	26130	39,8	13,2		
JUS283-2-A	Arbitration	20	39	39			20	20			18	18			18	18			95	95	1900	28030	42,7	13,0		
JUS258-2-B	Competition Law	10	5	5	68	65	4	10	43	43			40	39	2	2	24	23	186	187	1870	29900	45,5	11,7		
JUS329	Universitetsped veil	15	33	33			29	29			29	29	2	2	26	26			119	119	1785	31685	48,3	8,3		
JUS256-2-B	Skatterett II	10	11	10	33	32	9	8	62	61	4	4	23	23	4	3	26	25	172	166	1660	33345	50,8	7,0		
JUS261-2-A	Konfliktmekling	20				21	21			18	18			22	22	17	17			78	78	1560	34905	53,2	7,0	
JUS276-2-B	European Human Rights	20	43	42			34	34											77	76	1520	36425	55,5	14,0		
JUS271-2-B	Comparative Energy law - R	10			48	48			41	41			35	35	1	1	20	20	145	145	1450	37875	57,7	8,0		
JUS287-2-A	EU and EEA Commercial L	10			46	46			42	42			27	27			22	22	137	137	1370	39245	59,8	7,7		
JUS325	Rettshjelp	30	9	9	1	1	11	11			10	10	2	2	11	11			44	44	1320	40565	61,8	5,0		
JUS289-2-A	International Civil Procedure	10	1	1	61	60			24	24			35	35			11	11	132	131	1310	41875	63,8	10,2		
JUS277-2-B	International Copy	10	44	44			22	21			33	32			32	31			131	128	1280	43155	65,7	7,3		
JUS271-2-A	Energy Law	10	42	39	1	1	23	23	2	1	34	34	1	1	28	28	1	1	132	128	1280	44435	67,7	6,7		
JUS272-2-A	American Law	10	31	31			36	36			31	31			30	30	0	0	128	128	1280	45715	69,6	5,2		
JUS280-2-B	Alternative Dispute	20			35	35			27	27									62	62	1240	46955	71,5	11,7		
JUS250-2-C	HR Welfare State	10	27	27			38	37			27	27	1	1	26	26	2	2	121	120	1200	48155	73,4	4,5		
JUS270-2-A	Economic Analysis	10	2	2	53	47			24	24			23	23	1	1	12	12	115	109	1090	49245	75,0	8,2		
JUS282-2-A	Interna. Bus. Contr.	10					39	38			28	28	1	1	36	35	1	1	105	103	1030	50275	76,6	0,0		
JUS281-2-A	Comp. Const. Law	10			31	31			41	41					2	2	29	28	103	102	1020	51295	78,1	5,2		
JUS260-2-D	Markedsføringsrett	10	2	2	27	27	2	2	16	16	2	2	24	24	1	1	27	27	101	101	1010	52305	79,7	4,8		
JUS285-2-A	EU and EEA Public Procur	10			32	32			29	29			18	18			21	21	100	100	1000	53305	81,2	5,3		
JUS273-2-A	Legal Philosophy	10	18	18			16	16			18	18			10	10	36	36	98	98	980	54285	82,7	3,0		
JUS260-2-B	Opphavsrett	10	4	4	29	29	6	6	22	21	4	3	18	16	2	2	14	14	99	95	950	55235	84,1	5,5		
JUS257-2-B	Aksjeselskapsrett	10	9	9	5	5	13	43	7	6	12	11	5	5	11	11	5	5	67	95	950	56185	85,6	2,3		
JUS265-2-A	Planrett	10	3	3	13	13	4	4	22	21	2	2	22	22	2	2	24	24	92	91	910	57095	87,0	2,7		
JUS251-2-B	Arbeidsrett II	10	3	2	11	11	6	6	17	17	10	10	26	26	6	6	16	13	95	91	910	58005	88,4	2,2		
JUS273-2-C	Law and Justice	10	17	17			17	17			27	27			16	16			77	77	770	58775	89,5	2,8		
JUS290-2-A	Common and Civil Influ	10	42	42			20	20			7	7			7	7			76	76	760	59535	90,7	7,0		
JUS291-2-A	EU and EEA State Aid Law	10	21	21			24	24			13	12			12	12			70	69	690	60225	91,7	3,5		
JUS260-2-C	Kjennetegnsett	10	6	6	23	22	2	2	15	14	3	2	12	12			6	5	67	63	630	60855	92,7	4,7		
JUS277-2-A	Intro Copy	5	35	35			33	31			29	29			24	23			121	118	590	61445	93,6	2,9		
JUS250-2-B	Autonomi og tvang	10			2		10	10	10	10	15	15	1	1	6	6	7	7	51	49	490	61935	94,3	0,0		
JUS253-2-A	Kommunalrett I	10	2	2	7	7	1	1	15	15	5	4	7	7	9	9	3	3	49	48	480	62415	95,1	1,5		
JUS292-2-A	Introduction to Chinese Law	10	1	1	19	19			21	21									41	41	410	62825	95,7	3,3		
JUS286-2-A	Constitution and Politics	10	14	14			15	14	0	0	7	7			6	6			42	41	410	63235	96,3	2,3		
JUS260-2-A	Design og patent	10			7	7			14	14	1	1	12	12	1	1	6	6	41	41	410	63645	96,9	1,2		
JUS264-2-A	God forvaltningsskikk	10	17	17			12	12			11	11							40	40	400	64045	97,6	2,8		
JUS262-2-A	Trygderett	10			5	5	8	8	5	5	10	10	3	2	7	7	3	3	41	40	400	64445	98,2	0,8		
JUS251-1-A	Arbeidslivets rett	10	5	4	4		2	0	5	5	8	8	22	13	5	4	4	4	55	38	380	64425	98,1	0,7		
JUS330	Prosedyrekonk	15	15	15	3	3	1	1			2	2							21	21	315	64740	98,6	4,5		
JUS250-2-A	Velferdsrett	10					7	7	1	1	11	11	2	2	4	4	5	5	30	30	300	65040	99,1	0,0		
JUS334	Chinse Law Clinical Progra	10	12	12			9	9											21	21	210	65250	99,4	2,0		
JUS250-2-D	Velferdsrett	20	11	11																						
Til sammen pr semester															427	412	714	701	5802	5622	65650					
Grønn tekst: Engelsk emne																										
Celle uten registrering: Eksamen har ikke vært tilbudt, eller det har vært ingen oppmeldte. 0: Ingen møtte til/besto eksamen, men der var oppmeldte																										
Kilde: FS581.002 Studiepoengstatistikk pr emne - nivåfordelt. 184-16-* Alle kandidater Gjentak ikke med																										
På disse 16 semestrene har spesialmennene produsert												65650 studiepoeng - det tilsvarer										1094				
Førnetert produksjon ut fra optakstall alene, skulle være												193 helårsekvivalenter/år (siden spesiallemne"kvoten" er en halv årshenhet for studentene).														
Pr våren 2016 har vi altså et lite overskudd i produksjonen sammenlignet med 100 % normert produksjon.																										
I realiteten kunne vi vente langt mindre, ettersom mange reiser ut, og noen faller fra. Alminnelig gjennomsnittsproduksjon er også mindre enn 100 % (60 studiepoeng/år).																										
(Studieåret 14/15 gjennomsnittsproduksjonen ved fakultetet 52,36 studiepoeng, dvs 87,26 % av full produksjon. [FS581.003 - Sted - uten gjentak.]																										
Dette innebærer at vårt tilbud av spesiallemmer til "andre" - særlig til innreisende utenlandske studenter - ikke er uten betydning for produksjonen i spesialmennene.																										

I tabellen her ser vi også akkumulert produksjon – det viser hvor få eller mange emner som trengs for å produsere for eksempel 50 % av total produksjon («% av det hele»).

Sortert etter emnekode:

Emnekode	Emnekortnavn	Sp	V18		H17		V17		H16		V16		H15		V15		H14		Til sammen 4 år		Produce rt sp	Akk prod	% av det hele	Arsekv i 17/18
			Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått				
JUS250-2-A	Velferdsrett	10					7	7	1	1	11	11	2	2	4	4	5	5	30	30	300	300	0,5	0,0
JUS250-2-B	Autonomi og tvang	10			2		10	10	10	10	15	15	1	1	6	6	7	7	51	49	490	790	1,2	0,0
JUS250-2-C	HR Welfare State	10	27	27			38	37			27	27	1	1	26	26	2	2	121	120	1200	1990	3,0	4,5
JUS250-2-D	Velferdsrett	20	11	11																				
JUS251-1-A	Arbeidslivets rett	10	5	4	4		2	0	5	5	8	8	22	13	5	4	4	4	55	38	380	2370	3,6	0,7
JUS251-2-A	Arbeidsrett I	10	15	12	42	41	16	15	63	60	12	12	67	66	11	10	73	71	299	287	2870	5240	8,0	8,8
JUS251-2-B	Arbeidsrett II	10	3	2	11	11	6	6	17	17	10	10	26	26	6	6	16	13	95	91	910	6150	9,4	2,2
JUS253-2-A	Kommunalrett I	10	2	2	7	7	1	1	15	15	5	4	7	7	9	9	3	3	49	48	480	6630	10,1	1,5
JUS254-2-A	Politirett	20	5	5	65	65	15	15	70	69	11	11	57	55	7	7	46	46	276	273	5460	12090	18,4	23,3
JUS255-2-A	Påtalerett	10	6	6	61	59	14	14	58	55	15	13	43	40	2	2	45	45	244	234	2340	14430	22,0	10,8
JUS256-2-A	Skatterett I	10	8	8	42	40	16	14	68	62	9	9	43	41	9	9	52	51	247	234	2340	16770	25,5	8,0
JUS256-2-B	Skatterett II	10	11	10	33	32	9	8	62	61	4	4	23	23	4	3	26	25	172	166	1660	18430	28,1	7,0
JUS257-2-A	Grunnl. selskapsrett	10	41	41	68	58	61	16	74	53	25	23	79	76	28	19	61	59	437	345	3450	21880	33,3	16,5
JUS257-2-B	Aksjeselskapsrett	10	9	9	5	5	13	43	7	6	12	11	5	5	11	11	5	5	67	95	950	22830	34,8	2,3
JUS258-2-B	Competition Law	10	5	5	68	65	4	10	43	43			40	39	2	2	24	23	186	187	1870	24700	37,6	11,7
JUS260-2-A	Design og patent	10			7	7			14	14	1	1	12	12	1	1	6	6	41	41	410	25110	38,2	1,2
JUS260-2-B	Opphavsrett	10	4	4	29	29	6	6	22	21	4	3	18	16	2	2	14	14	99	95	950	26060	39,7	5,5
JUS260-2-C	Kjennetegnrett	10	6	6	23	22	2	2	15	14	3	2	12	12			6	5	67	63	630	26690	40,7	4,7
JUS260-2-D	Markedsføringsrett	10	2	2	27	27	2	2	16	16	2	2	24	24	1	1	27	27	101	101	1010	27700	42,2	4,8
JUS261-2-A	Konfliktmekling	20			21	21			18	18			22	22	17	17			78	78	1560	29260	44,6	7,0
JUS262-2-A	Trygderett	10			5	5	8	8	5	5	10	10	3	2	7	7	3	3	41	40	400	29660	45,2	0,8
JUS264-2-A	God fonaltningskikk	10	17	17			12	12			11	11							40	40	400	30060	45,8	2,8
JUS265-2-A	Planrett	10	3	3	13	13	4	4	22	21	2	2	22	22	2	2	24	24	92	91	910	30970	47,2	2,7
JUS270-2-A	Economic Analysis	10	2	2	53	47			24	24			23	23	1	1	12	12	115	109	1090	32060	48,8	8,2
JUS271-2-A	Energy Law	10	42	39	1	1	23	23	2	1	34	34	1	1	28	28	1	1	132	128	1280	33340	50,8	6,7
JUS271-2-B	Comparative Energy law - F	10			48	48			41	41			35	35	1	1	20	20	145	145	1450	34790	53,0	8,0
JUS272-2-A	American Law	10	31	31			36	36			31	31			30	30	0	0	128	128	1280	36070	54,9	5,2
JUS273-2-A	Legal Philosophy	10	18	18			16	16			18	18			10	10	36	36	98	98	980	37050	56,4	3,0
JUS273-2-C	Law and Justice	10	17	17			17	17			27	27			16	16			77	77	770	37820	57,6	2,8
JUS276-2-A	Human Rights Law	20			81	81			69	69	19	19	52	52	3	3	36	36	260	260	5200	43020	65,5	27,0
JUS276-2-B	European Human Rights	20	43	42			34	34											77	76	1520	44540	67,8	14,0
JUS277-2-A	Intro Copy	5	35	35			33	31			29	29			24	23			121	118	590	45130	68,7	2,9
JUS277-2-B	International Copy	10	44	44			22	21			33	32			32	31			131	128	1280	46410	70,7	7,3
JUS278-2-A	Comp. Private Law	10	1	1	78	78	2	2	55	55			37	37			39	39	212	212	2120	48530	73,9	13,2
JUS280-2-B	Alternative Dispute	20			35	35			27	27									62	62	1240	49770	75,8	11,7
JUS281-2-A	Comp. Const. Law	10			31	31			41	41					2	2	29	28	103	102	1020	50790	77,4	5,2
JUS282-2-A	Interna. Bus. Contr.	10					39	38			28	28	1	1	36	35	1	1	105	103	1030	51820	78,9	0,0
JUS283-2-A	Arbitration	20	39	39			20	20			18	18			18	18			95	95	1900	53720	81,8	13,0
JUS285-2-A	EU and EEA Public Procur	10			32	32			29	29			18	18			21	21	100	100	1000	54720	83,4	5,3
JUS286-2-A	Constitution and Politics	10	14	14			15	14	0	0	7	7			6	6			42	41	410	55130	84,0	2,3
JUS287-2-A	EU and EEA Commercial L	10			46	46			42	42			27	27			22	22	137	137	1370	56500	86,1	7,7
JUS288-2-A	International Criminal Law	10	25	20	51	50	2	2	79	72	1	1	51	50	4	4	37	36	250	235	2350	58850	89,6	11,7
JUS289-2-A	International Civil Procedure	10	1	1	61	60			24	24			35	35			11	11	132	131	1310	60160	91,6	10,2
JUS290-2-A	Common and Civilian Influe	10	42	42			20	20			7	7			7	7			76	76	760	60920	92,8	7,0
JUS291-2-A	EU and EEA State Aid Law	10	21	21			24	24			13	12			12	12			70	69	690	61610	93,8	3,5
JUS292-2-A	Introduction to Chinese Law	10	1	1	19	19			21	21									41	41	410	62020	94,5	3,3
JUS325	Retts hjelp	30	9	9	1	1	11	11			10	10	2	2	11	11			44	44	1320	63340	96,5	5,0
JUS329	Universitetsped veil	15	33	33			29	29			29	29	2	2	26	26			119	119	1785	65125	99,2	8,3
JUS330	Prosedyrekonk	15	15	15	3	3	1	1			2	2							21	21	315	65440	99,7	4,5
JUS334	Chinse Law Clinical Progra	10	12	12			9	9											21	21	210	65650	100,0	2,0
Til sammen pr semester															427	412	714	701	5802	5622	65650			

Sortert etter produserte studiepoeng i 17/18:

Emnekode	Emnekortnavn	Sp	V18		H17		V17		H16		V16		H15		V15		H14		Til sammen 4 år		Produsert sp	Akk prod	% av det hele	Årsekv i 17/18
			Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått	Møtt	Stått				
JUS276-2-A	Human Rights Law	20			81	81			69	69	19	19	52	52	3	3	36	36	260	260	5200	5200	7,9	27,0
JUS254-2-A	Politirett	20	5	5	65	65	15	15	70	69	11	11	57	55	7	7	46	46	276	273	5460	10660	16,2	23,3
JUS257-2-A	Grunnl. selskapsrett	10	41	41	68	58	61	16	74	53	25	23	79	76	28	19	61	59	437	345	3450	14110	21,5	16,5
JUS276-2-B	European Human Rights	20	43	42			34	34											77	76	1520	15630	23,8	14,0
JUS278-2-A	Comp. Private Law	10	1	1	78	78	2	2	55	55			37	37			39	39	212	212	2120	17750	27,0	13,2
JUS283-2-A	Arbitration	20	39	39			20	20			18	18			18	18			95	95	1900	19650	29,9	13,0
JUS258-2-B	Competition Law	10	5	5	68	65	4	10	43	43			40	39	2	2	24	23	186	187	1870	21520	32,8	11,7
JUS280-2-B	Alternative Dispute	20			35	35			27	27									62	62	1240	22760	34,7	11,7
JUS288-2-A	International Criminal Law	10	25	20	51	50	2	2	79	72	1	1	51	50	4	4	37	36	250	235	2350	25110	38,2	11,7
JUS255-2-A	Påtalerett	10	6	6	61	59	14	14	58	55	15	13	43	40	2	2	45	45	244	234	2340	27450	41,8	10,8
JUS289-2-A	International Civil Procedure	10	1	1	61	60			24	24			35	35			11	11	132	131	1310	28760	43,8	10,2
JUS251-2-A	Arbeidsrett I	10	15	12	42	41	16	15	63	60	12	12	67	66	11	10	73	71	299	287	2870	31630	48,2	8,8
JUS329	Universitetsped veil	15	33	33			29	29			29	29	2	2	26	26			119	119	1785	33415	50,9	8,3
JUS270-2-A	Economic Analysis	10	2	2	53	47			24	24			23	23	1	1	12	12	115	109	1090	34505	52,6	8,2
JUS256-2-A	Skatterett I	10	8	8	42	40	16	14	68	62	9	9	43	41	9	9	52	51	247	234	2340	36845	56,1	8,0
JUS271-2-B	Comparative Energy law - E	10			48	48			41	41			35	35	1	1	20	20	145	145	1450	38295	58,3	8,0
JUS287-2-A	EU and EEA Commercial L	10			46	46			42	42			27	27			22	22	137	137	1370	39665	60,4	7,7
JUS277-2-B	International Copy	10	44	44			22	21			33	32			32	31			131	128	1290	40945	62,4	7,3
JUS256-2-B	Skatterett II	10	11	10	33	32	9	8	62	61	4	4	23	23	4	3	26	25	172	166	1660	42605	64,9	7,0
JUS261-2-A	Konfliktmekling	20			21	21			18	18			22	22	17	17			78	78	1560	44165	67,3	7,0
JUS290-2-A	Common and Civilian Influe	10	42	42			20	20			7	7			7	7			76	76	760	44925	68,4	7,0
JUS271-2-A	Energy Law	10	42	39	1	1	23	23	2	1	34	34	1	1	28	28	1	1	132	128	1280	46205	70,4	6,7
JUS260-2-B	Ophavsrett	10	4	4	29	29	6	6	22	21	4	3	18	16	2	2	14	14	99	95	950	47155	71,8	5,5
JUS285-2-A	EU and EEA Public Procur	10			32	32			29	29			18	18			21	21	100	100	1000	48155	73,4	5,3
JUS272-2-A	American Law	10	31	31			36	36			31	31			30	30	0	0	128	128	1280	49435	75,3	5,2
JUS281-2-A	Comp. Const. Law	10			31	31			41	41					2	2	29	28	103	102	1020	50455	76,9	5,2
JUS325	Rettshjelp	30	9	9	1	1	11	11			10	10	2	2	11	11			44	44	1320	51775	78,9	5,0
JUS260-2-D	Markedsføringsrett	10	2	2	27	27	2	2	16	16	2	2	24	24	1	1	27	27	101	101	1010	52785	80,4	4,8
JUS260-2-C	Kjennetegnssrett	10	6	6	23	22	2	2	15	14	3	2	12	12			6	5	67	63	630	53415	81,4	4,7
JUS250-2-C	HR Welfare State	10	27	27			38	37			27	27	1	1	26	26	2	2	121	120	1200	54615	83,2	4,5
JUS330	Prosedyrekonk	15	15	15	3	3	1	1			2	2							21	21	315	54930	83,7	4,5
JUS291-2-A	EU and EEA State Aid Law	10	21	21			24	24			13	12			12	12			70	69	690	55620	84,7	3,5
JUS292-2-A	Introduction to Chinese Law	10	1	1	19	19			21	21									41	41	410	56030	85,3	3,3
JUS273-2-A	Legal Philosophy	10	18	18			16	16			18	18			10	10	36	36	98	98	990	57010	86,8	3,0
JUS277-2-A	Intro Copy	5	35	35			33	31			29	29			24	23			121	118	590	57600	87,7	2,9
JUS264-2-A	God forvaltningsskikk	10	17	17			12	12			11	11							40	40	400	58000	88,3	2,8
JUS273-2-C	Law and Justice	10	17	17			17	17			27	27			16	16			77	77	770	58770	89,5	2,8
JUS265-2-A	Planrett	10	3	3	13	13	4	4	22	21	2	2	22	22	2	2	24	24	92	91	910	59680	90,9	2,7
JUS257-2-B	Aksjeselskapsrett	10	9	9	5	5	13	43	7	6	12	11	5	5	11	11	5	5	67	95	950	60630	92,4	2,3
JUS286-2-A	Constitution and Politics	10	14	14			15	14	0	0	7	7			6	6			42	41	410	61040	93,0	2,3
JUS251-2-B	Arbeidsrett II	10	3	2	11	11	6	6	17	17	10	10	26	26	6	6	16	13	95	91	910	61950	94,4	2,2
JUS334	Chinse Law Clinical Progra	10	12	12			9	9											21	21	210	62160	94,7	2,0
JUS253-2-A	Kommunalrett I	10	2	2	7	7	1	1	15	15	5	4	7	7	9	9	3	3	49	48	480	62640	95,4	1,5
JUS260-2-A	Design og patent	10			7	7			14	14	1	1	12	12	1	1	6	6	41	41	410	63050	96,0	1,2
JUS262-2-A	Trygderett	10			5	5	8	8	5	5	10	10	3	2	7	7	3	3	41	40	400	63450	96,6	0,8
JUS251-1-A	Arbeidslivets rett	10	5	4	4		2	0	5	5	8	8	22	13	5	4	4	4	55	38	380	63430	96,6	0,7
JUS250-2-A	Velferdsrett	10					7	7	1	1	11	11	2	2	4	4	5	5	30	30	300	63730	97,1	0,0
JUS250-2-B	Autonomi og tvang	10			2		10	10	10	10	15	15	1	1	6	6	7	7	51	49	490	64220	97,8	0,0
JUS282-2-A	Interna. Bus. Contr.	10					39	38			28	28	1	1	36	35	1	1	105	103	1030	65250	99,4	0,0
JUS250-2-D	Velferdsrett	20	11	11																				
Til sammen pr semester															427	412	714	701	5802	5622	65650			

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 57/18 – 3**Sak 57/18 – 3****Oversikt over meldt – møtt – stryk – avbrutt og gjentak**

Her presenteres en oversikt over aktuelle tall for alle eksamener i obligatoriske emner for studieåret 2017/18 og et antall tidligere år.

Se også SU

- 52/15 – 3 den 25. august 2015
- 59/16 – 3 den 22. august 2016
- 84/17 – 1 den 29. november 2017

for tilsvarende avmelding tidligere år.

Vi ser at antallet meldt til eksamen er markert høyere dette året enn noen av de fire foregående, med 6 716 meldt i år. Også antall møtt er høyere – for første gang over 6 000. Antallet stryk er lavere enn de seneste årene, unntatt 15/16. Antallet som avbryter eksamen er opp fra i fjor, men lavere enn de tre andre årene i materialet. Antallet som bruker to forsøk har gått ned i hele perioden, tendensen fortsetter i år. Antallet som benytter tre eller flere forsøk er innenfor allerede etablerte ytterpunkter, og påkaller ikke særskilt oppmerksomhet. Det er i mange tilfeller spesielle og individuelle forhold som begrunner disse forekomstene.

Det er neppe noe i årets tall som påkaller særskilt oppmerksomhet.

Tall for to og tre forsøk omfatter både de som har strøket tidligere og de som gjentar en bestått eksamen.

Vi har relativt mange flere gjentak av eksamener mot slutten av studiet. En grunn til det kan være at studentene sparer kvoten de har (fire gjentak av bestått eksamen) og bruker dem på slutten, en annen grunn kan være at de opplever studiet som stadig mer krevende og sliter med å holde følge.

For JUS242 Rettergang som har et relativt høyt antall avbrutt eksamen og relativt høyt antall gjentak (både to forsøk og 3+ forsøk, i alt 113 forekomster V18) har vi undersøkt om gjentakstudenter er overrepresentert blant dem som avbryter – hvis tanken er at man vil sjekke om eksamensoppgaven kan være egnet til eventuell forbedring av karakteren, og dersom den ikke er det, avbryter man. Men blant dem som har tellende forsøk fra før ved vårens eksamen i JUS242, er det ingen som har avbrutt eksamen i dette emnet.

Tall for *gjentak* av bestått eksamen studieåret 17/18¹⁰:

Emne	Meldt	Møtt	Bestått	Stryk
J US 111 Forvaltningsrett I	34	33	33	0
J US 112 Arve- og familierett	50	48	48	0
J US 113 Kontraktsrett I	46	41	40	1
J US 114 Juridisk metode	3	3	3	0
J US 121 Norske og internasjonale rettslige	31	25	25	0
J US 122 Erstatningsrett	21	16	16	0
J US 123 Forvaltningsrett II	41	37	37	0
J US 124 Tingsrett	47	42	42	0
J US 131 Kontraktsrett II	50	48	46	2
J US 132 Pengekravsrett	44	39	37	2
J US 133 Rettskilde- og metodelære	21	19	19	0
J US 134 Retts historie og komparativ rett	12	8	8	0
J US 135 Rettsstat og menneskerettigheter	26	24	23	1
J US 241 S trafferett	61	51	51	0
J US 242 Rettergang	78	63	61	2
J US 243 Alminnelig formuerett	69	42	41	1

I år har vi fått tilgjengelig en rapport som viser bevegelsene i karakterer ved gjentak av bestått eksamen¹¹. Her er tatt med bare de obligatoriske emnene 1. 4. studieår, og ikke EXPHIL og EXFAC Juridisk forprøve.

Av hensyn til periodiseringen i tabellen, viser vi her tall for V17 og H17 – altså ikke for et helt studieår, men for to halve studieår.

Resultat på gjentakseksamener

FØRSTE FORSØK	RESULTAT GJENTAK						Grand T..
	A	B	C	D	E	F	
B	40,00%	20,00%	40,00%				100,00%
C	15,49%	38,97%	27,23%	16,43%	1,41%	0,47%	100,00%
D	8,00%	22,80%	44,80%	18,40%	4,40%	1,60%	100,00%
E	3,08%	16,92%	36,92%	23,08%	15,38%	4,62%	100,00%

Venstre kolonne viser karakteren før gjentak, raden øverst viser karakteren etter gjentak. («Første forsøk» er ikke nødvendigvis det første, men det er det som var tellende før dette gjentak i 2017. Det er likevel antakelig nokså sjelden at en bestått eksamen blir gjentatt mer enn en gang.)

¹⁰ FS316.001: TB (filter: tidlresultat like'J%')

¹¹ Tableau: https://rapport-dv.uhad.no/#/site/UiB/views/Resultatavfrivilliggjentak_0/Resultatpgjentak-tallene?:iid=1

I absolutte tall ser det sånn ut:

Resultat på gjentakseksamener

FØRSTE FORSØK	RESULTAT GJENTAK						Grand To..	Number of Records
	A	B	C	D	E	F		
B	2	1	2				5	112
C	33	83	58	35	3	1	213	
D	20	57	112	46	11	4	250	
E	2	11	24	15	10	3	65	
Grand Total	57	152	196	96	24	8	533	

Vi ser at det er fra C og D til B og C bevegelsene stort sett skjer. Myten om at «man må gjenta for å få A», kan altså avkreftes: I hele 2017 var 57 A'er et resultat av gjentak av bestått eksamen, av totalt 583¹² A'er i de aktuelle emnene. Det var altså ikke mer enn 9,8 % av alle A'er i 2017 som var resultat av gjentak av bestått eksamen.

I perioden fra og med V13 (da gjentakskvoten ble innført) til og med H17, har fakultetet delt ut 2933 A'er i disse emnene. Av dem er 344 framkommet ved gjentak av bestått eksamen, dvs. 11,7 %:

Resultat på gjentakseksamener

FØRSTE FORSØK	RESULTAT GJENTAK						Grand To..
	A	B	C	D	E	F	
B	6	7	8		1		22
C	188	432	369	170	18	7	1 184
D	126	369	686	310	85	36	1 612
E	24	72	206	164	75	42	583
Grand Total	344	880	1 269	644	179	85	3 401

¹² FS568.001 Filter: (emnekode like'JUS1%') OR (emnekode like'JUS24%') AND (karakter like'A%') => Excel.

UNIVERSITETET I BERGEN

Det juridiske fakultet – Studieutvalget

Perioden H12-V17 (fem studieår): Oversikt over antall stryk og avbrutt eksamen

Kilde: FS 580.001 Vurd.enhet

Emne	Meldt					Møtt					Stryk					Avbrutt					To forsøk					Tre+ forsøk				
	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	12/13	13/14	14/15	15/16	17/18	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18
EXFAC	326	302	330	330	349	314	296	317	319	347	9	5	3	4	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0
JUS111	363	344	366	378	400	334	325	344	354	388	1	1	2	8	2	1	0	1	2	2	26	28	22	29	33	5	0	1	1	3
JUS112	378	377	390	390	409	339	348	352	359	371	18	9	13	24	9	29	18	41	6	11	41	44	47	32	48	11	17	6	15	3
JUS113	368	364	405	406	413	332	336	370	360	382	6	2	12	8	2	18	31	23	10	8	37	48	67	52	50	5	7	9	10	9
JUS114	339	343	357	353	352	313	329	337	337	334	4	4	4	1	1	7	5	4	0	2	15	29	23	14	3	5	4	2	0	1
JUS121	360	348	347	346	358	326	324	310	336	338	6	1	0	1	3	32	27	0	0	0	79	34	29	22	30	13	14	10	4	4
JUS122	374	368	359	404	355	353	339	341	370	332	1	3	5	1	6	14	9	9	10	5	108	46	39	66	23	8	8	4	6	3
JUS123	371	364	365	376	373	344	335	312	317	334	1	2	1	5	6	12	7	12	11	12	76	74	50	81	34	5	7	4	11	20
JUS124	362	362	382	371	384	343	332	346	344	359	5	2	4	10	8	30	39	25	29	21	119	48	60	27	47	16	7	5	9	11
JUS131	409	383	392	343	385	364	336	354	287	336	4	3	2	7	10	13	47	13	13	20	71	69	68	40	50	20	6	25	9	18
JUS132	439	382	379	350	394	380	337	334	300	342	8	2	3	4	7	31	12	5	12	19	171	66	66	50	51	51	13	14	9	13
JUS133	374	352	354	316	360	327	308	308	271	326	2	1	1	2	0	5	5	5	5	4	77	44	76	15	27	7	7	12	5	11
JUS134	317	320	277	294	330	288	281	263	255	289	0	2	3	1	1	0	0	1	0	0	9	16	6	8	13	1	5	6	4	5
JUS135	361	333	326	343	360	330	301	288	292	320	1	0	1	6	3	23	5	21	21	25	43	31	26	33	26	12	12	6	10	12
JUS241	410	467	448	469	465	351	417	396	410	402	4	8	1	10	3	5	0	9	12	12	110	60	41	68	65	33	11	12	18	16
JUS242	469	517	515	503	519	374	406	414	387	400	21	21	13	12	13	30	30	21	19	33	90	94	74	80	89	42	28	50	34	31
JUS243	453	519	509	485	510	373	433	427	405	419	28	75	26	26	23	45	15	18	26	15	98	85	102	70	84	28	36	34	24	29

Samlet oversikt seks studieår: H12 - V18:

(Kilde: FS 580.001 "Periode vurdering")

Emne	Meldt	Møtt	Stryk	Avbrutt	To forsøk	Tre+ forsøk
EXFAC	2030	1966	42	0	46	5
JUS111	2435	2245	19	9	337	15
JUS112	2556	2295	82	129	456	65
JUS113	2546	2288	33	99	478	46
JUS114	2546	2288	33	99	291	45
JUS121	2322	2145	25	110	585	155
JUS122	2400	2192	23	52	676	90
JUS123	2433	2163	20	64	720	175
JUS124	2525	2294	34	180	863	161
JUS131	2606	2235	28	137	619	123
JUS132	2586	2191	39	101	900	302
JUS133	2225	1932	13	36	528	120
JUS134	1999	1752	11	1	175	40
JUS135	2314	2028	21	111	397	89
JUS241	2444	2114	29	40	715	200
JUS242	3485	2720	134	143	936	322
JUS243	3382	2763	238	138	890	268

[Tilbake til sakslisten](#)

side 1

Postadresse
Postboks 7806
5020 Bergen

Post@jurfa.uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

Det juridiske fakultet
Telefon 55 58 95 00
Telefaks 55 58 95 10

Besøksadresse
Magnus Lagabøtes plass 1
5010 Bergen

KURSRAPPORT – Ex.fac, Høst/2017

KURSANSVARLIGE: Synne Sæther Mæhle og Ragna Aarli

Kursrapporten er utarbeidet den 5. juli 2018 av Ragna Aarli og Synne Sæther Mæhle

1. FAGLÆRERS GENERELLE VURDERING

a) Praktisk gjennomføring

i. strukturen på kursopplegget

Kurset har en brå oppstart i fadderuken, og går med relativt høy intensitet parallelt med Exphil. Både den brå oppstarten og intensiteten synes å fungere godt i forhold til å skape engasjement for videre studium. Kurset har nokså mange og ulike komponenter som samlet sett skal hjelpe ferske studenter til å forstå hva som utgjør det juridiske feltet og hva som kjennetegner juristers tilnæringsmåte til problemstillinger. I studentevalueringen var det hyppigst valgte svaralternativet for hva som bidro minst til studentens læring «ingenting» (23 av 72), og dette tyder vel på at samspillet mellom de ulike komponentene i kurset fungerer godt. Vi gjengir følgende fritekstsvar fra en student: «Et veldig godt organisert emnekurs. Alt som er tatt med av forelesning og seminarsamling er høyst relevant, og gir et godt læringsutbytte».

ii. Forelesningene

Ragna Aarli foreleste 24 timer basert på kurslitteraturen, inkludert oppsummeringsforelesning sammen med Synne Sæther Mæhle. Studentene svarer på spørsmål som blir reist av foreleser, og forelesningene synes å fungere greit. Dette gjelder også Eivind Kolflaaths forelesning om juridiske tekster som har vært et supplement de siste årene. En av studentene brukte emneevalueringen til å «rette ei stor takk til foreleser Ragna og seminarleiar Eivind for framifrå opplegg. Lært mykje, vore kjekt, og gitt eitt bra grunnlag for studiet. Takk skal doke ha!». Nytt av året var en forelesning av Gudrun Amble fra Lovdata og Fakultetsbiblioteket i introduksjon til kildesøk.

iii. gjennomføring av seminarsamlinger

Kurset har 10 seminarsamlinger som hver for seg og sammen skal gi grunnkunnskap om retten. Hver samling er organisert rundt et hovedtema, for eksempel rettsstaten, med fremleggelse av en seminaroppgave i første time og et diskusjonsopplegg i andre time. En rettslig problemstilling eller et sentralt rettsspørsmål innenfor temaet er fokus for nærmere analyse og diskusjon i hver time. Undervisningen i juridisk metode er derfor problemorientert og har bredt perspektiver.

Seminaroppleggets konkrete utforming i 2017 var en oppdatert versjon av tidligere års opplegg. Seminaropplegget utformes alltid i tett kontakt med seminarledere på kurset. Noen oppgaver byttes som vanlig ut for å inkludere helt ny rettspraksis og aktuelle problemstillinger

Studentene bidrar aktivt med muntlige presentasjoner og diskusjoner, noe som i emneevalueringen blir omtalt som «energikrevende» for studentene. Seminarlederne har fokus på å skape god gruppedynamikk og følge opp hver enkelt student. Hver student har aktivt ansvar for 2 fremleggelser i løpet av kursperioden. Disse

side 1

samlingene utgjør kursets undervisningskjerne og var også for 2017 den mest verdifulle læringsarenaen. Halvpartene av studentene (35 av 72) vurderte seminarsamlingene som det elementet i kurset som bidro mest til studentens læring. Men som en av studentene skriver i emneevalueringen «...selv om jeg har valgt seminarsamlingene som det som hjalp meg mest er helheten og alle delene av exfac.kurset essensielle».

Seminarsamlingene fungerte altså i år som tidligere år svært godt. Tett oppfølging fra seminarleder gir et godt diskusjonsklima.

iv. obligatoriske kursoppgaver

Hver student skriver en seminaroppgave (som inngår som deleksamen) og en felles øvingsoppgave i juridisk metode. Studentene får individuell oppfølging ved at seminarleder kommenterer disposisjon fra en minigruppe og tilbakemelding på første versjon av oppgavesvar fra hver enkelt student. Den individuelle tilbakemeldingen skal gi hver student introduksjon til både å skrive tekst på universitetsnivå generelt og innføring i juridisk tekstsjanger spesielt. Det gis intensive tilbakemeldinger på struktur, innhold, rettslige aspekter og tekstflyt. Bruk av Inspira til innlevering og kommentering fungerte godt.

Den felles øvingsoppgaven kommenteres av arbeidsgruppeledere, for å gi studentene kontakt med det videre undervisningsopplegget på studiet.

Nytt i 2018 var at «Bedre språk»-prosjektet var koblet inn i arbeidet med årets øvingsoppgave (praktikum). Seminarlederne veiledet studentene i den materielle jussen (forvaltningsrett) på en av samlingene på exfac, og arbeidsgruppelederne hadde deretter en egen samling med studentene for å hjelpe dem i å skrive ut besvarelsen som tekst. Studentene satte pris på den ekstra oppfølgingen i skriving. Besvarelsen ble som før rettet av arbeidsgruppelederne. På grunn av tekniske problemer opplevde noen av studentene å få oppgaven tilbake uten kommentarer, men dette ble rettet opp.

v. eksamen

Vi mottok ingen studenthenvendelser under avviklingen av kunnskapstesten. Alle studenter bestod den obligatoriske seminaroppgaven.

vi. samarbeid med administrasjonen

Exfac er et administrativt sett krevende kurs, blant annet fordi alle praktiske forhold er nye for studentene og fordi kurset har mange enkeltkomponenter. Administrasjonen på kurset fungerer likevel svært godt, selv om Kari Bjørøy fikk et særlig høyt arbeidspress de første ukene av kurset fordi ikke alle tekniske forhold fungerte slik de skulle.

b) Strykprosent og frafall på eksamen

Det var 349 studenter oppmeldt til eksamen hvorav 347 studenter møtte. En av de to som ikke møtte, leverte legeattest. Det var 344 studenter fikk karakteren bestått og 3 som fikk ikke bestått. Dette gir en strykprosent på 1% som ligger innenfor normalen på dette kurset.

c) Karakterfordeling

Det benyttes karakterer "Bestått" og "Ikke bestått", og karakterfordelingen er dermed uttømmende beskrevet gjennom punktet ovenfor.

d) Studieinformasjon og -dokumentasjon

Emnet blir publisert på Mitt UiB. Studentene hadde noe problemer med å finne frem på plattformen, men dette skyldes trolig at de fleste studentene er nye på Universitetet.

e) Tilgang til relevant litteratur

Læremiddelet var Mæhle/Aarli, *Fra lov til rett*, 2. utgave, Oslo 2017. Litteraturen er altså fullt faglig oppdatert og var tilgjengelig for studentene i god tid før kursstart. Vi har mottatt mange positive tilbakemeldinger fra studentene og seminarledere på læremiddelet. I studentevalueringen ga en student uttrykk for at læreboken var «tyngre enn den hadde behøvd å være», og en annen mente det var en «tykkere bok enn det som strengt tatt er nødvendig». Ut fra våre muntlige diskusjoner med studentene om læreboken, oppfatter vi dette først og fremst som uttrykk for at møtet med forskningsbasert litteratur på universitetsnivå var en ny og uvant leseopplevelse for mange ferske studenter. På forelesning ga en av studentene uttrykk for dette ved å stille spørsmål om det var meningen at det skulle «lese en *hel* bok?» i dette kurset.

2. FAGLÆRERS VURDERING AV RAMMEVILKÅRENE

a) Lokaler og undervisningsutstyr

Seminarrommene i Gamlebygget er mindre egnet som undervisningsrom fordi det ikke er tilgang på tavle når studentene holder digitale presentasjoner.

b) Andre forhold

Mange studenter strevde med å få tilgang til Mi Side og andre elektroniske ressurser tidsnok til å være forberedt til første seminarsamling.

3. FAGLÆRERS KOMMENTAR TIL ÅRETS STUDENTEVALUERING(ER) (REFERANSEGRUPPEMØTET)

Det ble ikke etablert referansegruppe for 2017-kullet av studenter.

4. OPPFØLGING AV FJORÅRETS EVALUERING

Har punkter fra fjorårets evaluering blitt innarbeidet/ført til endringer i årets kurs? JA

- Læreboken ble revidert i samsvar med forslag til endringer fra studentpanelet vi benyttet som referansegruppe og innspill fra seminarledere.
- Oppgavesettet ble også justert slik at dommer som ble ansett som for krevende for studentene og dommer som kunne erstattes med ny, egnet rettspraksis, ble tatt ut og erstattet.
- Lovdata ble hentet inn for å gi en introduksjon til bruk av eget verktøy, og biblioteket holdt en egen forelesningstime om bibliotekets ressurser.
- Ved hjelp av «Bedre språk»-prosjektet fikk studentene tettere oppfølging og veiledning til skriving av praktikumsoppgaver. Dette er noe studentene lenge har etterlyst.

5. FAGLÆRERS SAMLEDE VURDERING, INKL. FORSLAG TIL FORBEDRINGSTILTAK

Den overordnende vurderingen er at Exfac gir studentene kunnskaper om juridisk metode og jussens rolle i samfunnet som gir et godt grunnlag for å begynne på de enkelte juridiske fagene. Vi opplever studentene som svært engasjerte og aktive, både på forelesning og i seminarsamlingene. Det nyutviklede læremiddelet fungerer godt.

Forslag til forbedringstiltak:

1. Seminarplanen trenger justeringer. Vi vil utvikle oppgavesettet slik at sammenhengene mellom seminaroppgaver, diskusjonsoppgaver og kurslitteraturen blir klarere.
2. Seminarlederressursene bør gi mer utfyllende veiledning til seminaroppgavene og gi veiledning til diskusjonsoppgavene
3. Biblioteket utvikler et internett-basert opplegg som supplement til Lovdatas presentasjon.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 57/18 – 6

Prof. Søren Koch

Kursansvarlig for
JUS 134,
JUS 134-Kina,
JUS 290-2-A,
Exploring the Norwegian legal Culture

Bergen, 20.07.2018

Til SU

[...]

JUS 290-2-A COMPARING LEGAL CULTURES IN EUROPE

Kurset ble opprettet som en midlertidig valgfag, men ble med SU-vedtak fra 12. jan 2016 etablert som permanent fag ved det juridiske fakultet i Bergen.

1. Tidligere Endringer

SU godtok 29.1.2018 noen mindre endringer relatert til ordgrensen til den obligatoriske oppgaven, formulering av læringsformålet og læringsutbytte og litteraturlisten.

Gjesteforelesninger

På kurset ble det tilbud 4 gjesteforelesninger

Esmeralda Colombo – Introduction to the Italian legal Culture

Ignacio Herrera Anchustegui – Economical perspective on legal Culture

Adelyn Wilson: «The rise of devolution in the UK and the road to Brexit»

Robert Taylor, «The constitutional aspects of Brexit, the Miller-case in a nutshell»

Resultater

I år leverte 42 studenter en skriftlig besvarelse til hjemmeeksamen. Dette er den dobling sammenlignet med 2017 (21 deltagere) og en 6-dobling fra 2016. Det fantes ingen strøk. Samlet sett har nivået av besvarelsene økt signifikant i forhold til tidligere år. Dette gjenspeiler seg ikke bare i karakterene, men særlig i en gjennomgående høy refleksjonsgrad som på mange måter kan sies å være høyere enn på besvarelser i JUS

134 ved tilsvarende rettskomparative oppgaver. Til tross for en viss variasjon angående nivået på engelsk kan det observeres en gjennomgående høy grad av metodisk og materiell forståelse blant studentene. Dette henger muligens sammen med at dette er et valgfag og stort sett motiverte studenter er villig å ta den. Som i fjor var det bare noen få norske studenter som valgte å ta dette faget. Kvaliteten av besvarelsene fra norske studenter var dårligere enn gjennomsnitt, både når det gjelder det materielle og det språklige.

Planlagte tiltak

I 2019 skal lecturer Dr. Robert Taylor erstatte Dr. Wilson som foreleser i Engelsk rettskultur. Taylor er engelsk jurist og med dette perfekt egnet for undervisningen. Han er i tillegg kjent med vår metodisk tilnærming og har allerede vært gjesteforeleser i Bergen. Videre er Taylor forfatningshistoriker med særlig fokus på de meget aktuelle spørsmål rundt Brexit. Dette er også et tiltak for å styrke forholdet mellom law-fakultetene i Bergen og Aberdeen og del av det tette undervisnings-samarbeidet vi har etablert med Aberdeen.

Videre planlegges å integrere Esmeralda Colombo enda mer i dette undervisningsopplegget. Hun har vist seg som villig å sensurere på både JUS 134 og JUS 290-2-A. I tillegg har hun vært med på ulike storgruppesamlinger og fulgt med undervisning til 3 storgruppelederne. Hun har blitt mye flinkere på norsk og det vurderes om hun kan brukes som kommentator for obligatoriske oppgaver i begge fag og storgruppeleder på JUS 134 i 2019.

Exploring the Norwegian legal Culture

Erasmus-studenter og andre interesserte jurister og ikke jurister ved UiB tilbys en ikke obligatorisk kurs i begynnelsen av hver semester der det på 6 timer gis en introduksjon i det norske rettssystemet og rettskultur. Forelesningsrekken holdes på engelsk. Det viser seg at interessen for denne forelesningen har stadig økt i de siste årene. Mange studenter som har fulgt dette kurset velger å ta JUS 290-2-A som bygger på den rettskulturelle modellen introdusert i dette kurset. For å gi studentene et insentiv til å følge alle forelesninger har vi begynt å utstille attester for deltagelse i 2017. Dette kreves at studentene har signert på frammøtelister til alle forelesninger. Høsten 2018 har 88 studenter dokumentert sin deltagelse.

Opplegget er faktisk det eneste der internasjonale studenter og ansatte ved andre fakulteter ved UiB kan lære noe om den norske rettskulturen. Mange studenter ønsket seg at dette faget kunne

være et valgfag der de kan tjene studiepoeng. Det samme gjelder særlig utenlandske ansatte ved UiB. Her finnes det åpenbart et behov for å få grunnleggende kunnskap om hvordan rett fungerer og håndheves i Norge. Jeg skal skrive en bok med grunnlag i opplegget til denne forelesningsrekken. Jeg ber om å vurdere om man kan gjøre dette opplegge om til et tverrfaglig valgfag (muligens med støtte fra UiB sentralt) – lokalisert ved, men ikke nødvendigvis full finansiert av det juridiske fakultetet. For nærmere informasjon om evalueringer av dette opplegget tar gjerne kontakt med Mari Anne Franklin.

[Tilbake til sakslisten](#)

Prof. Søren Koch
Kursansvarlig for
JUS 134,
JUS 134-Kina,
JUS 290-2-A,
Exploring the Norwegian legal Culture

Bergen, 20.07.2018

Til SU

Rapport om pedagogiske grep og søknad om endringer

JUS 134 RETTSHISTORIE OG KOMPARATIV RETT

I 2018 har jeg overtatt fullstendig kursansvar for dette kurset fra Jørn Øyrehagen Sunde. Alle endringene ble likevel diskutert med Sunde som også fungerte som foreleser i norsk rettskultur og rettshistorie.

Det ble implementert følgende endringer:

Begrensninger av pensum

Med vedtak av 9. januar 2018 i sak 10/18 ble fransk rettskultur tatt ut av pensum til JUS 134. Hensikten var å gjøre studentenes pensum mindre omfangsrik og gi dem mulighet til å sette seg bedre inn i tysk og engelsk rettskultur. Forelesningen på de sistnevnte rettskulturene ble tilsvarende utvidet til 3 undervisningstimer hver. Fransk rettskultur ble likevel ikke fullstendig fjernet, men studentene fikk mulighet til å skaffe seg overblikk over den franske rettskulturen i en to-timers-gjesteforelesning. Forelesning i fransk rett ble overraskende bra frekventert til tross for at den ble holdt Fredag 18. mai.

Dokumentasjonskrav for storgruppesamlinger.

Med vedtak av 12. mars 2018 godkjente SU – dokumentasjonskravet som prøveordning med følgende ordlyd:

- Studieutvalget fikk seg forelagt forslag om nytt obligatorisk element i JUS134 Rettshistorie og komparativ rett i sitt møte den 7. mars, og fattet slikt vedtak i sak 31/18:
1. SU setter pris på utprøving av nye pedagogiske tiltak. Av hensyn til disponering av administrative ressurser, er det ønskelig at studieadministrasjonen trekkes inn i prosessene så tidlig som mulig.
  2. Obligatoriske arbeidskrav i JUS134 Rettshistorie og komparativ utvides med krav om at to av tre storgruppeoppgaver skal forberedes skriftlig med et omfang på 10 linjer – ½ side med virkning fra V18, levert i MittUiB.
  3. Oppmøte i storgruppe godkjennes bare der også notatet er levert.
  4. Notatet tas med på storgruppen.
  5. I oppmøteskjemaet for storgruppen inngår en egenerklæring der studenten erklærer at notatet er levert.
  6. Emneansvarlig må klargjøre for studentene de hensynene som ligger bak kravet om notatet.

Denne teksten er nå lagt inn i emnebeskrivelsen:

Kvar student skal førebu ein skriftleg disposisjon av oppgåva til kvar storgruppesamling, med omfang på 10 liner til 1/2 side. Disposisjonen skal kunne danne grunnlag for eit skriftleg svar på oppgåva og bør innehalde ein grov struktur og rekkefølge av dei mest relevante vurderingstema for oppgåvesvaret. Disposisjonen skal leverast i MittUiB og takast med til storgruppesamlinga. Oppmøtet i storgruppa vert godkjend berre der notatet er levert. *Dette arbeidskravet inngår ikkje i utrekninga av 75 % deltaking.*

I tillegg må skjema for oppmøte oppdateres i henhold til vedtakets punkt 5 i vedtaket. Emneansvarlig følger opp pkt. 6.

Ordningen ble implementert ved å bruke modulen «diskusjoner» i mittuib. Samtidig ble studentene oppfordret å skrive ut sine notater og har de med til undervisning.

Vurdering av tiltaket:

Fra et pedagogisk standpunkt må dokumentasjonskravet sies å ha vært en stor suksess. Studentene kom bedre forberedt til undervisning og diskusjonene i gruppene var mer intense og av høyere kvalitet enn i tidligere år. Dette ble bekreftet av alle storgruppelederne, i referansegruppemøte og av noen individuelle tilbakemeldinger fra studenten enten muntlig og i evalueringen. Et blick på frammøtelistene viste at til og med studentene som ikke deltok på selve undervisning hadde skrevet notater. Det fantes ofte flere notater i diskusjoner på mittuib enn signaturer på frammøtelistene.

Særlig engargerte studenter stilte seg positiv til kravet. En del andre studenter mente derimot at dette kravet er lite hensiktsmessig (uten nærmere begrunnelse), griper inn i studentenes mulighet å disponere over sin egen tid eller ha hatt ingen pedagogisk effekt (igjen uten nærmere begrunnelse). Særlig første og siste innvending kan avkrefte med tanke på den signifikante økning i kvaliteten av besvarelsene i forhold til tidligere år (jf. nedenfor punkt resultater) og de positive tilbakemeldingene fra andre studenter og faglærerne. Argumentet om at tiltaket inngriper i studentenes frihet å selv styre læringsprosessen kan, pedagogisk sett, kan heller ikke anses som særlig overbevisende. Det er en læringsinstitusjonens oppgave å legge til rette for en best mulig og effektiv læringsprosess, særlig med tanke på en fag med et stort pensum som må gjennomarbeides på kort tid. I tillegg ble notatene brukt som utgangspunkt for smågruppediskusjoner og metodiske refleksjoner i selve storgruppeundervisning (ikke i like stor grad av alle storgruppelære).

Det eneste som fungerte i mindre grad etter sitt hensikt var det å la studentene bruke sine utskrifter i undervisning. Det fantes en stor motstand bland studentene å skrive ut sine notater (ofte med henvisning til miljøhensyn). Idéen om å la studentene bytte sine notater med sidemannens førte derfor ofte ikke frem. Det er imidlertid mulig å unngå problemet ved å be studentene å kommentere hverandre online.

Her viste det seg som særlig fruktbart å stille et konkret spørsmål relatert til disposisjonen eller oppgavens vurderingstema som så ble diskutert i smågrupper opp til 3 studenter før en åpnet for en diskusjon i plenum. Bruken av notater på denne måten har fordelen at alle studenter må være aktive i timen. Dette har vist seg som nyttig for å få i gang en diskusjon der flere studenter bidrar. Videre gir notatene en god mulighet til å få en feedback («input») som gjør det mulig for faglærerne å identifisere misforståelser eller kunnskaps hul ved studentene. Å tilpasse undervisningen til de konkrete behovene til studentene er, pedagogisk sett, en meget viktig effektiviseringsmiddel i læringsprosessen (jf. Thomas A. Angelo and K. Patricia Cross, Classroom assessment techniques, 2. Edition, 1993, p. 119 ff.)

Storgruppelederne kan slik tilpasse sin undervisning og styre læringsprosessen på en bedre måte enn uten en slik *input*.

Den praktiske gjennomføringen av tiltaket førte heller ikke til store problemer, men den kan optimeres ytterligere. Et kritikkpunkt fra studentene var at de føler seg ubehagelig å poste sine notater på en diskusjon som er synlig for alle andre medstudenter på kurset. Her bør det gjøres endringer ved enten opprette gruppediskusjoner i mittuib, eller ved å gjøre bruk av office 365. Siste muligheten har fordelen at tilgangen til notatene begrenses til medlemmer av de respektive virtuelle gruppene. Ulempen er imidlertid at man i mindre grad kan bruke denne digitale plattform for å la studentene kommentere sine utkast online. Derfor kan det være hensiktsmessig å fortsette med diskusjoner på mittuib.

Mer alvorlig er derimot at mange studenter leverte meget lange og detaljerte notater (ofte mer enn 2 sider). Dette medførte flere ulemper. For det første ble de vanskeligere for medstudenter og faglærerne å skaffe seg et overblikk over disposisjonen og kandidatens struktur. For det andre følte seg andre studenter forpliktet til å skrive like mye selv om retningslinjene ber bare om en halv side. For det tredje mister notatene noe av sin hensikt når de er nesten en fullstendig skriftlig besvarelse av oppgaven. At noen studenter følte at dette kravet derfor medfører unødvendig merarbeid, er en naturlig konsekvens av denne uheldige utviklingen.

For å avbøte en slik tendens anbefaler jeg (se nærmere under punkt 3) en justering av kravet i begge retninger. Notatene bør ha en minimum og maksimum-begrensning. Siste kan settes på en side eller enda mer presis på en antall ord som samsvarer omtrent en side.

Administrativt krever det nye kravet ikke noen større ressursbruk ettersom studentene med sin signatur bekrefter at de har levert notatene. Ved etableringen av gruppediskusjoner eller en løsning basert på word 365 blir det enda enklere for meg (ikke administrasjonen) å gjennomføre skikkprøver. Erfaringen fra i år har imidlertid vist at ikke en eneste tilfelle noen student har signert på frammøteliste uten å ha levert notatet i tide.

På dette grunnlaget tas til ordet for å fortsette med en noe modifisert ordningen og gjøre den om til en permanent bestanddel av kurset JUS 134 (jf. punkt 3)

Ikke obligatoriske quiz

I 2018 ble det for første gang etablert såkalte quiz i JUS 134. Med dette fulgte jeg mønstre i JUS 290-2-A der slike quiz ble implementert allerede i 2017. De er *frivillige/ikke obligatoriske*, og gir studentene en ytterligere mulighet å teste sin kunnskap og forståelse. Det lar seg neppe rekonstruere hvor mange studenter gjorde bruk av denne muligheten, men med tanke på at en av svarene var relatert til en av eksamensoppgaven, kan det antas at en del studenter brukte denne muligheten å få ytterligere feedback. Quizzen inneholder ikke bare spørsmål og svar, men som regel også detaljerte kommentarer både til riktige og feil svar. Noen studenter har uttalt seg meget positiv om dette tilbudet; det fantes ingen negative tilbakemeldinger.

Forelesningsopptak

Forelesningsopptakene ble lagt ut to uker før eksamen (og dermed en uke tidligere enn i tidligere år). Det viste seg at dette hadde ikke noen negativ effekt på oppmøte under forelesningene som gjennomgående var tilfredsstillende. En del opptak viste dårlig lyd kvalitet, noe om dessverre ble oppdaget for sent. I

fremtiden bør alle forelesere forpliktes til å bruke mikrofonen. Studentenes ønsket seg tidligere tilgang til opptakene (som i tidligere år). Dette mener jeg fortsatt er av pedagogiske grunner ikke hensiktsmessig.

Powerpoint-presentasjoner

I år ble powerpoint-presentasjonene lagt ut 5 minutt før forelesningen begynte. Hensikt med dette er at studenten skal gis mulighet å skrive inn notater direkte i plansjene. Studentenes ønske om å få de lagt ut enda tidligere, kan jeg av pedagogiske grunner ikke komme i møte.

Diskusjoner

Studentenes fikk tilbud å stille individuelle spørsmål i modulen diskusjoner. Det var bare få studenter som gjorde bruk av denne muligheten. Problemet er åpenbart at de liker ikke at man kan se hvem som har stilt spørsmålet, og foretrekker å skrive e-poster til kursansvarlig eller forelesere. Med tanke på at mange spørsmål var gode og svarene ville være lærerike også for andre studenter skal studentene oppfordres i større grad bruke edu-blogs der de kan poste sine spørsmål anonymt. I år fantes det åpenbart noen tekniske problemer, slik at mange studenter foretrakk å sende individuelle e-poster til kursansvarlig eller forelesere. I 2019 bør systemet testes før kurset begynner. I tillegg må informasjon om dette tilbudet forbedres.

Mønsterbesvarelser

Meget gode tilbakemeldinger fikk jeg på at jeg la ut tre mønsterbesvarelser fra årets kurs *Comparing legal Culture in Europe* (med samtykke av de involverte studentene).

Økt fokus på formalia

I år har det vært en større fokus på akademisk skriving, særlig på vitenskapelig referanseteknikk. Studentene ble oppfordret til å forholde seg til de retningslinjene som fakultetet har gitt for masteroppgaver og andre skriftlige besvarelser. Det viste seg som nyttig å ha en lenke til de respektive retningslinjer i oppgaveteksten. Kildehenvisninger og referanseteknikk i besvarelsene har blitt mye bedre sammenlignet med tidligere år. Jeg har lest rundt 70 besvarelsen hvorav ikke en gang de som fikk E hadde ingen eller fullstendig utilstrekkelige referanser. At litteraturlisten ble ikke regnet med i ordtellingen medførte at nesten alle besvarelser gjorde rede for litteraturen de brukte. Det finnes likevel fortsatt forbedringspotensialet og jeg ser frem til fakultetets nye retningslinjer som utarbeides av forskningsdekanen mv.

Gjesteforelesninger

I år hadde vi tre gjesteforelesninger. Dr. Matthew Dyson fra Oxford ga en forelesning i engelsk rett og rettshistorie. Dr. Lena Foljanty foreleste om legal transplants fra tysk til japansk og tyrkisk rett. I tillegg hadde vi en forelesning om fransk rettskultur hold av Dr. Iris Nugyen Duy. Alle gjesteforelesninger ble positiv mottatt av studentene.

Hjemmeeksamen

Årets hjemmeeksamen var strukturert etter vanlig mønster med tre delspørsmål. Første spørsmål relaterte seg for første gang til kursets sentrale metodiske modell og ga gjennomgående gode og solide svar. Varierende refleksjonsdybde medførte at det var godt mulig å skille mellom gode og dårlige besvarelser.

Andre deloppgaven koblet rettshistorisk kunnskap til et aktuell problem, og gjaldt kirkeasyl. Mange studenter syntes at oppgaven var utfordrende fordi svaret lot seg ikke direkte utlede av pensumlitteraturen. Likevel klarte det store flertallet av studentene å skrive godt og reflektert om oppgavens problemstilling.

Tredjedeloppgaven relaterte seg til en aktuell debatt i Finland, noe som kom tilsynelatende som en stor overraskelse for en del studenter. Mange klarte likevel å bruke kursets metodiske redskap til å besvare oppgaven på en tilfredsstillende måte.

Uheldig viste det seg at innleveringstiden ble sett på kl. 9 fredag morgen (se min søknad om endring punkt 3). En del studenter følte seg nødt til å jobbe gjennom hele natten.

Resultater

Statistikken viser en kraftig forbedring i gjennomsnittlig prestasjon. Det finnes noe flere A (økning fra 7,5 i 2017 til 8 % i 2018) men signifikant flere B enn tidligere år (økning fra 22,4 % i 2017 til 29,8 %), samlet sett har 37,8 % av studentene klarte å skrive seg inn i toppkarakterene. Samtidig gikk andel av C, D og særlig E karakter ned sammenlignet med i fjor og tidligere år. Med tanke på at det var stort sett de samme sensorene som i tidligere år og at vi har strammet inn vurderingsmålestokken særlig når det gjelder formalia, er dette en meget god resultat.

Dette tyder på at de pedagogiske endringene som har blitt introdusert i 2018 har hatt en viss effekt. Mange har gjort bruk av de ikke obligatoriske quizzene. Storgruppelederne registrerte at notatene medførte at studentene var mye bedre forberedt og at diskusjonene i sammenligningene var mer intense og på et høyere nivå enn tidligere. Mange syntes at de engelsk-språklige forelesningsopptakene til JUS 290-2-A og mønsterbesvarelse fra JUS 290-2-A var av stor nytte.

Søknad om endringer til 2019 [Se egen sak 69/18]

1. Det søkes om å omgjøre vedtak fra 12. mars 2018 til en permanent ordning med følgende endringer: Maks-grense for notatene settes til en side eller 500 ord. (jf. forslag til ny emnebeskrivelse – vedlagt)
2. Det søkes om å utvide tiden til eksamen til 4 fulle dager, dvs. oppgaveteksten tilgjengelig gjøres mandag kl. 13, og besvarelsene leveres inn på fredag kl. 13. Om det lar seg ikke gjennomføre fordi mandagen er en helligdag (slik i 2019) så skal oppgaven leveres tirsdag kl. 09.00, med frist fredag kl. 18.00.
3. Ordgrensen settes ned til 4.000 ord. Samtidig ekskluderes både fotnoter og litteratur- og andre register fra ordtellingen. Studentene og sensorer gjøres oppmerksom på at materielle drøftelser i fotnoter ikke kan tas hensyn til under vurderingen av oppgavene. (jf. forslag til ny emnebeskrivelse – vedlagt)
4. Den rettskomparative deloppgaven skal skrives på engelsk. Dette er et tiltak for å forbedre studentenes evne å skrive akademisk engelsk.
5. Notatene til storgruppeoppgavene begrenses til maks en side. I tillegg undersøkes mulighet for å levere disse på samme måte som arbeidsgruppeoppgavene i Office 365, slik at synligheten begrenses til de medlemmer av de virtuelle gruppene kandidaten er del av. Alternativ kan en rette opp gruppediskusjoner der notatene blir synlige bare for medlemmer i de respektive storgruppene.

Ytterligere planlagte tiltak

1. Prof. Sunde redigerer sin lærebok i norsk rettshistorie (*Speculum Legal*)
2. Kursansvarlig og Sunde publiserer en utvidet og redigert versjon av læreboken *Comparing legal Cultures*.
3. Sunde har i sin søknad om forskningstermin bedt om å kunne også i 2019 forelese i norsk rettskultur og fungere som storgruppeleder etter behov. Både Sundes kompetanse på feltet og de meget gode tilbakemeldingene fra studentene relatert til Sundes forelesninger utgjør et unik behov til å gi ham tillatelse til å bidra som foreleser og storgruppeleder.
4. Som gjesteforelesere inviteres Professor Konrad Lachmayer fra Wien og Senior-lecturer Adelyn Wilson fra Aberdeen.
5. Gjesteforelesning i fransk rettskultur utvides med en time til samlet sett 3 timer. Reiseutgifter dekkes av forskningsgruppen for rettskultur.
6. 3. Storgruppeoppgave byttes ut med en oppgave der studentene skal identifisere likheter og forskjeller i stilen til domsbegrunnelser i ulike land ved å analysere minst tre dommer.
7. På sikt ville det vært ønskelig om faget kan utvides med 5 obligatoriske forelesningstimer, slik at vi kan ha med fransk rettskultur igjen. I tillegg bør det vurderes om faget bør være honorert med 15 studiepoeng istedenfor 10. Dette ville gi bedre samsvar mellom studentenes arbeidsinnsats og betydning av faget som er den eneste obligatoriske faget på fakultetet som gir studentene en innføring i både rettshistorisk og rettskomparativ kunnskap og metode. En slik kunnskap vurderes som stadig viktigere med tanke på rettens globalisering og krav om at dagens jurister bør kunne skrive tilstrekkelig god akademisk engelsk.
8. Fagansvarlig stiller seg positiv til planer om å endre opplegget i samsvar med en større studiereform. Det vurderes som særlig positivt at kurset skal vare et helt semester som gir studentene mer rom og tid å sette seg inn i pensumlitteraturen. Samtidig vil dette medføre at vi kan tilby bedre løsninger for storgruppe oppgaver og repetisjonsforelesningen kan komme tidligere enn det er mulig etter den nåværende ordning.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 58/18**Publisering av eksamens- og undervisningsmateriale**

I sak 6/18 den 17. januar 2018 bestemte SU å utsette en sak om publisering av eksamensoppgaver og sensorveiledninger. Det gjaldt presisering og «revitalisering» av vedtak i sak 53/16 fra 14. juni 2016.

En bearbeidet versjon av saksnotatet fra januar presenteres i det følgende.

I sitt møte den 14. juni 2016, vedtok SU i sak 53/16:

For eksamensoppgaver, sensorveiledninger, obligatoriske kursoppgaver og veiledninger til slike, vedtas publiseringsrutiner som angitt i matrisen.

For øvrig undervisningsmateriell og eventuelt annet, vedtas en policy og tilråding som angitt i matrisen. Her er opphavspersonens rettigheter avgjørende, og vedkommende bestemmer om, hvor og hvordan publisering skal skje.

Matrisen det ble vist til, er denne:

	Mitt UiB		Ordinært innsyn etter offl.	Publisert på fakultetets nettsider
	Meldte i emnet	Alle UiB-studenter		
Eksamensoppgaver	JA	NEI	JA ¹³	JA
Obligatoriske kursoppgaver	JA	NEI	JA ¹³	NEI
Sensorveiledninger	JA	NEI	JA ¹³	JA
Retteveiledninger til kursoppgaver	NEI	NEI	JA ¹³	NEI
Skriftlig undervisningsmateriale, spesifikt pr kurs	JA	NEI	NEI	NEI
Skriftlig undervisningsmateriale, generelt	JA	JA ¹⁴	NEI	NEI
Filmet undervisningsmateriale, spesifikt pr kurs	JA	NEI	NEI	NEI
Filmet undervisningsmateriale, generelt	JA	JA? ⁴	NEI	NEI

Da denne saken ble skrevet så vi ikke for oss at vi hadde en mulighet for å publisere *bare for egne studenter*, uten samtidig å begrense det til studenter *på det aktuelle emnet*, og vi valgte «Publisert på fakultetets nettsider» for eksamensoppgaver og sensorveiledninger. Nå har vi denne muligheten i MittUiB.

Pr i dag publiseres eksamensoppgaver og sensorveiledninger fra *ordinære* eksamener i Mitt UiB, under fakultetets side:

¹³ Underlagt offl.

¹⁴ Hensynet som begrunner et eventuelt «JA» her, er at det ellers vil være et stort arbeid å gjøre dette tilgjengelig på samtlige kurser – dvs for alle våre egne studenter. Det er heller ikke noen åpenbar grunn til å «skjerme» det fra andre grupper studenter ved UiB. Eksempel på materiale er «Krav til skriftlige arbeider på masterstudiet i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen.» Det kan likevel være grunn til å velge en annen tilråding/hovedregel for filmet materiale.

Publisering her innebærer at alle som har en studentkonto ved vårt fakultet vil kunne se det. De som har tilgang til materialet kan også laste det ned og eventuelt spre det i andre kanaler.

Oppgaver og eventuelle sensorveiledninger fra kontinuasjonseksamener publiseres ikke regelmessig og systematisk – praksis varierer fra studieår til studieår. I SU sitt vedtak er disse ikke unntatt, men det er betydelig uvilje blant lærerne mot slik publisering. En sentral årsak til dette er at emneansvarlig gjerne ønsker å bruke oppgavene – eller deler av dem – senere, for eksempel til obligatorisk kursoppgave.

Regulering:

Sensorveiledningene *skal* foreligge og de *skal* være tilgjengelig for studentene som har tatt eksamen, idet sensuren faller (universitets- og høyskoleloven § 5-3 nr. 3). Det er ikke sagt noe om hvor lenge etter det de eventuelt skal forbli tilgjengelig. Det er heller ikke krav om at de skal være *publisert* – i [Prop. 64 L \(2017-2018\)](#) heter det i departementets merknader til bestemmelsen (side 80):

Sensorveiledningen skal gjøres «tilgjengelig». Med dette menes at studentene skal ha mulighet til å se veiledningen, men at det ikke er noe krav om at dette publiseres på nett eller andre offentlige arenaer. Det anses tilstrekkelig å la studentene for eksempel lese veiledningen på studiekontoret eller liknende. Dette er spesielt aktuelt hvor eksamensoppgavene vil gjenbrukes i løpet av kort tid. Bestemmelsen pålegger ikke institusjonene å selv sørge for å offentliggjøre sensorveiledningene og departementet mener det er opp til utdanningsinstitusjonene å vurdere dette i den enkelte sak. Generelt mener departementet at det er hensiktsmessig at sensorveiledningen offentliggjøres når den for eksempel angir generelle retningslinjer for hvordan besvarelser skal vurderes, men ser større betenkeligheter ved å gjøre den offentlig hvis den inneholder rettenøkler eller fasiter som kan tenkes gjenbrukt ved en senere eksamen. Det vises ellers til særmerknaden til § 3-9 annet ledd.

Særmerknaden det vises til, finner vi på side 77, den gjelder det nye kravet om at det skal være sensorveiledninger til alle eksamener.

Her kan det se ut til at Kunnskapsdepartementet har oversett at både oppgavene og sensorveiledningene er underlagt offentlighet og *alle* som ber om innsyn, får det. V18 hadde vi 18 slike innsynsbegjæringer til og med utgangen av mai. En slik begjæring vil typisk kunne gjelde for flere år og noen ganger også flere emner¹⁵. At (oppgavene og) sensorveiledningene er dokumenter etter offentleglova, synes å ha

¹⁵ Eksempel fra V18: «Ber om innsyn i samtlige kontinuasjonseksamener i JUS243 (allmenn formuerett) fra 2008 til og med 2017. Ber om oppgavene og sensorveiledninger.»

unnsloppet Kunnskapsdepartementets oppmerksomhet der de åpner for å unnlate «å gjøre [sensorveiledningen] offentlig hvis den inneholder rettenøkler eller fasiter som kan tenkes gjenbrukt ved en senere eksamen». De har ikke satt inn i loven en hjemmel for å unnta sensorveiledninger fra offentlighet, jf. offl. § 3. Det er heller ikke gitt hjemmel for unntak fra innsyn i deler av sensorveiledningen, jf. offl. 12, med mindre vi legger til grunn at sensorveiledningen inneholder momenter som faktisk er å betrakte som *deler av framtidige eksamensoppgaver* – en slik konstruksjon vil kunne gi oss en unntakshjemmel i offl § 26¹⁶ første ledd andre punktum. Vi vil da måtte legge til grunn at enhver sensorveiledning (som vi vil unnta) representerer (deler av) framtidige eksamensoppgaver. De vil da kunne unntas «inntil vedkommande eksamen eller prøve er halden». Dette vil være en konstruksjon som krever mer gjennomarbeiding og kvalitetssikring enn en alminnelig administrativ beslutning om å nekte innsyn.

Hensynet til likebehandling, og mer spesifikt til kravene i universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 1 første punktum «Universiteter og høyskoler skal sørge for at kandidatenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte» tilsier at vi bør ha en godt gjennomtenkt policy og praksis med hensyn til sensorveiledninger.

Tilsvarende argumentasjon kan gjøres gjeldende for eksamensoppgaver, særlig oppgaver til kontinuasjonseksamen. Deler av dem kan tenkes gjenbrukt, for eksempel som obligatorisk kursoppgave, og det er derfor av interesse å kunne skjerme dem fra offentliggjøring. Men også her vil det være rett til innsyn for alle som ber om det, og hensynet til likebehandling aktualiserer samme spørsmål her som for sensorveiledningene.

Praktiske hensyn:

Fra studieadministrasjonens side er det ønskelig at oppgaver og veiledninger fra kontinuasjonseksamen kan publiseres samme sted og på samme måte som ordinær eksamen. Dette vil spare alle *innsynsbegjæringene*, og det vil sikre *likebehandling* – det siste utvilsomt det viktigste.

Slik det er nå, vil et tilfeldig utvalg av studenter ha gjort seg kjent med disse oppgavene og veiledningene, og de vil kunne ha en fordel når de senere skal besvare oppgaver som måtte være basert på tidligere tekster. Vi kan ikke legge til grunn at det «bare» er den som ber om innsyn som bruker materialet de får – det kan gjerne være snakk om arbeidsgrupper og kollokvier av ulike slag, der flere har nytte av innsynet.

Motargumenter:

Det eneste kjente argumentet mot slik publisering, er at lærerne ikke ønsker det. Begrunnelsen for det synes å være en tanke om gjenbruk av oppgaver. Og videre en tanke om at desto færre studenter som kjenner innholdet i oppgaven og veiledningen, desto bedre ligger det til rette for gjenbruk. Slik gjenbruk vil åpenbart være arbeidsbesparende for lærerne.

Gjenbruk av oppgaver er *i seg selv* ikke problematisk. Det som *kan* gjøre ordningen problematisk, er hvis *et tilfeldig utvalg av studenter* har bedre/dårligere tilgang til tidligere oppgaver og veiledninger. I så måte er gjenbruk neppe et argument mot publisering – snarere tvert imot.

Kunnskapsdepartementet har altså sett behovet for skjerming nettopp ut fra hensynet til gjenbruk av (deler av) oppgaver, men de har unnlatt å gi oss en hjemmel til det. Da står vi igjen med å måtte gi innsyn til de som ber om det – og «katten er ute av sekken» uten at vi vet hvor det er blitt av den.

På dette grunnlaget **foreslås følgende vedtak:**

---

¹⁶ § 26: «Det kan gjerast unntak frå innsyn for svar til eksamen eller liknande prøve og innleverte utkast til konkurranse eller liknande. Det same gjeld tilhøyrande oppgåver inntil vedkommande eksamen eller prøve er halden

SU presiserer at vedtaket om publisering av eksamensoppgaver og sensorveiledninger i sak 53/16 den 14. juni 2016, også omfatter oppgaver og veiledninger til kontinuasjonseksamen.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 59/18**Opptaksreglementet til MAJUR-2 § 6 Rangering av søkerne.**

Saken gjelder rangeringsgrunnlaget for søkere til det toårige masterprogrammet i rettsvitenskap. I § 6 Rangering av søkerne heter det:

Søkerne rangeres på grunnlag av gjennomsnittskarakter i de karakterbelagte emnene i rettsvitenskap/juss som inngår i opptaksgrunnlaget.

Og lenger nede i samme paragraf:

Krav til karaktersnitt

For å være kvalifisert for opptak må søker må ha et karaktersnitt på C eller høyere i de karakterbelagte emnene som inngår i opptaksgrunnlaget. Med C eller høyere forstås et karaktersnitt på 3,0 eller bedre.

Bestemmelsen tok sikte på å holde EXPHIL og EXFAC Juridisk forprøve utenfor rangeringsgrunnlaget, slik det ellers gjøres for opptak til toårig master ved UiB.

Hovedregelen (HF, SV, PSYK, MATNAT) er at rangeringsgrunnlaget er *snittkarakteren i den faglige fordypningen/spesialiseringen*. MED opererer med «relevante emne» i opptaksgrunnlaget. KMD har helt egne retningslinjer, basert på «relevant kunstnerisk arbeid (portfolio), motivasjonsbrev og intervju». Vi opererer ikke med fordypning/spesialisering eller noe som kan tilsvare KMD sin modell, og vi ønsker å være mer presis enn MED. Vi anser at innføringsemnene ikke under noen omstendighet vil inngå i opptaksgrunnlaget etter noen av disse modellene.

Avgrensingen «emnene i rettsvitenskap/jus» tok sikte på å avgrense mot EXPHIL og «de karakterbelagte emnene» avgrenset mot EXFAC Juridisk forprøve. På det tidspunktet vårt opptaksreglement ble vedtatt, hadde ingen av de tre institusjonene karakterer på EXFAC Juridisk forprøve, men Bestått/Ikke bestått.

Nå har Høgskolen i Innlandet gått over til A – F-skala på sin EXFAC Juridisk forprøve, og søkerne derfra har følgelig en forventning om at EXFAC Juridisk forprøve skal telle med i kvalifiserings- og rangeringsgrunnlaget for dem.

Både Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger har fortsatt B/Ib på sine EXFAC Juridisk forprøve, slik vi også har. Vi anser ikke at det er rimelig eller rettferdig at Høgskolen i Innlandet skal få regnet med EXFAC Juridisk forprøve og dermed ha et annet kvalifiserings- og rangeringsgrunnlag i sitt opptak hos oss enn det de to andre har. Vi har ellers lagt stor vekt på at opptaket skal være så likt og rettferdig som mulig mellom de tre institusjonene, og studieplassene fordeles etter en nøye utregnet fordelingsnøkkel.

Om karakteren i EXFAC Juridisk forprøve regnes med eller ikke, vil i utgangspunktet ikke endre fordelingen mellom institusjonene. Men det kan være avgjørende for om en institusjon fyller sin kvote, eller om noen plasser omfordeles. Det er nemlig krav om C i snitt for å komme med, og en eventuell A fra eller til i grunnlaget, kan i slike tilfeller bli avgjørende.

Vi anser at en presisering av at innføringsemnene ikke regnes med i kvalifiserings- og rangeringsgrunnlaget, er ønskelig og i god overensstemmelse med det bestemmelsen tok sikte på i utgangspunktet, samt med det som ellers er gjeldende ved UiB sitt opptak til toårige masterprogrammer.

Vi bør samtidig gjøre det klarere at kravet om C i snitt er et kvalifikasjonskrav, og ikke et rangeringskrav. Det siste av de to avsnittene over, bør derfor flyttes til § 4 Opptaksgrunnlag.

Forslag:

1. Det første sitatet fra § 6 endres slik:

Søkerne rangeres på grunnlag av gjennomsnittskarakter i alle emnene i som inngår i opptaksgrunnlaget, **unntatt innføringsemner (EXPHIL og EXFAC Juridisk forprøve eller tilsvarende).**

2. Avsnittet «Krav til karaktersnitt» i § 6 strykes.

3. § 4 gis slik tilføyelse (fet skrift):

Grunnlaget for opptak er en bachelorgrad i rettsvitenskap eller juss fra Høgskolen i Innlandet, Universitetet i Agder eller Universitetet i Stavanger, totalt 180 studiepoeng.

Det kreves C i snitt i alle emner som inngår i opptaksgrunnlaget. Innføringsemner (EXPHIL og EXFAC Juridisk forprøve eller tilsvarende) regnes ikke med.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 60/18**Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 5-4 nr. 1. Ny bokstav f).**

Høgskolen i Molde søkte i februar om forhåndsgodkjenning av årsstudiet i jus, som grunnlag for godskriving av første studieår i masterstudiet hos oss. [2018/4343]

Søknaden ble forelagt de emneansvarlige på første studieår hos oss, og vi ba om en faglig vurdering i henhold til vilkåret i universitets- og høyskoleloven § 3-5 nr. 1: «i den utstrekning de oppfyller de faglige krav for en bestemt eksamen».

Vurderingene fra våre emneansvarlige var sånn:

JUR110 Innføring i forvaltningsrett – 10 studiepoeng

Godskrives som JUS111 Forvaltningsrett I hos oss. Anneken Sperr uttaler: «[...] så er beskrivelsen av læringsutbytte dekkende med vår; formuleringene er annerledes, delvis kortere, hele emnebeskrivelsen er kortere, men innholdet synes ikke å mangle noe.»

Et tidligere emne i dette årsstudiet – JUS215 Forvaltningsrett – har vært vurdert som ikke egnet for godskriving for JUS111 Forvaltningsrett I (vurdering datert 29. august 2009, Karl Harald Søvig). Emnet vi ser på nå, er imidlertid grunnleggende forskjellig fra det som gjaldt da, og den eldre vurderingen gjøres ikke gjeldende for JUR110 Innføring i forvaltningsrett.

JUR225 Arv- og familierett – 12 studiepoeng.

Godskrives som JUS112 Arve- og familierett hos oss. Thomas Eeg uttaler: «For arve- og familieretten ser det ut til at de har kopiert store deler av vårt (JUS112) emneinnhold. Det er videre mulig at deres læringsutbyttebeskrivelse er den vi benyttet inntil fjorårets kurs (jeg husker ikke helt hvordan vår var formulert). – Vår endring på dette punkt er mest å anse som en presisering, slik at Moldes neppe kan diskvalifisere. For øvrig har de – i motsetning til oss fra og med i fjor – med at det skal vises god forståelse for bl.a. grensen mellom lovs- og dødsdisposisjoner.

Deres pensum er tilnærmet likt det vi hadde t.o.m. i fjor (og i år, inntil det evt. treffes vedtak om endringer i hovedlitteraturen vår). De delemner som vi, men ikke Molde, har på pensum, representerer visse, men e.m.m. ikke vesentlige forskjeller mht dybde. Dessuten vil studenter fra Molde ha studert andre delemner mer i dybden enn våre, jf. særlig nevnte grense mellom livs- og dødsdisposisjoner.

Etter dette kan jeg ikke se noen vektige innvendinger mot at årsstudium i juridiske fag godskrives, for så vidt gjelder arv- og familierettskurset.»

JUR210 Innføring i kontraktsrett – 10 studiepoeng.

Godskrives som JUS113 Kontraktsrett I hos oss. Jan-Ove Færstad uttaler: «[...] Som det fremgår er læringsutbyttebeskrivelsen for JUR 210 helt sammenfallende med læringsutbyttebeskrivelsen for JUS Side 2 2018 03 21/JOSP

113 hva gjelder ferdigheter. Læringsutbyttebeskrivelsen for JUR 210 sier imidlertid ikke noe om studentenes forventede kunnskap, og heller ikke noe om læringsutbytte knyttet

til studentenes generelle kompetanse. Det er likevel vanskelig å tenke seg at studentene i tilstrekkelig grad dokumenterer evne til å anvende faglig kunnskap uten at de først har tilegnet seg denne kunnskapen. Spørsmålet her er derfor hvor strenge krav som stilles til for å si at de faglige kravene er oppfylt. Jeg tenker at det i dette tilfellet må være greit å si at kurset oppfylder de faglige kravene, men at vi samtidig gir Høgskolen i Molde et lite vink om at de bør utvide læringsutbyttebeskrivelsene sine noe.»

JUR220 Rettskildelære – 8 studiepoeng

Godskrives ikke som JUS114 Juridisk metode hos oss. Erik Monsen uttaler: «[...] Oppgitt læringsutbytte og "aktuell litteratur" tyder på at dette emnet vil mangle en komponent som er vesentlig i JUS114, nemlig kunnskap om og forståelse av metodelærens verdimesige fundament og såkalte "legitimeringsgrunnlag". Dette er en komponent som ikke bare er vesentlig, men også bidrar til å gi JUS114 dets særpreg.

På denne bakgrunn må jeg dessverre legge til grunn at JUR220 ikke vil oppfylle da aktuelle faglige krav.»

Monsen har også vurdert om innføringskomponenten JUR100 kan bidra faglig sånn at JUS114 Juridisk metode kan anses dekket: «Jeg oppfatter 100 som et slags exfac-lignende fag, iallefall hva gjelder metodebiten. Derfor er svaret mitt at det ikke hjelper.»

Vi vurderer emner ut fra tre dimensjoner med hensyn til «faglige krav» - innhold, omfang og dybde. Dybde-dimensjonen kan grovt kategoriseres i innføringsemner, emner på bachelornivå og emner på masternivå. Hovedregelen er at ingen emner dekker de faglige (dybde)kravene i nivået over. Det vil si at også ut fra en sånn sjablongmessig tilnærming, har Monsen dekning for å avslå godskriving.

Høgskolen i Molde ble orientert om vurderingene og konklusjonen i brev herfra datert 9. april 2018.

Det er ønskelig at konklusjonen med hensyn til godskriving gjøres tilgjengelig i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, slik praksis har vært for andre slike forhåndsvurderinger.

Det kan best gjøres ved at en ny bokstav f) føyes til i § 5-4 nr. 1 i våre utfyllende regler.

På dette grunnlaget framsettes følgende

forslag til vedtak:

§ 5-4 nr. 1 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet gis et nytt pkt f) med følgende innhold:

Årsstudium i juss fra Høgskolen i Molde godskrives slik:

- JUR110 Innføring i forvaltningsrett godskrives som JUS111 Forvaltningsrett I
- JUR225 Arv- og familierett godskrives som JUS112 Arve- og familierett
- JUR210 innføring i kontraktsrett godskrives som JUS113 Kontraktsrett I
- JUR220 Rettskildelære godskrives ikke

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 61/18**Emneansvar JUS111 Forvaltningsrett I**

Vi har mottatt en henvendelse fra emneansvarlig Anneken Kari Sperr: «Jeg vil be Studieutvalget om å sette opp Synne Sæther Mæhle som emneansvarlig (sammen med meg) for JUS 111. Vi deler fagansvaret fra høsten 2018/2019 og fremover. [...]»

Fristen for å publisere endringer i emnebeskrivelsen er fire uker før emnet starter opp. JUS111 Forvaltningsrett I startet den 20. august, og fristen er følgelig ikke overholdt. Fristen er satt av hensyn til at studentene skal kunne forutse sine rettigheter og plikter i kurset. Dette hensynet antas å ha liten eller ingen vekt når det gjelder hvem som har emneansvaret, og det anses forsvarlig å fravike fristen i dette tilfellet.

Forslag til vedtak:

Fra og med studieåret 2018/19 skal emneansvaret for JUS111 Forvaltningsrett I deles mellom Anneken Kari Sperr og Synne Sæther Mæhle. Der ikke annet avtales mellom de emneansvarlige, deles ansvaret 50/50.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 62/18

JUS262-2-A Trygderett. Emnet legges på is inntil videre.

Tine Eidsvaag

Emneansvarlig trygderett spesialemne

Bergen 25. august 2018

Det juridiske fakultet
Studieutvalget
v/Johanne Spjelkavik

Trygderett spesialemne, JUS-262-2-A

Jeg viser til vedlagte brev fra Gudrun Holgersen og meg selv datert 23.8.2017, hvor vi anbefaler at jeg overtar som kursansvarlig for spesialemnet trygderett, men at dette suspenderes på grunn av mine andre forpliktelser og tas opp igjen vår 2019.

I samsvar med dette fattet Studieutvalget den 12. september 2017 følgende vedtak i sak 58/17:

- «1. Tine Eidsvaag oppnevnes som emneansvarlig for JUS262-2-A Trygderett.
2. Emnet tilbyr verken undervisning eller eksamen i 2018 (eksamen tilbys høsten 2017).
3. Emneansvarlig kommer med forslag/plan for videreføring av trygderett i god tid til eventuelt implementering fra V19 eller H19.»

Jeg har søkt om og fått innvilget forskningstermin vår 2019 og vår 2020. Formålet med første del av forskningsterminen er at jeg skal kvalifisere meg for professoropprykk, med søknad september 2019. Forskningsterminen innebærer imidlertid at jeg ikke har kapasitet til å utarbeide noe spesialemne i trygderett før tidligst høsten 2020. (Dette ble også varslet i søknad om forskningstermin.)

Jeg beklager den situasjonen som er oppstått. Dersom andre skulle ha ønske om og ha kapasitet til å overta emneansvaret, er dette selvsagt helt i orden for meg. Skulle det ikke være andre som er aktuelle for å overta kurset, vil jeg be om at dette suspenderes ut 2019. Jeg viser til det som er skrevet i vedlagte notat om trygderettens sentrale betydning i samfunnet og den rettslige reguleringens omfang og kompleksitet. Det er derfor sterkt ønskelig at trygderett blir opprettholdt som eget spesialemne ved Universitetet i Bergen.

Vennlig hilsen

Tine Eidsvaag,
emneansvarlig trygderett spesialemne.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 63/18**Godskriving av emne/emnepakker fra Høgskolen i Innlandet.**

Høgskolen i Innlandet har et tilbud om [bachelor i rettsvitenskap](#).

Dette er ett av tre bachelorprogrammer som kvalifiserer til opptak til vårt toårige masterprogram. I tillegg gir graden og emnene grunnlag for godskriving hos oss, der studentene fra Høgskolen i Innlandet kommer inn på vårt femårige program.

Dersom vår konklusjon blir at endringen Høgskolen i Innlandet har gjort nå, også rokker ved grunnlaget for godskriving av den samlede bachelorgraden, vil det ha vidtrekkende konsekvenser også for avtalen om opptak til toårig master – det må eventuelt behandles i en egen sak. Her gjelder det godskriving av emner fra Høgskolen i Innlandet i det femårige programmet vårt.

Dette programmet har vært vurdert for godskriving hos oss, jf. Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 5-4 nr. 1 bokstav b:

Emner fra Høgskolen i Innlandet godskrives slik i masterstudiet i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen:

- i. Årsstudium i juss fra Høgskolen i Innlandet godskrives som 1. studieår. Det kreves bestått examen philosophicum og examen facultatum før andre studieår påbegynnes.
- ii. Bachelorgrad i juss fra Høgskolen i Innlandet godskrives som 1., 2. og 3. studieår
- iii. 2. studieår av bachelorprogrammet i jus ved Høgskolen i Innlandet godskrives som JUS124 Tingsrett, JUS131 Kontraktsrett II og JUS132 Pengekravsrett.
- iv. Enkeltemner fra Høgskolen i Innlandet:
  - a. NIRI (16 sp) fra HiL (3. året) godskrives som JUS121 NIRI (17 sp).
  - b. Rettskildelære, sammenlignende rett og rettshistorie (15 sp) godskrives som JUS133 Rettskilde- og metodelære (10 sp) og JUS134 Rettshistorie og komparativ rett (10 sp).

De har opphørt med årsstudiet, og dette er allerede endret i et fullmaktsvedtak til «Første studieår av bachelorprogrammet» - dette anses som en redaksjonell endring uten materielle konsekvenser.

27. juni fikk vi en e-post fra studiekoordinator ved Høgskolen i Innlandet, der vi ble bedt om å rette en «feil» i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, ettersom emnet som er nevnt i pkt iv bokstav b, ikke lenger tilbys hos dem, men er erstattet av et nytt emne, [JUS2007/2 Western Legal Culture – Comparative History and Theory of Legal Methods](#).

Dette nye emnet ble i første omgang forelagt emneansvarlige for JUS133 Rettskilde- og metodelære og JUS134 Rettshistorie og komparativ rett hos oss, for en vurdering etter universitets- og høyskoleloven § 3-5 nr. 1 første punktum: «Universiteter og høyskoler som tilbyr akkrediterte studier etter denne lov, skal godskrive beståtte emner, fag, eksamener eller prøver fra andre universiteter og høyskoler som tilbyr akkrediterte studier med samme antall studiepoeng i den utstrekning de oppfyller de faglige krav for en bestemt eksamen, grad eller utdanning ved institusjonen.»

Denne vurderingen konkluderte med at det nye emnet kan godskrives som JUS134 Rettshistorie og komparativ rett hos oss, selv om det ikke er helt identisk. For JUS133 Rettskilde- og metodelære ble konklusjonen motsatt: «Min vurdering er altså at den dypere analysen av norsk juridisk metode, inkludert analysen av ulike teoretiske retninger i norsk metode og en rekke høyesterettsdommer fra en rekke ulike rettsområder, ikke synes å være en del av det nye emnet.

Dermed faller sentrale deler av JUS133 bort fra emnet, og uten flere opplysninger kan jeg ikke se at emnet kan godkjennes som en erstatning for JUS133, selv om det er en viss overlapp mellom emnene.»

Etter dette er det klart at JUS133 Rettskilde- og metodelære ikke lenger godskrives hos oss som enkeltemne. Høgskolen i Innlandet er orientert om det.

Spørsmålet til SU – i egenskap av programutvalg – er om endringen hos Høgskolen i Innlandet også berører godskrivingen av bachelorstudiet som helhet [det vil eventuelt ha konsekvenser for opptak til toårig master hos oss], og godskrivingen av andre studieår, pkt. iii i § 5-4 nr. 1 bokstav b. Godskrivingen av første studieår – pkt. i i § 5-4 nr. 1 bokstav b – berøres ikke av endringen.

Vi har praksis – og gode hensyn – for at definerte pakker av emner kan gi godskriving utover det de enkelte emnene kan gi. Det henger sammen med at vi kan «ta igjen på gyngen det vi taper på karusellen» i slike sammensetninger. Med «pakke» menes for eksempel årsstudium, kombinasjon av to bestemte studieår, en bachelorgrad eller andre definerte sammensetninger av emner.

Spørsmålet som må besvares for godskriving av *emner*, er om det eksterne emnet oppfyller læringsmålene til det emnet vi tilbyr – om ikke 100 % så i alle fall i det alt vesentlige.

Spørsmålet som må besvares for godskriving av *emnepakker*, er om pakken bidrar til programmets læringsmål i (minst) like stor grad som de emnene som utgår hos oss ved godskrivingen – jf. krav om at «de oppfyller de faglige krav for en bestemt eksamen, grad eller utdanning ved institusjonen»¹⁷.

Det er altså et annet spørsmål som skal besvares når det er tale om *sammensetninger av emner*, en det som stilles med hensyn til *enkeltemner*.

Emnene som inngår i bachelorprogrammet hos Høgskolen i Innlandet (**1. år**, **2. år**, **3. år**):

Emner

- [JUS1007/2 Examen Philosophicum for jurister](#) 10 studiepoengS1(H)
- [JUS1002/1 Arve- og familierett](#) 12 studiepoengS1(H)
- [JUS1001/1 Juridisk metode/rettskildelære](#) 8 studiepoengS1(H)S2(V)
- [JUS1003/1 Forvaltningsrett I](#) 10 studiepoengS1(H)S2(V)
- [JUS1005/2 Examen Facultatum for jurister](#) 10 studiepoengS2(V)
- [JUS1004/1 Kontraktsrett I](#) 10 studiepoengS2(V)
- [JUS2001/1 Kontraktsrett II](#) 15 studiepoengS3(H)
- [JUS2003/2 Tingsrett](#) 15 studiepoengS3(H)
- [JUS2002/1 Pengekravsrett](#) 10 studiepoengS4(V)
- [JUS1006/1 Arbeidsrett](#) 10 studiepoengS4(V)
- [JUS2004/1 Erstatningsrett](#) 10 studiepoengS4(V)
- [JUS2007/2 Western Legal Culture – Comparative History and Theory of Legal Methods](#) 15 studiepoengS5(H)
- [JUS2006/1 Norske og internasjonale rettslige institusjoner](#) 16 studiepoengS5(H)S6(V)
- [JUS2008/1 Menneskerettigheter](#) 12 studiepoengS6(V)
- [JUS2005/2 Forvaltningsrett II](#) 17 studiepoengS6(V)
- [JUS1051/1 Dynamisk tingsrett](#) (valgfritt) 6studiepoeng [sommeren etter 1. år]

Vi ser at første år er strukturelt identisk med vårt første år.

Andre og tredje studieår hos Høgskolen i Innlandet er samlet sett ikke ulikt våre 2. og 3. år – men altså med dette nye unntaket fra 1. år. Men de har byttet plass på emnene: De har kontraktsrett2 og pengekrav på andre år (tredje hos oss), og de har NIRI og forvaltningsrett2 på tredje år (andre hos oss). I tillegg har de 10 studiepoeng arbeidsrett på andre år og de har dynamisk tingsrett som et ekstra, valgfritt sommeremne mellom første og andre år.

¹⁷ Universitets- og høyskoleloven § 3-5 nr. 1.

Spørsmålet for SU er om vi fortsatt kan si at «2. studieår av bachelorprogrammet i jus ved Høgskolen i Innlandet godskrives som JUS124 Tingsrett, JUS131 Kontraktsrett II og JUS132 Pengekravsrett» og at bachelorgraden fra Høgskolen i Innlandet fortsatt kan godskrives som første, andre og tredje år hos oss, selv med det avviket som er dokumentert med hensyn til norsk juridisk metode slik det er presentert i vurderingen av JUS133 Rettskilde- og metodelære gjengitt over her. Det er ikke mulig å dokumentere at norsk juridisk metode er tilsvarende tyngre vektlagt i andre emner. Spørsmålet blir om innholdet (læringsmålene) i JUS2007/2 Western Legal Culture – Comparative History and Theory of Legal Methods bidrar til å oppfylle læringsmålene i vårt masterprogram, med tilnærmet samme tyngde som læringsmålene i JUS133 Rettskilde- og metodelære. Dette er en rent faglig vurdering.

Det er – i alle fall i teorien – mulig å si at studentene får de godskrivingene de har fått med hensyn til bachelorgraden, men at de må ta JUS133 Rettskilde- og metodelære hos oss i tillegg for å oppnå grad hos oss. Dette blir imidlertid en nokså innviklet ordning, og vi må være forberedt på å forklare og forsvare at disse studentene i realiteten må ta flere studiepoeng enn 300 for mastergraden sin. Det vil ikke være «ulovlig» å kreve det i tilknytning til godskriving – det er faglige krav som avgjør spørsmålet om godskriving, ikke studiepoeng – men det må altså begrunnes og dokumenteres godt.

En mulig løsning – hvis vi ikke vil godskrive en bachelor med den nye innretningen fra Høgskolen i Innlandet – kunne være å si at de må ta JUS133 Rettskilde- og metodelære som ett av valgemenene her, men da pirker vi i to andre «sperrer»: Vi godskriver ikke emner fra 1. – 3. år i 4. – 5. år. Og det kan bli krøll i utvekslingen deres når de har et «obligatorisk valgemen» og bare 20 studiepoeng til disposisjon til «valgbare valgemen».

Rent strukturelt vil det være enklest å opprettholde godskrivingen av hele bachelorgraden, under henvisning til at helheten da gjør det faglig forsvarlig for oss å sertifisere kandidater uten JUS133 Rettskilde- og metodelære. Mens vi ikke godskriver JUS2007/2 Western Legal Culture – Comparative History and Theory of Legal Methods for JUS133 Rettskilde- og metodelære i mindre enheter (enkeltemner/studieår).

Forslag til vedtak:

- (3). Vi opprettholder godskrivingen av bachelorgraden som helhet, også der den inneholder JUS2007/2 Western Legal Culture – Comparative History and Theory of Legal Methods i stedet for Rettskildelære, sammenlignende rett og rettshistorie (15 sp)
- (4). Utfyllende regler § 5-4 nrl 1 bokstav b endres slik (tilføyelse i fet skrift):
  - b) Emner fra Høgskolen i Innlandet godskrives slik i masterstudiet i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen:
    - i. Årsstudium i juss fra Høgskolen i Innlandet godskrives som 1. studieår. Det kreves bestått examen philosophicum og examen facultatum før andre studieår påbegynnes.
    - ii. Bachelorgrad i juss fra Høgskolen i Innlandet godskrives som 1., 2. og 3. studieår
    - iii. 2. studieår av bachelorprogrammet i jus ved Høgskolen i Innlandet godskrives som JUS124 Tingsrett, JUS131 Kontraktsrett II og JUS132 Pengekravsrett.
    - iv. Enkeltemner fra Høgskolen i Innlandet:
      1. NIRI (16 sp) fra HiL (3. året) godskrives som JUS121 NIRI (17 sp).
      2. Rettskildelære, sammenlignende rett og rettshistorie (15 sp) godskrives som JUS133 Rettskilde- og metodelære (10 sp) og JUS134 Rettshistorie og komparativ rett (10 sp).
      3. **JUS2007/2 Western Legal Culture – Comparative History and Theory of Legal Methods godskrives bare som JUS134 Rettshistorie og komparativ rett der det ikke inngår i en komplett bachelorgrad.**

Sak 64/18**Maksimalt antall studenter på utveksling til hver destinasjon.**

Til studieutvalget

Fra studieadministrasjonen/INTØ**Tiltak for å begrense antall studenter som utveksler til samme sted samtidig**

I sitt møte 29/11-17 behandlet studieutvalget i sak 88/17¹⁸ et forslag om endring av Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet for å begrense antall studenter som utveksler til samme sted samtidig. Forslaget ble vedtatt mot gruppe B og D sine stemmer.

Vedtaket møtte motstand i studentmassen, og på initiativ fra studentrepresentantene ble saken tatt opp til ny behandling i studieutvalgets møte 17/1-18. De delene av vedtaket i sak 88/17 som gjaldt begrensning av antallet studenter til 10 pr destinasjon pr semester ble opphevet i sak 13/18¹⁹.

Punkt to i vedtaket i sak 13/18 lød «SU vil komme tilbake til virkemidler for å motvirke at mange studenter reiser på utveksling til samme institusjon samme semester.» Dette notatet er en oppfølging av sak 13/18 punkt 2.

Diskusjonene i studieutvalgets møter 29/11-17 og 17/1-18 viser at studentrepresentantene og de resterende utvalgsmedlemmene er sterkt uenige når det gjelder spørsmålet om hvorvidt utbyttet fra utvekslingsoppholdet (har større potensiale for å) forringes når man reiser i flokk istedenfor å reise alene eller få sammen. Observasjonene fra årets søknadsrunde som vil bli gjort rede for i det videre, viser at antall studenter som reiser i flokk ikke har blitt færre, men snarere er en utfordring som må antas å stadig kunne øke i omfang.

Observasjoner i søknadsrunden for utveksling studieåret 2018/2019

Ved søknadsfristen for utveksling studieåret 2018/2019 1. februar 2018 mottok fakultetet 232 søknader. Søknadene inneholdt totalt 1053 søknadsalternativ, altså i gjennomsnitt 4,5 søknadsalternativ pr søker. 191 av de 232 søkerne (82,3 %) fikk tilbud om nominasjon til sitt førstevalg. Sammenligner vi dette med andelen søkere som har fått innvilget sitt førstevalg tidligere år, ser vi at en større andel søkere har fått innvilget sitt førstevalg i år.

Tabell 1: Antall og andel som fikk tilbud om nominasjon

	Februar 2015		Februar 2016		Februar 2017		Februar 2018	
Fordeling på prioriteringene i søknaden	Antall tilbud om nominasjon	Akkumulert	Antall tilbud om nominasjon	Akkumulert	Antall tilbud om nominasjon	Akkumulert	Antall tilbud om nominasjon	Akkumulert
1. valg	150 / 75 %	150 / 75 %	149 / 81 %	149 / 81 %	132 / 62 %	132 / 62 %	191 / 82%	191 / 82 %
2. valg	37 / 18 %	187 / 93 %	22 / 12 %	171 / 93 %	46 / 22 %	178 / 84 %	28 / 12 %	219 / 94 %
3. valg	4 / 2 %	191 / 95 %	5 / 3 %	176 / 96 %	17 / 8 %	195 / 92 %	8 / 3%	227 / 97 %
4. valg	4 / 2 %	195 / 97 %	5 / 3 %	181 / 99 %	7 / 3 %	202 / 95 %	3 / 1 %	230 / 98 %

¹⁸ Saksnotat i sak 88/17 følger som vedlegg A¹⁹ Saksnotat i sak 13/18 følger som vedlegg B

5. valg	1 / 0,5 %	196 / 97,5 %	1 / 0,5 %	182 / 99,5 %	1 / 0,5 %	203 / 95,5 %	1 / 0,5 %	231 / 98,5 %
Ikke tilbud	5		3		10		1	
Totalt antall søknader	201		185		213		232	

Den uvanlig høye innvilgelsesprosenten kan forklares ved at fakultetet, i lys av motstanden i studentmassen mot å begrense antall studenter som utveksler til samme sted samtidig, i år valgte å ikke på noen måte prøve å begrense antall studenter til de destinasjonene som ikke har en allerede avtafestet begrensning av antall plasser. Tidligere år har fakultetets etablerte praksis vært å i samråd med partneruniversitetet komme frem til et «rimelig antall plasser», noe som har betydd at ikke nødvendigvis alle som søkte, og var kvalifisert, fikk tilbud om nominasjon til det aktuelle stedet selv om det ikke var noen forhåndsavtalt begrensning i avtalen. For ikke å kunne beskyldes eller mistenkes for å forsøke begrense antall studenter til samme sted samtidig til tross for at vedtak i sak 88/17 ble opphevet, avgjorde dekanatet og internasjonalsiseringsteamet i fellesskap at vi i år ikke skulle søke å komme frem til et «rimelig antall plasser» i samråd med partneruniversitetet, men isteden be partneruniversitetet ta imot det antall studenter som hadde søkt. Dette til tross for at en moderat styring av antall søkere i samråd med partneruniversitetet ville vært i tråd med gjeldende praksis. Den store økningen i antall studenter til Bond University skyldes ikke bare at fakultetet og vertsuniversitetet ikke har søkt å komme frem til «et rimelig antall plasser». Vi ser også et stort hopp i antall søkere til akkurat Bond University fra i fjor til i år. Ved søknadsfristen 1. februar 2018 for utreise 2018/2019 var det 43 som søkte Bond som sitt førstevalg, og 40 som ble nominert.²⁰ Mens ved søknadsfristen 1. februar 2017 for utreise 2017/2018 var det 24 som søkte Bond som sitt førstevalg, og 18 som ble nominert.

Studieåret 2018/2019 nominerte vi mer enn 10 studenter til følgende universitet (totaltall i parentes): Bond University (40), Queen Mary University London (14), University of Glasgow (15), King's College (15).²¹

Etter at noen studenter enten har takket nei til nominasjonen de ble tilbudt eller har trukket seg er antall studenter som skal på utveksling studieåret 2018/2019 noe lavere enn det var umiddelbart etter at tilbud om nominasjon ble sendt ut. Fra at det opprinnelig ble gitt 231 tilbud om nominasjon, er vi pr 27. august nede i 193 utreisende studenter gjennom fakultetet eller universitetets avtaler neste studieår. I tillegg har fem studenter søkt og fått opptak på egen hånd.

Tabellen under operer med tall for utreisende studenter pr 27. august 2018 og viser hvordan studentene fordeler seg på høstsemesteret og vårsemesteret, inkludert tall for de tre foregående studieårene. Vi ser at det i høstsemesteret 2018 vil være totalt 33 studenter ved Bond University, og 13 ved hvert av de tre andre universitetene. I vårsemesteret 2019 vil det være 17 studenter ved Bond University, 8 ved Queen Mary University London, 11 ved University of Glasgow og 13 ved King's College London.

²⁰ Totalt hadde 75 studenter ført opp Bond University som ett av sine ønsker i søknaden om utveksling 1. februar 2018. 14 studenter var interessert i både LLM og ett semester utveksling, og Bond var dermed ført opp som søknadsalternativ totalt 89 ganger.

²¹ Pr. 27. august 2018 er antallet studenter som faktisk ser ut til å komme til å utveksle til disse destinasjonene noe lavere: Bond 39 studenter, og 13 studenter til hvert av stedene Glasgow, King's College og Queen Mary University London. Etter at det ble gitt tilbud om nominasjon, har noen studenter enten takket nei til nominasjonen de ble tilbudt eller de har trukket seg. Det er jo antallet *nominerte* studenter som i praksis viser resultatet av søknadsbehandlingen. Hvert år vil noen studenter trekke seg og ikke reise som opprinnelig planlagt, men hvilke steder de trekker seg fra vil bero på tilfeldigheter og variere fra år til år.

Tabell 2: Oversikt over hvor vi sender mer enn 10 studenter studieåret 2018/2019 og tidligere, og hvordan de fordeler seg på høstsemesteret og vårsemesteret

	2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019	
	HØST	VÅR	HØST	VÅR	HØST	VÅR	HØST	VÅR
Bond University LLM Oppstart er mulig både i september og i januar.	6 (4 med oppstart september og 2 med oppstart januar)		2 (oppstart september)		4 (2 med oppstart september og 2 med oppstart januar)		12 (11 med oppstart september og 1 med oppstart januar)	
Bond University semesterutv.	9	3	11	2	17	0	22	5
Queen Mary University Certificate Ett semester er kun mulig i høstsemesteret	8	-	4	-	10	-	8	-
Queen Mary University Diploma	6		3		4		5	
University of Glasgow LLM	10		2		5		11	
University of Glasgow Erasmus	2	1	6	1	3	0	2	0
King's College LLM	9		5		5		13	

78 av de 193 studentene som reiser gjennom fakultetet eller UiBs avtaler vil studere ved vertsuniversitet der det er mer enn 10 andre studenter fra Dragefjellet. De resterende 115 utreisende studentene fordeler seg på ca 45²² ulike vertsuniversitet, og antall studenter til hvert vertsuniversitet varierer fra én til ni studenter. 17 studenter reiser som eneste student fra Det juridiske fakultet til vertsuniversitetet sitt.

I tillegg til universitetene i tabellen over der vi sender *mer enn ti* studenter samtidig, er det innværende studieår to universitet som mottar *åtte* studenter eller flere i samme semester: Radboud Universiteit Nijmegen (Totalt 9 studenter, 7 LLM og 2 Erasmus) og University of Aberdeen (Totalt 9 studenter, 5 LLM og 4 Erasmus).

Behov for tiltak for å sikre at forholdene ligger best mulig til rette for at studentene får størst mulig utbytte fra utvekslingsoppholdet

Ved innføringen av kvalitetsreformen var det et klart mål at alle som ønsker det skal få mulighet til å reise på utveksling i løpet av studiene. Det sterke fokuset på utveksling i kvalitetsreformen, og siden i NOKUTs tilsynsforskrift for høyere utdanning, dreier seg ikke bare om at studentene skal få et *rent faglig* utbytte under utveksling. Det dreier seg like mye om at studentene skal utvikle andre typer ferdigheter, slik som interkulturell kompetanse, språkferdigheter, evne til problemløsning, tilpasningsdyktighet og selvstendighet. The Erasmus Impact Study Regional Analysis (2016) som slår fast at studenter som har vært på (Erasmus)utveksling øker sin attraktivitet på arbeidsmarkedet trekker frem det «utenomfaglige»

²² Pr august er studentene fordelt på 52 ulike universitet. Studentene som skal delta på semesterpakken i kinesisk rett blir ikke tildelt vertsuniversitet før senere i høstsemesteret. Dette, i tillegg til at det kan komme til nye studenter i ved søknadsfristen for restplasser 1. september, gjør at det endelige tallet ikke er klart.

utbyttet som årsak til dette,²³ og på bakgrunn av The Erasmus Impact Study trekker SIU/Utdanning i verden frem følgende fem ferdigheter som man får ved å reise på utveksling: Toleranse, fleksibilitet, kommunikasjon, kulturell forståelse og selvstendighet.²⁴ Flere av disse må man anta at forholdene ligger dårligere til rette for å utvikle, dersom man utveksler «i flokk». Selv om det til syvende og sist er den enkelte student som må sørge for at merverdien ved utveksling blir størst mulig, påhviler det fakultetet et ansvar for å legge til rette for at læringsutbyttet ved utveksling blir videre enn det rent faglige utbyttet. Det kan vi blant annet gjøre ved å påse at vi sender studentene på *utveksling*, og ikke på «klassetur» slik som tilfellet kan sies å være for enkelte destinasjoner i dag.

Basert på observasjonene fra årets søknadsrunde kan vi slå fast at det fortsatt er behov for å sette i verk tiltak for å begrense antall studenter som utveksler til samme universitet samtidig.

Punktet om at studieutvalget skulle komme tilbake til virkemidler for å begrense antall studenter som utveksler til samme sted samtidig ble vedtatt med 5 mot 2 stemmer da studieutvalget behandlet sak 13/18. Gruppe D stemte imot. Studentene er altså ikke enig i at det er behov for å begrense antall studenter som utveksler til samme sted samtidig, og betviler at utbyttet av et utvekslingsopphold vil være mindre om man utveksler sammen med en større gruppe studenter fra Dragefjellet enn om man reiser på utveksling alene eller sammen med bare noen få medstudenter. Dette er et standpunkt studiedekan og fakultetets administrative internasjonaliseringsteam har vanskelig for å forstå. Basert på jevnlig kontakt med, og uformelle tilbakemeldinger fra, de utreisende utvekslingsstudentene gjennom ti år, formelle tilbakemeldinger gjennom studentrapporter og, ikke minst, våre observasjoner av dynamikken i gruppene av innreisende utvekslingsstudenter som hvert semester kommer til vårt fakultet, mener vi det er godt grunnlag for å hevde at studenter som utveksler alene eller få sammen har større utbytte av utvekslingen enn studenter som opptrer i større grupper.

Studieadministrasjonen foreslår i det følgende flere ulike typer tiltak for å påvirke antallet studenter som utveksler til samme sted samtidig:

---

²³ The Erasmus Impact Study Regional Analysis (2016)

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/study/2016/erasmus-impact_en.pdf

²⁴ <https://www.siu.no/content/download/34255/638836/file/Fem%20ferdigheter.pdf>

Tiltak 1: Informasjon

- Hver høst og hvert år i januar holdes det eget informasjonsmøte om utveksling som åpnes av studiedekanen. Også på informasjonsdagen om 5. studieår hver vår og høst informeres det kort om utveksling. På alle disse møtene holder studiedekanen en innledning om hvorfor man bør velge å reise på utveksling. I denne innledningen skal studiedekanen i fremtiden særlig oppfordre til å tenke utradisjonelt og velge utveksling til destinasjoner som ikke «alle andre» reiser til, blant annet ved å fremheve at vi antar at de som sitter med rekrutteringsansvaret hos arbeidsgivere som gjerne oppfattes som attraktive av studentene våre, vil vite å verdsette søkere som gjennom selvstendige og utradisjonelle utvekslingsopphold har vist evne og vilje til gå utenfor allfarvei.

Tilbakemeldinger fra arbeidsgivere gir indikasjoner på dette.

- Ett av informasjonsmøtene hvert år har også bidrag fra både arbeidsgivere og/eller karrieresenteret samt tidligere utvekslingsstudenter som forteller om sine erfaringer, i tillegg til generell informasjon fra utvekslingsteamet i studieseksjonen. Til nå har dette «hovedinformasjonsmøtet» vært under UiBs internasjonale uke i januar. Studieåret 2018/2019 vil «hovedmøtet» isteden holdes i høstesemesteret, mens informasjonsmøtet under internasjonal uke heller vil fokusere på «siste info før søknadsfristen». Ved at studentererfaringer og arbeidsgiversynspunkt deles på et tidligere tidspunkt i prosessen med å velge utvekslingsdestinasjon, håper vi å i større grad kunne påvirke studentenes valg. Når vi kommer til januar erfarer vi nemlig at mange for lengst har bestemt seg for hvor de ønsker å søke. På hovedinformasjonsmøtet der det vanligvis er en student eller to som deler erfaringer fra sitt utvekslingsopphold, har studieadministrasjonen også tidligere forsøkt å spørre studenter som har vært ved universitet som ikke «alle» reiser til for å gi disse universitetene litt ekstra reklame. Utvalget av studenter å spørre begrenses imidlertid av at utveksling ofte er det siste studentene gjør i graden sin, og at studentene ikke kommer tilbake til Dragefjellet etter utveksling. Forhåpentligvis vil utvalget av studenter å spørre, og sjansen for å få napp, være noe større i høstsemesteret enn i vårsemesteret. I den grad studieadministrasjonen lykkes med å finne studenter som har utvekslet til utypiske destinasjoner, vil studentene som skal bidra bli bedt spesifikt om å fremheve fordelene med å være alene eller en av få fra Dragefjellet ved sitt utvekslingssted.
- På nettsidene om utveksling har vi pr i dag en oppfordring fra tidligere dekan om å reise på utveksling. Denne oppfordringen er i ferd med å bli byttet ut med en oppdatert versjon skrevet av nåværende dekan. Den nye oppfordringen skal særlig fokusere på fordelene med å «tenke utenfor boksen» ved valg av utvekslingsdestinasjon.
- I løpet av høstsemesteret 2018 skal fakultetets formidlingsteam gjøre en serie intervjuer med studenter som er på utveksling til ulike destinasjoner. Disse intervjuene skal utelukkende gjøres med studenter som har reist alene eller sammen med få andre studenter.

Felles for alle tiltakene er at de fokuserer på det positive ved å reise alene eller få sammen, istedenfor å fokusere på det negative ved å reise i flokk.

Når vi foreslår å fokusere på fordelene med å reise alene eller få sammen heller enn ulempene med å reise i flokk, er dette basert på studieadministrasjonens erfaring med søkeratferd gjennom mange år.

Våre observasjoner tilsier at informasjon med fokus på hvor det reiser mange studenter vil kunne ha motsatt effekt av den tilsiktede, og heller øke en minske antall søkere til disse stedene, til tross for at informasjonen fokuserer på at den interkulturelle læringen og det utenomfaglige utbyttet fra utveksling kan være mindre ved disse stedene. I denne sammenheng er det ikke usannsynlig at ønsket om å begrense antall studenter som utveksler til samme sted samtidig, og «støyen» rundt dette i desember/januar frem mot søknadsfristen for utveksling 1. februar 2018 kan ha vært en medvirkende årsak til den store økningen i antall studenter som førte opp Bond University som sitt 1. valg i søknaden om utveksling 1. februar 2018.²⁵

Tiltak 2: Fortsatt utvikling av avtaleporteføljen

Studentrepresentantene har tidligere uttalt at «(...) det kan synes som om muligheten til å studere i et engelskspråklig land og/eller å ta en LLM er særlig ettertraktet av studentene. Dersom antallet vertsuniversiteter med disse egenskapene økes, er det etter vår oppfatning grunn til å forvente at studentene naturlig vil spre seg utover de aktuelle utvekslingsdestinasjonene i større grad.»

Både studieadministrasjonen og dekanatet mener at fakultetet, i kombinasjon med UiBs avtaler, allerede har en mer enn tilfredsstillende portefølje av utvekslingsmuligheter både til universitet i engelskspråklige land og til universitet med engelskspråklig undervisningstilbud i ikke-engelskspråklige land. Vi har tilstrekkelig antall plasser til at alle som ønsker det, og som er karaktermessig kvalifisert, kan få ta en LLM, og vi har også tilstrekkelig antall plasser til å tilfredsstille etterspørselen etter studiesteder med engelsk som undervisningsspråk. Likevel sprer ikke studentene seg naturlig utover.

Til tross for et allerede godt tilbud, arbeider fakultetet kontinuerlig med å videreutvikle og styrke avtaleporteføljen både når det gjelder LLM-programmer og utveksling for ett eller to semester. Det er imidlertid uheldig for fakultetets renommé om vi har for mange ubrukte LLM-avtaler, og dette vil på sikt også kunne true bærekraften i avtalene og dermed forringe utvekslingstilbudet til studentene. Studentenes hang til å reise i flokk er slik sett et hinder for videre vekst i porteføljen av LLM-avtaler, og en bieffekt av å spre studentene – primært for å sikre best mulig læringsutbytte – vil være å også sikre aktivitet og dermed bærekraft i flere avtaler.

Studentene kan allerede i dag studere ett semester ved en rekke universitet i Australia gjennom UiBs avtaler, men pr i dag er det kun ved Bond University studentene kan få opptak til en LLM-grad. Fakultetet har derfor tatt initiativ til å inngå LLM-avtaler med University of Queensland og University of Sydney. Senere i september kommer en representant fra University of Queensland på besøk til fakultetet for å fortsette denne dialogen, og vi har håp om at en ny avtale om LLM i Australia kan komme på plass innen rimelig tid.

Fakultetet har også begynt en prosess for å videreutvikle avtalene med amerikanske Law Schools, ved å legge til mulighet for ett semester utveksling, ikke bare LLM, i avtalen med University of Minnesota, og omvendt, å legge til mulighet for LLM, ikke bare ett semester utveksling, i avtalen med University of Illinois i Urbana-Champaign. I tillegg arbeides det med en avtale om ett semester utveksling til Fordham University i New York.

---

²⁵ Denne antakelsen lar seg vanskelig bevise eller motbevise. Men tilsynelatende tilfeldige variasjoner i hvordan søknadene fordeler seg fra år til år antar vi at har sammenheng med hvilke steder som har vært en «snakkis» i studentmassen det enkelte året.

Videre er det innledet dialog med Queen Mary University London for å se på om avtalen der kan utvides til å omfatte LLM-programmene deres i tillegg til Certificate og Diploma i International Finance Law. Selv om antall studenter som utveksler til Queen Mary University London i så fall eventuelt skulle forbli høyt også i fremtiden, vil det være en klar forbedring av potensialet for «tilleggsutbytte» utover det rent faglige å spre studentene utover på ulike LLM-program der de vil ha flere emner å velge blant.

Ved rutinemessig fornyelse av de bilaterale avtalene ser fakultetet også på om karakterkravet som opprinnelig er oppstilt fra partneruniversitetet er hensiktsmessig og passende, eller om fakultetet skal anbefale partner å justere dette. Så langt er det enighet med partner om at karakterkravet for opptak til LLM i Dundee nedjusteres fra C+ til ren C fra og med studieåret 2019/2020, og det ser også ut til at karakterkravet for opptak til LLM ved University of Southampton kan komme til å kunne nedjusteres fra B til C+. Ved å gjøre flere destinasjoner tilgjengelig og oppnåelig for flere studenter, vil kanskje noen av de som i dag søker Bond University (karakterkrav C+ for LLM og C for ett semester utveksling) se muligheter også ved andre universitet.

Tiltak 3: Reglementsending

Avtaleporteføljen og utvekslingstilbudet har utviklet seg betraktelig over de siste 10 årene, men tendensen til at studentene reiser i flokk til enkelte universitet har likevel ikke endret seg. Basert på observasjoner av søkeratferd over mange år, har vi liten tro på at den kontinuerlige videreutviklingen av avtaleporteføljen eller informasjonstiltakene vil være tilstrekkelige virkemiddel til at søknadene fra studentene fordeler seg på en slik måte at antall studenter til samme sted samtidig vil bli på et nivå som bedre legger til rette for størst mulig utbytte fra utvekslingsoppholdet, utover det rent faglige utbyttet. Vi ser det derfor fortsatt som nødvendig å reglements feste en begrensning av hvor mange studenter fakultetet vil nominere til samme sted samtidig.

Ved at reglementsendingen og innføringen av en øvre grense for hvor mange studenter som kan nomineres til samme sted samtidig skjer på begynnelsen av studieåret og i god tid før søknadsfristen for utveksling for 2019/2020 som er 1. februar 2019, vil studentene ha god tid til å innrette seg og til å avpasse forventningene til reglementet som vil gjelde for utveksling fra og med studieåret 2019/2020. Begrensningen vil dermed oppleves som mindre inngripende enn for studenter som skulle søke utveksling ved søknadsfristen 1. februar 2018 og som i november 2017 allerede hadde gjort seg opp en formening om hvor de ønsket å søke og hadde en forventning om sannsynligheten for å bli tilbudt nominasjon, basert på at de visste at det til enkelte steder var mulig å sende et stort antall studenter.

Hva med LLM?

Ved studieutvalgets tidligere behandling av saken om begrensning av antall studenter til samme sted samtidig ble det uttrykt bekymring for at muligheten til å ta en LLM skulle innskrenkes. Som vist i saksnotat til sak 13/18 har fakultetet gjennom eksisterende avtaler mer enn nok plasser til å imøtekomme etterspørselen etter å ta en LLM-grad. Med de ovenfor nevnte planlagte inngåelsene av nye LLM-avtaler vil antallet plasser økes ytterligere. Vi ser også at de over flere år høye søknadstallene til Bond University ikke spesielt kan forklares av muligheten til å ta en LLM-grad. Heller ikke søknadstallene til Queen Mary University er begrunnet med ønske om å ta en LLM-grad.

Ved årets søknadsrunde så vi et hopp i antall studenter som søkte om nominasjon til LLM, og studieåret 2018/2019 vil rekordmange studenter reise ut for å ta en LLM-grad gjennom fakultetets avtaler. Ved søknadsfristen 1. februar 2018 gjaldt 267 av de til sammen 1053 søknadsalternativene nominasjon til LLM. 76 studenter hadde LLM som sitt førstevalg. 10 av disse fikk ikke tilbud om nominasjon til sitt førstevalg. To fordi det ikke var flere plasser igjen på avtalen, og 8 fordi de ikke var karaktermessig kvalifisert. Til sammen fikk 69 studenter tilbud om nominasjon til LLM, og pr 27. august 2018 skal 66 studenter ta en LLM-grad gjennom fakultetets avtaler i løpet av studieåret 2018/2019.²⁶ Det betyr at 34 % av studentene som reiser gjennom fakultetets/UiBs avtaler skal ta en LLM-grad. Før 2018/2019, var studieåret 2015/2016 det året flest studenter utvekslet for å ta en LLM (47 av 173 utreisende studenter / 27% av de utreisende studentene).

Å ta en LLM under utvekslingsoppholdet gir en grundig spesialisering innenfor et felt, samtidig som det avlaster fakultetets behov for veiledere og sensorer til masteroppgave. LLM er attraktivt fordi det gir to grader på tiden av én, og etter fakultetets mening er det ønskelig at så mange studenter som mulig tar en LLM under utvekslingsoppholdet sitt. Dette til tross for at medaljen også har en bakside i form av skolepenger. For å fortsatt legge til rette for at flest mulig skal kunne ta en LLM under utveksling, foreslår vi å i første omgang ikke sette en begrensning av antall studenter til samme sted samtidig for å ta en LLM. Merk at det likevel fortsatt vil være slik at mange av LLM-avtalene har et bestemt antall plasser til disposisjon for studenter fra Universitetet i Bergen, slik at det likevel finnes en begrensning av hvor mange som kan nomineres til det aktuelle universitetet.

De samme truslene mot det utenomfaglige utbyttet fra utvekslingen gjelder selvsagt også for LLM, slik at dersom vi etter de kommende søknadsrundene observerer at studentene i større grad reiser i flokk for å ta en LLM-grad ved bestemte universitet, eventuelt at de velger LLM-spesialisering «i flokk», til tross for informasjonstiltak og videreutvikling av avtaleporteføljen, kan det bli nødvendig for studieutvalget å vedta en begrensning også av hvor mange som nomineres til opptak til LLM ved samme universitet samtidig. Ved utveksling for å ta en LLM er det likevel slik at de fleste universitetene vi har avtale med tilbyr mange ulike LLM spesialiseringer, og med en lang rekke ulike emner å velge mellom. Med mindre studentene viser seg å velge LLM-spesialisering «i flokk», vil de bli spredd utover på ulike emner og dermed ha bedre forutsetninger for å skape egne, individuelle nettverk enn det som er tilfelle for eksempel på dagens studietilbud ved Queen Mary University London.

Hvor skal grensen settes for utveksling som ikke gjelder LLM?

I det opprinnelige forslaget om en grense på maksimalt 10 studenter til samme sted samtidig i sak 88/17, ble antall studenter satt såpass høyt som 10 for å ta høyde for at vi noen steder har flere ulike avtaler. Når LLM nå holdes utenom bør grensen derfor settes lavere enn 10 studenter. Det kan i denne forbindelse nevnes at når fakultetet de senere årene har inngått avtaler med et bestemt antall plasser, har fakultetet pleid å i utgangspunktet foreslå 5 plasser for bilaterale avtaler og 3 for Erasmus (som eventuelt kan disponeres som 6 for ett semester).

Det vil si at for alle avtaler gjennom Erasmus+ programmet og Nordplusprogrammet er antall studenter allerede regulert. I bilaterale avtaler fra nyere tid er antallet vanligvis avtalefestet til fem- seks studenter, mens i eldre avtaler fra da fakultetet hadde behov for å raskt bygge opp et utvekslingstilbud til et stort

---

²⁶ I tillegg har fem studenter søkt og fått opptak til LLM på egen hånd.

antall studenter, finner vi avtaler med rom for 10-30 studenter, og også avtalene uten noen bestemt antallsbegrensning. Basert på hva som er det mest vanlige antallet som er avtalefestet, kunne vi foreslått en grense på maksimalt 6 studenter til samme sted samtidig når utvekslingen ikke resulterer i en LLM-grad. I denne omgang foreslår vi isteden at grensen settes til maksimalt 8 studenter til samme sted samtidig når utvekslingen ikke resulterer i en LLM-grad. Slik blir overgangen noe mindre, samtidig som det i fremtiden fortsatt kan bli aktuelt å vurdere ytterligere begrensning. En grense på åtte studenter vil virke begrensende for lærestedene vist i tabellen nedenfor. Merk at tallene i tabellen *ikke inkluderer* studenter som har tatt / skal ta en LLM ved disse stedene, ettersom begrensningen i denne omgang ikke foreslås å gjelde for LLM.

Tabell 3: Oversikt over hvilke destinasjoner vi ifølge avtalen pr i dag kan sende mer enn 8 studenter samtidig til, og der en grense på maksimalt 8 studenter samtidig vil virke begrensende.^{27 28}

Land	Universitet	Dagens antall i avtalen	Antall som skal utveksle på denne avtalen 2018/2019:	Antall som utvekslet på denne avtalen i 2017/2018:	Antall som utvekslet på denne avtalen 2016/2017:
Storbritannia	School of Oriental and African Studies, London	10	0	1	1
Storbritannia	Queen Mary University London	15	13	14	7
New Zealand	University of Auckland	Etter nærmere avtale	0	4	2
Australia	Bond University	Etter nærmere avtale	22 høst, 5 vår	17 høst, 0 vår	11 høst, 2 vår
Diverse	UiBs bilaterale avtaler	Oftest ingen bestemt begrensning for studenter som betaler skolepenger	Totalt 7 studenter fordelt på 4 ulike universitet.	Totalt 14 studenter fordelt på 6 ulike universitet. 7 av studentene utvekslet til University	Totalt 17 studenter fordelt på 4 ulike universitet. 6 studenter utvekslet til University of Sydney

²⁷ Ved alle disse universitetene, med unntak av UiBs avtaler, og foreløpig også Queen Mary University London, har fakultetet også avtale om opptak til LLM.

²⁸ Merk at en grense på 8 akkurat ikke virker begrensende på muligheten til å utveksle til University of Southampton, som er en engelskspråklig destinasjon som ifølge dagens avtaler kan ta imot relativt mange studenter pr semester. Fakultetet har tre ulike avtaler med University of Southampton: LLM-avtale om inntil fem studenter pr år, bilateral avtale om fem studenter pr semester for ett semester utveksling med skolepenger, Erasmus+ avtale for tre studenter for ett semester. De to førstnevnte avtalene pågår det for tiden en revisjon/fornyingsprosess for. Ettersom studenter gjennom den bilaterale avtalen og Erasmusavtalen utveksler til akkurat samme studietilbud (LLB) bare med og uten skolepenger, vil det være naturlig å se disse to avtalene under ett når det gjelder hvor mange studenter som kan utveksle samtidig. Antall som har utvekslet til University of Southampton for ett semester de tre siste årene har vært 0 gjennom bilateral avtale og hhv. 3, 1 og 3 gjennom Erasmus,

				of Sydney i samme semester.	og 7 studenter utvekslet til University of Cape Town, likevel slik at det var maks 5 studenter samtidig.

Faktisk innvirkning

Vi ser at ut fra faktisk søknad inneværende studieår, samt tall for de to foregående studieårene, er det kun for utveksling til Queen Mary University London og Bond University en grense på maksimalt åtte studenter samme semester faktisk vil virke innskrenkende.

Sett i lys av at studenter som ønsker å utveksle i ett semester til Australia også kan gjøre det gjennom UiBs avtaler med University of Sydney, University of Queensland, University of Melbourne, University of Western Australia og James Cook University, mener vi at innskrenkingen av utveksling til Bond University for ett semester ikke begrenser studentenes muligheter til å utveksle til Australia i ett semester i særlig grad.

Ved utveksling til Queen Mary University London følger studentene et program i International finance law. Dette programmet har få valgmuligheter når det gjelder emner, og vi ser at studentene stort sett ender opp med å velge de samme tre emnene og stor grad studere sammen med i andre skandinaviske studenter. Vi er ikke i tvil om at det faglige nivået på programmet er tilfredsstillende, og at det rent faglige utbyttet er høyt. Likevel, med en undervisningssituasjon der de norske studentene i stor grad studerer de samme emnene, og i stor grad sammen med andre skandinaviske studenter, ligger ikke forholdene til rette for at utvekslingsoppholdet i størst mulig grad skal gi de merverdiene som kvalitetsreformen forutsatte at et utvekslingsopphold skal gi. Fakultetet er derfor av den oppfatning at ulempene med at færre studenter vil kunne utveksle til dette programmet i fremtiden veies opp av fordelene med å få spredd studentene mere. Som nevnt arbeider fakultetet også med å utvide avtalen med Queen Mary University London til også å gjelde LLM. Når eller hvis avtale om LLM kommer på plass vil flere enn 8 studenter fortsatt kunne studere ved Queen Mary University London, men de vil spres på flere ulike program og emner. Selv om det fortsatt vil være utenfor fakultetets kontroll hvorvidt studentene opptrer i gruppe eller som enkeltindivider, kan det ikke sås tvil om at forholdene for god integrering og større interkulturell læring vil ligge bedre til rette i en undervisningssituasjon som ikke består av et klasserom der størsteparten av studentene er norske eller skandinaviske.

Studenter som ønsker ett semester i London vil også kunne utveksle gjennom avtalen med SOAS University London, og studenter som er interessert i finansrett vil kunne finne emner innen dette på flere andre universitet. Blant annet tilbyr både University of Dundee, University of Glasgow, King's College og University of Southampton LLM-spesialiseringer innen dette. Et ankepunkt vil kunne være at muligheten for å spesialisere seg innen dette rettsområdet i løpet av bare ett eller to semester, istedenfor gjennom en hel LLM over vanligvis 12 mnd., innskrenkes. Det er korrekt. Likevel ser vi ikke dette som så inngripende at det ikke kan forsvares. Normalen for andre rettsområder er at dersom en ønsker en særlig

spesialisering, gjøres det gjennom en LLM på to semester (særlig USA/Australia) eller over 12 mnd (særlig Storbritannia).

Forslag til justering av utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet

Som forklart i tidligere saksutredning (sak 88/17) er ikke spørsmålet om hvor mange studenter som kan sendes til samme sted samtidig berørt verken i UiB eller fakultetet sitt reglement. For at studieadministrasjonen skal få hjemmel til å begrense hvor mange studenter som sendes til ett og same universitet dersom avtalen med det aktuelle universitet ikke allerede inneholder et bestemt antall som er lavere enn åtte, foreslås det å legge til et nytt punkt 3 i § 5-9 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet:

For å legge forholdene til rette for størst mulig utbytte fra utveksling, utover det rent faglige utbyttet, nominerer fakultetet maksimalt åtte studenter til samme universitet i samme semester. Dette gjelder i de tilfellene utvekslingsavtalen ikke allerede setter en lavere grense for hvor mange studenter som kan nomineres. Begrensningen gjelder ikke for utveksling for å ta en LLM.

Dagens punkt 3 til 8 blir heretter punkt 4 til 9.

Dagens § 5-9:

§ 5-9 Delstudier i utlandet; Nominasjon, forhåndsgodkjenning og godskriving

1. Etter bestått 3. studieår i femårig integrert program kan studenter reise på utveksling som en del av masterprogrammet. Det er et vilkår at minst 60 sp er eksamener bestått i rettsstudiet ved UiB. Studenter i toårig masterprogram kan reise på utveksling fra og med sitt andre semester.
2. Ved rangering av søkerne til et bestemt sted, skal studenter som søker utveksling for første gang prioriteres foran de som tidligere har vært på utveksling som del av masterprogrammet.
3. Det kan gis forhåndsgodkjenning for – og senere godskriving av – emner tilsvarende 30 studiepoeng spesialemer, og/eller skriftlig arbeid tilsvarende masteroppgaven (30 studiepoeng). Disse skal inngå i graden. Forhåndsgodkjenning av skriftlig arbeid tilsvarende masteroppgaven forutsetter at utveksling skal skje til et universitet der det er mulig å gjennomføre slikt arbeid.
4. En student som har bestått 30 studiepoeng på 5. studieår, kan kun få forhåndsgodkjent utveksling i ett semester, eller et LLM-program. Dersom studenten har bestått 30 studiepoeng spesialemer, forutsetter forhåndsgodkjenning at utveksling skal skje til et universitet der det er mulig å gjennomføre skriftlig arbeid tilsvarende masteroppgaven.
5. Ved forhåndsgodkjenning av delstudier i skandinavisk-språklige land må minst ett av emnene ha ikke-skandinavisk undervisningsspråk.
6. Studenter skal søke om endelig godkjenning av delstudier i utlandet senest én måned etter at offisiell dokumentasjon på oppnådd resultat er mottatt.
7. En student som har fått forhåndsgodkjent, og har bestått, spesialemerne som delstudier i utlandet, kan ikke ta ytterligere spesialemer i mastergraden.
8. Der delstudier i utlandet utgjør de siste emnene i graden, skal dato for oppnådd grad settes til dato for vedtak om godskriving av disse.

Forslag til vedtak:

Studieutvalget slutter seg til de informasjonstiltak som foreslås, og tar informasjonen om pågående arbeid med utvikling av avtaleporteføljen til orientering.

§ 5-9 Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet endres som foreslått. Endringen trer i kraft umiddelbart og vil få innvirkning for utveksling fra og med studieåret 2019/2020.

Studieutvalget ber om en orientering om hvordan søknadene og nominasjonene, særlig til LLM, fordeler seg etter søknadsfristen 1. februar 2019.

VEDLEGG A:

Sak 88/17

Til: SU

Frå: Studieseksjonen**Framlegg om å innføra ei øvre grense for kor mange studentar som kan utveksla til same stad samstundes.****Bakgrunn**

Kvart år sender Det juridiske fakultet eit stort antal studentar ut i verda gjennom utvekslings- eller samarbeidsavtaler som er inngått med juridiske fakultet i andre land. I dei fleste av desse avtalene er det eit bestemt tal studieplassar tilgjengelege for jusstudentar frå Bergen (oftast frå to til seks plassar), medan det gjennom nokre av avtalene ikkje er eit bestemt tal studentar som kan reisa. I avtaleporteføljen til fakultetet kan vi skilja mellom to typar avtaler:

- Reine *utvekslingsavtaler*, altså avtaler der det er lagt opp til at kvar institusjon skal senda og ta i mot eit likt antal studentar og at studentane ikkje skal betala skulepengar til vertsinstitusjonen sin medan dei studerer der.
- Avtaler med skulepengar, oftast med reduserte skulepengar for studentar frå Universitetet i Bergen. Desse avtalene gjeld LLM-studier, altså studier i utlandet som fører fram til ein grad, eller studier i eitt eller to semester ved institusjonar som vanlegvis krev skulepengar og der institusjonen sjølv ikkje sender ut studentar i slikt monn at det er aktuelt å inngå ei rein *utvekslingsavtale*.

Der vi har inngått avtaler i den siste kategorien representerer studentane våre ei inntektskjelde for vertsinstitusjonen, sjølv om skulepengane studentane våre betaler som oftast er reduserte samanlikna med skulepengar for studentar som søker opptak på eiga hand og ikkje gjennom ei samarbeidsavtale. Det er i denne kategorien avtaler at vi har nokre avtaler utan ei bestemt avgrensing av talet på studentar, og vi ser at nokre av desse lærestadene opnar for å ta imot *mange* studentar frå fakultetet. Noko av bakgrunnen for dette er at norske studentar er sikre betalargar sidan Lånekassen gjev stønad til studier i utlandet, i tillegg til at norske studentar krev lite oppfølging både fordi dei har gode språkkunnskapar og fordi jusstudentane er sjølvstendige og vaksne fordi dei reiser ut etter å ha fullført 3. studieår.

At vi har ein del avtaler utan spesifikk avgrensing i talet på plassar gjer at fakultetet kvart år sender store grupper av studentar til ein og same institusjon. Det varierer frå år til år kva for institusjonar som tek i mot særleg mange studentar frå fakultetet, men det finst nokre gjengangarar. Tabellen nedanfor gjev ei oversikt over kva for institusjonar som på noko tidspunkt har motteke fleire enn ti studentar på ein gong i perioden frå 2012. Tilfella av meir enn ti studentar er utheva i raudt.^{29 30} (Merk at tabellen ikkje seier

---

²⁹ Tala fram til 2016 er offisielle tal henta frå DBH (database for statistikk om høgare utdanning) der opphalda er registrert på året då studenten avslutta utanlandsopphaldet sitt. Offisielle tal for 2017 er ikkje klare før til våren, og vi har difor teke med dei interne tala for utveksling i studieåret 2017/2018. Ved rapporteringa av desse vil dei

noko om korvidt alle studentane har vore der samstundes i same semester. Totaltala inneheld utvekslingsopphald fullført i både vårsemesteret og i haustsemesteret.)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017/2018
Bond University, Australia	15	12	7	12	22	21
University of Sydney, Australia	11	6	5	2	5	7
University of Auckland, New Zealand	12	6	4	9	4	5
King's College London, Storbritannia	14	9	7	5	9	5
Queen Mary University London, Storbritannia	13	8	4	12	10	14
University of Glasgow, Storbritannia	6	7	6	6	18	9
University of Cape Town, Sør-Afrika	13	19	5	7	7	1
Hamline University, USA (No Mitchell Hamline School of Law)	11	7	5	6	2	0

Når fakultetet sender store grupper av studentar til same stad, kan det vera ein risiko for at studentane får større utfordringar med å bli integrerte blant dei lokale studentane, og blant dei andre internasjonale studentane. I tillegg til det reint faglege utbytet, skal utveksling gje internasjonal erfaring, internasjonalt nettverk, språkkunnskapar og høve til å utvikla interkulturelle ferdigheiter og kompetanse. Det er ikkje tvil om at eit utvekslingsopphald vil gje slike meirverdiar også til studentar som «reiser i flokk». Det er likevel sannsynleg at meirverdien kan bli lågare dersom det er mange norske studentar som reiser til same stad. For å sikra at studentane får størst mogleg utbyte av utvekslingsopphaldet ser fakultetet behov for å avgrensa talet på studentar som vert send til same universitet. I første omgang føreslår vi å setja ei grense på maksimalt ti studentar til same universitet i same semester.

Det vil sjølvsagt variera frå universitet til universitet, frå semester til semester og frå student til student, kor stor betyding det faktisk har at det er mange studentar som utvekslar til same stad. Nokre stader og nokre semester vil studentane velja heilt ulike kurs, busetja seg i ulike bydelar og kanskje knapt sjå kvarandre. Andre stader og andre semester vil studentane busetja seg saman, velja stort sett same kurs og opptre som ei gruppe. Det er det siste som kan vera eit problem for integreringa og dermed for utbytet frå utvekslingsopphaldet, og det er *risikoen* for at denne situasjonen oppstår fakultetet ønskjer å forhindra ved ei sterkare styring av kor mange som kan utveksla til same lærestad.

Når denne saka blir teke opp, er det først og fremst for leggja til rette for best mogleg integrering av studentane våre hos vertsinstitusjonen og slik sikra størst mogleg utbyte av utvekslingsopphaldet. Ein heldig bieffekt av å innføra ei slik grense er likevel at fakultetet på denne måten også kan oppnå ei større spreiding av dei utreisande studentane og sikra at fleire av dei om lag 160 studentutvekslingsavtalene vert brukte kvart år. For fakultetet er det strategisk viktig at det er jamn aktivitet på flest mogleg av avtalene som er inngått med gode universitet kringom i verda.

Ved ei avgrensing i talet på kor mange utvekslingsstudentar ein sender til same studiestad samstundes, kan det i framtida gje mening å føra opp «X universitet haust» som til dømes førsteval og «X universitet vår» som andreval i søknaden. Som følgje av dette kan vi tenkjast å sjå at fleire vel å utveksla i vårsemesteret i dei tilfella det er viktigare for studenten *kva universitet* ein skal utveksla til enn *kva for*

---

fordela seg på haust 2017, vår 2018 og haust 2018. For 2017 kjem det og til å bli rapportert studentar som var utanlands i løpet av studieåret 2016/2017 men avslutta studiet etter at haustsemesteret 2017 var starta.

³⁰ Vi ser at året 2012 skil seg ut ved at alle institusjonane på lista har motteke meir enn 10 studentar. Dette kan forklarast med at usedvanleg mange studentar frå fakultetet reiste ut i verda (208) i 2012. Så langt i historia er dette toppåret når det gjeld talet på utreisande studentar.

semester dei skal utveksla i.³¹ Dermed er ein annan heldig bieffekt at ei slik avgrensing kan tenkjast å føra til ei lita forskyving frå haustsemesteret til vårsemesteret når det gjeld kor mange som er på utveksling og kor mange som skriv masteroppgåve dei ulike semestera. Per i dag er det stor overvekt av studentar som utvekslar i haustsemesteret samanlikna med i vårsemesteret, og stor overvekt av studentar som skriv masteroppgåve i vårsemesteret samanlikna med i haustsemesteret.³² Den føreslåtte endringa vil ikkje gje store utslag i fordelinga mellom semestera ettersom det for dei aller fleste avtalene framleis vil vera eit bestemt tal plassar og likegyldig kva for semester desse vert nytta, men *noko* innverknad kan endringa tenkjast å få.

Gjeldande regelverk og praksis

Nominasjon til utveksling er regulert i UiB si regelsamling i kapittel 2.2.3 «Reglement uttak og stipendtildeling for delstudier i utlandet»³³ Slik reglane for nominasjon til utveksling er formulert i dag, har ikkje fakultetet heimel til å avgrensa kor mange studentar vi sender til ein og same institusjon i dei tilfella det ikkje er avtalt eit bestemt tal plassar i avtalene. Reglementet opnar likevel for at fakultetet kan gje nærare reglar «§1 (...) Reglementet gjelder mer eller mindre [sic] skriftlig avtale eller forskriftene til et program regulerer forholdet nærmere.»³⁴

Nominasjon til utveksling skjer på bakgrunn av søknad. I søknaden fører studentane opp inntil fem utvekslingsdestinasjonar i prioritert rekkefølge, og fordeling av søkjarane blir gjort ut frå antal plassar og antal søkjarar til kvar institusjon. Dersom det er konkurranse om eit avgrensa antal plassar ved ein institusjon vert søkjarane rangerte basert på karakterar og dei med høgast snitt får plass medan dei med lågare snitt i staden blir vurderte til andrevalet på søknadene sine osb.³⁵ Ved fordeling av søkjarane til dei ulike destinasjonane forsøker fakultetet alltid å oppfylle høgast moglege prioritet i søknaden, og når fakultetet søker å oppfylle høgast moglege ønskje for alle studentane, ser vi altså at det i nokre tilfelle kan bli store grupper av studentar til eit og same universitet.

---

³¹ Til no har ikkje kva semester ein søker til spelt noka rolle for korvidt ein kan tildelast plass dersom ein elles er kvalifisert og når opp i ein eventuell konkurranse om plassane. Det betyr at det til ein del destinasjonar kan vera ei stor gruppe studentar i haustsemesteret og ingen i vårsemesteret. For destinasjonar utan eit bestemt antal plassar, og der det er mogleg å utveksla både kun haust og kun vår, kan det tenkjast at mange av søkjarane kan få oppfylt ønsket sitt om å utveksla dit, til trass for avgrensing i antal plassar, dersom dei er villig til å utveksla i vårsemesteret i staden for i haustsemesteret. For dei universiteta det gjeld, kan det i framhaldet formidlast til studentane at ein auker sjansen til å få plass til det bestemte universitetet dersom ein fører opp begge semester som alternativ. i søknaden.

³² Inneverande studieår er 103 studentar på utveksling berre i haustsemesteret, 37 studentar er på utveksling i to semester, og 15 studentar skal på utveksling berre i vårsemesteret. Ifølgje DBH var det 204 studentar som fullførte masteroppgåva (JUS399) våren 2017, mot 112 studentar hausten 2016.

³³ <http://regler.app.uib.no/regler/Del-2-Forskning-utdanning-og-formidling/2.2-Utdanning/2.2.3.-Opptak/Universitetet-i-Bergen-sitt-reglement-for-uttak-og-stipendtildeling-for-delstudier-i-utlandet>

³⁴ Her er det nok meint å stå «med mindre»

³⁵ Gjennom nokre av avtalene er det krav om at studentane må ha eit bestemt karaktersnitt for å vera kvalifisert til å utveksla til den aktuelle institusjonen. I slike tilfelle må ein oppfylle dette kravet for å kunne vurderast for nominasjon til den aktuelle institusjonen. I Erasmus+ og Nordplus programma er det ikkje bestemte krav til karaktersnitt, slik at utveksling er mogleg og tilgjengeleg for alle studentar. Men også innan Erasmus+ og Nordplus er det karakterar som avgjer kven som får reisa dersom det er konkurranse om plassane.

Alle som ønskjer å reisa på utveksling får tilbod om nominasjon. Dersom ein søkjar, på grunn av avgrensa tal på plassar eller bestemte karakterkrav, ikkje kan få tilbod om nominasjon til nokon av dei fem stadene studenten har søkt til, får studenten høve til å føya til nye alternativ i søknaden sin blant dei destinasjonane der det framleis er plassar att. Behovet for å leggja til nye alternativ gjeld berre for ei lita handfull studentar kvart år.

I tillegg til reglane i UiB si regelsamling som det vert vist til over, er nominasjon til delstudier i utlandet regulert i § 5-9 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet. Reglane dreier seg om førehandsgodkjenning og godskriving. Førehandsgodkjenning er neste steg i prosessen etter at ein har blitt nominert til utveksling til ein bestemt destinasjon, og dreier seg om å sikra at studia studenten planlegg å gjennomføra vil kunna godskrivas som tilsvarande enten spesialemna og/eller masteroppgåva i mastergraden i rettsvitenskap. Godskriving vert gjort etter at utanlandsstudia er fullførte og det er klart at studenten har fullført og bestått emna som var planlagt.

Det einaste i fakultetets reglement som eksplisitt dreier seg om nominasjon til utveksling er § 5-9-4 «Ved rangering av søkerne til et bestemt sted, skal studenter som søker utveksling for første gang prioriteres foran de som tidligere har vært på utveksling som del av masterprogrammet.» § 3 i UiBs reglement seier «(...) Søkere som ikke tidligere har gjennomført delstudier i utlandet kan prioriteres.(...)», og den lokale regelen er ei presisering av at denne kan-regelen vert praktisert ved Det juridiske fakultet.

Framlegg til øvre grense

For fakultetet har det vore viktig å kunna formidla at *alle* som vil har høve til å reisa på utveksling. Dette bidreg til å gjera utveksling attraktivt og tilgjengeleg, og bidreg til å minska karakterpresset blant studentane. Det er difor viktig å oppretthalda budskapet om at utveksling er tilgjengeleg for alle også i framtida. Med om lag 160 utvekslingsavtaler kunne fakultetet i teorien ha send berre *ein eller to* studentar til kvar institusjon og likevel hatt høve til å senda ut alle som ønskjer å reisa på utveksling. Det er likevel slik at nokre avtaler er meir attraktive enn andre, og nokre utdanningsinstitusjonar betre enn andre. Ein del av avtalene er inngått først og fremst med tanke på *innreisande* studentmobilitet, og har sjeldan eller aldri *utreisande* studentmobilitet. Det er difor ikkje 160 avtaler som reelt blir nytta til *utreisande* studentmobilitet.

For at utveksling framleis skal vera attraktivt, må avgrensinga av kor mange studentar fakultetet sender til kvar institusjon ikkje setjast så lågt at det blir vanskeleg å (som hovudregel) kunna tilby utveksling til eit av vala som er førte opp i søknaden, og helst eit av dei øvst prioriterte vala. Basert på mange års erfaring med å «leggja puslespelet» over kvar dei ulike søkjarane kan nominerast, synast ei rettleiande grense på ti studentar å vera eit godt utgangspunkt. Ti studentar er framleis ei stor gruppe, og det vil framleis vera fare for at desse studentane får større utfordringar med integrering enn studentar som reiser aleine eller saman med berre ein eller to andre.

Det kan difor vera på sin plass å diskutera om det ideelle kanskje ville vera ei enda lågare grense, men for ikkje å risikera å gjera det for vanskeleg å kunna tilby plass til alle søkjarane, føreslår vi å starta med ei grense på ti og å hausta erfaringar frå dette i eit år eller to før ein eventuelt vurderer om grensa kan eller bør setjast lågare. Med ei grense på ti vil ein uansett forhindra eller minska dei *største* gruppene av studentar, og grensa vil ikkje minst ha effekt for dei studentane som *ikkje* blir del av den store gruppa og som i staden blir nominert til andre universitet i lag med færre eller ingen andre medstudentar. Når

grensa førebels blir sett såpass høgt forventar vi at det framleis som hovudregel vil vera mogleg å oppfylle eit av alternativa som står høgst på prioriteringslista i søknaden frå studentane.

Ved innføringa av ei øvre grense må det likevel alltid vera viktigare å kunna tilby utveksling til attraktive og eigna stader til alle som har søkt, enn korvidt det einskilde år kan koma til å bli t.d. elleve studentar i staden for ti til same destinasjon samstundes. Ved handheving av grensa på ti studentar må det difor vera rom for at utvekslingskoordinatorane kan utøva skjønn når det er avgjerande for å få til å leggja puslespelet over kor søkjarane skal nominerast.

Som tidlegare nemnt vil innføringa av ei slik grense føra til at fordelinga av studentar mellom haustsemesteret og vårsemesteret vil få betydning. Dersom det er for mange studentar som søker til same stad det eine semesteret, kan det henda at ein ved å også sjå på kva semester studenten søker til, likevel kan oppfylle studentens destinasjonsønske dersom studenten også er open for å utveksla i motsett semester.

Justering av regelverk

Som vist over er ikkje spørsmålet om av kor mange studentar som kan sendast til same stad berørt korkje i UiB eller fakultetet sitt reglement. For at studieseksjonen skal få heimel til å gjera ei avgrensing av talet på studentar til eitt og same universitet for slik (å bidra til) å sikra kvalitet i utvekslingsopphaldet, føreslår vi å leggja til eit nytt punkt i § 5-9 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet som følgjer:

For å legge til rette for god integrering av studentene hos vertsuniversitetet, nominerer fakultetet maksimalt ti studenter til samme universitet i samme semester dersom avtalen med partneruniversitet ikke angir et bestemt antall plasser.

Det vert samstundes gjort framlegg om å endra på rekkefølga i punkta i § 5-9 for at punkta skal følgja ein kronologi med nominasjon, førehandsgodkjenning (før utveksling), endeleg godkjenning og oppnåing av grad (etter utveksling). Framlegg til justert 5-9 er vist med «spor endringar» under.

Opphavleg § 5-9:

§ 5-9 Delstudier i utlandet; Forhåndsgodkjenning og godskriving

1. Etter bestått 3. studieår i femårig integrert program kan studenter reise på utveksling som en del av masterprogrammet. Det er et vilkår at minst 60 sp er eksamener bestått i rettsstudiet ved UiB. Studenter i toårig masterprogram kan reise på utveksling fra og med sitt andre semester.
2. Det kan gis forhåndsgodkjenning for – og senere godskriving av – emner tilsvarende 30 studiepoeng spesialemer, og/eller skriftlig arbeid tilsvarende masteroppgaven (30 studiepoeng). Disse skal inngå i graden. Forhåndsgodkjenning av skriftlig arbeid tilsvarende masteroppgaven forutsetter at utveksling skal skje til et universitet der det er mulig å gjennomføre slikt arbeid.
3. En student som har bestått 30 studiepoeng på 5. studieår, kan kun få forhåndsgodkjent utveksling i ett semester, eller et LLM-program. Dersom studenten har bestått 30 studiepoeng spesialemer, forutsetter forhåndsgodkjenning at utveksling skal skje til et universitet der det er mulig å gjennomføre skriftlig arbeid tilsvarende masteroppgaven.
4. Ved rangering av søkerne til et bestemt sted, skal studenter som søker utveksling for første gang prioriteres foran de som tidligere har vært på utveksling som del av masterprogrammet.

5. En student som har fått godskrevet utveksling som spesialemer, kan ikke ta ytterligere spesialemer i mastergraden.
6. Studenter skal søke om endelig godkjenning av delstudier i utlandet senest én måned etter at offisiell dokumentasjon på oppnådd resultat er mottatt.
7. Der delstudier i utlandet utgjør de siste emnene i graden, skal dato for oppnådd grad settes til dato for vedtak om godskriving av disse.
8. Ved forhåndsgodkjenning av delstudier i skandinavisk-språklige land må minst ett av emnene ha ikke-skandinavisk undervisningsspråk.

Framlegg til justert § 5-9:

§ 5-9 Delstudier i utlandet; Nominasjon, Forhåndsgodkjenning og godskriving

1. Etter bestått 3. studieår i femårig integrert program kan studenter reise på utveksling som en del av masterprogrammet. Det er et vilkår at minst 60 sp er eksamener bestått i rettsstudiet ved UiB. Studenter i toårig masterprogram kan reise på utveksling fra og med sitt andre semester.

24. Ved rangering av søkerne til et bestemt sted, skal studenter som søker utveksling for første gang prioriteres foran de som tidligere har vært på utveksling som del av masterprogrammet.

3. For å legge til rette for god integrering av studentene hos vertsuniversitetet, nominerer fakultetet maksimalt ti studenter til samme universitet i samme semester dersom avtalen med partneruniversitet ikke angir et bestemt antall plasser.

4.2. Det kan gis forhåndsgodkjenning for – og senere godskriving av – emner tilsvarende 30 studiepoeng spesialemer, og/eller skriftlig arbeid tilsvarende masteroppgaven (30 studiepoeng). Disse skal inngå i graden. Forhåndsgodkjenning av skriftlig arbeid tilsvarende masteroppgaven forutsetter at utveksling skal skje til et universitet der det er mulig å gjennomføre slikt arbeid.

5.3. En student som har bestått 30 studiepoeng på 5. studieår, kan kun få forhåndsgodkjent utveksling i ett semester, eller et LLM-program. Dersom studenten har bestått 30 studiepoeng spesialemer, forutsetter forhåndsgodkjenning at utveksling skal skje til et universitet der det er mulig å gjennomføre skriftlig arbeid tilsvarende masteroppgaven.

6.8. Ved forhåndsgodkjenning av delstudier i skandinavisk-språklige land må minst ett av emnene ha ikke-skandinavisk undervisningsspråk.

4. Ved rangering av søkerne til et bestemt sted, skal studenter som søker utveksling for første gang prioriteres foran de som tidligere har vært på utveksling som del av masterprogrammet.

5. En student som har fått godskrevet utveksling som spesialemer, kan ikke ta ytterligere spesialemer i mastergraden.

7.6. Studenter skal søke om endelig godkjenning av delstudier i utlandet senest én måned etter at offisiell dokumentasjon på oppnådd resultat er mottatt.

58. En student som har fått forhåndsgodkjent, og har bestått, spesialemnene som delstudier i utlandet godskrevet utveksling som spesialemer, kan ikke ta ytterligere spesialemer i mastergraden.

97. Der delstudier i utlandet utgjør de siste emnene i graden, skal dato for oppnådd grad settes til dato for vedtak om godskriving av disse.

~~8. Ved forhåndsgodkjenning av delstudier i skandinavisk-språklige land må minst ett av emnene ha ikke-skandinavisk undervisningsspråk.~~

Framlegg til vedtak

Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet vert endra som foreslått. Den øvre grensa på ti studentar til same universitet i same semester vert praktisert frå og med søknadsrunden vår 2018, og gjeld for utveksling frå og med studieåret 2018/2019.

Fra protokollen fra studieutvalgets møte 29/11-17

Sak 88/17	Begrensing i antall studenter til samme utvekslingsdestinasjon samtidig. Forslag fra studieadministrasjonen.
Vedtak	1. Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet endres som foreslått. Den øvre grensen på ti studenter til same universitet i same semester gjøres gjeldende fra og med søknadsrunden vår 2018, og gjelder for utveksling fra og med studieåret 2018/2019. <i>Studentene fant ikke å kunne slutte seg til forslaget så lenge det baseres på karakterkrav som kriterium, og foreslo å utsette saken til utvelgelseskriterier er utredet.</i> AVSTEMNING: <i>4 stemte for forslaget slik det forelå: Halvard Haukeland Fredriksen, Synne Sæther Mæhle, Jan-Ove Færstad, Kjersti Bakke Sørensen.</i> <i>3 stemte imot: Øyvind Røed, Lise Carlsen, Erlend Aarli.</i> 2. Studieutvalget ber om en utredning av mulige utvelgelseskriterier for utveksling der det er konkurranse om plassene.

VEDLEGG B:

Sak 13/18**Fremlegg om ny behandling av sak 88/17**

Etter til dels sterke tilbakemeldinger fra studentene på vedtak i sak 88/17 om begrensning av antall studenter til samme utvekslingsdestinasjon samtidig, ønsker studentrepresentantene å fremme ønske om å ta saken opp til ny behandling.

Etter uttrykt ønske fra studenter fremmer vi forslag om å reversere vedtak i sak 88/17, så langt som å fjerne punkt 3 i § 5-9 i Utfyllende regler for studier ved det juridiske fakultet, som ble vedtatt lagt til bestemmelsen etter vedtak i sak 88/17.

Punkt 3 i § 5-9 lyder etter vedtak i sak 88/17 som følger:

"For å legge til rette for god integrering av studentene hos vertsuniversitetet, nominerer fakultetet maksimalt ti studenter til samme universitet i samme semester dersom avtalen med partneruniversitet ikke angir et bestemt antall plasser."

Bakgrunnen for den opprinnelige endringen

Det vises til forslag til vedtak i sak 88/17 som ble vedtatt onsdag 29. november 2017. Forslaget ble fremmet av Studieseksjonen, og det ble gitt en grundig redegjørelse for bakgrunnen til ønsket om endring i regelverket. For oversiktens skyld har vi studentrepresentantene tatt oss friheten til å oppsummere argumentene slik:

- For mange norske utvekslingsstudenter på ett studiested kan få negative konsekvenser for bergensstudentene fordi det eksisterer en risiko for at studentene ikke blir integrert i den internasjonale studentmassen.
- En øvre begrensning på utvekslingsplasser for ett studiested kan være positivt for bergensstudentene fordi det kan føre til en større spredning av studentene og føre til at flere av utvekslingsavtalene blir tatt i bruk
- Den øvre begrensningen vil i tillegg være positiv fordi det kanskje kan føre til at flere studenter drar på utveksling i vårsemesteret dersom de ikke får oppfylt førstevalget sitt på høstsemesteret som en følge av begrensningen.

Bakgrunn for ønske om ny behandling av saken

Stemmegivningen var 4 mot 3 der studentrepresentantene stemte mot endring. På grunn av en (riktignok på forhånd varslet) kort møteinnkallingsfrist, fikk imidlertid ikke studentrepresentantene anledning til å innhente synspunkter fra studentmassen vedrørende det foreslåtte vedtaket. I etterkant har det vist seg at vedtaket har skapt til dels sterke reaksjoner blant studentene. I denne sammenheng har det kommet frem flere argumenter som etter vår mening fortjener å tas opp under en ny behandling.

Studentrepresentantene vil på vegne av studentene få frem:

Tabell produsert av Studieseksjonen til fremlegg av sak 88/17 viser at det for studieåret 2017/2018 kun var to vertsuniversiteter (Bond University, Australia og Queen Mary University, Storbritannia) hvor mer enn 10 studenter fra UiB var på utveksling til samme tidspunkt. For ordens skyld er tabellen inntatt i fremlegget her:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017/2018
Bond University, Australia	15	12	7	12	22	21
University of Sydney, Australia	11	6	5	2	5	7
University of Auckland, New Zealand	12	6	4	9	4	5
King's College London, Storbritannia	14	9	7	5	9	5
Queen Mary University London, Storbritannia	13	8	4	12	10	14
University of Glasgow, Storbritannia	6	7	6	6	18	9
University of Cape Town, Sør-Afrika	13	19	5	7	7	1
Hamline University, USA (No Mitchell Hamline School of Law)	11	7	5	6	2	0

I en portefølje på 170 utvekslingsavtaler kunne det ut fra en slik tabell fremstå som at en slik begrensning på antall studenter som kan utveksle til samme studiested, får liten betydning for studentenes valgfrihet med henhold til utveksling.

Vi mener at dette bildet bør nyanseres. Syv av åtte av universitetene hvor det hadde oppholdt seg mer enn 10 studenter fra UiB samtidig i perioden 2012-2017/2018 har det til felles at de ligger i engelskspråklige land (samtlige åtte universiteter om man inkluderer University of Cape Town i Sør-Afrika i en slik samlebetegnelse). Av UiBs 170 relevante utvekslingsavtaler, ligger bare 20 av vertsuniversitetene i primært engelskspråklige land. At flere av disse vertsuniversitetene er veldig populære, slik studieseksjonens tabell viser, kan bla. skyldes at mange studenter er særlig interesserte i å tilegne seg bedre ferdigheter i muntlig og skriftlig juridisk engelsk, og/eller kunnskap om disse spesifikke rettssystemene. Det skyldes ikke nødvendigvis et ønske om å reise i flokk.

Når Studieseksjonens tabell viser at det er relativt store variasjoner i antall søkere til de nevnte åtte særlig populære vertsuniversitetene, vil flere av disse vertsuniversitetene i engelskspråklige land stå i faresonen for å rammes av plassbegrensningen på 10 studenter. Vi mener derfor at det relevante bakteppet for diskusjonen av om dette rammer studentenes valgfrihet med henhold til utveksling, må være at dette dreier seg om en begrensning som i verste fall kan ramme inntil 7 av 20 vertsuniversiteter i engelskspråklige land.

Et annet aspekt er at 5 av 8 av de nevnte vertsuniversitetene tilbyr LLM, herunder de to klart mest populære i 2017/2018 (Bond University og Queen Mary University London), som med samme søkertall ville blitt rammet hardt av plassbegrensningen. Vi kan ikke se at studieseksjonen skiller mellom studenter som tar LLM og studenter som er på "ordinær utveksling" i tabellen, og det er derfor nærliggende å anta at det at disse universitetene tilbyr LLM er en bidragsytende faktor til at de nettopp er særlig populære. Av UiBs 170 relevante utvekslingsavtaler tilbyr kun 16 av dem LLM. Ettersom søkertallet til hvert av disse vertsuniversitetene varierer fra år til år, og alle i løpet av de siste 5-6 årene har oversteget den nåværende plassbegrensningen, vil plassbegrensningen kunne ramme muligheten til å ta LLM i vesentlig grad, ettersom disse

populære vertsuniversitetene utgjør nesten en tredjedel av antallet mulige LLM-utvekslingsdestinasjoner.

At plassbegrensningen i særlig grad rammer muligheten til å ta en LLM i et engelskspråklig land har ført til stor misnøye blant studentene. Dette kan nok forklares med at å ha en ekstra grad og god juridisk-engelskkunnskap er egenskaper som er særlig ettertraktet av mange arbeidsgivere. En avgjørelse om å begrense muligheten til å opparbeide seg slike egenskaper bør være godt begrunnet.

Når Studieseksjonen, slik vi leser deres saksfremlegg til sak 88/17, anerkjenner at det ikke foreligger noen konkrete holdepunkter eller tilbakemeldinger fra vertsuniversitetene som indikerer at de større studentgruppene får mindre utbytte av utvekslingen, mener vi at en bekymring for en risiko for et slikt resultat ikke er tilstrekkelig tungtveiende til å begrunne en plassbegrensning som vedtatt. Hvilket utbytte en student får av et utvekslingsopphold beror til slutt på studenten alene. Som antydnet ovenfor kan dessuten søkerne til de engelskspråklige vertsuniversitetene som tilbyr LLM ha en særlig motivasjon for å søke nettopp her, som for deres del er det aller viktigste ved utvekslingen. Vi mener derfor at plassbegrensningen utgjør et unødvendig inngrep i studentenes valgfrihet.

Forutsatt at karakterer beholdes som utvelgingskriterier når det er konkurranse om plassene til utveksling, mener vi videre at plassbegrensningen vil kunne føre til et økt karakterpress hos studentene. Dette er allerede et problem i studentmassen, og vi mener at begrunnelsen for plassbegrensningen ikke er tungtveiende nok til å begrunne et tiltak som kan øke det allerede eksisterende karakterpresset.

Dersom de øvrige medlemmene av SU likevel oppfatter store studentgrupper som utveksler til samme universitet som et tilstrekkelig stort problem til at tiltak bør iverksettes, har studentrepresentantene andre forslag til tiltak som vi oppfatter som mindre inngripende enn en plassbegrensning:

- Et fokus på å informere studentene om mulige ulemper ved å utveksle til universiteter som tradisjonelt har mange studenter fra UiB på utveksling samtidig. Når en slik utvekslingssituasjon er assosiert med en bekymring for risiko for mindre integrering i det lokale studentmiljøet, kan en slik faktor spille inn på flere studenters valg av ønsket utvekslingsdestinasjon. Dersom godt formidlet informasjon om dette ikke påvirker søkeratferden i stor grad, kan dette blant annet skyldes at andre forhold (som muligheten til å studere i et engelskspråklig land, eller å ta en LLM) er viktigere for studentenes motivasjon enn å integreres i et lokalt studentmiljø.
- Å jobbe for flere utvekslingsavtaler, og da gjerne særlig for flere utvekslingsavtaler med universiteter i engelskspråklige land og/eller med universiteter som tilbyr LLM. Studentrepresentantene ønsker på ingen måte å undergrave læringsutbytte en student kan få av et utvekslingsopphold i et land som ikke er engelskspråklig, men det kan synes som om muligheten til å studere i et engelskspråklig land og/eller å ta en LLM er særlig ettertraktet av studentene. Dersom antallet vertsuniversiteter med disse egenskapene økes, er det etter vår oppfatning grunn til å forvente at studentene naturlig vil spre seg utover de aktuelle utvekslingsdestinasjonene i større grad.

I lys av motargumentene mot plassbegrensningen skissert ovenfor, hensynet til å unngå et økt karakterpress, og muligheten til å iverksette andre mindre inngripende tiltak, foreslår derfor studentrepresentantene å fjerne plassbegrensningen.

Fremlegg til vedtak

Punkt 3 i § 5-9 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet fjernes, med den virkning at begrensningen av antall studenter til samme utvekslingsdestinasjon samtidig, der ikke partneruniversitetet selv angir et bestemt antall plasser, bortfaller.

Til: Studieutvalget

Fra: Studieseksjonen

Til studieutvalgets møte 16. januar 2018 har studentrepresentantene ettersendt en sak der de fremmer ønske om at sak 88/17 fra studieutvalgets møte i november 2017 tas opp til ny behandling og at vedtaket som ble fattet i saken reverseres.

Det er behov for å korrigere eller nyansere argumentene og påstandene studentrepresentantene kommer med i sitt saksfremlegg, i tillegg til å kommentere studentrepresentantenes forslag til alternative tiltak.

Studieseksjonen gjør oppmerksom på at fordi saken fra studentrepresentantene kom sent er denne utredning skrevet på kort tid og under sterkt tidspress.

Påstand 1: Bildet som gis av tabellen i saksutredningen i sak 88/17 må nyanseres

Bildet som gis av tabellen kan godt nyanseres. Utfallet av dette blir imidlertid et annet enn det studentrepresentantene synes å tro. Av kapasitetshensyn valgte administrasjonen i utredningen til sak 88/17 å gjengi de samlede offisielle DBH-tallene for rapporteringsårene 2012-2016, samt interne tall for studieåret 2017/2018 ettersom offisielle tall enda ikke er rapportert til DBH. Av effektivitetshensyn gikk ikke studieseksjonen ved forberedelsen av saken nærmere inn i de rapporterte tallene ettersom tabellen var ment å illustrere at vi enkelte år sender mange studenter til enkelte utvekslingsdestinasjoner, men at det faktiske tallet og hvilke universitet det gjelder, kan variere fra år til år.

I utredningen til sak 88/17 er det imidlertid satt inn følgende kommentar til tabellen: «Merk at tabellen ikke seier noko om korvidt alle studentane har vore der samstundes i same semester. Totaltala inneheld utvekslingsopphald fullført i både vårsemesteret og i haustsemesteret.»

Fotnoten «Vi ser at året 2012 skil seg ut ved at alle institusjonane på lista har motteke meir enn 10 studentar. Dette kan forklarast med at usedvanleg mange studentar frå fakultetet reiste ut i verda (208) i 2012. Så langt i historia er dette toppåret når det gjeld talet på utreisande studentar.» er også verdt å merke seg når man leser tabellen.

Ingen av disse merknadene er omtalt av studentrepresentantene, som derfor ser ut til å ha fått et feilaktig bilde av hvilken innvirkning den vedtatte begrensningen faktisk vil få for utvekslingsmulighetene.

Med den oppmerksomhet saken har fått i etterkant av vedtaket har vi nå gått nærmere inn i tallmaterialet og sett på de *interne* tallene for hvert enkelt studieår. Disse gir et mer presist bilde enn tabellen over. Av kapasitetshensyn og kort tid til saksforberedelse begrenser vi oss til de tre siste studieår. Når «toppåret» 2012 ikke tas med, omfatter listen der plassbegrensningen historisk ville hatt betydning en langt kortere liste av universiteter.

	2015/2016		2016/2017		2017/2018	
	HØST	VÅR	HØST	VÅR	HØST	VÅR
Bond University LLM Oppstart er mulig både i september og i januar.	6 (4 med oppstart september og 2 med oppstart januar)		2 (oppstart september)		4 (2 med oppstart september og 2 med oppstart januar)	
Bond University semesterutv.	9	3	11	2	17	0
Queen Mary University Certificate Ett semester er kun mulig i høstsemesteret	8	-	4	-	10	-
Queen Mary University Diploma	6		3		4	
University of Glasgow LLM	10		2		5	
University of Glasgow Erasmus	2	1	6	1	3	0

Vi ser at historisk sett ville begrensningen fått innvirkning på Utveksling til University of Glasgow studieåret 2015/2016, samt alle år til Queen Mary University London (QMUL). I 2015/2016 var det et unormalt høyt antall studenter som søkte Utveksling til LLM (se mer om dette under overskriften Påstand 2: Plassbegrensningen vil kunne ramme muligheten til å ta en LLM i vesentlig grad) og dette kan forklare det store antallet LLM-studenter til University of Glasgow. Til Bond University ville så godt som alle studentene kunnet få utveksle også med den vedtatte begrensningen dersom de fordelte seg jevnere mellom de to semestrene.

Uttekslingstallene til Queen Mary University London vil reelt sett påvirkes av den nylig vedtatte begrensningen. Det bestemte programmet studentene tar ved QMUL har stort innslag av nordiske studenter. Dette er en av de tidligste utvekslingsavtalene til fakultetet, og etter at avtaleporteføljen har vokst betraktelig og blitt utvidet med en lang rekke anerkjente partneruniversitet, mener fakultetet at det i porteføljen finnes mange utvekslingstilbud som er like gode som tilbudet ved QMUL. Dersom en begrensning av antall studenter til samme sted samtidig kan bidra til at studentene i større grad spres til andre destinasjoner og partneruniversitet, ser fakultetet plassbegrensningen som et formålstjenlig virkemiddel.

Påstand 2: Plassbegrensningen vil kunne ramme muligheten til å ta en LLM i vesentlig grad

Det er korrekt at det ved 5 av de 8 universitetene som er listet opp i tabellen i sak 88/17 også er mulighet for å ta en LLM-grad. Det er imidlertid ikke korrekt at det, gjennom fakultetets avtale, er mulig å ta en LLM-grad ved Queen Mary University London (QMUL).

Blant de 21 studentene som er på utveksling til Bond University i Australia i år er det kun 4 studenter som har valgt å søke opptak til LLM-programmet.

For ordens skyld ser vi nærmere på alle universitetene i den opprinnelige tabellen når det gjelder LLM-studier spesielt ettersom studentenes bekymring særlig knytter seg til muligheten for å ta

en LLM-grad. Av kapasitetshensyn og kort tid til saksforberedelse ser vi på utvekslingstallene til LLM for inneværende studieår.

Partneruniversitet	LLM 2017/2018	Kommentar
Bond University, Australia	4	
University of Sydney, Australia	-	Avtalen omfatter ikke LLM
University of Auckland, New Zealand	1	
King's College London, Storbritannia	5	Avtalen har 10 plasser. Pga unormalt høye utvekslingstall studieåret 2011/2012 sa King's College ja til å ta i mot 14 det året.
Queen Mary University London, Storbritannia	-	Avtalen omfatter ikke LLM
University of Glasgow, Storbritannia	5	
University of Cape Town, Sør-Afrika	-	Avtalen omfatter ikke LLM
Hamline University, USA (No Mitchell Hamline School of Law)	-	Det er kun i toppåret 2012 Hamline er over 10 i de rapporterte DBH-tallene. Går vi inn og ser på semesterne enkeltvis var det imidlertid ikke over 10 studenter ved Hamline samtidig.

Det medfører altså ikke riktighet at det er muligheten for å ta en LLM-grad som er årsaken til det store antallet søkere verken til Bond University eller QMUL.

Det er klart at utvekslingstallet til QMUL vil påvirkes av begrensningen som ble vedtatt i november 2017, men dette påvirker altså *ikke* muligheten studentene har til å ta en LLM-grad ettersom opptak til LLM-programmene ved QMUL ikke er del av avtalen mellom fakultetet og QMUL. Avtalen med QMUL gjelder utelukkende utveksling til Certificate Programme in International Finance Law (ett semester) og Diploma Programme in International Finance Law (to semester).

Det er også riktig at utvekslingsmuligheten til Bond University påvirkes, men muligheten til å ta en LLM-grad bare i liten grad. Ofte er studentene som søker opptak til en LLM blant de sterkere studentene i søkerbunken, og disse søkerne til Bond University vil i så fall hevde seg godt i konkurransen om plassene så lenge det er karaktersnittet som er avgjørende for tildeling av plass ved konkurranse om et begrenset antall plasser.

Av studentene som er på utveksling til Bond University i kun ett semester, er *samtlig*e studenter på utveksling i høstsemesteret. Det viser altså at dersom studentene i større grad også benytter vårsemesteret til utveksling, vil nesten samme antall studenter fortsatt kunne utveksle til Bond University også i fremtiden. Ett semester ved Bond University kan godskrives enten som spesielemner eller, på nærmere vilkår, som masteroppgave. Dersom grunnen til at så mange velger å utveksle i høstsemesteret er at de ønsker å fullføre spesielemner før de skriver masteroppgave, vil de altså fortsatt kunne legge opp utdanningsplanen sin i denne rekkefølgen også ved å utveksle til Bond i vårsemesteret.

Studenter som vurderer å søke om utveksling for ett semester til Bond University kan også vurdere utveksling til Australia gjennom UiBs bilaterale avtaler der både University of Queensland, University of Melbourne, University of Western Australia og James Cook University er aktuelle. For studenter som ønsker å utveksle til Australia i ett semester finnes det altså også andre muligheter enn Bond University.

Forholdet mellom dagens tilbud om å ta en LLM-grad og den reelle etterspørselen

Fakultetet har per i dag avtaler om opptak til LLM-program ved 15 ulike universitet. 13 av disse ligger i engelskspråklige land, men også de to siste LLM-programmene har, eller kan ha, engelsk som undervisningsspråk³⁶. Det er ikke et bestemt antall plasser i alle avtalene. I noen få av dem har fakultetet istedet en dialog med partneruniversitetet fra år til år når vi ser hvor stor etterspørselen er, og vi kommer i felleskap frem til hvor mange studenter partneruniversitetet kan ta i mot til deres LLM-program det aktuelle året.

Med den fleksibiliteten som ligger i noen av avtalene, kan vi si at fakultetet pr i dag har *minimum* 85 plasser på LLM-program tilgjengelig. Trekker vi fra plassene ved de to universitetene som ikke ligger i engelskspråklige land³⁷ sitter vi igjen med 76 plasser fordelt på Australia, New Zealand, Storbritannia (både England og Scotland) og USA. Inneværende studieår har 30 av 177 utvekslingsstudenter valgt å ta en LLM-grad under utvekslingsoppholdet sitt. Studieåret 2016/2017 valgte 20 av 125 utvekslingsstudenter å ta en LLM-grad gjennom fakultetets avtaler. I 2015/2016 som er det foreløpige toppåret når det gjelder utveksling for å ta en LLM-grad, valgte 47 av 173 utvekslingsstudenter å ta en LLM-grad. Altså er fakultetet med dagens LLM-avtaleportefølje godt rustet til å etterkomme etterspørselen etter utveksling for å ta en LLM gjennom fakultetets avtaler.

Studentenes bekymring for at den vedtatte begrensningen av antall studenter til samme sted i samme semester får store konsekvenser for deres mulighet til å ta en LLM-grad gjennom fakultetets avtaler synes etter dette å være ubegrunnet.

Ettersom studentenes bekymring ser ut til i første rekke å gjelde deres mulighet til å ta en LLM-grad, kunne en mulig løsning være å vedta at ved universiteter der fakultetet har flere ulike avtaler (for eksempel både LLM og Erasmus+ eller både LLM og utveksling med skolepenger i ett semester) og det totale antallet plasser gjennom de aktuelle avtalene overstiger 10, skal søkere til LLM-program ha fortrinnsrett dersom det totale antall søkere gjennom de ulike avtalene overstiger 10 studenter til samme sted i samme semester. Ser man på historiske søkertall er det likevel normalt kun ved Bond University en slik regulering vil få praktisk betydning.

Påstand 3: I en portefølje på 170 utvekslingsavtaler kunne det ut fra en slik tabell fremstå som at en slik begrensning på antall studenter som kan utveksle til samme studiested, får liten betydning for studentenes valgfrihet med henhold til utveksling. (...) Det relevante bakteppet for diskusjonen av om dette rammer studentenes valgfrihet med henhold til utveksling, må være at dette dreier seg om en begrensning som i verste fall kan ramme inntil 7 av 20 vertsuniversiteter i engelskspråklige land.

³⁶ LLM-programmet ved Saarland University tilbys både på tysk og engelsk og studentene kan velge å enten ta alle emner på engelsk, alle emner på tysk eller en kombinasjon.

³⁷ Saarland University, Tyskland og Radboud University, Nederland.

Det er korrekt at alle avtalene som er vist i tabellen i sak 88/17, med unntak av University of Cape Town, ligger i engelskspråklige land.

Utteksling til Cape Town spesielt

University of Cape Town er en UiB-avtale, og når det gjelder bekymringen for at begrensningen potensielt vil kunne ramme utveksling til University of Cape Town bør dette kommenteres spesielt. En periode var University of Cape Town en destinasjon mange jusstudenter søkte til. Vi ser ikke lenger stor etterspørsel etter utveksling til Cape Town, og etterspørselen vil trolig fortsette å holde seg på dagens nivå også i kommende år. Årsaken til at etterspørselen har endret seg er at det i 2013/2014 ble gjort en justering av praksis for hvilke og hvor mange fag studentene våre må ta for at utvekslingen skal kunne godskrives som tilsvarende 30 sp i masterprogrammet i rettsvitenskap. Dette medførte at Cape Town nå krever at studentene må ha fullført 4. studieår for å få opptak til de relevante emnene.

Studieåret i Cape Town begynner i midten av juli, akkurat samtidig som sensur for siste 4. årsemne faller, og for studenter som vil utveksle til Cape Town i høstsemesteret knytter det seg derfor usikkerhet til hvorvidt de faktisk kan studere ved University of Cape Town helt frem til etter at de bør ha reist til Cape Town for å rekke semesterstart. Utveksling til Cape Town anbefales derfor først og fremst i vårsemesteret, og ettersom flertallet av studentene ønsker å utveksle i høstsemesteret har søknadstallene til Cape Town endret seg drastisk.

Inneværende studieår er én jusstudent på utveksling i Cape Town. Studieåret 2016/2017 var det syv studenter på utveksling i Cape Town, og disse fordelte seg jevnt mellom semestrene med tre studenter om høsten, tre studenter om våren og én student hele året. Bekymringen for at den nylig vedtatte begrensningen skal ha innvirkning på muligheten for å utveksle til University of Cape Town synes etter dette ubegrunnet.

Utteksling til engelskspråklige land generelt

Vi er ikke uenige i at årsaken til at universitetene i tabellen i sak 88/17 er populære skyldes «at mange studenter er særlig interesserte i å tilegne seg bedre ferdigheter i muntlig og skriftlig juridisk engelsk, og/eller kunnskap om disse spesifikke rettssystemene» heller enn at det skyldes et ønske om å reise i flokk. Når studentene likevel reiser i flokk til enkelte universitet, kan dette true det utenomfaglige utbyttet fra utvekslingen. Fakultetet, i kombinasjon med UiBs avtaler, har som nevnt et bredt utvalg utvekslingsmuligheter både til universitet i engelskspråklige land og til universitet i ikke-engelskspråklige land men med engelskspråklig undervisningstilbud. Vi vil derfor fastholde at det er ønskelig å spre studentene på flere partneruniversiteter enn i dag.

Fakultetet har i dag avtaler med 152 ulike universitet. Fordi det med noen av universitetene er inngått flere ulike avtaler³⁸ er det samlede antall avtaler et sted mellom 170 og 180.

22 av fakultetets avtalepartnere ligger i Australia, New Zealand, Storbritannia, USA og Canada. Altså land der engelsk er førstespråket. Særlig med partnere i engelskspråklige land har fakultetet ulike typer avtaler, og det totale antallet avtaler i engelskspråklige land er derfor 34.

---

³⁸ for eksempel både Erasmus+ og LLM, eller både LLM og bilateral avtale, eller både bilateral avtale og Erasmus + International Credit Mobility - en avtaletype som kun er relevant for innreisende studenter

I tillegg til fakultetets avtaler kommer UiBs bilaterale avtaler som også kan benyttes av jusstudenter. Åtte av UiBs avtaler i engelskspråklige land vært brukt av jusstudenter de senere årene.³⁹

I tillegg til utvekslingsmulighetene til 30 universitet (inkludert UiB-avtalene) i 5 ulike engelskspråklige land, kan man også utveksle til ytterligere 49 universitet i 20 ulike land, og utelukkende velge emner som undervises på engelsk (dette inkluderer UiBs avtaler med University of Cape Town og Hong Kong University.) Det er dermed *mange og gode* utvekslingsmuligheter også for studenter som ikke vurderer språkkunnskapene sine i et tredje språk til å være gode nok til at de kan studere på for eksempel tysk, spansk, fransk eller italiensk. En oversikt over fakultetets partnere i engelskspråklige land og i ikke-engelskspråklige land der man likevel kan studere utelukkende på engelsk følger som vedlegg.

Påstand 4: Det foreligger ikke noen konkrete holdepunkter eller tilbakemeldinger fra vertsuniversitetene som indikerer at de større studentgruppene får mindre utbytte av utvekslingen

Gjennom flere år har fakultetet vært i dialog med de mest aktuelle lærestedene for å kartlegge hvordan det påvirker studentenes atferd og integrering at de reiser mange sammen til samme destinasjon. Vi har ikke fått klare tilbakemeldinger om at studentene ikke integreres i studentmassen, men vi har fått vite at studentenes atferd kan variere fra år til år. Noen år agerer Bergensstudentene eller de norske studentene som en gruppe, andre år agerer de som individer. Når vi ikke får klare tilbakemeldinger om at store grupper av studenter fra samme nasjon representerer en utfordring for integrering og interkulturell læring skal man være oppmerksom på at partneruniversitetene det her er snakk om er universiteter med høye skolepenger der de norske studentene representerer en viktig inntektskilde. Det er derfor usannsynlig at disse universitetene ville gi tydelig uttrykk for at store grupper av studenter fra samme nasjon utgjør et problem.

Det er riktig at fakultetet ikke har gjort en systematisk kartlegging av studenters eventuelle integreringsutfordringer verken når de har reist alene eller når de har reist i flokk. Hver av studentene som reiser på utveksling gjør dette normalt bare én gang i løpet av studiet og har derfor ikke noe sammenligningsgrunnlag eller noe annet erfaringsgrunnlag enn deres unike opplevelse. Det er derfor ikke mulig for den enkelte student å vurdere hvordan utvekslingsoppholdet ville artet seg, eller om utbyttet ville ha vært et annet, dersom studenten isteden hadde reist til et annet universitet eller sammen med flere eller færre medstudenter.

Etter fullført utvekslingsopphold skal alle studenter imidlertid levere en rapport fra utvekslingsoppholdet til fakultetet, og etter å ha lest rapporter fra studenter gjennom mange år ser vi likevel tendenser til at utbyttet påvirkes av hvorvidt man reiser alene eller sammen med andre. Som eksempel siterer vi en rapport fra opphold ved Bond University høsten 2016: «Det var veldig mange norske både i Varsity Shores og på skolen. I flere av klassene jeg tok, som riktig nok var rettet mot utvekslingsstudenter, var det mellom 5-15 nordmenn. Det er litt uheldig ettersom det kan bli litt vanskelig å komme i kontakt med studenter fra Australia.» og tilsvarende

---

³⁹ University of Ottawa (Canada), Dalhousie University (USA), University of Waikato (New Zealand), University of Sydney, University of Queensland, University of Melbourne, University of Western Australia, James Cook University (alle i Australia).

en rapport fra opphold ved Queen Mary University London høsten 2015 «Klassen på ca 20 bestod av nordmenn fra UIB, og svensker fra Gøteborg og Stockholm. Det sosiale miljøet bestod stort sett av de i klassen, og andre nordmenn i London. Det var lite sosial omgang med andre studenter fra forelesningene.»

Vi nøyer oss med de to illustrerende eksemplene over. Det vil i denne sammenheng kreve uforholdsmessig mye ressurser å gå systematisk gjennom *alle* studentrapporter fra de aktuelle lærestedene og samle alle tilbakemeldinger som underbygger fakultetets inntrykk av og bekymring over at utbyttet fra utvekslingsoppholdet påvirkes av at det reiser mange studenter til samme sted samtidig. Men det er altså ikke riktig at det ikke foreligger konkrete holdepunkter eller tilbakemeldinger som indikerer at de større studentgruppene får mindre, eller et annet, utbytte av utvekslingsoppholdet.

Kommentarer til studentrepresentatenes alternative forslag til tiltak

«Et fokus på å informere studentene om mulige ulemper ved å utveksle til universiteter som tradisjonelt har mange studenter fra UiB på utveksling samtidig. Når en slik utvekslingssituasjon er assosiert med en bekymring for risiko for mindre integrering i det lokale studentmiljøet, kan en slik faktor spille inn på flere studenter valg av ønsket utvekslingsdestinasjon. Dersom godt formidlet informasjon om dette ikke påvirker søkeratferden i stor grad, kan dette blant annet skyldes at andre forhold (som muligheten til å studere i et engelskspråklig land, eller å ta en LLM) er viktigere for studentenes motivasjon enn å integreres i et lokalt studentmiljø.»

Studieseksjonens erfaring med søkeratferd gjennom mange år tilsier at slik informasjon med fokus på hvor det reiser mange studenter vil kunne ha motsatt effekt av den tilsiktede. Vi observerer at enkelte steder blir en «snakkis» blant studentene. Hvilke steder dette gjelder kan variere fra år til år, men Bond University og Queen Mary University London er gjengangere. Vi frykter derfor at eksplisitt informasjon om hvor det reiser mange vil føre til *ytterligere* søknad til disse stedene, til tross for at informasjonen fokuserer på at den interkulturelle læringen og det utenomfaglige utbyttet fra utveksling kan være mindre ved disse stedene. Det kan godt tenkes at fakultetet med fordel i enda større grad kan informere om og fokusere på det forventede utenomfaglige utbyttet ved utveksling og hvordan dette kan være ulikt ved ulike utvekslingsdestinasjoner, og at det vil avhenge av hvor mange andre norske studenter som er der samtidig. Men vi fraråder at dette blir eneste tiltak for å redusere antall studenter til samme sted samtidig.

«Å jobbe for flere utvekslingsavtaler, og da gjerne særlig for flere utvekslingsavtaler med universiteter i engelskspråklige land og/eller med universiteter som tilbyr LLM. Studentrepresentantene ønsker på ingen måte å undergrave læringsutbytte en student kan få av et utvekslingsopphold i et land som ikke er engelskspråklig, men det kan synes som om muligheten til å studere i et engelskspråklig land og/eller å ta en LLM er særlig ettertraktet av studentene. Dersom antallet vertsuniversiteter med disse egenskapene økes, er det etter vår oppfatning grunn til å forvente at studentene naturlig vil spre seg utover de aktuelle utvekslingsdestinasjonene i større grad.»

Som vist over har fakultetet pr i dag et stort overskudd av plasser på LLM-programmer sammenlignet med hvor mange studenter som søker om utveksling for å ta en LLM gjennom

fakultetets avtaler. Fakultetet har også, som vist, et bredt tilbud av utveksling både til engelskspråklige land og til universiteter med engelskspråklig undervisning.

Til tross for et allerede godt tilbud, arbeider fakultetet kontinuerlig med å videreutvikle og styrke avtaleporteføljen både når det gjelder LLM-programmer og utveksling for ett eller to semester. Det er imidlertid ikke heldig for fakultetets renommé om vi har for mange ubrukte LLM-avtaler. Studentenes hang til å reise i flokk til Bond University og Queen Mary University London er slik sett et hinder for videre vekst i porteføljen av LLM-avtaler.

To av de nyeste tilskuddene til avtaleporteføljen er utvekslingsavtale med City University Hong Kong og University of Central Lancashire, Cyprus. Begge disse avtalene er utvekslingstilbud med engelskspråklig undervisning.

Til tross for at Hong Kong ikke er et «rent engelskspråklig land» slik som USA, Canada, Storbritannia, Australia og New Zealand er Hong Kong, som tidligere britisk koloni, et land der engelsk er svært utbredt og der undervisningen vil foregå utelukkende på engelsk. Engelsknivået på Hong Kong er så høyt at når det gjelder å tilegne seg kunnskaper og ferdigheter innen juridisk engelsk, må utveksling til Hong Kong kunne regnes som sidestilt med utveksling til de engelskspråklige landene nevnt lenger oppe.

Avtalen med University of Central Lancashire (UC Lan), Cyprus er en Erasmusavtale, og unikt for denne avtalen er at til dette universitetet kan studentene utveksle i to semester fordi det her er mulighet for å skrive oppgave som kan tilsvare masteroppgaven. Denne muligheten for å få godskrevet masteroppgave etter utveksling gjennom Erasmusprogrammet, er den første i fakultetets Erasmusportefølje.⁴⁰ UC Lan, Cyprus er på en og samme tid en avdeling av University of Central Lancashire i Preston, UK ved at UC Lan også har en campus på Kypros, og et fullverdig kypriotisk universitet akkreditert av kypriotiske utdanningsmyndigheter. Ved dette universitetet er all undervisning på engelsk og etter britisk modell og britisk standard, slik at selv om undervisningstilbudet ligger i et «ikke-engelskspråklig land» er denne utvekslingsavtalen et godt tilskudd til utvalget av engelskspråklige utvekslingsmuligheter.

---

⁴⁰ Gjennom Erasmus+ programmet kan man normalt kun utveksle for å ta spesialemer. Det finnes likevel noen eksempler på at enkeltstudenter har greid å finne frem til individuelle løsninger der de har kunnet skrive oppgave som siden kunne godskrives som masteroppgave også under Erasmusutveksling. Dette krever likevel såpass mye kartlegging og forberedelse fra den enkelte student, samt grundig koordinering med vertsuniversitetet, slik at standardinformasjonen om utveksling gjennom Erasmusprogrammet er at man kun kan ta spesialemer.

Vedlegg: Oversikt over hvor man kan studere på engelsk gjennom *fakultetets* avtaler.

Oversikten under viser den totale oversikten over fakultetets samarbeidsuniversitet. Universitet der vi vet at studentene kan ta emner undervist på engelsk på til sammen minimum 30 studiepoeng er uthevet og kursivert. I tillegg er det *innslag* av engelskspråklig undervisning ved en rekke flere av partneruniversitetene, samt at det kan være partneruniversitet som har utvidet det engelskspråklige tilbudet sitt uten at fakultetet har oppdatert informasjon om dette. Fakultetet prøver så langt det lar seg gjøre å holde oversikt, og å holde nettsidene for den enkelte avtale oppdatert, men av kapasitetshensyn bruker vi ikke mye ressurser på å holde oss oppdatert på om emnetilbudet har endret seg ved universiteter som vi historisk sett *mottar* studenter fra men ikke pleier å sende studenter til. Erfaringen er likevel at dersom utvalget av engelskspråklige emner endrer seg er det stort sett til det bedre. Ved universiteter som er i «grenseland» for å ha emner tilsvarende 30 sp er vi forsiktige med å skrive at man kan studere fullt ut på engelsk. Det er derfor ikke usannsynlig at listen under ikke er uttømmende

Canada

- ***Dalhousie University***
- ***The University of Western Ontario***

USA

- ***Mitchell Hamline School of Law***
- ***Penn State Law***
- ***The American University Washington D.C.***
- ***The Dickinson School of Law of The Pennsylvania State University***
- ***University of California, Hastings College of Law***
- ***University of Illinois at Urbana-Champaign***
- ***University of Minnesota***
- ***Washington University, St. Louis***

China

- Changchun University of Science and Technology, Changchun
- ***China University of Political Science and Law, Beijing***
- China Foreign Affairs University, Beijing
- ***City University of Hong Kong, Hong Kong***
- ***Fudan University, Shanghai***⁴¹
- ***Peking University, Beijing***
- ***Renmin University of China, Beijing***
- Shandong University, Jinan
- ***Shanghai Jiao Tong University, Shanghai***
- ***Tsinghua University, Beijing***

India

- ***National Law University Delhi***

Israel

- ***Tel Aviv University***

Turkey

- ***Yeditepe University***

Austria

---

⁴¹ Her er det ikke nok emner til at det tilsvarer 30 sp, men utveksling til Fudan University skjer kun som del av semesterpakken i kinesisk rett der studentene samtidig har praksis i en bedrift i Kina og får tildelt 10 ECTS på bakgrunn av dette.

- Johannes Kepler University Linz
- Karl Franzens University of Graz
- University of Innsbruck

Belgium

- **Brussels Free University**
- **Ghent University**
- **KU Leuven**
- Université Catholique de Louvain
- Université de Liège

Cyprus

- **University of Central Lancashire**

Croatia

- University of Rijeka
- **University of Zagreb**

Czech Republic

- **Charles University, Prague**
- **Masaryk University, Brno**

Denmark

- **Aalborg University**
- **Aarhus University**
- **University of Copenhagen**
- **University of Southern Denmark**

Estonia

- University of Tartu

Finland

- **University of Eastern Finland**
- **University of Helsinki**
- **University of Lapland**
- **University of Turku**

France

- Aix-Marseille University
- Toulouse 1 University Capitole
- Université Grenoble Alpes
- University Jean Moulin (Lyons III)
- University of Avignon and the Vaucluse
- University of Caen
- University of Cergy-Pontoise
- University of La Rochelle
- University of Lyon II
- University of Nantes
- University of Rennes I
- University of Strasbourg
- University Paris Descartes (Paris V)
- University Paris X Nanterre

Germany

- Albert Ludwig University Freiburg im Breisgau
- Bavarian Julius-Maximilians University of Würzburg
- Christian Albrecht University of Kiel

- **EBS Universität für Wirtschaft und Recht**
- Ernst Moritz Arndt University Greifswald
- Freie Universität Berlin
- Georg August University Göttingen
- Humboldt University Berlin
- Justus Liebig University Giessen
- Ludwig-Maximilians-University of Munich
- Martin Luther University Halle-Wittenberg
- Philipps-University of Marburg
- Ruhr-Universität Bochum
- **Saarland University**
- Universität Bielefeld
- University of Augsburg
- University of Cologne
- University of Constance
- University of Heidelberg
- **University of Mannheim**
- University of Potsdam
- University of Regensburg
- University of Trier
- Westphalian Wilhelms University Münster

Greece

- National and Kapodistrian University of Athens
- Aristotle University of Thessaloniki

Hungary

- Eötvös Loránd University, Budapest
- Pázmány Péter Catholic University, Budapest
- University of Szeged

Iceland

- **Reykjavik University**
- **University of Iceland**

Italy

- Carlo Cattaneo University
- Free International University of Social Studies 'Guido Carli', Rome
- University of Milan
- University of Milan-Bicocca
- University of Padua
- University of Siena
- University of Turin

Latvia

- **Riga Graduate School of Law**
- **University of Latvia**

Lithuania

- **Mykolas Romeris University**
- **Vilnius University**

Netherlands

- **Erasmus University Rotterdam**
- **Radboud University Nijmegen**

- **University of Amsterdam**
- **University of Groningen**

Poland

- Adam Mickiewicz University, Poznan
- Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw
- Jagiellonian University, Cracow
- Lazarski University
- Nicholas Copernicus University, Torun
- University of Gdansk
- University of Łódź
- **University of Warsaw**
- Wrocław University

Portugal

- **Universidade de Lisboa**

Romania

- University of Bucharest

Russia

- Immanuel Kant Baltic Federal University
- National Research University Higher School of Economics, Moscow

Slovakia

- Comenius University in Bratislava
- University of Trnava

Slovenia

- **University of Ljubljana**

Spain

- Autonomous University of Barcelona
- Pontifical University Comillas
- University of Córdoba
- University of Girona
- University of Málaga
- University of Oviedo
- University Rovira i Virgili, Tarragona
- University of Salamanca
- University of Santiago de Compostela
- University of Valencia
- University of Zaragoza

Sweden

- **Göteborg University**
- **Lund University**
- **Stockholm University**
- **Umeå University**
- **Uppsala University**
- **Örebro University**

Switzerland

- University of Bern
- University of Fribourg

United Kingdom

- **Aberystwyth University**

- **King's College London, University of London**
- **Lancaster University**
- **Queen Mary University of London**
- **School of Oriental and African Studies, University of London**
- **University of Aberdeen**
- **University of Dundee**
- **University of Glasgow**
- **University of Kent at Canterbury**
- **University of Southampton**

Australia

- **Bond University**

New Zealand

- **University of Auckland**

Fra protokollen fra studieutvalgets møte 17/01-18

Sak 13/18

Ny behandling av sak 88/17 Begrensing i antall studenter til samme utvekslingsdestinasjon samtidig. [Notat](#) fra JSU. [Merknader](#) fra studieadministrasjonen.

Vedtak

1. De delene av vedtaket i sak 88/17 som gjelder begrensing av antallet studenter til 10 pr destinasjon pr semester, oppheves.
Vedtatt med 6 mot 1 stemme. Gruppe C stemte imot.
[Dette er noe omformulert i forhold til det utvalget kom fram til. Det er fordi vedtaket i 88/17 omfattet flere ledd i reglementsending, som ikke er omfattet av reverseringen.]
2. SU vil komme tilbake til virkemidler for å motvirke at mange studenter reiser på utveksling til samme institusjon samme semester.
Vedtatt med 5 mot 2 stemmer. Gruppe D stemte imot.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 65/18**Klagekommisjoner. Ny innretning for klagesensur fra og med H18.****Regelen og bakgrunnen for den.**

Med virkning fra høstsemesteret 2018 har vi fått en endring i universitets- og høyskoleloven § 5-3 Klage over karakterfastsetting – rett til begrunnelse. Der er kommet et nytt sjette ledd: «Hvis karakteren ved ny sensur avviker med to eller flere karakterer fra opprinnelig sensur, skal utdanningsinstitusjonen foreta ytterligere en vurdering før endelig karakter fastsettes.»

I begrunnelsen for endringen har Kunnskapsdepartementet lagt vekt på forutberegnelighet og rettsikkerhet for studentene i forbindelse med sensurklager. Bakgrunnen for bestemmelsen kan studeres nærmere i [Prop.64 L \(2017-2018\)](#) side 80 (kapittel 11) og side 29 flg (kapittel 4.5).

Kunnskapsdepartementet har overlatt til institusjonene å bestemme hvordan denne ytterligere vurderingen skal foretas, og hjelper oss i gang med etpar eksempler: «*Departementet anbefaler at sensorene fra opprinnelig sensur og ny sensur samarbeider for å komme frem til en omforent karakter, eventuelt også i samarbeid med fagansvarlig. En annen mulighet er at nye fagpersoner vurderer om opprinnelig og ny sensur er i samsvar med sensurkriteriene. Departementet presiserer at det vil være innenfor utdanningsinstitusjonenes egen råderett å bestemme på hvilken måte dette best kan gjennomføres.*»⁴²

UiB har ikke gitt bestemte føringer for hvordan dette kontrollarbeidet skal gjennomføres. I brev av 26. juni 2018 viser UiB/SA til Kunnskapsdepartementets formuleringer gjengitt over, og tilføyer: «*Vi understreker at dette er eksempler. Den ordningen som velges, må tilpasses omstendighetene i det enkelte tilfellet. Det er ikke noe krav om å bruke eksterne i vurderingen, men det er selvsagt tillatt. Det er vesentlig at en slik prosess blir gjennomført så raskt som det er praktisk mulig og samtidig faglig forsvarlig.*»

Det er på det rene at vi ikke snakker om en ny (tredje) sensur, men om en kvalitetskontroll av de to sensurprosessene som har konkludert ulikt. Kunnskapsdepartementet sier (side 80 i proposisjonen):

«*Ved vurderingen skal all dokumentasjon være tilgjengelig, da dette ikke er en tredje runde med ordinær sensur og bestemmelsen om blind sensur i § 5-3 fjerde ledd derfor ikke kommer til anvendelse.*»

Videre heter det samme sted: «*Underretning til klager om klagens utfall skjer først når endelig karakter foreligger.*»

Samlet sett har vi her et godt grunnlag for å utlede hva regelen går ut på prosessuelt. Det er imidlertid ikke entydig klart hvor langt kommisjonens kompetanse rekker: Vi kan tenke oss at den bare rekker til å bestemme hvilken av de to allerede satte karakterene som er «riktig» - eventuelt «minst feil». Vi kan tenke oss at den også rekker til å fastsette en karakter i mellom de to. Og vi kan tenke oss at den rekker til å fastsette en karakter på helt fritt grunnlag. Imot dette siste taler uttalelsen i proposisjonen om at «dette ikke er en tredje runde med ordinær sensur». Det som kan tale for en slik vid forståelse av kompetansen, er at dette nødvendigvis blir den aller mest grundige gjennomgangen av besvarelsen med konkret drøftelse av karakterfastsettelsen mellom tre kompetente fagpersoner, og hvis de kommer fram til en

---

⁴² Prop.64 L (2017-2018) side 80

enstemmig avgjørelse med hensyn til en karakter, kan det være gode grunner til å la den karakteren bli gjeldende, uavhengig av om noen hadde kommet fram til det samme tidligere. Et overordnet mål for all sensur er at karakteren skal gi et så «riktig» bilde som mulig av studentens prestasjon sammenholdt med de kvalitative karakterbeskrivelsene.⁴³ I lys av dette formålet, kan det være gode grunner til å anta at kompetansen må rekke til også å fastsette en helt avvikende karakter.

Hvordan gjør vi det?

Nå gjenstår bare å finne ut hvordan den nye bestemmelsen best kan praktiseres hos oss, samt å sikre at vi finansierer ordningen på en forsvarlig måte.

Studiedekanen og studieadministrasjonen har i samarbeid kommet til følgende forslag:

- 1) Klagesensorene i obligatoriske emner får tre ukers frist for å levere protokollen til fakultetet. For spesialemner settes kortere frist, avhengig av hvor store kommisjonene er.
- 2) Straks protokollene foreligger, undersøker studieadministrasjonen om det er noen forekomster som omfattes av den nye bestemmelsen.
- 3) Der vi har forekomster av endringer med mer enn ett karaktertrinn, sendes en standard henvendelse til sensoren fra ordinær sensur, til begge klagesensorene og til emneansvarlig.
På forhånd må vi
  - a) orientere alle sensorer – inkludert alle klagesensorer – om ordningen og at den innebærer at de kan bli «innkalt» etter at de har levert sensuren. Ordinære sensorer vil kunne bli «innkalt» lenge etter ordinær sensur. I særskilte tilfeller, for eksempel der det også foreligger klager over formelle feil, vil slik «innkalling» kunne tenkes å komme mer enn et år etter at sensuren har falt.
  - b) orientere alle emneansvarlige om ordningen og om hva som ventes av dem i denne sammenhengen.
  - c) forfatte de standardhenvendelsene og den standardinformasjonen som skal ut til sensorer, klagesensorer og emneansvarlige.
- 2) Emneansvarlig får rollen som leder av Kontrollkommisjonen.
- 3) [Pr i dag har vi ikke på plass en ordning for ny digital behandling av disse tilfellene. Dette punktet må endres når det er på plass.] Studieadministrasjonen frambringer besvarelsen med informasjon om de to karakterene som er satt, og det som ellers måtte foreligge av relevant informasjon knyttet til sensuren. Dette, samt oppgaveteksten og sensorveiledningen, oversendes opprinnelig sensor, klagesensorene og emneansvarlig. De to klagesensorene må avtale seg imellom hvem som skal delta i kommisjonen. Kommisjonen må signere på sitt vedtak.
  - a) Egnet skjema for slik signering må frambringes.
- 4) Emneansvarlig får oppgaven med å lede og koordinere arbeidet i kommisjonen.
  - a) Der vi har mer enn en emneansvarlig for et emne, avtaler de seg imellom fordeling av disse oppgavene.
  - b) Om emneansvarlig eventuelt allerede har sensurert besvarelsen – ordinært eller i klageomgangen – er det ikke til hinder for at han/hun leder kommisjonen. I slike tilfeller oppnevnes det tredje medlemmet i Kontrollkommisjonen av studiedekanen.
  - c) Om emneansvarlig har hatt besvarelsen til nivåkontroll – ordinært eller i klageomgangen – er det ikke til hinder for at han/hun leder kommisjonen.

---

⁴³ https://www.uhr.no/f/p1/i4bfb251a-5e7c-4e34-916b-85478c61a800/karaktersystemet_generelle_kvalitative_beskrivelser.pdf

- 5) Kommisjonen arbeider fortrinnsvis pr e-post eller annen elektronisk kommunikasjon. Dette er ikke til hinder for at de velger den innretningen som passer best i det enkelte tilfelle.
- 6) Kommisjonens leder sørger for at avgjørelsen foreligger skriftlig innen den fristen studieadministrasjonen har satt. Sensurfristen på fem uker for obligatoriske emner og tre uker for spesielemner skal overholdes også i disse tilfellene.
- 7) Ingen klagesensur fra det aktuelle emnet skal publiseres før all klagesensuren er klar, heller ikke fra kommisjoner der det ikke er noen besvarelser til kommisjonsbehandling.
- 8) Begrunnelse for klagesensurvedtaket gis av den klagesensoren som ellers ville gitt begrunnelsen.

Omfang og kostnader.

Studieåret 2017/18 hadde vi i alt 61 forekomster av slike endringer i de obligatoriske emnene, ordinære eksamener (konte er ikke talt med), fordelt slik:

JUS111 Forvaltningsrett I	6
JUS112 Arve- og familierett	6
JUS113 Kontraktsrett I	0
JUS114 Juridisk metode	3
JUS121 NIRI	10
JUS122 Erstatningsrett	2
JUS123 Forvaltningsrett II	4
JUS124 Tingsrett	5
JUS131 Kontraktsrett II	0
JUS132 Pengekravsrett	0
JUS133 Rettskilde- og metodelære	2
JUS134 Rettshistorie og komparativ rett	1
JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter	10
JUS241 Strafferett	4
JUS242 Rettergang	2
JUS243 Alminnelig formuerett	6

I 16/17 var tilsvarende samlet tall 74.

Det er altså ikke en helt ubetydelig oppgave vi snakker om, samlet over et år.

For hver enkelt emneansvarlig vil oppgaven være overkommelig i de fleste tilfeller, men slik det viste seg å gå for JUS121 og JUS135 i fjor (10 i hver, jf. tabellen over) vil det kunne bli snakk om en logistisk utfordring – det gjelder særlig der tilfellene er fordelt på mange kommisjoner både i ordinær sensur og i klagesensuren. Vi må antakelig i første omgang vinne erfaringer med hvordan dette i praksis kan gjennomføres, men det kan være grunn til å oppfordre sensorene og emneansvarlig til en viss beredskap i perioden rundt klagesensuren.

Hvis vi tenker oss at hver av forekomstene honoreres som ordinær sensur for de to sensorene, og med en halv time ekstra (totalt 1,5 timer) for emneansvarlig, binder vi opp 3,5 timer pr forekomst. I 16/17 ville det utgjort 213,5 timer, i 15/16 ville det utgjort 259 timer. Beregnet etter gjeldende timesats for sensur (NOK 313,49), tilsvarer det hhv NOK 66 930 og NOK 81 193,91.

I tillegg kommer altså eventuelle forekomster i kontinuasjonseksamen og spesielemner.

Fordi vi ikke kan vite på forhånd hvor omfattende dette blir for det enkelte år, vil vi måtte budsjettere med en «rund sum» i ekstra sensurkostnader for dette formålet.

Forslag til vedtak:

1. Studiedekanen får fullmakt til å utarbeide de detaljerte rutinene for kontrollkommisjon ved klagesensur, etter de linjene som skisseres i notatet her.
2. Det foreslås for fakultetsstyret at deltakelse i kontrollkommisjon honoreres med 1 time pr besvarelse for deltakende sensorer, og 1,5 timer for emneansvarlig i egenskap av leder for kommisjonen.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 66/18**Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 3-4 nr. 1 bokstav c pkt. x**

Gjentak av bestått eksamen til kontinuasjonseksamen for studenter som får godskrevet praksis fra Jussformidlingen som spesialemne.

Vår ordning med å samle alle kontinuasjonseksamener i august hvert år, er en særskilt ordning som vi har fått i stand med SA. Hensynet fra vår side er effektivisering og rasjonell saksbehandling. Eksamen finner sted uken før semesterstart, og er i en periode der SA ønsker å holde aktiviteten så lav som mulig. Det er derfor maktpåliggende for oss å holde antallet studenter til kontinuasjonseksamen så lavt som mulig, og fortsatt faglig forsvarlig. Videre registrerer vi at kontinuasjonseksamen er en attraktiv ordning, antakelig av flere grunner: Sammenlignet med ordinær eksamen gir den ekstra lesetid, og den innebærer ingen forsinkelse slik neste ordinære eksamen gjør.

Videre har fakultetet en uttalt policy mot å legge til rette for gjentak av beståtte eksamener: Slike eksamener bidrar til å flytte fokus fra de emnene studenten til enhver tid har i sin utdanningsplan, og virker til å skape en dominoeffekt av suboptimale prestasjoner med påfølgende «behov» for å gjenta.

Av disse grunnene har vi vedtatt at man ikke får gjenta beståtte eksamener til kontinuasjonseksamen.

Vi har noen unntak fra denne bestemmelsen, det gjelder tilfeller der man ellers ikke ville få gjenta uten å forlenge studiet og der aktiviteten som hindrer «ordinær gjentak» er en aktivitet fakultetet ønsker å legge til rette for. Konkret gjelder det studenter som er i utveksling på tidspunktet for ordinært gjentak (pkt. viii), studenter som i henhold til arbeidsavtale som gruppeleder ikke kan gjenta til ordinær eksamen (pkt. ix) og studenter som er i praksis på Jussformidlingen sånn at de bare tar fjerdeårsemner (ett eller flere) og masteroppgaven etter praksisperioden (pkt. x).

Saken her gjelder pkt. x. Det viser seg at bestemmelsen blir forstått sånn at studenter som har vært i Jussformidlingen kan gjenta alle fjerdeårsemner til kontinuasjonseksamen, også de emnene de eventuelt tok før de gikk i praksis. Dette har ikke vært tilsiktet – emner som er tatt før studentene gikk i praksis, kan gjentas til ordinær eksamen i praksisperioden.

Det er ikke ønskelig at studentene som er i praksis hos Jussformidlingen får noen «ekstra» fordel med hensyn til gjentak av bestått eksamen – bestemmelsen tar utelukkende sikte på de emnene som består for første gang etter praksisperioden.

På den bakgrunnen foreslås følgende endring av pkt. x i § 3-4 nr. 1 bokstav c:

Studenter som får godskrevet praksis fra Jussformidlingen som spesialemne, **får etter søknad gjenta til kontinuasjonseksamen fjerdeårsemner de har bestått for første gang etter praksisperioden** ~~og som derfor bare skal ta fjerdeårsemner og masteroppgaven etter praksisperioden, får gjenta beståtte fjerdeårseksamener ved til første kontinuasjonseksamen.~~

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 68/18

Til Studieutvalget

Endringer i emnet JUS134-KINA for studieåret 2018/2019

Etter gjennomføringen av JUS134-KINA våren 2018 ønsker emneansvarlig Søren Koch i samråd med leder for Norsk senter for kinesisk rett, Bjørnar Borvik, å endre obligatoriske undervisningsaktiviteter og vurderingsform for emnet.

Endringene gjøres gjeldende fra de er vedtatt og vil gjelde for kurset som skal holdes våren 2019.

Endring som gjelder obligatorisk undervisningsaktivitet

I vårsemesteret 2018 ble refleksjonsnotat introdusert som et obligatorisk arbeidskrav, og studentene som deltok på Chinese Law Summer Program leverte 3 refleksjonsnotater til fastsatte frister i løpet av oppholdet i Beijing. Notatene erstattet den ordinære, avsluttende prøven i Chinese Law Summer Program. De norske studentenes notater ble vurdert og godkjent av kurslederen på Chinese Law Summer Program, professor Lloyd Tom Wilson. For dette har han mottatt honorar for 1 ekstra time per student.

I tilbakemeldingene fra studentene som deltok på kurset våren 2018, opplyser flere at de la ned mye tid og krefter på å skrive notatene. Dessverre kan studentenes fokus på refleksjonsnotatene ha bidratt til at de ikke har kunnet delta helt og fullt på aktivitetene i Beijing. Flere studenter har valgt å prioritere det å skrive notater framfor å delta på de frivillige aktivitetene og utfluktene som inngår i Chinese Law Summer Program. Dette er forståelig ettersom godkjente refleksjonsnotater var en forutsetning for å få kurset godkjent. Likevel er det uheldig at studentenes mulighet til et utbytterikt opphold i Beijing kan se ut til å ha blitt begrenset av arbeidskravene i emnet de tar hjemme i Norge.

Refleksjonsnotater kan bidra til god læring, men for JUS134-KINA anses det som vel så viktig å legge til rette for at studentene skal kunne delta på alle aktivitetene som inngår i programmet for Chinese Law Summer Program. For å unngå at studenter opplever at de må prioritere skriveoppgaver framfor å delta på frivillige utflukter, fjernes derfor den denne obligatoriske undervisningsaktiviteten fra framtidige kurs.

Som erstatning for refleksjonsnotatene, skal studentene ta den ordinære avsluttende prøven som inngår i Chinese Law Summer Program. Prøven vil være obligatorisk undervisningsaktivitet og kan ses på som en parallell til den obligatorisk kursoppgaven.

Videre gjøres de seks første forelesningene på JUS134 i Bergen obligatoriske. Dette for at studentene også skal få med seg introduksjonsforelesningen i komparativ rett før utreise til Kina. Kravet til deltagelse i undervisningen vil være 75 % som tidligere år, men til forskjell fra tidligere studieår beregnes deltagelsen samlet for undervisningen i Bergen og i Beijing.

Til slutt fjernes setningen om at studentene kan levere og kommentere en arbeidsoppgave i løpet av kurset. Studentene står fritt til å skrive og kommentere hverandres oppgaver, men denne aktiviteten gjøres frivillig og uten at det formuleres en forventning om dette fra fakultetets side.

Endring i vurderingsform

Studentene som deltok på JUS134-KINA våren 2018 hadde hjemmeeksamen samtidig med studentene som tok emnet JUS134 i Norge. Til eksamen besvarte studentene på JUS134-KINA det samme spørsmålet om norsk rettshistorie som ble gitt til studentene på det norske kurset JUS134.

Før de søkte om plass på emnet fikk studentene informasjon om at hjemmeeksamen ville bli avholdt i løpet av perioden da de oppholdt seg i Beijing, og at eksamensdatoene ville overlappe kursdagene for

Chinese Law Summer Program. Studentene fikk fritak for undervisningen i to dager for å skrive hjemmeeksamen, men eksamen hjemme i Norge førte nok til at studentene var mer fraværende mot avslutningen av kurset i år enn i de to foregående årene. Tilbakemeldingen fra studentene tyder også på at flere brukte en del tid på ettermiddagene til å lese og forberede seg til den kommende eksamen i rettshistorie.

Hjemmeeksamen ble publisert i Inspira på samme tidspunkt (norsk tid) for JUS134-KINA og ordinær JUS134. Oppgaven ble publisert 12.06.2018 kl 9.00 norsk tid, kl 15.00 lokal tid i Beijing, og innleveringsfristen var 13.06.2018, kl 18:00 (norsk tid), altså like ved midnatt lokal tid i Beijing.

Ustabil internettilgang, særlig rundt innleveringstidspunktet, gjorde at flere studenter opplevde ekstra stress ved eksamensavviklingen. Flere studenter enn året før valgte også å ikke besvare hjemmeeksamen for å ta kontinuasjonseksamen i august. Kvaliteten på besvarelsene fra Kina studentene i den norske delen av eksamen kan vurderes som gjennomsnittlig.

På bakgrunn av erfaringene med ordningen våren 2018, har vi valgt å endre vurderingsformen for emnet studieåret 2018/2019. Endringen vil i praksis ligne på eksamensopplegget fra våren 2016 og 2017.

Eksamen i emnet JUS134-KINA avholdes etter at Chinese Law Summer Program er avsluttet. Studenten vil få utlevert hjemmeeksamen som skal leveres digitalt på samme måte som studentene som tar hjemmeeksamen i ordinær versjon av JUS134 i Bergen. Oppgaven til hjemmeeksamen i JUS134-KINA vil være tilpasset læringsmålene i emnet på en helhetlig måte og avholdes uken etter eksamen i ordinær versjon av JUS134.

Emnebeskrivelse med markerte endringer er lagt ved.

JUS134-KINA Rettshistorie og komparativ rett med særskild fokus på kinesisk rettskultur

Undervisningsspråk

Hovuddelen av litteratur og undervisning i Norge vil vera på norsk. Større eller mindre innslag av andre skandinaviske språk og/eller engelsk må påreknast.

Undervisninga og litteraturen i Kina vil vera på engelsk.

Fagleg overlapp

JUS134-Kina overlappar med emnet JUS134, og ein må velje eitt av desse to emna. Med omsyn til gjentak, er JUS134-Kina og JUS134 rekna som eitt emne.

Undervisningssemester

Vår

Emnet har plass til inntil [165](#) studentar. Plassane på JUS134-Kina blir tildelte slik:

5 plassar blir tildelte til søkjarane med best karaktersnitt i emna som er avlagt i masterprogrammet i rettsvitenskap på tidspunktet for søknad om deltaking i JUS134-KINA.

Inntil 5 plassar på særskilt grunnlag, sjå under her.

Resten av plassane vert tildelte etter loddtrekning mellom søkarane.

Særskilt grunnlag: Inntil 5 av plassane kan tildelast til studentar som kan dokumentera tidlegare erfaring frå Kina eller ei særleg interesse for Kina og kinesisk rett. For å kunna bli tildelt plass på særskilt grunnlag, må studentane enten ha kinesisk språkkompetanse på eit visst nivå, eller dei må ha formalkompetanse om kinesisk kultur, historie, eller samfunnsliv. Erfaring frå Kina i form av lengre opphald i landet kan også vera tilstrekkeleg.

Søknadsfrist og nærare informasjon blir kunngjort i MittUiB.

Krav til studierett

MAJUR

Mål og innhald

Føremålet med emnet JUS134-Kina er å sette studentane:

(i) i stand til å analysera, forklara og diskutera korleis ein rettskultur er sett saman av dei rettskulturelle faktorane *konfliktløysing*, *normproduksjon*, *rettferdsideal*, *juridisk metode*, *profesjonalisering* og *internasjonalisering*.

(ii) i stand til å analyserasamanlikne, forklara, analysera og diskutera karakteren av desse rettskulturelle faktorane i den norske rettshistoria og gjeldande rettskulturen, og i den kinesiske rettskulturen.

(iii) i stand til å analysera bruke sin rettshistoriske og komparative kunnskap til å samanlikne, forklara og diskutera analysera både historiske og pågåande endringar i desse rettskulturelle faktorane, og å relatera desse endringane til retten sine ulike nivå.

Læringsutbyte

KUNNSKAP

I JUS134-Kina skal studentane (1) kunna demonstrera kunnskap om kva ein rettskultur er, og korleis den vert forma og omdanna gjennom møte med rettskulturelt gods frå andre rettskulturar. Det vil vera ein særleg fokus på dei seks rettskulturelle strukturane *konfliktløyising, normproduksjon, rettferdsideal, juridisk metode, profesjonalisering og internasjonalisering*. Deretter skal studentane (2) få kunnskap om det historiske grunnlaget for den norske rettskulturen gjennom å studera norsk rettshistorie i eit europeisk perspektiv. Igjen vil dei seks rettskulturelle strukturane stå i sentrum. Deretter skal studentane (3) få kunnskap om den gjeldande norske og kinesiske rettskulturen når det særleg gjeld dei seks rettskulturelle strukturane.

Kunnskap om *konfliktløyising, normproduksjon, rettferdsideal, juridisk metode, profesjonalisering og internasjonalisering* skal studentane tileigna seg gjennom følgjande spesifikke tema handsama i kurslitteraturen:

(1) Rettskultur

- Rett som kultur og den rettskulturelle modellen
- Danning av, og møtet mellom rettskulturar
- Rettskultur og resepsjon av rett, og særleg det rettskulturelle filter
- Ein rettskultur sine ulike nivå etter Kaarlo Tuori sin modell

(2) Den norske rettskulturen si historie i eit europeisk perspektiv

- Normskaping gjennom rettspraksis, og framveksten av ei rikslovgjeving i Europa og Noreg i høgmellomalderen
- Rettsstudiet på europeiske universitet frå 1100-tallet, og korleis dette påverka den norske rettskulturen i høgmellomalderen, særleg når det gjeld metodetenking.
- Kva romarretten og kanonisk rett har hatt å seia for utviklinga av ein felleseuropeisk rettskultur, ein *ius commune*
- Rettskjeldelærer og rettferdsideal i norsk og europeisk mellomalder
- Den rasjonalistiske naturretten i europeisk og dansknorsk rettshistorie, og det dansknorske juridiske embetsstudiet av 1736 i høve til dette
- Naturretsbaserte rettskjeldelærer og universalisme på 1700-tallet, og sedvanebaserte nasjonale rettskjeldelærer på 1800-tallet, samt utviklinga av den særlege norske rettsrealismen
- Den deduktive metoden og det denne fekk å seia for rettspraksis frå 1700-tallet, og europeisk lovgjeving frå 1800-tallet, og så særleg framveksten av det forutbereknelege som rettferdsideal

- Det internasjonale inspirasjonsgrunnlaget for endringar av den norske rettskulturen etter mellomalderen

(3) Komparativ rett: den kinesiske rettskulturen

- Ein viss kunnskap om karakteristika ved og skiljet mellom common law- og civil law-tradisjonane

- Den kinesiske rettskulturen studert gjennom den rettskulturelle modellen

DUGLEIK

Studentane skal gjennom JUS134-Kina opparbeida seg evne til å bruka kunnskapen slik at dei kan (I) forklara og diskutera korleis ein rettskultur er sett saman av dei rettskulturelle faktorane konfliktløysing, normproduksjon, rettferdsideal, juridisk metode, profesjonalisering og internasjonalisering. Vidare skal dei (II) verta i stand til å samanlikne, forklara og diskutera karakteren av desse rettskulturelle faktorane i den norske rettshistoria og den kinesiske rettskulturen. Og (III) dei skal kunna samanlikne, forklara og diskutera både historiske og pågåande endringar i desse rettskulturelle faktorane, og relatere desse endringane til retten sine ulike nivå.

GENERELL KOMPETANSE

Etter gjennomført kurs, skal studentane vera i stand til å finna og bruka gjeldande rett i ein periode med rettsleg internasjonalisering der rettskulturell innsikt, tufta på rettshistorisk og komparativ kunnskap, har vorte ein del av juridisk metode som forståingsreiskapar når ein handsamar norsk rett produsert innanfor norske jurisdiksjongrensar, norsk rett produsert innan norske jurisdiksjongrensar, men med utgangspunkt i rettskilder produsert utanfor, og norsk rett produsert utanfor norske jurisdiksjongrensar.

Krav til forkunnskapar

Karaktersnitt på C eller betre i emna som er avlagt i masterprogrammet i rettsvitenskap på tidspunktet for søknad om deltaking i JUS134-Kina.

Det ~~kreveser eit krav~~ at alle ~~emneneemne~~ i ~~tidligere~~tidlegare studieår er bestått, sesjå «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. SeSjå likevel § 2-5 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen.

Undervisningsformer og omfang av org.und

- Førelingar i Bergen før avreise til Beijing
- Førelingar, oppgåveskriving og besøk til relevante institusjonar og bedrifter i Beijing
- ~~Kvar student kan levera ei arbeidsgruppeoppgåve til godkjenning og kommentering, og sjølv kommentera oppgåva til ein eller fleire av medstudentane.~~

Obligatorisk undervisningsaktivitet

1. Deltaking på førelingane i JUS134 om norsk rettshistorie og om rettskultur haldne ved Det juridiske fakultet i Bergen, og på førelingane som inngår i Chinese Law Summer Program ved Renmin University of China Law School i Beijing.

Kravet er 75 % deltaking. i den samla undervisninga i Bergen og Beijing. Retningslinjer for utrekning av obligatorisk deltaking gjeld så langt dei passar. På førelesningane ved UiB vert det lagt ut lister som studentane signerer på for å få registrert oppmøte.

2. Godkjende refleksjonsnotat levert ved Renmin University of China Law School: Den avsluttande prøva som inngår i Chinese Law Summer Program ved Renmin University Law School i Beijing dekkjer læringsutbyteskildringa knytt til kinesisk rettskultur. Kravet er avlagd og bestått avsluttande prøve.

Det skal skrivast tre refleksjonsnotat i løpet av opphaldet i Beijing. Notata vert underlagt ei samla vurdering (Godkjent/Ikkje godkjent). Rettleiande omfang på kvart notat er 4-6 sider (12 punkt skrift, halvannen linjeavstand, 2,5 cm marg).

3. Underkjend kurs kan ikkje takast opp, ein vert i staden vist til JUS134 påfølgjande år. *Dei særskilde delane knytt til JUS134-KINA kan altså ikkje takast opp.*

4. Kursgodkjenning eldast ikkje.

Vurderingsformer

Obligatoriske undervisningsaktivitetar er vilkår for å gå opp til eksamen, og inngår følgeleg i sertifiseringsgrunnlaget.

Heimeeksamen ved Det juridiske fakultet i Bergen. Eksamenskravet gjeld etter at Chinese Law Summer Program er avslutta. Heimeeksamen dekkjer læringsutbyteskildringa knytt til rettskultur og norsk rettshistorie i eit europeisk perspektiv. Eksamen fokuserer på metodiske spørsmål samt komparative oppgåver, der rettshistorisk kunnskap skal nyttast som forklaring for aktuelle rettskulturelle skilnader og likskapar.

Oppgåva skal leverast i Inspira. Ordgrensa er sett til 2500/4000 ord. Studentane vil ikkje ha undervisning i Beijing medan heimeeksamen pågår, eksklusive fotnotar og litteraturlister samt andre register.

Karakterskala

A til E for greidd og F for ikkje greidd.

Undervisningsstad

Det juridiske fakultet i Bergen og Renmin University Law School i Beijing.

Emneevaluering

I samsvar med retningslinjer for evaluering av emne ved Det juridiske fakultet.

Kontaktinformasjon

Emneansvarlig: Professor Søren Koch

Administrativt ansvarlig: 3.studiear@jurfa.uib.no

Vedlegg: Studentevalueringer fra JUS134-KINA V18

JUS134-KINA vår 2018: Sammendrag av studentenes tilbakemeldinger

Studentene har levert studentrapporter etter utveksling på vanlig måte. Sammendrag av tilbakemeldinger og forbedringsforslag fra de 8 rapportene som var levert per 17. august 2018 følger nedenfor. Tilbakemeldinger om kurset i kinesisk språk og kultur (mottatt i løpet av vårsemesteret) er også tatt med.

Siden kommentarene i hovedsak tar opp forbedringspunkter, nevnes det innledningsvis at flertallet av studentene gir uttrykk for at kurset og oppholdet i Kina har vært en svært positiv og helt unik opplevelse. En av studentene uttrykker seg slik:

Jeg kan ikke understreke nok hvor utrolig unik denne muligheten er for studenter på vårt fakultet. Det er én ting å lese om ulike rettskulturer, men det er noe helt annet å oppleve en annen kultur på nært hold.

Om kinesiskkurset våren 2018

- Studentenes meninger er delte når det gjelder undervisning på kveldstid (onsdager kl 16-19). Blant de 6 studentene som sendte tilbakemelding om kinesiskkurset underveis i semesteret, uttrykker noen at de ville foretrukket at undervisning på dagtid, mens 2 studenter mener at det er positivt med undervisning på kveldstid. De skriver også at undervisning på dagtid ikke nødvendigvis vil være den beste løsningen siden dette vil kollidere med annen undervisning.
- Ett forslag til endring er kortere økter på kveldstid, tre timer sammenhengende undervisning var krevende melder flere. Et annet forslag er å kutte ned undervisningen eller legge opp til intensivkurs like før avreise i stedet for at undervisningsperioden strekker seg fra januar til april. En student foreslår også å gjøre kinesiskkurset obligatorisk.
- Kurset oppleves som krevende, men flere nevner også at det var nyttig både faglig og sosialt. En av de som fullførte, foreslår at fakultetet kan gi en tydeligere forklaring på hvorfor studentene bør ta kurset. I rapportene uttrykker flere studenter overraskelse over at engelsk er så lite brukt i Kina.
- Mer informasjon om selve HSK-testen og gjennomgang av tidligere tester i undervisningen vil være nyttig i følge en av studentene.
- Den ene læreren slet med kommunikasjon på engelsk og det skapte utfordringer i undervisningssituasjonen.
- En student foreslår at lærerne får bedre informasjon fra fakultetet om kurset studentene skal delta på i Bergen og i Beijing.

Kurset som helhet

Kurset opplevdes som noe dårlig koordinert fra fakultetets side:

- En student kommenterer at de satt igjen med mye kunnskap om komparativ rett og kinesisk rett, men følte at det hadde lite betydning siden eksamen og karakter ble satt i rettshistorie.
- En annen student peker også på at det i løpet av kurset ble brukt mye tid på undervisning, ekskursjoner og oppgaveskriving som ikke syntes å ha sammenheng med rettshistorie som var tema for eksamen.

Forelesningene i Bergen

- Studentene opplevde forelesningene i rettshistorie som gode og oversiktlige med nyttige powerpoints. Flere nevner at de fikk lite skrivetrening i rettshistorie før avreise.
- Dårlig internettilgang i Kina gjorde det vanskelig for studentene å se/få tilgang til videoopptak av forelesningen på Mitt UiB i løpet av oppholdet i Kina.

- Flere opplevde også at upålitelig internettilgang rundt innleveringstidspunktet for hjemmeeksamen bidro til ekstra stress.

Sommerskolen ved Renmin i Beijing

- Flere kommenterer at forelesningene som gis av de kinesiske underviserne er av varierende kvalitet. Men Wilsons «class about the class» trekkes fram som svært nyttig av de fleste.
- Utfluktene trekkes fram som interessante, men noen kommenterer at de droppet utflukter da det nærmet seg hjemmeeksamen for å få tid til å lese rettshistorie. Flere studenter opplevde at det ble særlig hektisk med obligatorisk undervisning mot slutten av kurset – før hjemmeeksamen.

Om refleksjonsnotater

- Flere studenter var usikre på refleksjonsnotatene ettersom de ikke var kjente med dette fra før i studiet og instruksjonene var uklare.
- Erfaringene og erfaringene med refleksjonsnotater er blandede. Noen synes det var notatene var nyttige fordi de fulgte bedre med i undervisningen mens andre opplevde at notatene var lite relevante for eksamen.
- Studentene syntes det var krevende å skrive juridiske tekster på engelsk og kommenterer at de brukte mye tid til å skrive refleksjonsnotater og lese rettshistorie på etter at undervisningen på dagtid var avsluttet.
- Enkelte påpeker at det var dårlige forhold for selvstudium i løpet av kurset i Kina pga manglende leseplass, dårlig internettilgang samt lite tid til selvstudium og kollokvier etter undervisning og ekskursjoner.

Oppfølging og støtte fra fakultetet

- Flere studenter kommenterer at de syntes de fikk lite informasjon om kurset på forhånd og kunne ønske seg mer informasjon om gjennomføringen i Kina. Flere opplevde at de fikk lite informasjon om søknader og opplevde lang responstid eller manglende svar på spørsmål som ble stilt til utvekslingskoordinator.
- Flere studenter etterlyste et oppfølgende søkermøte og de understreker at det før avreise må holdes et møte med en student som har deltatt på kurset tidligere.
- Noen studenter opplevde at fakultetet viste manglende forståelse for deres situasjon i Kina, og at de ikke ble tatt på alvor da de henvendte seg med frustrasjoner særlig omkring det praktiske opplegget.

UiB studentrapport

Hjem

JUS134-KINA

Date: Fredag, mai 18, 2018 til Lørdag, juni 16, 2018**Exchange Student Agreement:** Renmin University of China Beijing og Det juridiske fakultet (BILATERAL)**Institution:**

Renmin University of China Beijing

Studieprogram:

MAJUR

Status: Ferdig**Førebuingar/praktiske tips:**

I Kina snakker de fleste svært lite engelsk, og det er dermed lurt å lære seg noen kinesiske glosser man f. eks. kan bruke på restaurant eller i dagligvareforretning. I denne sammenheng er det også lurt å kunne telle på kinesisk. Det er også lurt å ha med seg en elektronisk ordbok og et oversettelsesprogram på mobilen som fungerer offline. På iPhone brukte jeg Pleco og den fungerte utmerket (og er gratis). Google Translate er også lurt, da man kan laste ned språk slik at de fungerer offline. Det er også lurt å laste ned WeChat-appen, som er en slags kinesisk-Facebook. I forkant av reisen til Kina bør en også skaffe seg VPN, slik at en kan forsette å bruke mobil og datamaskin som hjemme. VPN er et program som gjør enhetene dine i stand til å gå forbi de kinesiske brannmurene, og må installeres før man kommer til Kina. Jeg brukte ExpressVPN og den fungerte helt fint. Det koster rundt 100-150 kroner i måneden. VPN tar mye strøm på mobilen, og det er dermed utrolig lurt å ha tilgang til en nødlader hvis man skulle gå tom for strøm. Det er også lurt å opprette et kinesisk mobilabonnement mens man er i Kina, slik at man har tilgang til mobildata og kan ringe hverandre. Den største mobilleverandøren i Kina er China Unicom og det fungerer helt fint. De har pakker med mye mobildata til en ok pris. Hvis man kan vente bør man unngå de som selger kinesiske mobilabonnement på flyplassene (disse er som regel dyrere). Bare google "China Unicom" og finn en som ligger nært hotellet. Det kan være de snakker lite engelsk, så da er det lurt å ha med en mobil med google translate. Beijing og Kina er et stort land og mulighetene er uendelige. Man har dermed kanskje lyst til å finne på ting hele tingen, og dermed dra mest mulig nytte ut av oppholdet. Som på alle utenlandsopphold er det dermed lurt å skrive ned hva man vil gjøre, slik at en slipper å bruke tid på det i Kina. Det er likevel viktig å ta litt fri også, og ikke gjøre noe som helst. Det er lett å bli overveldet av en by som Beijing. For å planlegge turer o. l. er det lurt å laste ned reise-apper som for eksempel Tripadviser eller Yelp. Det er også lurt å ha tilgang til et kart offline. I Kina gjelder som regel "cash is king", og det er dermed lurt å ta litt kontanter på seg til enhver tid. De fleste kinesere betaler imidlertid med mobilen, da de har et vipps-lignende program på WeChat som kan brukes overalt. Denne WeChat-funksjonen er imidlertid kun tilgjengelig for de med en kinesisk bankkonto. Noen steder tar likevel "Apple Pay", så det kan være lurt å få i orden i forkant av reisen. I Kina gjelder kinesiske yuan, såkalte RMB. I dagligtale omtaler man som regel kun penger som "kuai". Taxi er svært billig i Kina, og undergrunnen enda billigere. Vil man spare penger på transport bør man dermed benytte seg av sistnevnte. Undergrunnen slutter å gå rundt elleve/tolv på kvelden, og etter det må man ta taxi hjem. Det er likevel svært billig om man går sammen flere. Det er også lurt å kjøpe et undergrunnskort (dette fungerer på all kollektivtransport i Beijing). Jeg tror man kan få undergrunnskortet inn på mobilen dersom man bruker Apple-Pay. Når det gjelder reise er det lurt å sjekke ut SAS sine ungdomsbilletter til Beijing. Er man heldig kan man få billetter tur-retur for mellom 2500 og 4000 kroner (!).

Undervisningsformer:

Man har forelesninger stort sett hver dag fra 0845 til rundt 1200. Først har man forelesninger i regi av kinesiske eller andre utenlandske forelesere, og deretter har fagperson fra opplegget (som regel Professor Wilson) en frivillig "class about class". Man bør absolutt bli sittende og få med seg hva dagens forelesning egentlig handler om, for den kinesiske forelesningsstilen og -kvaliteten er svært varierende. Det er ikke alle foreleserne som åpner opp for spørsmål fra salen, og da er "class about class" et sted man kan stille de spørsmål man brenner inne med. Det er ikke nødvendig å forberede seg stort mer enn å se gjennom "pensum" (forelesningsdisposisjoner) på forhånd. Det er lurt å ta notater underveis, da en skal skrive en rekke oppgaver (refleksjonsnotater) i løpet av kurset. Når det gjelder eksamen i norsk rettshistorie er det svært viktig å lese pensum før man drar til Kina (ingen har lyst til å sitte i Kina i 30 grader og lese om Magnus Lagabøtes lands- og bylov). Det kan også være det er lurt å skrive arbeidsgruppeoppgavene eller gjøre gamle eksamensoppgaver, selv om førstnevnte ikke er obligatorisk. Dette skriver jeg som følge av mine egne erfaringer i løpet av oppholdet i Kina. Da eksamen kom hadde jeg ikke skrevet en eneste oppgave i rettshistorie og følte meg så uforberedt som jeg aldri har gjort før. I denne sammenheng kan det være lurt å lese rettshistorie jevnt og trutt i Kina, slik at det ikke går en måned mellom forelesningene hjemme i Bergen og eksamen i Kina. Det er lurt å finne kafeer eller andre steder å lese relativt raskt, slik at en slipper å stresse med dette når eksamen nærmer seg. På universitetet er det ingen lesesaler, men man kan sitte i tomme forelesningsrom o. l. Det var litt frustrerende ikke å ha tilgang til lesesaler, så prøv å finne noen gode steder å sitte, slik at man får jobbet litt i forkant av eksamen. Man kan alltså også sitte på hotellrommet.

Vurdering av emnetilbudet:

Jeg kan ikke understreke nok hvor utrolig unik denne muligheten er for studenter på vårt fakultet. Det er én ting å lese om ulike rettskulturer, men det er noe helt annet å oppleve en annen kultur på nært hold. Jeg oppfordrer alle til å søke på dette emnetilbudet, uavhengig om du er interessert i Kina eller ei.

Fagleg utbytte og språk:

I løpet av oppholdet lærer man mye om kinesisk rett, og hvordan den i stor grad er formet av aktører utenfor Kina. Forskjellene mellom Kinas rettsystem og hvilket som helst vestlig rettsystem er dermed ikke så store, formelt sett. Som følge av at det kinesiske rettsystemet er så ungt, lærer man imidlertid raskt at forskjellen fra lovene på papiret og lovene i virkeligheten er svært stor. Kina er fremdeles et diktatur og ikke en rettsstat. I denne sammenheng får man imidlertid øynene opp for de rettsstatlige verdier vi tar for gitt hjemme. Som følge av denne erfaringen blir man dermed i stand til å reflektere over våre egne verdier på en annen, muligens dypere, måte. I løpet av forelesningene kan det også oppstå dialog med studenter fra andre land, og da kan man lære om deres rettsystem. Jeg oppfordrer alle til å stille slike spørsmål og starte dialog. Det er eksempelvis svært interessant å lære hvor forskjellig det amerikanske rettsystemet er fra vårt eget. I løpet av vårsemesteret hadde vi en del kinesisk-undervisning og tok HSK nivå 1 testen i Bergen. HSK er en standardisert kinesisk-test i regi av Konfutses-instituttet i Bergen, hvis formål er å danne relasjoner og spre kunnskap om Kina i utlandet på. Jeg anbefaler alle å delta i kinesisk-undervisning, da man både lærer nødvendig språk og kultur. Ikke minst er det lurt å delta for å bli kjent med de andre deltagerne på kurset.

Sosialt miljø:

Som nevnt over er det lurt å delta i den kinesiske språkundervisningen for å bli kjent med de man skal dra på tur med, og vite hvem man kommer best overens med. Det er ikke alltid like lett å planlegge ting samme når man er 16 stykker, og da er det lurt å vite hvem som har lignende interesser som deg. Jeg anbefaler for øvrig å bli med på feiringen av 17. mai i Kina, arrangert av Klubb Norge i Beijing!

Universitetsområdet og byen:

På universitetsområdet finner man kafeer, dagligvareforretninger og små parker man kan slappe av eller lese i (riktignok med variende suksess som følge av varmen). Som nevnt over er mulighetene i Beijing uendelige, så det er lurt å sjekke ut Tripadviser og Yelp. Når det gjelder de største turistattraksjonene, besøker man disse i regi av CLSP, så det slipper man å tenke på.

Bustad:

Man bor på et stort hotell nordvest i Beijing, og har et stort kjøpesenter med alt man trenger like i nærheten. Man bør være oppmerksom på at det i Kina er vanlig å legge igjen et depositum idet man ankommer hotellet, og for oss var dette på 10 000 RMB. Det var litt kluss da vi skulle dra, for da måtte de tilbakeføre beløpet før vi kunne betale for oppholdet. For noen av oss skjedde ikke tilbakeføringen umiddelbart, og da var det lurt å ha nok penger tilgjengelig på konto. I denne sammenheng er det lurt å ha tilgang til nettbanken til enhver tid, ha nok penger på konto eller ha tilgang til et kredittkort. Dersom man logger inn i nettbanken ved hjelp av BankID på mobil bør en dermed også ta med den fysiske kodebrikken til Kina, da denne funksjonen ikke er tilgjengelig dersom man bytter til et kinesisk sim-kort og abonnement.

Anonym rapport:

UiB studentrapport

[Hjem](#)

JUS134-KINA

Date: Fredag, mai 18, 2018 til Lørdag, juni 16, 2018**Exchange Student Agreement:** Renmin University of China Beijing og Det juridiske fakultet (BILATERAL)**Institution:**

Renmin University of China Beijing

Studieprogram:

MAJUR

Status: Ferdig**Førebuingar/praktiske tips:**

Når du skal søke om visum burde dette gjøres så raskt som mulig etter at du har fått bekreftelsen og papirene du trenger fra Renmin. Du kan enten velge å bruke visumservice e.l., eller du kan få noen du kjenner til å levere og hente søknad og pass på konsulatet. Det er ikke krav om personlig oppmøte så hvem som helst kan levere og hente søknad og pass. Bestill flybilletter så fort som mulig. Vi valgte SAS da de har ungdomsbilletter, dette var veldig gunstig. Tenk på forhånd igjennom om du vil være igjen etter at kurset er ferdig. Jeg tok meg 2 uker med ferie etter at kurset var ferdig og var veldig fornøyd med det. Dette er også viktig mtp visumsøknaden. Du vil kun få visum for den perioden du er i landet og det er da flybillettene som er utgangspunktet. Dersom du flyr ut 14. mai og har returdato 17.juni vil du ikke kunne søke om visum for lenger enn denne perioden. Dersom du ønsker å oppholde deg lenger er det ikke nødvendig å bestille hotell for tiden du skal være etter kurset. Det var en del som gjorde dette da dette var en praksis før. Det er ikke lenger nødvendig. Dersom du skal være lenger og får besøk av venner eller kjærester må de bestille både fly og hotell for hele sitt opphold. Dette har å gjøre med de forskjellige visumtypene. Du har et studentvisum mens de mest sannsynlig får et turistvisum. Det er heller ikke mulig å bestille flere innreiser med mindre du har flybilletter som viser at du f.eks skal til Kina, så en tur til Japan også tilbake til Kina igjen. Hvis du har det har du anledning til å bestille flere innreiser. Husk å sjekke at du har vaksiner. En del av vaksinene er ikke absolutt nødvendige men det kommer lege/vaksinasjonskontoret kunne ta seg av og opplyse om. Hvis du har mulighet og kjenner noen så snakk med de som har vært der før. Universitetet har ikke alltid tilstrekkelig med tid og ansatte til å svare på alle spørsmål og det var en god del ting som var uklare for oss. Derfor kan det være greit å snakke med noen som har vært der tidligere. Der er det ofte mye praktiske tips som er greie og få med seg. Hvis kursets dato faller på samme tidspunkt neste år vil jeg anbefale dere som reiser å ta kontakt med Den Norske Klubben i Beijing, eventuelt med Den Norske Ambassaden i Beijing for 17.mai-feiringen deres. Det er en av de beste 17.mai-feiringene jeg har vært med på, superfint arrangement, 17.mai tog, mat og drikke. En den andre studenter der også, bla. studenter som er med i ANSA. Det var virkelig så bra som en 17.mai kunne vært uten og være hjemme. Et annet praktisk tips er å skaffe seg et simkort så tidlig som mulig. De fleste kjøpte et simkort på campus. For å få et slikt simkort må du ta med deg pass, og sim-kortet kostet rundt 300-400 yuan(330-430 nok). I tillegg er det viktig å laste ned VPN til både PC/MAC og telefon før dere drar ned. VPN er en programvare som gjør at du kan bruke Facebook, snapchat, Hotmail, Instagram og andre program som Kina har blokkert. VPN'en er ustabil til tider men dette blir en vant til. I forlengelse av dette er det viktig å gå til innkjøp av en solid power bank. VPN'en drar mye(!) batteri og de dermed er det lurt å ha en power bank med seg til alle tider. Det er også et tips å alltid ha pc/mac/telefon ladet når en drar i forelesning. Det er ikke tilgang til stikkontakt i forelesningsrommet. Et annet tips er å laste ned "Pleco" som er en kinesisk språk-app. Hver gang vi spurte om hjelp eller veiledning av folk på gata var alle ekstremt interessert i å hjelpe oss men språkbarrieren var ganske kritisk og da var denne appen gull verdt. Ellers dro de fleste opp en smart-telefon og fant fram et oversettelsesprogram de gangene vi spurte om hjelp.

Undervisningsformer:

Før avreise er det tilbud om et kinesisk språkkurs som tar sikte på at de som deltar skal kunne ta HSK 1. Dette er en språktest der grunnleggende språkkunnskaper testes. Språkkurs er krevende og kurset går på ettermiddagen. Jeg ville tenkt meg nøye om før jeg takket ja eller nei. For min egen del merket jeg at det var veldig tid- og energikrevende å lære meg et språk i tillegg til å studere og jobbe på siden. I tillegg er mandarin et språk som er så annerledes at det vanskelig kan sammenlignes med noe annet. Det mest utfordrende er etter min mening uttale, mens et pluss er at grammatikken ikke byr på mange utfordringer. I vår gruppe var det mange som falt fra, vi begynte som 15 og var 4 stk som tok HSK-testen. Siden dette er noe som universitetet investerer i, ville jeg derfor tenkt meg om, i tillegg er det lærere som forventer at en stiller opp. På en annen side er dette noe som universitetet kan forbedre også da det tydeligvis ikke fungerte optimalt dette året. Jeg tror de med fordel skulle kuttet kraftig ned på undervisningen, evt gjort den obligatorisk for de som var interessert. En annen ting som gjør den upraktisk er tidspunktet(ettermiddag) som gjorde det vanskelig å kombinere med f.eks jobb. I Kina gikk undervisningen på engelsk. Hver dag var det 2-3 timer med forelesning, pluss en "class after class" som var en oppsummering med en amerikansk professor om det som hadde vært dagens tema. Det var veldig varierende engelskkunnskaper blant foreleserne. Et fåtall var gode i engelsk mens majoriteten snakket på en måte som gjorde det vanskelig å forstå hva de egentlig snakket om. Jeg vil derfor anbefale å lese igjennom materialet som skal gjennomgås på forelesning på forhånd slik at det er mulig å bruke forelesningen som en slags repetisjon av dette. Videre er det lagt inn en del field trips i programmet. De vi dro på av disse var veldig interessante og verdt å få med seg. Når det nærmet seg slutten av kurset var det en god del av oss som ikke dro på disse turene, rett og slett fordi vi ikke hadde tid mtp eksamensforberedelser. Under de fire ukene vi var i Kina skrev vi oppgave hver uke, en såkalt reflection paper. Tanken bak disse var nok gode men det var et par problem. For det første fant jeg ut at det var veldig lenge siden jeg hadde skrevet på engelsk, og ikke minst siden jeg hadde skrevet juss på engelsk. Det tok

overraskende lang tid. For det andre var det veldig uklart for oss hva en Reflection paper er og hva vi skulle skrive om. For det tredje var det et problem at vi ikke hadde annet læremateriale enn power pointene til foreleserene.

Vurdering av emnetilbudet:

Et godt tilbud som dessverre trekkes mye ned av alt for lite informasjon og oppfølging av universitetet. Som allerede nevnt var det mye som universitetet ikke kunne gi oss informasjon om når vi fikk vite at vi hadde kommet med. Dette ble flere ganger lovet men det var ikke særlig med oppfølging og vi opplevde alle å bli overlatt i stor grad til oss selv. På en side så ser jeg at vi går på et universitet og vi er voksne mennesker som må kunne klare å manøvrere oss rundt på egenhånd. På en annen side så er det Universitetet som muliggjør at vi kan dra og som legger opp kurset, dermed er vi ganske avhengige av at Universitetet gir oss informasjon som gjør prosessen gjennomførbare. I forkant av avreisen var det utrolig mye spørsmål som tok veldig lang tid å svare på, om vi i det hele tatt fikk svar. Noen i gruppen kjente studenter som hadde deltatt på kurset tidligere år og kunne stille spørsmål til disse. Det overrasker meg litt at de ikke samler en del informasjon eller en form for FAQ på en side eller i en brosjyre så de slipper den flommen av mail som vi sendte. Dersom det var slik at UiB ikke hadde denne informasjonen, noe som sikkert var tilfellet, hadde det vært fint om vi fikk vite det. Dersom det var slik at informasjonen ikke var klar før det kom informasjon fra det amerikanske universitetet eller fra Renmin er det selvfølgelig helt innafor, men det kunne vi gjerne fått vite så vi slapp og føle oss så overlatt til oss selv. Videre skulle jeg ønske at det var bedre informasjon om selve gjennomføringen i Kina. Jeg satt igjen med en følelse av at mange av oss var veldig frustrerte over tiden som gikk med på forelesninger, eksklusjoner, skriving av oppgaver osv. som ikke angikk det vi skulle ha eksamen om. Slik informasjon må det ha vært mulig å kunne innhente i samarbeid med de tidligere kursene og fra den Amerikanske professoren som var vår kontakt der nede. Vi skrev oppgaver hver uke om det vi hadde hatt om i forelesning, på engelsk. Dette tok mye tid og overlatt ikke så mye tid lesing av rettshistorie. Når vi henvendte oss til UiB med disse problemene fikk vi, etter min mening, veldig lite forståelsesfulle svar. Jeg har selvfølgelig forståelse for at det er vanskelig å endre på et opplegg underveis og det vanskeligstgjøres ytterligere når vi sitter på motsatt side av verden. På en annen side så var det dumt og sitte med en følelse av at UiB synes å ha en "ute av synet, ute av sinn"-tankegang når det gjaldt oss som dro.

Fagleg utbytte og språk:

Vi lærte utrolig mye om kinesisk rett og om kinesisk rettshistorie. De fleste tema var veldig interessante og mange av utflyktene var jeg veldig glad for at jeg fikk dra på. Jeg er også veldig glad for at vi skrev oppgaver underveis sånn at vi faktisk måtte følge med i forelesningene i tillegg til å oppdatere oss selv.

Universitetsområdet og byen:

Universitetsområdet var veldig fint og veldig stort. Det var en veldig hyggelig campus som var trivelig å rusle rundt i. Det var flere små matbutikker og cafeer som fungerte fint som leseplasser. Anbefaler spesielt cafeen som var på den koreanske delen av campus. Her var det mest behagelig å lese. Det er greit å tenke litt på forhånd hvordan du fungerer utenfor det "vante" miljøet på jussen. I Kina er det varmt, ting tar lang tid, det finnes ikke lesesaler, nettet er ustabil osv. Jeg tror det er greit å tenke igjennom dette før du drar for du har egentlig ikke tid til et kultursjokk når du kommer ned. Det skjer ting hele tiden og det er 4 uker til eksamen. Mitt beste tips ville dermed være å lese så mye som mulig før du drar. Jeg synes virkelig oppholder var fantastisk, til tross for at det kanskje synes å være en del kritikk i denne rapporten. Jeg vil anbefale på det sterkeste å dra. Det er greit å ha i bakhodet at kurset fortsatt er ganske nytt og under utvikling. Selv om UiB ikke tok seg bryet med å følge opp underveis vil de kanskje ta til seg den kritikken de fikk i år og ta det med seg til neste års kurs.

Bustad:

Hotellet som vi bodde på var veldig fint og det var en veldig behagelig beliggenhet med tanke på gangavstanden til Renmin. Hotellet hadde god frokost, treningssenter, svømmebassen og mer. Det var en liten butikk inne på selve hotellet og det var en liten butikk rett rundt hjørnet som var litt rimeligere enn den som lå inne i selve hotellet. Begge steder kunne en kjøpe det mest nødvendige av vann, hygieneprodukter og snacks. Omtrent 10 minutter gangavstand fra hotellet lå det et kjøpesenter med mye restauranter, klesbutikker og et større supermarked. Det var gull verdt! Hotellet er ikke akkurat nytt og bærer preg av alderen. Rengjøringen var ikke på topp og rommene var ganske slitne. Rengjøringspersonalet var imidlertid veldig søte og hyggelige. Videre så er det lov til å røyke inne på hotellet. Jeg vil anbefale å forsøke og spørre om et rom i den røykefrie etasjen (det finnes kun en).

Anonym rapport:

UiB studentrapport

Hjem

JUS134-KINA

Date: Fredag, mai 18, 2018 til Lørdag, juni 16, 2018**Exchange Student Agreement:** Renmin University of China Beijing og Det juridiske fakultet (BILATERAL)**Institution:**

Renmin University of China Beijing

Studieprogram:

MAJUR

Status: Ferdig**Forebuinger/praktiske tips:**

At kineserne er dårlige i engelsk er en underdrivelse. Både på hotellet og andre turistattraksjoner er engelskkunnskapene minimale, og dere vil oppleve at det kan ta litt tid å gjøre dere forstått. Ved å lære seg enkle høflighetsfraser, tall og hvordan å bestille mat kommer man langt. Merk at kineserne har andre håndbevegelser for tall enn det vi er kjent med, slik at dette heller ikke vil ta deg langt. Ellers får dere akseptbrevet fra Renmin sent, slik at dere får søkt visum "sent" sammenliknet med hva som er anbefalt søkertilid. Ta det helt med ro, dette er ikke et problem - du vil få visum i god tid før avreise. De av oss som bestilte ekspressbehandling hos ambassaden opplevde å få passet med visum tilbake samtidig som de som bestilte normal saksbehandlingstid - så de pengene ville jeg spart. Dere kan benytte tjenesten Visumexpress for å søke visum. Da sendere dere passet deres til Oslo med ferdig utfylte søknadsdokumenter, så får dere det sendt tilbake fra Visumexpress når behandlingen er ferdig. Dette er effektivt og enkelt om man ikke har familie eller venner i Oslo som kan dra på ambassaden for deg. Ellers vil jeg anbefale å bestille flybilletter allerede når dere får bekreftet deltakelse på kurset. Vi ankom alt fra 14-17.mai, når skolen begynte 19.mai. De obligatoriske forelesningene i Norge slutter allerede første uka i mai, så dere har mye fleksibilitet i ankomsttidspunkt. Dere vil mest sannsynlig trenge 4G-nett. Både for å komme dere rundt, og fordi internettet på hotellet er av varierende kvalitet. Kjøp ett sim-kort fra "China Unicom". Dette fungerer på alle mobiler (så vidt jeg vet), bortsett fra Samsung hvor man må slå av en slags sperre for å kunne bruke kinesisk sim-kort. SLÅ AV DENNE SPERREN FØR AVREISE ref. under. Disse sim-kortene kan du få for rundt 150yuan for en måned, med 300 ringeminutter og ubegrenset 4G. Når du reiser fra Beijing må du levere simkortet tilbake til samme butikk som du tok det ut. Ta med pass, så tar dette 5 minutter. De snakker dårlig engelsk, men dere kan eventuelt ta med dere de kinesiske "fadderne" dere får. Og selvfølgelig, før avreise: pass på at bankkortet deres og mobilen er uten regionsperre for Asia. Det er kjedelig å måtte styre med disse tingene ved ankomst til Kina, med seks timers tidsforskjell hjem til Norge. Vær obs på at det er vanskeligere å få taxi som utenlandsk, fordi de vegrer seg for å kjøre folk som ikke kan kinesisk. En annen ting, som en oppfordring til fakultetet, er at de gjerne kunne avholdt ett møte med tidligere deltakere på kurset, slik vi ble lovet før avreise. Det er mange praktiske ting vi gjerne ville spurt om, som hadde gjort omstillingen til en fremmed kultur og et annet samfunn langt enklere. Jeg stiller gjerne.

Undervisningsformer:

Undervisningsformene er primært forelesninger, både i Norge og i Kina. Forelesningene i norsk rettshistorie var fantastiske - Jørn Øyrehaugen Sunde er både kunnskaperik, engasjert og en god formidler. Forelesningene i kinesisk rett, avholdt i Kina, er av svært varierende kvalitet. Du vil oppleve varierende engelskkunnskaper og åpenhet om hvordan det kinesiske rettsystemet faktisk er. Etter art.1 i Kinas konstitusjon er det ett "democratic dictatorship under the leadership of the Communist Party of China", en virkelighet langt fra vår egen. Vær forberedt på at du vil ha vanskeligheter med å sette deg inn i deres virkelighet, og du vil bli frustrert over det du nok vil anse som klare svakheter ved systemet. Du vil forstå hovedtrekkene ved systemet, men du vil ikke forstå de materielle reglene fullt ut - 3 timer undervisning er ikke nok til å få et godt grep om eksempelvis kinesisk arbeidsrett. Ellers er det selvfølgelig selvstudium. Kurset 2018 var allikevel dårlig koordinert fra fakultetets side, slik at vi etter min mening ble sittende igjen med for mye å gjøre. Dette ga mindre tid til å arbeide aktivt med å forstå kinesisk rett. Mer om den for store arbeidsmengden under "vurdering av emnetilbudet".

Vurdering av emnetilbudet:

I utgangspunktet er det en fantastisk mulighet å få delta på JUS134-KINA. Man lærer mye om kultur og rettskultur ved å få oppholde seg i et land og samfunn over så lang tid. Så: tilbudet i seg selv er flott, gjennomføringen er etter min mening mindre god. Dette har både en side til studieforholdene i Kina, og at opplegget mellom kinesisk rett og norsk rett synes lite koordinert. Først det praktiske: Jeg opplevde at det i liten grad var tilrettelagt for selvstudium i Kina, både i tilknytning til norsk rettshistorie og kinesisk rett. Vi hadde ingen lesesaler, og dårlig internetttilgang. Først siste uken fant vi noe som liknet på en lesesal. Særlig var det et problem med dårlig internetttilgang på hotellet. Det var en ekstra bekymring forbundet med hjemmeeksamen, og det viste seg å bli et problem når oppgaven skulle leveres. Det koster mye krefter å oppholde seg i et fremmed land over så lang tid, med en kultur så fjern fra vår egen. Problemet tilknyttet muligheten til å studere, ikke minst under selve eksamen, er en uønsket merbelastning. Når vi skal levere eksamen 00.00, skolen stenger 22.30, hotellrommet ikke har nett og kaffen med internetttilgang stenger 23.00 er det ikke optimalt tilrettelagt fra fakultetets side. I tillegg tok refleksjonsnotatene en del tid om man ville gjøre det samvittighetsfullt. Formen var ukjent, kravene som ble stilt var dårlig kommunisert og de skulle skrives på engelsk. Alt i alt var det for mye obligatorisk, som gjorde at vi brukte tilnærmet fulle arbeidsdager på å studere norsk rettshistorie og kinesisk rett. Vi fikk også gjort mindre på disse arbeidsdagene: det tok 2 timer å se 45 minutter forelesning på grunn av dårlig nett. Forelesningene i Kina varte til nærmere 12 (fordi professor Wilson hadde en oppsummering av forelesningen etter 11.00, samt at vi alltid gikk over tiden), enkelte dager hadde vi flere forelesninger og de faglige ekskursjonene tok hele ettermiddagen. Dette etterlot liten tid til å kollokviere, slik man bør i norsk

retts historie. Jeg foreslår at man (i) lar studentene ta hjemmeeksamen i Norge og (ii) at man kutter ned på antallet refleksjonsnotater (dropper den som leveres TRE DAGER før norsk retts historie) og at hvilke krav som stilles til refleksjonsnotatene kommuniseres tydeligere til studentene. I tillegg opplevde vi å i liten grad bli tatt på alvor når vi kontaktet fakultetet om problemene. Det virket som fakultetet stolte på at prof. Wilson tok de beslutningene som måtte tas i Kina, men når henvendelsene dreide seg om opplegget rundt norsk retts historie var det uklart om Borvik, Koch eller administrasjonen skulle fatte avgjørelser. Vi opplevde at frustrasjonen vår ikke ble tatt på alvor, fra andre enn prof. Wilson. Frustrasjonen rundt de praktiske problemene var til tider stor, og fakultetet burde respektere oss nok til å ta henvendelsene på alvor.

Fagleg utbytte og språk:

Det faglige utbyttet er litt varierende. Norsk retts historie er et fint perspektivfag. For vår del var problemene tilknyttet eksamen og gjennomføringen og mulighetene til å studere faget, herunder manglende skrivetrening før eksamen (vi hadde jo ikke tid til å skrive første arbeidsgruppeoppgave). Uten eksamen for øyet vil jeg si at det største utbyttet jeg fikk av å dra til Kina var å se at de tingene ved det norske retts systemet, som vi tar for gitt, er bevisste prioriteringer og en følge av et ønsket system. Forskjellene fra Kina er store, hvilket skyldes både rettskulturen som sådan, statsstrukturen, de geografiske forholdene og ikke minst at Kina er et diktatur. Du vil lære lite om konkret materiell kinesisk rett, men du vil sitte igjen med et overordnet inntrykk av systemet. Jeg vil tro at du, som meg, lærer å sette pris på det norske retts systemet etter en måned i Kina. Det kinesiske språket vil du få liten kontroll på, uansett hvor godt du jobbet med språkkurset. Som nevnt er språk en utfordring, men du kommer langt med standardfraser. På hotellet til å skrive ned stedet du skal til om du skal ta taxi. Skal dere spise bør dere velge steder med bilder på menyen, med mindre noen kan kinesiske skrifttegn.

Sosialt miljø:

Det sosiale miljøet i gruppen var godt. Det var folkene som gjorde oppholdet så fint, særlig ettersom skoleopplegget til tider var frustrerende. Allikevel samler man mange ulike personligheter for å bo tett på hverandre en måned, så man kan ikke forvente at alle kommer godt overens. Finn noen som er interessert i samme tempo på oppholdet som deg, og som du har det gøy med. Vår gruppe delte seg litt, uten at dette var et problem - vi gjorde fortsatt masse gøy hele gruppen samlet. Bare pass på at alle har muligheten til å være med noen: ingen må bli sittende alene. Det var også ca. 35 andre som deltok på kurset. Disse hadde ulike nasjonaliteter, men brorparten var amerikanske. Man kan velge å sosialisere med amerikanerne, men vær forberedt på at enkelte nok kan ha et annet støynivå enn vi nordmenn er vant til.

Universitetsområdet og byen:

Universitetsområdet er stort og fascinerende. Her finner du studenter, barnefamilier og eldre som bedriver alt fra dans i parken til power walk på løpebanen på kveldene. Ta en kveld eller to for å oppleve livet på campus. Ellers finner du noe som ligner en lesesal med stillesone i 4. etg i bygget dere har forelesninger - gå ut av heisen og til høyre. På campus tilbys også mulighet for å vaske klær for 16 yuan for en pose. Om du leverer klærne etter forelesning er de ferdige på kvelden. På fadderne til å vise deg hvor dette er.

Bustad:

Hotellet er helt greit. Beliggenheten er flott for vårt formål; skolen er nær, det er kort vei til spisesteder og kjøpesenter og t-banen er kun 3 minutter unna. Dette stoppet, som begynner på suzh...et eller annet, gir deg tilgang til det meste av byen med noen bytter. T-banen er forøvrig en enkel måte å komme seg rundt på, og du kan alltid stole på at den er på tiden. Hotellet har god frokost, et godt utstyrt treningsrom og basseng. Ellers snakker resepsjonen SVÆRT lite engelsk, og du vil oppleve å måtte bruke litt tid om du har spørsmål etc. Ellers vil de kreve et depositum på 10 000 yuan ved ankomst, rundt 12 500 NOK. Dette får du igjen etter at du har betalt, men du må betale nye 8300 yuan (som prisen for oppholdet var i år) ved utsjekk. Vi måtte i tillegg betale ett nytt depositum underveis, fordi de kun kan holde på depositumet i 30 dager. Poenget? Totalt hadde hotellet over 30000 NOK reservert på kontoen min på ett tidspunkt - pass på at du kan overføre mellom egne kontoer og at du har pengene tilgjengelig. Rommene er slitt, rengjøringen er litt sløv og internettet er veldig ustabilt. Sistnevnte er først og fremst ett problem i skolesammenheng ref. tidligere. Hotellet er samlet sett greit: det ligger fint til, frokosten er god og fasilitetene er gode, men det er litt skittent og slitt, samt at språkvanskene er overraskende store til å være et sted med en del engelske gjester.

Anonym rapport:

UiB studentrapport

[Hjem](#)

JUS134-KINA

Date: Fredag, mai 18, 2018 til Lørdag, juni 16, 2018**Exchange Student Agreement:** Renmin University of China Beijing og Det juridiske fakultet (BILATERAL)**Institution:**

Renmin University of China Beijing

Studieprogram:

MAJUR

Status: Ferdig**Førebuingar/praktiske tips:**

Her er det en del å ta tak i, så jeg tar det punktvis. Visum: Generelt gikk det mye raskere og greiere å ordne visum enn det vi mistenkte på forhånd, så dette er et punkt man kan stresses ned rundt. Jeg brukte Visumservice til å ordne visumet for meg, og det fungerte greit. De surret litt med papirer og glemt å sende originaler i retur, men alt løste seg. Til tross for det gikk det raskt å ordne visumet. Det som kan lønne seg å gjøre ordentlig her er bildet som må legges ved søknaden, da det her gjelder mange spesielle krav. På siden til Visumservice finner du en liste over hvordan bildet må være (ikke øredobber, ikke klær som går i et med bakgrunnen, ørene skal synkes, osv, osv), og bildet skal også være i et spesielt format. Dette var nok punktet flest slet med å få til, da mange fotografer i Bergen ikke kunne ordne formatet ambassaden krever. Min anbefaling er derfor å sette seg godt inn i kravene, og deretter gå til fotograferen på Bergen Storsenter (1. etg. rett ved inngangen), de kan ordne formatet man trenger. Flybilletter: Bestill tur/retur-billetter med en gang. Enkelte bestilte kun en vei først, og tenkte å bestille returen når resten av planene var lagt, men returen alene ble da dyrere enn å bestille en ny tur/retur-billett. Jeg fløy med SAS, og var veldig fornøyd med det. Informasjon på forhånd: Vi følte vi fikk lite informasjon på forhånd, og det kan være greit å vite om. Det ble fortalt at det skulle være flere informasjonsmøter og et møte med fjorårets deltagere, men det uteble. Det eneste informasjonsmøtet vi hadde var derfor møtet i januar, og der var egentlig ingenting fastsatt enda. VPN: Svært få av våre vanlige nettsider fungerer i Kina (Google, Facebook, Snap, Instagram, osv), og man er derfor avhengig av VPN. Dette må ordnes FØR du kommer inn i Kina. Anbefaler å få satt opp UiBVPN på maskinen, da dette fungerte desidert best. Du kan få hjelp av IT-assistenten på fakultetet. På mobil brukte jeg ExpressVPN. Det fungerte OK. Jeg var ikke kjempeimponert, men netthastigheten (både wifi og 4G) er generelt veldig lav i Kina, så det er mulig noe av problemet lå her. I sammenheng med dette så suger VPN strøm, så en powerbank er sterkt anbefalt. Apper: Last gjerne ned apper før du drar. For eksempel kan google maps offline være gunstig (spesielt før du får skaffet SIM-kort, da du må ha nettilgang og VPN ellers). Google translate er bra, spesielt kamerafunksjonen mellom engelsk og kinesisk lar deg ta bilde av tegn for oversettelse. Ellers er DiDi en god app (Kinas svar på Uber), og det fungerer veldig bra. I tillegg kan "Metro China Subway" anbefales til å finne ut hvordan du skal ta subwayen for å komme deg steder. Lonely Planet appen har guide for Beijing, og inneholder mange gode tips. Her kan du også laste ned både guiden for Beijing og kartet offline. WeChat bør også lastes ned. Dette er en chatteapp du ikke trenger VPN for å bruke, og er veldig populær i Kina. Dersom det åpnes for å legge inn Visa og/eller MasterCard som betalingskort i appen før neste år, anbefaler jeg sterkt å registrere kortet her. "Alie" kinesere bruker WeChat som betalingsmiddel, og enkelte steder er det derfor vanskelig å betale med kontant med mindre man har akkurat beløp. Kort kan generelt ikke brukes i butikker i Beijing. Det var aldri noe problem å ta ut penger i minibank, men i Beijing var det kun på supermarkedet jeg fikk betalt med kort. Det står at butikken aksepterer Visa, men det er trolig kun kinesiske visakort. I Shanghai var det ikke noe problem, så det kan jo være en endring på gang.

Undervisningsformer:

Undervisningen i Norge er det bare å glede seg til (hvert fall så lenge Sunde skal ha forelesningene i rettshistorie)! I Kina er det bare å forberede seg på varierende kvalitet på undervisningen. Enkelte forelesere er veldig gode i engelsk og er pedagogisk dyktige, andre kan så vidt engelsk og er svært avhengig av å lese opp et ferdigskrevet manus. Det stilles spørsmål og åpnes for "diskusjon", men dette er ikke noe man kan sammenlikne med diskusjonene vi er vant med fra eksempel storgupper hjemme. Hos enkelte professorer åpnes det for kritikk, men hos de aller fleste blir man bare sittende og rive seg i håret av hva som sies. Dette er imidlertid svært gode punkter å ta med seg til refleksjonsnotatet som skal skrives, så selv om man ikke får utløp for kritikken i forelesning, så er det åpent for kritikk i notatet. Vi hadde forelesninger hver dag i Kina (man-fre). Stort sett 2x60 min, med en pause i midten. Foreleserne er på ingen måte bundet til tiden, slik vi er vant med fra UiB, og det var ganske tungt å henge med på. Det stod i programmet at det skulle være en 15 minutters pause etter 60 min, men det kunne godt være ti minutter pause etter 90 minutter forelesning. Kan jo nevne at det å henge med på en foreleser som på svært begrenset engelsk leser opp fra et manus i 90 minutter er ganske tøft. Heldigvis hadde prof. Wilson en "class about the class" etter hver dobbelttime. Det var ca. 30 minutter med oppsummering og noe diskusjon av punkter han følte det var verdt å trekke frem.

Vurdering av emnetilbudet:

Jag vil anbefale alle å søke på JUS134-KINA, da det virkelig har vært en utrolig spennende opplevelse! Det å få et innblikk i kinesisk rett er veldig spennende, og det gir en økt takknemlighet for hvordan retten og rettsystemet fungerer her hjemme. I tillegg var det veldig gøy å få bo såpass lenge i en by som Beijing, men uten å måtte bruke utvekslingsmuligheten senere i studiet på Kina. Det som ikke er så positivt er imidlertid at vurderingen utelukkende er knyttet til rettshistorie, og at det er lite tid til å lese underveis i oppholdet (spesielt om du har et ønske om å få sett litt av Beijing - noe du burde ha når du først har reist så langt). Det er forelesninger hver dag, og man skal i tillegg skrive refleksjonsnotater, noe som spesielt i starten tar lang tid siden det er uvanlig å skrive juridisk engelsk. Jag anbefaler derfor å jobbe mye med

retts historie før man drar. Erfaringen med hjemmeeksamen var også ganske dårlig. Vi fikk ikke egen eksamen i JUS134-KINA, kun en del av JUS134. Av den grunn fikk vi utlevert eksamen kl. 18, og skulle levere ved midnatt dagen etter. Tidsmessig var det derfor lite gunstig. Vi hadde heller ikke noe sted å sitte og skrive eksamen. Det var en pult og en kontorstol på hotellrommet, så en kunne sitte der, men det manglet jo da en plass for halvparten. Vi forsøkte å leie et konferanserom fra hotellet, men til tross for at vi hadde bodd der i fire uker og rommet var ledig skulle hotellet ha full pris for det (5000 RMB for en dag), og det var ganske uaktuelt. Kontaktpersonen vår i administrasjonen ved Renmin fikk til slutt booket et rom til oss, men det var ikke rom som det var spesielt egnet å sitte å skrive i, da dette var forelesningsrommet og et annet, liknende rom. I forelesningsrommet er det veldig langt frem til pulten, så de fleste valgte å sitte med poen i fanget, og det er ikke så gunstig over lang tid. Følelsen i ettertid er at man sitter med mye kunnskap i komparativ rett og om kinesisk rett, men at dette egentlig ikke har noen betydning ettersom karakteren du får er i retts historie.

Fagleg utbytte og språk:

Dette har jeg vært litt inne på tidligere. Det er selvsagt ikke noe dybdestudie av kinesisk rett, men du får en god forståelse av hvorfor ting er som det er. Dette syntes jeg var veldig spennende, da situasjonen er helt annerledes enn det jeg trodde den var før jeg dro. Kinesisk er vanskelig, og kinesere i Beijing snakker generelt ikke engelsk. Jeg anbefaler å ta kinesiskkurset man får tilbud om, og å jobbe med kinesisk jevnlig gjennom semesteret. Du lærer ikke mye, men det å bli trygg på tall og gjerne andre, enkle fraser hjelper litt.

Sosialt miljø:

Det sosiale miljøet var veldig bra, og bidro til at ukene fløy av gårde. Vi fikk feire 17. mai der nede, og det var en kjempefin og morsom opplevelse. Jeg vil påstå at vår gruppe bidro stort til stemningen under 17. mai-arrangementet. Under arrangementet møtte vi flere av utvekslingsstudentene fra UiB, og vi var litt sammen med dem videre under oppholdet. De hjalp oss utrolig mye med tips, så det kan anbefales å forsøke å komme i kontakt med dem som er på Renmin fra fakultetet. (Hvis neste års studenter skal være der på 17. mai, så anbefaler jeg dere å være med på arrangementet for nordmenn i Beijing. Dette arrangeres av KlubbNorge, og dere kan kontakte dem på info@klubb norgebeijing.com)

Universitetsområdet og byen:

Jeg likte Beijing veldig godt. Jeg var litt spent, ettersom de jeg kjenner som har vært i Kina tidligere ikke har likt Beijing. Når jeg nå har vært i både Beijing og Shanghai er inntrykket mitt at Beijing er en by med sjel, hvor du faktisk får et innblikk i det autentiske kinesiske, mens Shanghai bare er en storby med språkproblemer. Selvfølgelig kult å oppleve begge byene, men jeg likte altså Beijing best. Av turistattraksjoner må man jo selvfølgelig se qianmen square og den forbudte by, men akkurat det var ingen wow faktor. Litt det samme med temple of heaven og sommerpalasset. På samme tid er det noe man bør få sett når man først er der. Imidlertid var fragrant hills en veldig fin opplevelse, og dette er ikke langt fra der man bor. Den absolutt beste opplevelsen var teltturen vår på muren. Vi droppet fellesturen gjennom programmet, og ordnet telttur på egenhånd. Det kan virkelig sterkt anbefales! Det var veldig fint å få oppleve en del av muren som ikke var like turistifisert som de typiske besøkspunktene, og også veldig gøy å gå tur langs muren i et område som ikke er restaurert. Av andre ting å gjøre så er Art District, wudaokou og Sanlitun steder man bør dra. Art District er som navnet tilsier kunstområdet. Det er et tidligere industriområde der fabrikkene nå er gjort om til gallerier og små butikker. Eneste stedet vi kom over som lager god kaffe, og det er generelt et ganske rolig og kult område. Wudaokou er et litt mer vestlig område med mye studenter, og man finner derfor en god del studentbarer her. Sanlitun gir inntrykket av å plutselig være i en vestlig storby med masse lys og høye bygninger. Her finner man mange gode restauranter og barer, og ikke minst klubber som ikke kan sammenliknes med hva man finner i Norge, men gir inntrykk av at man plutselig har kommet til Las Vegas. Om du ikke er klubbtypen kan et kveldsbesøk i helgen like vel anbefales dersom du liker dyre luksusbiler. Her finner du dem på rekke og rad. Sanlitun er et ganske dyrt område sammenliknet med resten av Beijing, og prisene ligger omtrent på nivå med Norge.

Bustad:

Vi bodde på Ariva gjennom programmet, og det var helt greit. Det skal være et firestjerners hotell, men hvis man legger norsk standard til grunn er det nok mer et trestjerners. Røyking inne er tillatt, så det lukter ganske røyk i gangene, men så vidt jeg vet var ikke dette et problem inne på noen av rommene vi fikk. Rommene i år var små, ikke som året før da de fikk rom over to plan. Rengjøringen av rommene er ganske dårlig, men man venner seg til at ting ikke er like sterkt som hjemme. En del av oss hadde mye problemer med mygg, så en god myggspray bør medbringes. Kommunikasjonen med de ansatte i resepsjonen var vanskelig. Som nevnt snakker kinesere lite engelsk, men man forventer gjerne mer av et hotell. Generelt står ikke service høyt i Kina, så min anbefaling er (dessverre) å legge igjen manerene hjemme, og bli den kunden du ikke ønsker å møte og du ellers ville himlet med øynene av. Erfaringsmessig er det det som fungerer. Å være hyggelig får deg ingen steder. Frokosten er OK. Det er en god blanding av vestlig og kinesisk, med kanskje en overvekt på kinesisk. Fungerer helt greit. Hotellet ligger i kort avstand fra Renmin, og også nærme et kjøpesenter. I tillegg er det kort vei til subwayen. Distriktet man bor i er ikke spesielt sentralt, så det tar litt tid å komme seg steder (ikke til Wudaokou), men subwayen er absolutt å anbefale over taxi. Taxi er billig, men det er fort gjort å bli stående fast i rushtrafikken, og da bruker man mye lengre tid enn ved bruk av subwayen. Subwayen kan være full, men absolutt ikke så full at det står folk og trykker flere folk inn. Folk går foresten av og på samtidig, så det er bare å legge igjen de høflige manerene hjemme..

Anonym rapport:

UiB studentrapport

Hjem

JUS134-KINA

Date: Fredag, mai 18, 2018 til Lørdag, juni 16, 2018**Exchange Student Agreement:** Renmin University of China Beijing og Det juridiske fakultet (BILATERAL)**Institution:**

Renmin University of China Beijing

Studieprogram:

MAJUR

Status: Ferdig**Førebuingar/praktiske tips:**

Det jeg savner fra da vår klasse skulle reise til Kina, var en liste med tips om hva som var lurt å pakke med seg til Kina. Ettersom Kina er et land med store forskjeller fra Norge, kan det være greit å være klar over dette, og at dette kan påvirke hva som er lurt å ha med på reisen. Et par greie tips: - Det er stort sett ikke toalettpapir på de offentlige toalettene, noe som gjør at det er greit å ha med seg små pakker med papir hele tiden. Dette er lett å få tak i når man er i Kina, men det er alltid greit å ha med seg minst en pakke for sikkerhets skyld. - Last ned WeChat, og sørg for at de man aller helst ønsker å ha kontakt med under oppholdet også har lastet ned appen. Den fungerer veldig bra dersom andre apper man vanligvis bruker ikke er tilgjengelige eller fungerer dårlig pga. dårlig internett. Den krever heller ikke VPN, noe som gjør at alle kan bruke appen selv om man ikke har VPN, eller VPN ikke fungerer. - Kjøp reiseadapter som passer i Kina. Er dumt om man ikke kan få ladet når man ønsker mens man er der. - Dersom man har planer om å laste ned VPN, gjør det FØR reisen! Det er ikke alle som klarer å laste ned VPN når man har ankommet Kina. VPN er greit å ha dersom man vil bruke apper som vanligvis ikke kan brukes i Kina. En annen ting som kan være greit å vite er at i Beijing, selv om man ikke skulle trodd det, er flertallet veldig dårlig i engelsk. De fleste snakker kun kinesisk, slik at det er vanskelig å kommunisere med flertallet av de man prøver å prate med. Jeg satte derfor veldig stor pris på det lille vi hadde lært oss på kinesiskkurset vi hadde før vi dro, og skjønner i ettertid veldig godt hvorfor fakultetet ønsket at vi skulle ta det. Dersom du skal til Kina neste år - delta på kurset! Det er sterkt å anbefale fra min side. For vår del skulle jeg ønske fakultetet var enda klarere på hvorfor det var viktig å ha kurset. Det kom ikke så klart frem at man nærmest var avhengig av å kunne et par ord på kinesisk for å kommunisere med kineserne, og ettersom kurset var tidkrevende og valgfritt er det forståelig at det ikke var så mange som fullførte kurset. Noe som kan forbedres med kurset til neste år er at man burde fått mer tid til repetering av stoffet, slik at man fokuserer på det som er viktigst å kunne til reisen. Det ble lite tid til repetisjon fordi man hele tiden skulle lære noe nytt. Dette resulterte i at man fikk for mye å lære på for kort tid. En annen viktig bemerkning er at man på et tidligere tidspunkt bør få vite hva som skal læres til HSK-testen slik at man på et tidligere tidspunkt kan øve. Vi fikk tildelt tidligere tester samt tok noen av testene i timen, som var veldig hjelpelig. Dette kan absolutt overføres til neste kurs, men bør gjerne gjøres på et enda tidligere stadiet enn det ble gjort på årets kurs.

Undervisningsformer:

Forelesningene i Bergen: - Ettersom man ikke hadde godt nok internett til å se forelesningene fra Norge i Kina, er det bra at fakultetet krevde 75 % oppmøte på forelesningene i retts historie, slik at man fikk sett dem før man dro. Ettersom vi skulle ha eksamen i retts historie var det helt sentralt for oss å få med seg disse forelesningene da vi ikke hadde ordentlig tilgang til dem etter at vi hadde reist. Forelesningene var veldig oversiktlige, og powerpointene var gode å bruke i ettertid som notater. Skulle imidlertid vært lettere å få tilgang til dem mens vi var i Kina. Forelesningene i Kina: - Foreleserne i Kina var flinke i engelsk, noe som var positivt. Det var kjekt å få et innblikk i mange forskjellige juridiske emner. På den annen side ble det gjerne litt for overordnet i noen av fagene fordi foreleserne hadde så liten tid på å gjøre studentene kjent med emnet. Alt i alt var det allikevel greit med mange forskjellige emner ettersom man på refleksjonsnotatene kunne velge hvilke juridiske emner man ønsket å fokusere på. - Professor Wilson som ledet timene var veldig flink, og ga gode refleksjoner og sammendrag på slutten av forelesningene. Dette var greit for å få en oppklaring dersom noe var uklart eller vanskelig å forstå i timene. Dette bør absolutt gjøres videre! Tilbakemelding om det faglige opplegget: - Grunnet 75 % oppmøte på alt av forelesninger og utflukter i Kina, i tillegg til at vi måtte skrive et ukentlige refleksjonsnotater, ble det brukt mye tid på den komparative delen av faget, mens retts historiedelen ble svært lite prioritert. Det ble derfor vanskelig å fokusere på retts historie mens vi var der, selv når eksamen nærmet seg, noe som er synd med tanke på eksamen.

Vurdering av emnetilbudet:

Veldig bra emnetilbud! Det er supert at man får muligheten til å reise til Kina som en del av faget.

Fagleg utbytte og språk:

Man fikk bred kunnskap om kinesisk rett, og fikk reflektert om forholdet mellom norsk- og kinesisk rett i løpet av programmet. Dette var veldig positivt. Dessverre fikk vi ikke noen bred kunnskap i retts historie, noe som var synd med tanke på at det var det som kom på eksamen. Ettersom refleksjonsnotatene foregikk på engelsk ble den faglige engelsken styrket i løpet av oppholdet.

Sosialt miljø:

Bra!

Universitetsområdet og byen:

Universitetsområdet var veldig fint. En negativ del av oppholdet var at det var dårlig wifi-forbindelse både på hotellrommet og på universitetet, samt at det var få steder man kunne studere. Det endte opp med at mange skrev eksamen på hotellrommet, eller satt på cafeer,

noe som var litt synd. Det var lite informasjon om hvilke steder som var gode lesesteder, slik at man brukte en del dager og en god del tid på å finne ut hvor man kunne lese.

Bustad:

Ariva Hotel lå nærme universitetsområdet, noe som var positivt. Det var til tider vanskelig å kommunisere med personalet, ettersom få ansatte mestret engelsk godt. Rommene var fine, og maten var god.

Anonym rapport:

UiB studentrapport

Hjem

JUS134-KINA

Date: Fredag, mai 18, 2018 til Lørdag, juni 16, 2018**Exchange Student Agreement:** Renmin University of China Beijing og Det juridiske fakultet (BILATERAL)**Institution:**

Renmin University of China Beijing

Studieprogram:

MAJUR

Status: Ferdig**Førebuingar/praktiske tips:**

Sørg for å at passet ditt er fornyet, kjedelig å måtte styre med fornyelse av passet under visum-fasen. Videre var visum-fasen en spøk mtp hvor lang tid det tok å få godkjent skoleplass i Kina. Det førte til uønsket mye stress, noe UiB må ta en del av skylden for. I Kina er veldig mange nettsider og apper blokkert. Last derfor ned vpn på datamaskinen og telefonen. Dette kan gjøres gratis hos IT-ansvarlig i studieseksjonen. Jeg kjøpte tilgang via ExpressVPN, kostet vel rundt \$ 12 i mnd, men som igjen har høyere kvalitet enn hva UiB kan garantere. Hvis kinesisk-kurset fremdeles holdes i februar til april er det helt uønsket å dra på. Ambisjonsnivået er altfor høyt, noe som førte til at 10 av 15 påmeldte ikke fullførte kurset. Kurset burde heller vært holdt tettere på selve utreisefasen, litt slik som intensivkursene før de som drar på utveksling et helt semester. Ha kurset etter eksamen i metode II. Videre kan du ikke forvente at fakultetet hjelper noe særlig på vei. Utvekslingskontoret vært lite hjelpelige med å gi oss tips og informasjon om søknader, og de svarte ikke alltid på mail. Det virket heller aldri som at noen var ansvarlige for opplegget vårt. Det var kun et kort informasjonsmøte i januar, etter det hørte vi ikke noe fra kursansvarlig (Søren Koch).

Undervisningsformer:

Det er forelesninger hver dag fra 08:45 til 11:15 (omtrent). Noen ganger er det også forelesninger fra 14:00 til 15:30 (omtrent) Det er også noen ekskursjoner. Vi besøkte et advokatfirma, kinesiske høyesterett, voldgiftsdomstol og en "public's court" (tingrett). Svært begrenset hva man egentlig får ut av dette. Vil anbefale å møte opp på de første, for så droppe de mot slutten for å prioritere å lese rettshistorie. Vi skulle levere ukentlige "refleksjonsnotater", hva nå enn det er. Kort sagt skulle vi skrive om noe vi fant interessant på forelesning, uten å få noen tilbakemeldinger annet enn at vi var veldig flinke til å skrive, og kom med mange interessante poenger. Kan ikke si at vi lærte så mye av det.

Vurdering av emnetilbudet:

Uttekslingsoppholdet er egentlig en del av et "summer law program" som er arrangert av et amerikansk universitet. Formålet med kurset er at man skal bli introdusert til et vidt spekter av kinesisk rett, uten å gå i dybden på noe av det. Dette er svært ulikt det vi gjør i Norge, på godt og vondt. — Når det kom til det norske opplegget med rettshistorie var det svært dårlig. Det er ikke lagt opp til at vi skal ha norsk rettshistorie parallelt med kinesisk. Den amerikanske professoren som fulgte programmet synes det var helt useriøst av UiB hvor mye tid vi brukte på å lese rettshistorie mens vi var der borte. Et bedre alternativ hadde vært å gjort seg ferdig med rettshistorie før avreise til Kina. På den måten ville vi også i større grad prioritert å lære oss den kinesiske retten, fremfor å bare møte opp i forelesningen for å krysse av for oppmøte, for så dra tilbake på en kafé eller hotellrom for å lese norsk rettshistorie.

Fagleg utbytte og språk:

Forelesningene er svært varierende når det kommer til kvalitet. Noen forelesere behersker engelsk godt slik at det er mulig å forstå hva de snakker om, andre forelesere er ikke like gode noe som gjør det vanskelig å lære stoffet. Jeg savnet at de kinesiske professorene ikke var mer regimiekritiske, selv om det åpenbart ikke kan forventes i særlig grad.

Sosialt miljø:

Det sosiale på turen fungerte helt utmerket. Hele gjengen kom veldig godt overens, og vi dro på flere utflukter sammen. Kan anbefale å reise til den kinesiske muren, det var et av høydepunktene på turen.

Universitetsområdet og byen:

Forelesningssalen har tilnærmet ingen air-condition, i det minste ikke før ut i juni. Vil anbefale å sitte langt bak i forelesningssalen under "luftuttaket" i taket. Hverdagen ble da mye bedre. Luftkvaliteten utenfor forelesningssalen var som forventet. Man merker at en blir raskere sliten, og det er viktig å drikke mye væske grunnet varmen. Beijing er ellers en veldig kul by å være i. Vil anbefale å ta turen til Sanlitun tidlig, det er det mest vestlige distriktet i Beijing og tar 25-30 minutter med t-banen fra hotellet.

Bustad:

Vi bodde på et fint hotell i kort gangavstand til både universitetet, et kjøpesenter der vi kunne kjøpe mat, og t-banestasjonen. Rommene er romslige og sengene er gode selv om de er litt harde. Rensligheten er derimot ikke særlig bra. Det var fascinerende hvordan vaskepersonalet brukte vesentlig lengre tid på å vaske rommene dersom vi var til stede enn da vi var borte. Virket ikke som at de benyttet seg av støvsugeren, og vasking på badet forekom sjeldent. Vi hadde tilgang til både treningsrom og svømmebasseng, noe som kom veldig godt med.

Anonym rapport:

UiB studentrapport

Hjem

JUS134-KINA

Date: Fredag, mai 18, 2018 til Lørdag, juni 16, 2018**Exchange Student Agreement:** Renmin University of China Beijing og Det juridiske fakultet (BILATERAL)**Institution:**

Renmin University of China Beijing

Studieprogram:

MAJUR

Status: Ferdig**Førebuingar/praktiske tips:**

Se det jeg har skrevet i boksene nedenfor, der er det noen løpende tips. Ellers er noen tips at dere ved fakultetet har en bedre holdning til oss der nede, da vi i noen grad følte at dere sendte oss ned dit uten å ta noe videre ansvar for oss. Vi hadde som jeg skriver senere store internetproblemer, noe som gjorde at vi eksempelvis ikke hadde mulighet til å se videoforelesningene i rettshistorie før eksamen, noe som hadde vært god repetisjon. Vi spurte dere dermed om dere kunne sende disse til oss, noe dere nektet å gjøre. Dette er bare en av mange eksempler på noe dårlig oppfølging. Hensyn må tas når vi sitter på andre siden av verden, og dermed har begrensede muligheter og kilder i forhold til de hjemme. Ellers var det alt for mye å gjøre med 3 refleksjonsnotater i tillegg til hjemmeeksamen. Anbefaler og korte ned dette til maksimalt 2. Vi jobbet mye mer med skole enn alle andre i timene våre, og professor Wilson ble overrasket over hvor mye tid vi faktisk måtte bruke på skole for å få det til å gå rundt med alt vi hadde å gjøre. Dette gjorde også at vi ikke tok oss tid til mange kulturelle opplevelser. Videre var det en dårlig timeplan for oss på slutten, da det var ekstremt mye obligatorisk opplegg den siste uken før hjemmeeksamen med både ekskursjoner og flere forelesninger om dagen. Dette burde det bli, om mulig, kortet ned på eller gjort endringer i. Videre fikk vi heller ingenting ut av ekskursjonen til advokatfirmaet Jun He. Til tross for et par forbedringspunkter hadde jeg en helt fantastisk tur som ikke kan sammenlignes med noe annet, og jeg ville gjort det igjen om jeg fikk muligheten. Kommer til å anbefale turen varmt til alle som går under oss.

Undervisningsformer:

Jeg likte veldig godt de aller fleste forelesningene vi var på, der de aller fleste professorene var flinke og behersket i engelsk. Wilson sin "class about the class" etter forelesningene var noe vi var avhengig av, så det satte jeg veldig pris på. Det jeg har å utsette på forelesningene er hyppigheten av de. Ved at vi har forelesning fra 8:45-12 hver eneste ukedag hver uke gir oss veldig begrensede muligheter til å oppleve noe annet på disse dagene. Det som dermed skjedde etter forelesningene var da at vi gikk og enten jobbet med rettshistorie eller refleksjonsnotatene våre, noe som gjorde oss veldig stresset da vi hadde lyst til å gjøre noe annet enn bare skole da vi tross alt var i Kina.

Vurdering av emnetilbudet:

Jeg likte alle emnene vi lærte om i Kina! Det som var spesielt interessant var Chinese constitutional law og criminal law. Dette ga oss et veldig godt innblikk i både Kina sin kultur og rettshistorie, og var det jeg lærte aller mest av.

Fagleg utbytte og språk:

Jeg synes jeg fikk et relativt stort faglig utbytte av forelesningene i Kina, men alt dette var ofte gjort på "class about the class", som var Wilson sin halvtime på slutten der han sier hva foreleserne ikke tør å si. Munnkurven til en del av forelesningene var dermed litt slitsom i lengden. Dere burde også definitivt fortsette tilbudet med språkkurs, da vi var veldig avhengige av Jeanett, som kunne kinesisk, og de andre som hadde lært en del i timene. Man må kunne noen grunnleggende gloser for å klare seg der nede, da nivået på engelsken er svært lavt.

Sosialt miljø:

Ingenting å utsette på dette heller. Jeg er kjempefornøyd med miljøet og fikk meg venner for livet. Veldig perfekt antall som fikk dra ned, da det ikke er for få og ikke for mange.

Universitetsområdet og byen:

Ingenting å utsette på dette! Fantastisk fin by og Renmin er en flott skole. Det eneste som kanskje kunne vært forbedret var at vi fikk en bedre mulighet til lesesaler. Vi, som kun var der en måned, fikk ikke tilgang til noe form for bibliotek eller lesesal, noe som gjorde at vi måtte sette oss på en relativt bråkete cafe for å lese. Hvis dere hadde funnet en bedre måte å lese dette på, eksempelvis ved å forsikre dere om tilgang til en annen bygning ved Renmin el. hadde dette vært fint.

Bustad:

Jeg er veldig fornøyd med Ariva. Jeg og Line Røvik oppgraderte imidlertid til et større rom, da det var dette vi fikk beskjed om at vi skulle få i Norge. Det de andre hadde var dermed kun et veldig lite rom på maks 20kvm. Dette orket ikke vi leve på i alle ukene, så da måtte vi også betale en høyere pris. Et minus er veldig dårlig internet, noe som var svært plagsomt under hjemmeeksamen som måtte leveres klokken 00:00. Dette gjorde at det ikke var noen gode alternativer av steder å sitte de siste timene, og jeg fikk til og med ikke til å levere eksamen i tide, men måtte sende den på mail.

Anonym rapport:

UiB studentrapport

Hjem

JUS134-KINA

Date: Fredag, mai 18, 2018 til Lørdag, juni 16, 2018**Exchange Student Agreement :** Renmin University of China Beijing og Det juridiske fakultet (BILATERAL)**Institution:**

Renmin University of China Beijing

Studieprogram:

MAJUR

Status: Ferdig**Førebuingar/praktiske tips:**

Det er mye som må ordnes i forkant av oppholdet, så vær ut i god tid og les all informasjon fra fakultetet nøye. Det er mye vi studenter må fikse selv, og det er viktig at det blir gjort riktig slik at alle papirene til visumsøknaden er i orden.

Undervisningsformer:

Vi fulgte forelesningene i rettshistorie før vi dro til Kina, og det fungerte godt. I Kina hadde vi forelesninger på universitetet + leverte inn tre refleksjonsnotat. Det var ganske travelt, og litt vanskelig å kombinere lesning av rettshistorie og den kinesiske undervisningen mens vi var der nede.

Vurdering av emnetilbudet:

Veldig bra at dette er et tilbud for studenter på tredje studieår. Rettshistorie og kinesisk rett har ikke akkurat noen direkte synlig sammenheng, men det fungerte greit å ha disse fagene sammen. Jeg har virkelig lært mye av å delta på JUS134-KINA.

Fagleg utbytte og språk:

Fikk greit faglig utbytte av undervisningen i Kina. Vi lærte mye interessant, men formidlingssevnen til de kinesiske professorene var av varierende karakter. Språkkurset hadde jeg imidlertid ikke særlig utbytte av. Det var travelt å delta på alle kursene (5 timer i uka), og for å henge med måtte man bruke mye tid på repetisjon utenom timene.

Sosialt miljø:

Kinaturen var veldig sosial og miljøet var godt. Vi bodde på samme hotell og var sammen hver dag. Når man er bare 16 studenter blir alle godt kjent.

Universitetsområdet og byen:

Universitetsområdet var fint og det er mange steder å spise der. Beijing er også en veldig spennende by og det er alltid noe å finne på der.

Bustad:

Ariva hotel var veldig fint. Frokosten var god og rommene var store.

Anonym rapport:

Sak 69/18**JUS134 Rettshistorie og komparativ rett. Emnebeskrivelse – endringer.**

Vi har mottatt søknad fra emneansvarlig Søren Koch om endringer i emnebeskrivelsen for JUS134 Rettshistorie og komparativ rett med virkning fra studieåret 2018/19.

Søknaden må sees i sammenheng med kursrapporten fra emnet (sak *).

1. Det søkes om å omgjøre vedtak fra 12. mars 2018 til en permanent ordning med følgende endringer: Maks-grense for notatene settes til en side eller 500 ord. (jf. forslag til ny emnebeskrivelse – vedlagt)

Merknad fra studieadministrasjonen/JOSP: Det er tale om pkt. 2 i vedtaket i sak 30/18 fra 7. mars 2018. Vedtaket, med foreslått endring satt inn: det som går ut er gjennomstreket og det som kommer til er i fet skrift:

2. *Obligatoriske arbeidskrav i JUS134 Rettshistorie og komparativ utvides med krav om at to av tre storgruppeoppgaver skal forberedes skriftlig med et omfang på ~~10 linjer – 1/2~~ **inntil 500 ord eller en side** med virkning fra ~~V18~~ **V19**, levert i MittUiB.*
3. *Oppmøte i storgruppe godkjennes bare der også notatet er levert.*
4. *Notatet tas med på storgruppen.*
5. *I oppmøteskjemaet for storgruppen inngår en egenerklæring der studenten erklærer at notatet er levert.*
6. *Emneansvarlig må klargjøre for studentene de hensynene som ligger bak kravet om notatet.*

I emnebeskrivelsen gjøres følgende endring:

Studieadministrasjonen foreslår at angivelsen av omfanget gjøres entydig – «inntil 500 ord». Angivelse av antall side(r) vil erfaringsmessig generere spørsmål om margbredde, typestørrelse, linjeavstand og så videre. Det er neppe grunn til det et så vidt lite omfattende notat.

Kvar student skal førebui ein skriftleg disposisjon av oppgåva til kvar storgruppesamling, med omfang på ~~10 linjer til 1/2 side~~ **inntil 500 ord**. Disposisjonen skal kunne danne grunnlag for eit skriftleg svar på oppgåva og bør innehalde ein grov struktur og rekkefølge av dei mest relevante vurderingstema for oppgåvesvaret. Disposisjonen skal leverast i MittUiB og takast med til storgruppesamlinga. Oppmøtet i storgruppa vert godkjend berre der notatet er levert. Notatet inngår ikkje i berekninga av om ein student har levert ei tilstrekkeleg mengd skriftlege arbeid til å få kurset godkjend.

2. Det søkes om å utvide tiden til eksamen til 4 fulle dager, dvs. oppgaveteksten tilgjengelig gjøres mandag kl. 13, og besvarelsene leveres inn på fredag kl. 13. Om det lar seg ikke gjennomføre fordi mandagen er en helligdag (slik i 2019) så skal oppgaven leveres tirsdag kl. 09.00, med frist fredag kl. 18.00.

Merknad fra studieseksjonen/JOSP: SU vedtok eksamensplanen for 2018/2019 i sak 30/18 den 7. mars 2018. Der heter det om eksamen våren 2019: «Tirsdag 11.6. kl. 9.00 – fredag 14.6. kl. 9.00.» Om kontinuasjonseksamen heter det: «Tirsdag 30.7. kl. 9.00 – fredag 2.8. kl. 9.00.»

For eksamen 2019 endres tidspunktet til: Tirsdag 11.6. kl. 9.00 – fredag 14.6. kl. ~~9.00~~ **18:00**.

For kontinuasjonseksamen 2019 endres tidspunktet til: Tirsdag 30.7. kl. 9.00 – fredag 2.8. kl. ~~9.00~~ **18:00**.

For eksamen senere år, gjelder følgende tidspunkter:

Ordinær eksamen: Mandag *uke 24* kl. 13:00 – fredag *uke 24* kl. 13:00.

Kontinuasjonseksamen: Mandag *uke 31* kl. 13:00 – fredag *uke 31* kl. 13:00.

3. Ordgrensen settes ned til 4.000 ord. Samtidig ekskluderes både fotnoter og litteratur- og andre register fra ordtellingen. Studentene og sensorer gjøres oppmerksom på at materielle drøftelser i fotnoter ikke kan tas hensyn til under vurderingen av oppgavene. (jf. forslag til ny emnebeskrivelse – vedlagt)

Merknad fra studieadministrasjonen/JOSP: Følgende endring foreslås i emnebeskrivelsen:

Etter kurset vert det avlagt ein heimeeksamen. Oppgåvene skal leverast elektronisk ~~via Kark~~ etter **anvisning i MittUiB**. Ordgrensa er sett til ~~5000~~ **4000** ord. **Fotnotar og litteratur- og andre register skal ikkje reknast med. I sensuren vert det ikkje teke omsyn til materielle drøftingar i fotnotar.**

Den rettskomparative delen av oppgavesvaret skal skrivast på engelsk.

4. Den rettskomparative deloppgaven skal skrives på engelsk. Dette er et tiltak for å forbedre studentenes evne å skrive akademisk engelsk.

Merknad fra studieadministrasjonen/JOSP: Se pkt. 3 over her.

5. Notatene til storgruppeoppgavene begrenses til maks en side. I tillegg undersøkes mulighet for å levere disse på samme måte som arbeidsgruppeoppgavene i Office 365, slik at synligheten begrenses til de medlemmer av de virtuelle gruppene kandidaten er del av. Alternativ kan en rette opp gruppediskusjoner der notatene blir synlige bare for medlemmer i de respektive storgruppene.

Merknad fra studieadministrasjonen/JOSP: Dette punktet kan oversendes 3.studiear@jurfa.uib.no som en henstilling. Den vil bli fulgt i den utstrekning det er teknisk mulig.

Vedtaksforslag:

Endringene vedtas slik det går fram av merknadene fra studieadministrasjonen.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 70/18**Nytt EVU-emne: Innføring i forvaltningsrett for sakshandsamarar i kommunal sektor**

I et samarbeid med fylkesmannen i Sogn og Fjordane, og med kommunal forvaltning i samme fylke, har forvaltningsrettsmiljøet på fakultetet utarbeidet et forslag til et emne for etter- og videreutdanning i forvaltningsrett, innrettet mot saksbehandlere i kommunal sektor i Sogn og Fjordane.

Det tas sikte på oppstart fra våren 2019, men i saken her inngår ingen bindende oppstartdato – det vil blant annet avhenge av rekrutteringen av deltakere. Det er i første rekke kommunene selv som rekrutterer deltakere til kurset.

Kurset tilbys og driftes på forretningsmessig basis, dels etter modell av JUR601 Innføring i jus for næringslivet. Disse betingelsene inngår ikke i saken her, utover at det framgår av emnet i sin helhet er eksternt finansiert.

Det vises til vedlagte emnebeskrivelsen og noe mer utførlig emnemal.

Innføring i forvaltningsrett for sakshandsamarar i kommunal sektor

Studiepoeng: 10

Undervisningssemester: Vår

Emnekode: JUR605

Talet på semester: 1

Språk: norsk

Ressursar:

Nivå: BA

Deltid.

Undervisningssemester

Vår

Mål og innhald

Kurset gjev ei innføring i forvaltningsrett med vekt på løysing av praktiske problemstillingar i den kommunale forvaltninga. Fokus blir retta mot hovudreglar og dei viktigaste unntaksreglane i forvaltningslova om inhabilitet, plikt til å utgreie saka, partane sin rett til varsel og til å få uttale seg, retten til dokumentinnsyn etter forvaltningslova og offentleglova, krava til skriftleg utforming av vedtaket, klage over forvaltningsvedtak og omgjerding utanfor klagesak. Relevante særreglar i kommunelova vil bli trekt inn, mellom anna om delegasjon, i tillegg til utvalde emne frå den ulovfeste forvaltningsretten som kravet om heimel – under dette forholdet mellom lov og interne reglar –, forvaltningsskjønn, krav til likehandsaming, forholdsmessigheit og saklegheit.

Læringsutbyte

Kunnskap

Etter at kurset er gjennomført skal studentane ha

- grunnleggjande kjennskap til måten forvaltningsretten er bygt opp på, herunder sentrale omgrep og omsyn og forholdet mellom lov, forskrift og interne instruksar og reglement,
- grunnleggjande kjennskap til reglane for organisering av den kommunale verksemda,
- kunnskap om dei viktigaste føresegnene om følgjande tema:
  - Verkeområdet til forvaltningslova og offentleglova.
  - Omgrepa enkeltvedtak, vedtak og forskrift, herunder når det føreligg ei plikt til å fatte vedtak.
  - Inhabilitet
  - Teieplikt
  - Rettleiingsplikt
  - Plikta til å utgreie saka
  - Partane sin rett til varsel og til å få uttale seg
  - Retten til dokumentinnsyn etter forvaltningslova og offentleglova
  - Krava til skriftleg utforming av vedtaket med vekt på korleis ein kan skrive eller kjenne att eit godt vedtak
  - Klage over forvaltningsvedtak
  - Omgjering utanfor klagesak
  - Kravet om heimel
  - Delegasjon etter kommunelova
  - Den kommunale skjønnsfridomen og grensene for denne: under dette krava om likskap, forholdsmessigheit og saklegheit
  - Verknadene av at det blir gjort feil

Ferdigheiter

Etter at kurset er gjennomført skal studentane:

- kunne drøfte rettsspørsmål på ein måte som er i samsvar med grunnleggjande juridisk metode
- kunne finne fram til og løyse praktiske forvaltningsrettslege problemstillingar med utgangspunkt iføresegnene som er omfatta av kunnskapsmåla

Krav til forkunnskapar

Fullført vidaregåande utdanning.

Tilrådde forkunnskapar

Studentane må ha tilstrekkelege norskkunnskapar til å følgje undervisninga / lese norsk pensumlitteratur. Eit minimum av praksis innan offentleg forvaltning/sakshandsaming.

Krav til studierett

Det vert gjennomført særskild [opptak](#) til emnet.

Undervisningsformer og omfang av organisert undervisning

Førelesingar og oppgåveløysing i grupper (om lag 26 timar totalt), rettleiing på nett (2 timar per student) og obligatorisk heimeoppgåve. Det blir lagt vinn på å bruke oppgåver og oppgåvetypar

som er relevante for deltakarane: under dette skriving av forvaltningsvedtak og refleksjon over nytten av kurset for konkrete utfordringar i eiga verksemd.

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Godkjend obligatorisk heimeoppgåve. Studentar som får oppgåva underkjent, får høve til å levere den éin gong til. Godkjend oppgåve er vilkår for å gå opp til eksamen.

Undervisningsstad

UiB og nettbasert

Vurderingsformer

Seks timars heimeeksamen. Studentar som har gyldig forfall til eksamen eller stryk får tilbod om kontinuasjonseksamen.

Vurdering

Eksamensspråk

Oppgåva: Norsk.

Oppgåvesvaret: Norsk / skandinaviske språk / engelsk

Vurderingssemester

Vår

Karakter:

Bestått/ikkje bestått

Emneevaluering

Emnet vert evaluert etter kvar gjennomføring.

Emneansvarleg

Emneansvarleg: professor Bjørn Henning Østenstad

Undervisarar: Bjørn Henning Østenstad, xxx, xxx

Kontaktinformasjon

Administrativt ansvarleg

Kontakt: spesialemne@jurfa.uib.no

Mal for vedtak om opprettelse av nye *norske* emner ved Det juridiske fakultet

[IKKE IVERKSATT: Emnet opprettes for tre år. Eventuell forlengelse kan søkes for tre år om gangen.⁴⁴ I vurdering av forlengelse skal det gjøres en samlet vurdering av emnets faglige og formelle status, herunder studenttall, kostnader, resultat fra studentevaluering og annet.]

Emnet er opprettet ved vedtak i fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet den **, sak **.

* Skal inngå i emnebeskrivelsen på nett.

Tema	Ret.	Innhold
Emnets navn		
Kode*	45	
Emnenavn*	46	Bokmål Innføring i forvaltningsrett for saksbehandlere i kommunal sektor. Kortversjon Kommunal forvaltning Nynorsk Innføring i forvaltningsrett for sakshandsamarar i kommunal sektor Engelsk Introduction to administrative law for administrative officers in the municipal sector.
Antall studiepoeng* [EB_POENG]	47	10
Studienivå* [EB_NIVA]	48	☒ Bachelornivå (BA) ☐ Masternivå (MA)
Heltid/deltid* [EB_FULLDEL]	49	Deltid
Emneansvarlig*	50	Professor Bjørn Henning Østenstad
Faglærer(e)	51	Professor Bjørn Henning Østenstad m.fl.
Mål og innhold* [EB_INNHOLD]	52	Kurset gjev ei innføring i forvaltningsrett med vekt på løysing av praktiske problemstillingar i den kommunale forvaltninga. Fokus blir retta mot hovudreglar og dei viktigaste unntaksreglane i forvaltningslova om inhabilitet, plikt til å utgreie saka, partane sin rett til varsel og til å få uttale seg, retten til dokumentinnsyn etter forvaltningslova og offentleglova, krava til skriftleg utforming av vedtaket, klage over forvaltningsvedtak og omgjering utanfor klagesak. Relevante særreglar i kommunelova vil bli trekt inn, mellom anna om delegasjon, i tillegg til utvalde emne frå den ulovfeste forvaltningsretten som kravet om heimel – under dette forholdet mellom lov og interne reglar –, forvaltningssskjønn, krav til

⁴⁴ Søknad må leveres helt i begynnelsen av siste semesteret emnet er vedtatt for.

⁴⁵ Settes inn av studieadministrasjonen

⁴⁶ Emnenavnet skal være beskrivende, men ikke for langt. Det bør være egnet som «klikk-agn» og være identifiserbart som et juridisk emne. For eksempel er «Metode» ikke så godt egnet som «Juridisk metode»
 Kortversjonen skal være forståelig – maksimalt 20 karakterer inkludert mellomrom
 Emnenavnet må ha en nynorsk og engelsk versjon

⁴⁷ 30 studiepoeng er ett semesters arbeid, total arbeidsmengde 750 – 900 timer alt inkludert.

⁴⁸ Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål. Det må henge sammen med forkunnskapskrav. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt. Emne på masternivå stiller store krav til fordypning.

⁴⁹ Hovedregelen er at alle emner som inngår/kan inngå i masterstudiet, er heltidsstudier. EVU-emner er som hovedregel deltidsstudier.

⁵⁰ Emneansvarlig skal fortrinnsvis være en fast ansatt med førstestillingskompetanse. Unntak må særskilt begrunnes.

⁵¹ Denne er ikke obligatorisk å fylle ut.

⁵² En omtale av emnets innhold og egenskaper

		likehandsaming, forholdsmessigheit og saklegheit.
Læringsutbytte* [EB_UTBYTTE]	53	Kunnskap Etter at kurset er gjennomført skal studentane ha • grunnleggjande kjennskap til måten forvaltningsretten er bygt opp på, herunder sentrale omgrep og omsyn og forholdet mellom lov, forskrift og interne instruksar og reglement, • grunnleggjande kjennskap til reglane for organisering av den kommunale verksemda, • kunnskap om dei viktigaste føresegnene om følgjande tema: - o Verkeområdet til forvaltningslova og offentleglova. - o Omgrepa enkeltvedtak, vedtak og forskrift, herunder når det føreligg ei plikt til å fatte vedtak. - o Inhabilitet - o Teieplikt - o Rettleiingsplikt - o Plikta til å utgreie saka - o Partane sin rett til varsel og til å få uttale seg - o Retten til dokumentinnsyn etter forvaltningslova og offentleglova - o Krava til skriftleg utforming av vedtaket med vekt på korleis ein kan skrive eller kjenne att eit godt vedtak - o Klage over forvaltningsvedtak - o Omgjering utanfor klagesak - o Kravet om heimel - o Delegasjon etter kommunelova - o Den kommunale skjønnsfridomen og grensene for denne: under dette krava om likskap, forholdsmessigheit og saklegheit - o Verknadene av at det blir gjort feil Ferdigheiter Etter at kurset er gjennomført skal studentane: • kunne drøfte rettsspørsmål på ein måte som er i samsvar med grunnleggjande juridisk metode • kunne finne fram til og løyse praktiske forvaltningsrettslege problemstillingar med utgangspunkt iføresegnene som er omfatta av kunnskapsmåla
Sammenhengen læringsmål - undervisning - prøving	54	
Litteratur* [EB_LÆREM]	55	Innføringslitteratur Hovedlitteratur Tillegglitteratur
Særlig egnet i kombinasjon med*	56	
Undervisning		

⁵³ Det viktigste punktet. Læringsmålene er bestemmende for alle andre egenskaper i emnet. Tenk nøye gjennom hvilke egenskaper studentene utvikler i emnet, utover «bare» kunnskaper. Beskriv det som kan sertifiseres, enten ved eksamen eller ved obligatoriske arbeidskrav.

⁵⁴ Beskriv kort hvordan undervisningen hjelper studentene til å nå *alle* læringsmålene, og på hvilken måte måloppnåelsen sertifiseres ved hjelp av obligatoriske arbeidskrav og/eller eksamen.

⁵⁵ Hovedlitteratur *må* angis, de andre er valgfrie. For kompendier, se:

<http://www.uib.no/foransatte/91964/litteraturkiosken-tar-over-kompendium>

SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salg eller på annen måte.»

⁵⁶ Det er ønskelig at studentene kan orienteres om hvilke *av de valgbare emnene* som gir en god faglig helhet

- undervisningssted* [EB_UNDSTED]	57	☒ UiB ☒ Nettbasert
- undervisningssemester* [EB_UNDSEM]	58	☐ Høst ☐ Eksamen hvert semester ☒ Vår ☐ Eksamen hvert semester
- arbeids- og undervisningsform og pedagogikk* [EB_ARBUND]	59	Førellesingar og oppgåveløysing i grupper (om lag 26 timar totalt), rettleiing på nett (2 timar per student) og obligatorisk heimeoppgåve. Det blir lagt vinn på å bruke oppgåver og oppgåvetypar som er relevante for deltakarane: under dette skriving av forvaltningsvedtak og refleksjon over nytten av kurset for konkrete utfordringar i eiga verksemd.
- digitalisering i undervisningen	60	
- undervisningsspråk* [EB_SPRAK]	61	Undervisningen: Norsk Hovedlitteraturen: Norsk
- obligatoriske elementer* [EB_OBLIGAT]	62	☒ Obligatorisk oppgave: Godkjend obligatorisk heimeoppgåve. Studentar som får oppgåva underkjent, får høve til å levere den éin gong til. Godkjend oppgåve er vilkår for å gå opp til eksamen. ☐ Muntlig presentasjon ☐ Oppmøte ☐ Annet ⁶³ :
Opptak/adgangsregulering		
- markedsføring	64	I samarbeid med fylkesmannen og kommunane i Sogn og Fjordane.
- studierettskrav* [EB_STUDRET]	65	Det vert gjennomført særskild opptak til emnet.
- undervisningsopptak*	66	
- deltakerkapasitet	67	Minimum 20, maksimum 25.
Vurdering		
- vurderingssemester(høst/vår) * [EB_EKSSEM]	68	☐ Høst

⁵⁷ For emner som inngår eller kan inngå i masterstudiet, er undervisningsstedet som hovedregel bare UiB, selv om undervisningen publiseres på nett. For EVU-emner kan kombinasjonen være aktuell.

⁵⁸ Emner tilbys som hovedregel bare én gang pr. år, men kan ha eksamen to ganger.

⁵⁹ Her angis hovedtrekk, som «forelesninger», «seminarer» og så videre. Det skal også gjøres rede for hvordan undervisningen henger sammen med læringsmålene og hvilken pedagogisk tanke som ligger under.

⁶⁰ Her angis hvilke digitale ressurser man tar sikte på å nytte i undervisningen.

⁶¹ Alle språk det skal undervises på.

⁶² Alle elementer som reelt vil være vilkår for å gå opp til eksamen, men som *ikke* er tellende i karakteren. Det skal gå fram hvor mye som kreves og hvordan det skal være dokumentert gjennomført. Med obligatoriske arbeidskrav vil man som hovedregel ikke kunne tilby eksamen hvert semester, bare kontinuasjonseksamen / ny eksamen for dem som har godkjente arbeidskrav.

⁶³ Andre obligatoriske elementer må bare innføres i dialog med studieadministrasjonen, ettersom det er avgjørende at elementet lar seg avgrense/operasjonalisere og at det ikke i realiteten er en eksamensdel.

⁶⁴ Hvordan tenkes emnet presentert/markedsført for å rekruttere studenter? Videopresentasjon? Egen introduksjonsartikkel på <http://www.uib.no/jur>? Informasjonsmøte, presentasjon på den årlige 5.studieårsdagen? Annet?

⁶⁵ Fylles inn av studieadministrasjonen

⁶⁶ Fylles inn av studieadministrasjonen

⁶⁷ Hovedregelen her vil være «ubegrenset». Begrensing må begrunnes særskilt.

⁶⁸ Det skal alltid være eksamen i undervisningssemesteret. Det kan også være eksamen i mellomliggende semestre, da må man være særlig oppmerksom på eksamensformen, se pkt 69!

		☒ Vår ☐ Høst og vår
- vurderingsform* [EB_VURDERI]	69	Semester med undervisning ☐ Skoleeksamen ☒ Hjemmeeksamen ☐ Muntlig eksamen ☐ Annet ⁷⁰
		Semester uten undervisning ☐ Skoleeksamen ☐ Hjemmeeksamen ☐ Muntlig eksamen ☐ Annet ⁷⁰
- tid (varighet)*	71	Seks timer.
- språk*	72	Oppgaven: Norsk
		Besvarelsen: Norsk/skandinavisk/engelsk.
- karakterskala* [EB_K-SKALA]	73	☐ A – E for bestått, F for ikke bestått ☒ Bestått/Ikke bestått
Hjelpemidler til eksamen, avvik fra § 3-5 flg.* [EB_HJELPEM]	74	Ikkje avgrensa.
Forkunnskaper (inkludert språkkunnskaper)*		Obligatoriske⁷⁵ [EB_KRAV] ☐ Tre år jusutdanning ☐ Tre år høyere utdanning (u/h) ☐ I tillegg: ☐ Tidligere emner i rettsstudiet ☒ Anna: Fullført vidaregåande utdanning.
		Anbefalte ⁷⁶ [EB_ANBKRAV] Tilstrekkelege norskkunnskapar til å følgje

⁶⁹ - Det er mulig å velge mer enn én vurderingsform.

- Det må eventuelt beskrives hvordan de tenkes integrert.
- Det er nødvendig å angi om det gis delkarakterer som regnes sammen maskinelt, eller om det skal gjøres en samlet vurdering av sensor. (OBS konsekvenser for sensurklage!)
- I alle tilfeller må det angis hvor stor andel hver eksamensdel utgjør.

- Det skal gå fram hvordan vurderingsformen sikrer at læringsmålene dokumenteres.

- Dersom man velger å ha eksamen i alle semestre, bør det være samme eksamensform. Det innebærer at emner som har eksamensformer som er integrert i undervisningen, ikke kan ha eksamen hvert semester.

- Emner med obligatoriske arbeidskrav, kan eventuelt tilby eksamen neste semester bare for studenter som har fått arbeidskravet godkjent tidligere (dvs. kontinuasjonseksamen).

⁷⁰ «Annet» må bare innføres i dialog med studieadministrasjonen, ettersom det er avgjørende at elementet lar seg avgrense/operasjonalisere og innpasse i øvrig eksamenssystem, og at det ikke i realiteten er et obligatorisk arbeidskrav.

⁷¹ Hvor mange timer eller dager eksamen strekker seg over. Hovedregelen for skoleeksamen er 4 timer

⁷² Avvik fra hovedregelen her må særskilt begrunnes

⁷³ Hovedregelen for våre emner er A – E/F. Alternativet er Bestått/Ikke bestått. Det må eventuelt særskilt begrunnes

⁷⁴ Hovedregelen i § 3-5 er to eksemplarer av Norges Lover og en ordliste eller rettskrivingsordbok. Tillegg skal ha faglig begrunnelse

⁷⁵ Obligatoriske forkunnskaper må være klart definerte/operasjonalisert, sånn at det er entydig klart om kravet er oppfylt. Hovedregelen er at vi krever tre års universitets- eller høyskoleutdanning. Andre krav må være faglig begrunnet. For obligatoriske emner i rettsstudiet, vil «obligatorisk krav» innebære at studenter ikke får fortsette til det aktuelle emnet før de obligatoriske emnet er bestått. Som hovedregel er tidligere emner i masterstudiet ikke obligatoriske for senere emner.

		undervisninga / lese norsk pensumlitteratur. Eit minimum av praksis innan offentlig forvaltning/sakshandsaming.
Faglig overlapping med andre emner* [EB_SPREDUK]	77	☐ < 1/3 – ingen avkorting ☐ 1/3 – 2/3 – 50 % avkorting ☐ > 2/3 – 100 % avkorting
Evaluerings* [EB_EVALUER]	78	Emnet vert evaluert etter kvar gjennomføring.
Programansvarlig [EB_PROGANS]		Studieutvalget ved Det juridiske fakultet, UiB
Kontaktinformasjon*		Administrativ kontakt: spesialemner@jurfa.uib.no [EB_KONTAKT] Enhetens navn: Det juridiske fakultet Besøksadresse: Magnus Lagabøtes plass 1 Ekspedisjonstid: 09.00 – 14.00. Postadresse: Postboks 7806 Postnummer og -sted: N-5020 BERGEN Telefon: 55 58 95 00 E-post: info@jurfa.uib.no Web: http://www.uib.no/jur
Målgruppe(r)	79	
Behovet for tilrettelegging i forhold til målgruppene	80	
Finansiering av emnet	81	Emnet finansieres eksternt.
Ressurser		Emneansvarlig ⁸² [EB_EMNANSV]: Intern
		Undervisere: ⁸³
		Sensorer: ⁸⁴
		Administrasjon ⁸⁵ [EB_ADMANSV]: Studieadministrasjonen ved Det juridiske fakultet, UiB
Kursets relevans	86	

⁷⁶ Anbefalte forkunnskapskrav er informasjon til studentene om hva vi venter at de kan, men det er ikke krav om at det er bestått / at det dokumenteres. Det er deres egen risiko at dette er oppfylt. Også anbefalte språkkunnskaper angis her.

⁷⁷ Sammenfall vil medføre hhv 0 %, 50 % og 100 % reduksjon i studentenes studiepoenguttelling av det siste emnet de tar der det er sånt faglig sammenfall.

⁷⁸ Eventuelle ønsker om evaluering i tillegg til den ordinære periodiske evalueringen må begrunnes særskilt.

⁷⁹ Denne er ikke obligatorisk. Angi eventuelt hvilke yrker emnet er egnet for, hvilke spesielle studentgrupper som kan være interessert el.l.

⁸⁰ Denne er ikke obligatorisk. Det vil bare unntaksvis være behov for slik målrettet tilrettelegging.

⁸¹ Den store hovedregelen hver vil være «ordinær, intern». Unntaksvis vil emner være finansiert på andre måter.

⁸² Hovedregelen er at emneansvarlig er intern. Unntak må særskilt begrunnes.

⁸³ Her opplyses om man tar sikte på interne og/eller eksterne undervisere, eventuelt andre forhold det er grunn til å gjøre oppmerksom på. Det skal opplyses om det blir behov for å dekke reise og/eller opphold for eksterne krefter.

⁸⁴ Her opplyses om antatt tilgang på sensorer – interne og eksterne. Vær oppmerksom på behovet for to ekstra sensorer til sensurklagebehandling.

⁸⁵ Hvilke administrative ressurser trengs? Undervisningsplanlegging, eksamen, øvrig tilrettelegging, for eksempel for eksterne undervisere. Intern administrasjon vil være hovedregelen. Unntaksvis inngår også ekstern administrasjon, for eksempel der emnet driftes i samarbeid med eksterne partnere.

⁸⁶ Samfunnsrelevans/arbeidslivsrelevans. Også relevans i det programmet det tar sikte på. Hvordan bidrar emnet til programmets læringsmål?

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 71/18

[Tilbake til sakslisten](#)